

Upravništvo Ljubljana Knaflijeva 5
— telefon števil 312, 3123 3124,
3125 3126

Inseratni oddelk: Ljubljana, Šelen-
burgova ul. — tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7
— telefon št. 2455

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
— telefon št. 190

Štamparija: on pošt. čak. zavod, Ljub-
ljana št. 1749

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za izposojništvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflijeva ulica 5
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7 telefon števil 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon števil 65.

Rokopisi se ne vračajo

JUTRO

**Utehe, zadovoljstva in sreče
v božičnih praznikih vsem
svojim naročnikom in čita-
teljem, inserentom in so-
trudnikom iskreno želi**

„JUTRO“

★

Zaradi trojnega praznika bo izšla obi-
čajna ponedeljska izdaja »Jutra« to pot
izjemno v sredo in prihodnja redna šte-
vilka »Jutra« v četrtek jutraj. Pač pa
bodo ponedeljsko izdajo dobili tudi vsi
naročniki rednega »Jutra«, tako da no-
beden ne bo več ko dva dni brez lista.

Čitatelje opozarjamo obenem na 30. str.
današnje številke, kjer najdemo razpis
naše BOŽIČNE LOTERIJE s 300 darili.

Naš letošnji Božič

Zopet bodo v sveto noč, izpolnjeno
s poezijo in starimi legendami, zava-
bili zvonoji, zopet se bo oglašal evan-
geljski klic blagovestja ljudem, ki so
dobre volje. Božič je bil v vseh kr-
ščanskih deželah eden tistih redkih
praznikov v letu, ki je prinašal neko
zatišje celo v vzburkane valove poli-
tičnega življenja. Praznik, ki ga obda-
jajo stara, častljiva izročila, je po-
stal praznik rodbine, otroka in družin-
skega veselja. Morda je prav to raz-
log, da ga še vedno z največjo otož-
nostjo preživljajo tisti, ki jih je dolž-
nost poklicala na pot, k delu ali na
stražo, oni, ki so iz teh ali onih vzro-
kov ločeni od svoje rodbine.

Ta izrazito rodbinski praznik je bil
obenem praznik miru. Celotno na bojnih
pozicijah, ko so si stale množice obo-
roženih ljudi iste vere ali istih versko-
kulturnih tradicij nasproti kot sovraž-
niki, so skušali v svetovni vojni in v
prejšnjih vojnah upoštevati božično
razpoloženje. Ta dobra volja kaže, da
bi je lahko bilo med ljudmi mnogo
več, kakor je opazamo v resnici. Čemu
ne bi bilo vedno več dni v letu, ko bi
človek stal nasproti drugemu kot člo-
vek in ko bi pri reševanju običajnih za-
dov, skupnih interesov svojega naro-
da mislili ne samo nase, marveč taki-
sto na interese drugih socialnih skup-
in in drugih narodov?

Ta misel je postala poleg verske vse-
bine in tradicije božiča vodilna božič-
na misel evropskih narodov. Že dolgo
časa se poudarja, da morajo narodi
misliti tudi na druge narode in da
ima vsak član v družini omikanega
človeštva, najsi bo velik ali majhen,
močan ali slab, neke dolžnosti do dru-
gih narodov, neki čuti rodbinske pri-
padnosti k celoti, ki stoji nad narodi.
Zdi se, da smo prav v sedanjem ča-
su zopet neznanako daleč od te nove
božične misli, ki naj bi združevala na-
rode, kakor združuje rodbine in ustvar-
ja v samih narodnih potrebo povečane
skrbni za siromašne in nesrečne. Podo-
ba je, da so se prav v najnovejšem ča-
su ojačila in narasla stremeljenja, ki
gredo v docela nasprotno smer. Za mi-
lijo oboroženih vojakov, ki si stojijo
nasproti v razcepljeni, medsebojno za-
sovraženi Evropi, niso samo različni
interesi, na videz nespravljivi in za-
ostreni v bojovito sovraštvo, marveč
so tudi različne koncepcije mednarod-
nega sožitja, popolnoma si nasprotujo-
če ideologije, ki segajo do malega na
vsa področja javnega življenja: v poli-
tiko, v kulturo, v gospodarsko in so-
cialno življenje. Odtod usodna zaple-
tenost konfliktov, ki jih srečuje letoš-
nji božič v stanju vojne razpaljenosti;
odtoda vse neizmernje težkosti seda-
njega položaja in težke skrbi za bo-
dočnost.

Medtem ko je še lansko leto bil ob
tem času — če izvajamo Španijo —
vsaj zunanji mir, obhajamo letos bo-
žič v znamenju nove velike vojne v
Evropi, ki sta ji bila konflikt v Špa-
niji in usoda Českoslovaške samo uv-
vrti. Od septembra do teh božičnih
dni so se že zgodile velike spremembe;
skoraj bi rekli, da smo v tem pretem
času preživeli vsebinsko desetletja člo-
veške zgodovine. Nič ne kaže, da bi
utegnilo kmalu nastopiti mirovno sta-
nje in da bi prihajajoče leto 1940 od-
piralo lepše vidike.

Naši državni in nekaterim njenim so-
sedam je pač naklonjena milost, da
uživamo letošnji božič v miru, čeprav
je naš del Evrope še nedavno veljal za
enega najnevarnejših predelov evrops-
ke celine. To prizanesljivost, ki smo
je deležni po zaslugi sedanjega medna-
rodne politične konstelacije in diplo-
matske strategije v vojskujoči se Ev-
ropi, pa skriva poleg spremljevalnih
nevšečnosti tudi stalne nevarnosti. Tu-
di mi seveda nimamo sreče, kakor no-
ben narod na evropskem kontinentu,
da bi lahko gledali brez skrbi v bo-
dočnost in se omejili zgolj na stalno
opazovanje mogočnega, nedoglednega
konflikta, ki je s 1. septembrom tega
leta prešel v prvo vojno fazo.

Vzlic temu smemo biti usodi hvaležni.

Finci v borbi za svobodo

**Vojaški položaj finske republike ie po treh tednih vo'ne zelo ugoden —
Nevarnost sovjetskega prodora do Botniškega zaliva za enkrat odstranjena**

Oslo, 23. dec. j. (Nor. Tel. Byro) Na ru-
sko-finskih bojiščih danes ni bilo večjih
vojaških operacij. Na severnem bojišču se
nadaljuje umikanje sovjetskih čet, ki je
zaradi hudega mraza in velike množice
snega zelo oteženo. Sovjetske čete zelo
trpe zaradi tega, ker so ponekod popolno-
ma odrezane od oskrbe. Prav tako so med
posameznimi enicami prekinjene obve-
stvalne zveze, tako da morajo posamezni
odredi operirati na lastno roko. Po zatri-
jevanju vojaških opazovalcev pa so na
umiku samo deli sovjetske severne ar-
made in ne gre za odstop celotne fronte.
Finske čete zaradi tega le z največjo pre-
vidnostjo sledijo odstopajočemu nasprot-
niku.

Po še nepotrjenih vestih so finske letala
danes ponovno na nekaterih mestih raz-
dejala marmansko železnico.

Stockholm, 23. dec. z. Položaj na Fin-
skem je ob koncu tedna skoraj isti, kakor
je bil prvi dan rusko-finske vojne. Sovjet-
ske čete niso mogle prodreti dalje, kakor so
prišle prve dni in so še vedno na onih po-
stojankah, ki jih je finski generalni štab
že vnaprej določil v svojem obrambnem
načrtu. Rdeča armada je še vedno zuna-
j finske obrambe črte, dasiravno je zlasti na
karelski ožini žrtvovala vse, da bi jo pre-
bila. Po cenitvah nevtralnih opazovalcev so
Rusi do konca tega tedna izgubili 250 tan-
kov in oklepnih avtomobilov ter imeli nad
40.000 mrtvih in ranjenih. Na severovzhodu
in severu se sovjetske čete še vedno umi-
kajo. Sovjeti zapuščajo na umiku ogro-
mne množine municije, orožja in drugih
vojnih potrebščin. Celi oddelki beže v smeri
proti Kolu ob marmanski železnici, večji
del pa se umika proti Pečengi. Visok
sneg in polarni mraz položaj sovjetskih čet
še bolj otežujeta.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 22. decembra. AA. (Havas)
Snočnje poročilo finskega vrhovnega po-
veljstva se glasi:

Sovražnik je na karelski ožini po noč-
nem topniškem obstreljevanju in zravnem
bombardiranju znova napadel med Kuok-
järviem in Muolajärviem. Napadi so bili
odbiti. Odbiti je bil tudi napad na Taipalo.
Sovražnik je pretrpel povsod težke izgube.
Uničenih je bilo sedem sovražnih tankov.

Na vzhodni meji je bil odbit napad so-
vražnika v pokrajini Kikkila. Med Ljesko
in Repolo so srđiti boji za vas Aglajervi.
Odbiti je bil slabši sovražnikov napad ter
unčen en sovražni tank.

Na odseku Sale imajo finske čete uspeh
za uspehom. Uničen je bil tudi en so-
vražni tank.

V pokrajini Pečenge se borbe nadalju-
jejo v okolici Kane, kjer so se zbrale fin-
ske čete. V rudnikih nikla v Pečengi je bilo
čuti močne eksplozije.

Sovjetski vojni obračun

**Poveljstvo sovjetske vojske o razvoju in rezultatu
sovjetsko-finske vojne v prvih treh tednih**

Moskva, 23. dec. br. Stab leningrajske-
ga vojnega okrožja je v pretekli noči ob-
javil naslednje pregledno poročilo o pote-
ku sovjetsko-finske vojne v prvih treh
tednih:

Treba je ugotoviti, da so dosegle sov-
jetske čete prav resne stvarne uspehe. Na
finskem severu so sovjetske čete, ki so 1.
decembra zavzele luko Pečengo (Petsamo),
prodrele 130 km globoko v notranjost fin-
ske dežele. Če se razlaga razdalja od pečen-
skega zaliva do fronte, so sovjetske čete
prodrale na tem odseku po 6 km na dan.
V smeri proti Uleaburgu (Oulu) so pro-
dri 150 km daleč, tako da so prodirale
dnevno povprečno 7,5 km. V smeri proti
Serdobolu (Sortavala) je sovjetska vojska
prodrla 80 km, povprečno torej po 4 km
dnevno. V smeri proti Viborgu (Viipuri) so
sovjetske čete končno prodrele 64 km daleč
od državne meje proti severozapadu in to-
rej povprečno po 3,2 km na dan.

Na vseh frontalnih odsekih je bilo v ome-
njenem časovnem razdobju ujetih 18 so-
vražnih očetev, 105 podoficerjev in 1302
vojaka, zaplenjeno pa 35 topov, 300 stroj-

Na morju je sovražnik napadel oporišče
Kolvisto, drug sovražni pomorski oddelk
pa je bombardiral Kikkisavi zapadno od
Astoje v bližini Kotke. Na Ladoškem je-
seru evirajo finske obalske baterije ope-
racije sovražnika.

V teku yčerašnjega dneva so sovra-
na letala izkoristila izredno ugodne vre-
menske razmere ter napadla v notranjosti
nezaščiten mesta Helsinki, Tammerfors,
Hangö, Abo, Rauma, Borgo, Sortavald, Vi-
borg ter poljedelska središča Rihlimäki,
Karls, Lolmaa, Karka in Kontiomäki.

Izpraznitev Pečenge?

Helsinki, 23. dec. a. (Reuter). Četudi bodo
božični prazniki na Finskem žalostni, se
finska javnost ob koncu tedna vendar le
veseli velikih uspehov, ki so jih dosegle
zadnje dni hrabre finske čete. Danes do-
polnimo so sovjetske čete zapustile Pečengo
in se v neredu umikajo proti morju. Tudi
Salmijärvi so že izpraznili in je to mesto
zopet v posesti Fincev.

Velika bitka pri Sali

Finski glavni stan, 23. dec. z. Okrog
Sale se razvila velika bitka. Boji se vodijo
zlasti v predmestjih. Na obeh straneh se
bore z veliko ogorčenostjo. Iz prvotnih
manjših borb se je razvila bitka vrlikega
obsega, ki utureno imeti odločilen pomen
za položaj na tej fronti. Izgube so na obeh
straneh zelo velike.

Rusi grade prezimovališča

Kodanj, 23. dec. z. Nevtralni vojaški
opazovalci na severni finski fronti zatrju-
jejo, da so sovjeti pustili vsako misel na
kako novo ofenzivo pred koncem zime.
Hud mraz in visok sneg skoraj popolnoma
onemogočata vsako večjo vojaško ope-
racijo. Vse kaže na to, da se bodo sovjetske
čete utrdele na položajih pri Pečengi in
Salmijärvi, kjer so že začeli graditi prez-
movališča.

Pri Salmijärviu več bataljonov obkoljenih

Stockholm, 23. dec. s. (Associated Press).
Finske čete so pri Salmijärviu obkolile
baje več sovjetskih bataljonov ter so sov-
jetskim četam menda odrezale tudi že av-
to s Pečengo.

Finci zavzeli pri Sali že 24 vasi

Kodanj, 23. dec. br. »Politiken« objavlja
vest iz Rovaniemija, da so Finci pri svoji
protiofenzivi na področju okrog Sale za-
vzeli že 22 krajev.

zadev in jih je zato lahko pojavniti. Fin-
ske ozemlje povzroča se samo po sebi zelo
resne težave za sleherni vojaško akcijo.
Na njem ni poti. Ozemlje kaže vse polne
terenskih sprememb in je poraščeno z ne-
prodornimi gozdovi, posejano z neštevilni-
mi jezici in prav tolikimi ožinami med
temi jezici, ki so preprečene z nekaj obr-
ambnimi linijami, sestavljenimi iz beto-
niranih topniških oporišč, strojniških
gned in betoniranih strelskih postojank
za pehoto. To so pogoji, ki otežujejo nagli
prodor čet na finskem ozemlju.

Štiri leta je Finska gradila te utrdbne in
se pri tem upirala na pomoč treh držav,
ki so tekmovala med seboj za vpliv na
Finskem, ki bi jim mogla služiti za izho-
dišče velikega napada proti Leningradu in
pozneje še proti Moskvi. Po svoji obram-
bi moči je ta sistem umetnih utrdb, po-
sebnost n. pr. na karelski ožini, ojačen po
nevarnih terenskih sestavinah, ki so tipič-
ne za Finsko, ter v ničemer ne nasprotajo
za obrambno močjo Siegfriedove linije na
zgodnji nemški meji, ob kateri angleške
in francoske čete že štiri mesece tipajo
vse naokrog, ne da bi dosegle doslej niti
najmanjši uspeh.

Sovjetska armada je poznala te težave
na Finskem in zato nikoli ni niti mislila
na to, da bi s finsko vojsko obračunala z
bliskovitim udarcem. Samo neznanje ali
odkriti sovražni proti sovjetski voji ki sta
mogla vodstvu sovjetske vojske podčrtati
željo, da bi s finsko vojsko opravilo v
enem tednu. Karelska ožina je sama po
sebi za vojaške operacije eno najtežjih
področij in je še posebej gosto posejana
z umetnimi utrdbami, ki so jih zgradili vse
od Ladoškega jezera do Finskega zaliva
pri Viborgu. Na tem področju so sovjet-
ske čete prodirale v notranjost sovražne
dežele po 2,3 km na dan. Pri tem so na
celi vrsti točk predirale glavne obrambe
utrdb, tako zvane Mannerheimove črte.
Če se ta tempo prodiranja rdečih čet na
področju Mannerheimove črte primerja s
tem, kar so dosegle angleške in francoske
čete na področju Siegfriedove črte, je tre-

ba priznati, da so sovjetske čete dosegle
stvarne uspehe, dočim francoske in angle-
ške čete še niso dosegle niti najmanjšega
uspeha.

Moskva, 23. dec. br. Stab leningrajskega
vojnega okrožja je smoti objavil naslednje
vojno poročilo:

V teku 22. decembra se na fronti ni nič
bistvenega zgodilo.

Stab sovjetskega baltijskega vojnega
brodovja označuje vest brzojavnih agen-
cij Reuter in Havas, da je finsko obalno
topniško potopilo sovjetsko vojno ladjo
»Oktjabrskaja revolucija«, za navadno iz-
misljotino.

Kuusinen in Derevjanski ustreljena?

Stockholm, 23. dec. j. (Havas). Tu so
se danes razširile še nepotrjene vesti, da
so sovjetska obalstva aretirala vse člane
finske ljudske demokratične vlade v Teri-
okiju in da je bvl predsednik vlade Kuusi-
nen ustreljen. Prav tako še ni potrjena
vest iz Moskve, da bi bil ustreljen bivši
sovjetski poslanik v Helsinkih Derevjanski,
češ da je sovjetsko vlado netočno in-
formiral o kapaciteti finske vojske in fin-
skih obrambnih naprav.

Kdo vse je čestital Stalinu k 60 letnici

Moskva, 23. dec. br. Agencija Tas ob-
javlja, da je Stalin za svojo 60letnico pre-
jel doslej naslednje brzojavne čestitke: od
Hitlerja, Ribbentropa, maršala Čang-
kajša, slovaškega predsednika dr. Tisa,
turškega zunanjega ministra Saradzoglua,
predsednika komunistične vlade v Terijo-
kiju Kusinena, estonskega generala Ley-
donerja, estonskega ministrskega predse-
dnika Ulaza ter zunanjega ministra Piepa
in bivšega zunanjega ministra Selderja,
od letonskega zunanjega ministra Munter-
sa ter od litovskega zunanjega ministra
Urbisa.

Tuji in finski vojaški strokovnjaki o položaju

Helsinki, 23. dec. j. (Havas) Tuji voja-
ški opazovalci, ki analizirajo dosedanja po-
tek rusko-finske vojne, prihajajo do pre-
cej enakih zaključkov, ki jih je mogoče
združiti nekako v tole sliko:

Na Karelski ožini, ki je bilo doslej no-
kakšno središče operacij sovjetske armade
na Finskem, je uspeh za sovjetsko armado
popolnoma neznan. Finske čete so po
točno odrejenem načinu izpraznile po-
samelne odseke Karelske ožine ter se umak-
nile na prvo obrambno črto ki jo še danes
zmagovito branijo. V prvih dnevih
vojne je bil ves sistem finske obrambe
usmerjen na to, da kolikor mogoče dolgo
zadrži rusko prodiranje. V prvi fazi boj-
nih operacij na Karelski ožini je bila šte-
vilčna premoč ruskih čet silno vzemirli-
va. Na vsaj Mannerheimovi liniji se lahko
računa, da je prišla na en finski bataljon
ena cela sovjetska divizija.

Ko se je Fincev prve dni po načrtu po-
srečilo zadržati prvi ruski naval se je pri-
čela druga faza bojnih operacij, ki je ka-
rakteristična po tem, da so Rusi delali na
posamezne točke finske obrambne črte na-
pade z ogromnim številom ljudi in vojne-
ga materiala, poskušajoč za vsako ceno na-
praviti vrzeli v finsko obrambno črto. Na-
padi so se ponavljali cel teden, vendar se
sovjetskim četam ni posrečilo prodreti niti
na eni točki, dasi so poslali v boj tudi pri-
bližno tisoč tankov.

Sodba finskih ekspertov

Finski vojaški eksperti so prepričani, da
na frontnem odseku severno od Ladoškega
jezera Rusi ne bodo več uporabljali toliko
tankov, ker je njih uporaba brezuspešna
zaradi napredujoče zime, ki prinaša zmerom

več snega. Finske čete so doslej v celoti
razbile 250 sovjetskih tankov. Borbeni duh
finskih čet je na vsem južnem frontnem
odseku slej ko prej odličen. Od vsega po-
četka so Rusi pošiljali svoje čete v napad
po vseh potih, ki vodijo na Finsko in sled-
njič so bili ustavljeni na vseh tistih potih,
ki jih je bila Finska v naprej določila za
svojo obrambo.

Na skrajnem severu je bil glavni sovjet-
ski pritisk usmerjen proti Sali in Pečengi.
Na fronti pri Sali je zdaj rusko prodira-
nje ne samo ustavljeno, ampak so sovjet-
ske čete celo na umiku. Malenkostno na-
predujejo sovjetske čete edino še pri Pe-
čengi, toda poveljstvo severne finske ar-
made izjavlja, da to napredovanje ni ne-
varno, ker je do Rovaniemija kamor so Ru-
si namenjeni, zelo daleč.

Glede finskih obal je treba povedati, da
so ob Karelski ožini solidno utrjene in da
so sovjetske čete zasadle samo nekaj otokov
ki niso bili niti utrjeni, niti branjeni. Sov-
jetska mornarica se doslej še ni lotila no-
bene večje operacije, marveč je bila na-
sprotno prisiljena umakniti se iz bližine
finskih obal zaradi izredno preciznega stra-
ljanja finske obalne artilerije.

V zraku so neugodne atmosferske pri-
like spet zaustavile večje operacije, toda
dosedanje izkušnje dokazujejo, da tudi
sovjetska aviacija ni dosti boljša od njene-
ga drugega orožja. Vsaj kakšnega vojaškega
uspeha sovjetska aviacija doslej ni dose-
gla 21. decembra je izvršila sovjetska avi-
acija z nad 300 letali napad nad južno-
Finsko, rezultat pa je 16 ubitih in 43 ra-
njenih, med katerimi je en sam vojak. Sov-
jetski zračni napadi na finske želez-
nice so se izjalovili. V zadnjih treh dneh
pa so nasprotno Finci sestrelili 36 sovjet-
skih letal, kar dokazuje moč njihove ob-
rambe tudi napram ofenzivi iz zraka.

Vprašanje pomoči Finski

London, 23. dec. z. Dasiravno se angle-
ški tisk složno zavzema za pomoč Finski,
so vendar velike razlike v presoji o tem,
kako naj se to zgodi. Levičarski tisk poziva
vlado, naj čimprej pošlje Fincem izdat-
no pomoč. »News Chronicle« poudarja v
svojem današnjem uvodniku, da je pomoč
Finkom skrajno nujna. Če se to ne bo zgo-
dilo takoj, bo prepozno. »Evening Stan-
dard« prav tako naglašja, da je Finski nuj-
no potrebna pomoč, vendar pa svari pred
tem, da bi Angleži cepila svoje sile. Za-
vedati se mora da vodi sama boj na živ-
ljenje in smrt. List je mnenja, da bi mo-
rala predvsem Amerika pomagati Finski.
Istega mnenja je tudi »Daily Telegraph«,
ki direktno poziva vlado Združenih držav
in ostalih ameriških republik, naj namu-
doma preločijo na pomoč Finski.

Stockholm, 23. dec. z. Kljub temu, da je
sedaj vojaški strokovnjak postal minister
za državno obrambo, naglašajo norveški
listi, da neposredna vojaška intervencija
Norveške na Finskem ne pride v poštev.

Nadaljevanje na 2. strani

To bi moglo izvesti hude zapletitja in Finski sili na skodovati kakor pa koristi. Pač pa zagovarjajo norveški listi snovanje prostovoljskih formacij, ki pa se morajo boriti pod finsko zastavo, da zaradi tega ne bi prišlo do mednarodnih sporov.

Apel skandinavskih kulturnih delavcev

Stockholm, 23. decembra. AA. (Havas) Znanstveniki, književniki in umetniki vseh treh skandinavskih držav so objavili apel tovarišem vsega sveta, naj podprejo Finsko.

Na Finsko je bilo poslanih 35 ton božičnih daril. Večinoma so v zavetih oblika in tople perle.

Švedski dobrovoljci v finski vojski

Stockholm, 23. dec. j. Havas. Dotok švedskih prostovoljcev, ki bodo poslani na Finsko je v vseh krajih švedske dežele večji. V vseh švedskih mestih poslujejo posebni oddelki za nabiranje prostovoljcev, ki imajo znanje in polne roke dela. Švedska oblast, ki jim je nemški tisk očitil, da podpiranje prostovoljstva gibanja ni v skladu s popolno nevtral-

nostjo Švedske, pripomnijo, da Švedska pri odpuščanju prostovoljcev švedske narodnosti na Finsko doseže ni prekriša se nobene točke nevtralnosti zakonov. Švedski prostovoljci se bore na »Finskem pod finskimi zastavami in pod vodstvom finskih častnikov ter nosijo zgolj uniformo finske armade. Prav tako določa švedski prostovoljci orožje šele potem, ko prestopijo švedsko-finsko mejo.

Francoska pomoč Finski

Pariz, 23. dec. br. Današnji »Jour« poroča, da je francoska vlada poslala na Finsko v smislu včerajšnjih izjav ministrskega predsednika Daladierja že večje množine orožja ter stavila na razpolago finski vladi tudi finančna sredstva za nadaljnje dobave vojnih potrebščin v tujini.

Izstrelki s strupenimi plini

Kodanj, 23. dec. j. List »Politiken« priobčuje razgovor svojega dopisnika z raznimi višjimi finskiimi častniki, iz katerega izhaja, da so se sovjetske čete pri svojih dosedanjih napadih na različnih odsekih južnega in severnega bojišča ponovno poslužile izstrelkov, napolnjenih s strupenimi plini. To dokazujejo analize, ki so jih napravili finski kemiki.

Nemčija ne bo več pardonirala Francije

„Der Angriff“ o francoskih načrtih za restavracijo Habsburžanov

Berlin, 23. dec. o. Današnji nemški listi poudarjajo v zvezi z včerajšnjim govorom ministra Göttinga, da Nemčija odsej ne bo delala več razlike med Anglijo in Francijo, ker se vedno bolj jasno kaže, da se je Francija definitivno odločila vztrajati do kraja z Anglijo v borbi proti Nemčiji. Načrti za uničenje Nemčije se ne delajo samo v Londonu, marveč tudi v Parizu.

V Franciji se tudi organizira propaganda in pripravlja načrti za restavracijo Habsburžanov ter sta bila nedavno sprejeta pri ministrskem predsedniku Daladierju Oton Habsburški in knez Starheim. Zaradi takega postopanja bo odsej smatrala Nemčija Francijo za enako odgovorno za vse posledice vojne, kakor smatra za odgovorno Anglijo. »Der Angriff« naglašja, da se bo Nemčija odsej borila z vsemi sredstvi proti vsem nasprotnikom, ki jo hočejo uničiti. Kakor trdi list na podlagi informacij iz berlinskih diplomatskih krogov, je zamišljena restavracija Habsburžanov na ta način, da bi se pod avstrijskim žezlom zopet združile Avstrija, Madžarska in Češkoslovaška. Ta na novo ustvarjena podunavska država naj bi dobila tudi izhod na morje. Po trditvah berlinskih diplomatskih krogov je bilo tudi nedavno potovanje lorda Lloyda v Srednjo Evropo v zvezi s tem načrtom.

Hud mrz na zapadu

Samo letalci so razvijali včeraj živahno delavnost

Pariz, 23. dec. s. (Reuter). Na zapadni fronti je vladal zelo hud mrz in je zato patrlna aktivnost, ki je bila zlasti zadnje dni zelo živahna, popolnoma prenehala. Pač pa se v jasnem vremenu zelo udeležujejo letalstva. Zavezniki letala so na primer izvedla večerj okoli 100 izvidniških in patrlnih poletov.

Nemško in francosko vojno poročilo

Berlin, 23. dec. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Na zapadni fronti je dan mirno potekel. Nemška lovška letala, ki so strážila mejo, so severozapadno od Metz sestrili dva francoski lovski letali. Izvidniški poleti nad Francijo, Anglijo in Severnim morjem so se tudi danes nadaljevali.

Pariz, 23. dec. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo naslednje 221 vojno poročilo:

Na fronti nič omembe vrednega.

Še o bitki nad Helgolandom

London, 23. dec. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo objavlja nekaj novih podatkov, o veliki letalski bitki, ki je bila v ponedeljek nad Helgolandskim zalivom. Poročilo pravi, da so angleška bomba letala naletela na nenavadno močan odpor. Nemška lovška letala so jih napadla v izredno velikem številu. Nemci so obrambo Helgolandskega zaliva v najmočnejšem času očitno zelo ojačili. Nemška letala so bila številčno v veliki premoči ter so tudi po okretosti imela prednost nad angloškimi bombniki. Kljub temu so angleška letala ves čas ostala v formaciji ter so ime-

la primeroma majhne izgube. Bitka sama je bila nad Wilhelmshavenom. Na obeh straneh je poseglo v boj skupno 80 do 100 letal, tako da je bila to brez dvoma res doselej največja letalska bitka v sedanji vojni.

London, 23. dec. s. (Reuter). Dve izmed nemških letal, ki so se včeraj približala vzhodni obali in škotski obali, sta bili sestreljeni.

Letalsko ministrstvo je objavilo nov seznam žrtev angleškega letalstva. Lista navaja 31 mrtvih, 17 pogrešanih in enega ranjenega.

Francoski ministrski svet

Pariz, 23. dec. br. Danes dopoldne se je sestel ministrski svet pod vodstvom predsednika republike Lebruna. Na seji je ministrski predsednik Daladier podal podrobno poročilo o političnem in vojaškem položaju. Ministrski svet se je tudi pri svoji razpravi omejil na vprašanja, ki jih je v svojem poročilu našel ministrski predsednik. Drugih problemov niso obravnavali.

Vojvodinja Windsorska v ambulančnem kolu

Pariz, 23. dec. s. (Reuter). Vojvodinja Windsorska je vstopila v prostovoljni francoski ženski ambulančni kor.

Danes bosta govorila

Hess in Brauchitsch

Berlin, 23. decembra. AA. (DNE) Namestnik vodje rajha Hess bo na sveti večer ob 21.30 govoril na radiu. Govor bodo prenašale vse nemške radiopostaje.

Vrhovni poveljnik nemške vojske general Brauchitsch bo imel v okviru vojaških božičnih svečanosti 24. decembra ob 19.30 govor za nemške vojske. Tudi ta govor bodo prenašale vse nemške radijske postaje.

Povečana Slovaška

Bratislava, 23. dec. br. Slovaški parlament je na svoji sednici seji slovesno in formalno proglasil priključitev severnih slovaških krajev k slovaški republiki, ki so po letih 1920, 1924 in 1938 pripadli Poljski in jih je Nemčija pred kratkim prisodila Slovaški.

Gospodarski spor med Nemčijo in Belgijo

Kodanj, 23. dec. j. (Havas). Dopisnik danskega lista »National Tidende« poroča, da je na vidiku zapleten gospodarski konflikt med Belgijo in Nemčijo. Za Belgijo bi bil prelom trgovine z Nemčijo temelj občitljiv, ker bi Nemčija verjetno kot represalijo napram Belgiji zabranila sleherni uvoz belgijske rude v Nemčijo. Prav tako se je bati da bi Nemčija ustavila izvoz svojega premoga v belgijsko industrijsko središče Liege. Po najnovejših vesteh je uvoz nemškega premoga z današnjim dnem že ustavljen.

Poročilo o sestriljenju

Pariz, 23. dec. s. (Reuter). Dve izmed nemških letal, ki so se včeraj približala vzhodni obali in škotski obali, sta bili sestreljeni.

Beleške

Božična poslanica

patriarha Gavrila

Beograjski listi objavljajo božično poslanico patriarha Gavrila, naslovljeno na pripadnike pravoslavne cerkve v naši državi. Poslanico so podpisali tudi vsi episkopi, ki so se udeležili nedavnega zasedanja arhiepiskopskega sabora v Beogradu. Božična poslanica se tokrat izjemno bavi s političnimi vprašanji, ko obravnava sporazum med Srbi in Hrvati, ki jih poziva k složenemu reševanju vseh s preureditvijo države zvezanih problemov.

»V teh časih — stoji med drugimi v poslanici, — ko se postavljajo vprašanja, komu naj kaj pripade, veruje arhiepiskopski sabor cerkve, da bo nad vsemi pokrajinskimi in plemenskimi interesi zmagala vedno razumnost, ki ima pred očmi v prvi vrsti interes celote. Arhiepiskopski sabor ve, da se bodo ob tej priliki zgodile tudi večje in manjše nepravilnosti temu ali onemu delu naroda in države, in do njega prihajajo že tudi mnogi nezadovoljstva. Vendar pa veruje, da se bodo te krivice popravile, ker je prepričan, da se srbska kri ni zastoj prelivala za osvoboditev in zedinjenje naše države in našega naroda.«

Zaključna seja sreskega odbora JNS v Ljubljani

V petek zvečer je bila plenarna seja sreskega odbora Jugoslovanske nacionalne stranke za mesto Ljubljano, zadnja v l. 1939. V izredno lepem številu zbrane funkcionarje strankinih ljubljanskih organizacij je pozdravil poslednji podpredsednik sreskega odbora g. Rudolf Zitnik, ki je sejo vodil. Dr. Albert Kramer je v enournem poročilu očitral sedanji politični položaj in delo stranke v preteklem letu ter razvil program za delo stranke in posebej ljubljanskih organizacij v novem letu. Z iskrenimi željami za božične praznike in za novo leto vsem sodelujočim je dr. Kramer zaključil svoje letno poročilo, ki je na vse navzočne naredilo najgloblji vtis ter jih napolnilo z okrepljeno voljo do dela in borbe.

Ugotovitve krščanskih socialistov

V »Delavski pravici« objavlja predsednik Jugoslovanske strokovne zveze Srečko Zumer uvodnik z naslovom »Jugoslovanska strokovna zveza in politika«. V njem odločno zanika, da bi imelo vodstvo JSZ kak skupnega z letakom o ustanovitvi neke nove slovenske stranke, kakor sta to trdila »Slovenec« in »Slovenski dom«. Predsednik JSZ Zumer pravi, da je zvedel za vsebino tega letaka šele v »Slovenec«.

»Delavska pravica« objavlja v svoji božični številki tudi razmišljanje o političnem katolicizmu. List katoliške delovne ljudstva pravi, da so se iskreni in zavodni katoliški duhovni vedno trudili obrniti vero daleč proč od političnih strank. Zavedali so se, da tudi najboljša politika diskreditira vero ali pa vzbuja nasproti njej nezaupanje v gotovem delu vernikov. Slaba politika pa pomeni v tem pogledu naravnost pogoršče. Tudi mi zastopamo stališče, da se vera ne sme vlačiti v politiko.

List citira nato mišljenje znane nemške katoliške revije »Schönere Zukunft«, ki pravi, da je »poskus približati cerkev k politični stranki vedno zelo nevaren. Lepo je, če je v deželi stranka, ki jo moremo posebej imenovati zastopnik katoliškega ljudstva. A pridobivati si mora privrženec ne s sklicevanjem na cerkev, ampak z dokazi zdravega človeškega razuma, zgodovine, politike in gospodarstva. Kajti nekaj drugega je cerkev in nekaj drugega je stranka. Cerkev je večna in božja tvorba. Stranke pa so minljive in delo človeških rok. Kdor hoče vpreči cerkev v strankarski voz, izpostavlja cerkev odgovornosti za vse slabosti stranke in za vse le preveč človeške strani strankarskega življenja.«

Reforma policijske službe na Hrvaškem

Kakor poročajo zagrebški listi, bo v banovini Hrvatski izvedena popolna reorganizacija policijske službe. V Zagrebu bo osnovano osrednje poveljstvo policije, kateremu bodo podrejene policijske oblasti v vseh krajih banovine. Število policijskih stražnikov v Zagrebu bo povečano od sedanjih 400 na 1.000, tako da bo zagrebška centrala lahko vsak hip okrepila varnostno službo povsod v banovini, kjer bi se pokazala potreba.

Zagrebtiki list

o slovenskem zadržištvu

Zagrebtiki »Jutarnji list« prinaša v včerajšnji številki zanimiv članek o slovenskem zadržištvu in o raznih nepravilnih pojavih v njem. Članek ni podpisan, kaže pa, da je pisec dobro informiran. Posebno opozarja na nekatere pojave, ki lahko zadržištvu škodijo. Članek je zanimiv in to celo izven mej slovenskega. Zaradi pomanjkanja prostora se a člankom danes ne moremo bolj podrobno baviti, storili pa bomo to v eni prihodnjih številki.

Politična opredelitev

Nemcev v Jugoslaviji

Po odobritvi vodstva Hrvatske seljaške stranke so ustanovili v Zemunu tamošnji Nemci posebno organizacijo nemških prištejev HSS. Nova organizacija si je nadelo nalogo prirediti akcijo za organiziranje Nemcev v vrtah HSS. Kakor znano so bili doselej Nemci v Jugoslaviji z malimi izjemami skoraj vsi pristali JRZ in so pri decembrskih volitvah kompaktno glasovali za listo Dr. Stojadinovića. Njihovi politični predstavniki v parlamentu in senatu so bili vključeni v klubih JRZ, kjer so se tudi strankarsko živahno udeleževali.

Dovtipi na fronti

Poročali smo že, kako so spustili angleški letalci s padalom na neko nemško vojaško letališče zajca kot edino žrtev nemškega letalskega napada na Shetlandске otok. Tokrat so se nemški letalci oddolžili s pozornostjo, ki so jo izkazali predsedniku angleške vlade Chamberlainu, ki se je mudil na zapadni fronti. G. Chamberlain je namreč proti svoji navadi preel odhodom na fronto pozabil v Londonu svoj prislovični dežnik. Morda ga je tudi

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima očitno vse, ki trpe na astmi, kašlju, pljučnih vrvih, zastarelem kašlju, zasrčenosti, dolgotrajni hripavosti in hripi, a dosej se niso našli zdravlila. Vsi taki bolniki dobe pri nas

POPOLNOMA BREZPLAČNO KNJIGO S SLIKAMI

Izpod peresa gosp. dr. med. Gutmanna. — Treba je pisati samo karto (frankirano s 2 din) s točnim naslovom na:

PUHLMANN & Co., Berlin 614, Müggelstrasse Nr. 25-25a.

Odobreno od min. soc. pol. sanitetno oddeljenje S. br. 2416 od 22. XII. 1936

Kako je bila potopljena križarka tipa „Koeln“

Poročilo poveljnika angleške podmornice „Ursule“

London, 23. dec. j. Reuter. Britanska admiraliteta je izdala po povratku angleške podmornice »Ursule« nekaj podrobnosti o napadu te podmornice na nemško križarko razreda »Köln«, ki je bila potopljena v utrjenem pomorskem pasu pred Cuxhavenom. Angleška podmornica se je najprej srečno približala skoki minsko polje, ki ga angleški pomorski častniki posnaja pod imenom »Hiltjerjevo kletke«. Podmornica je vedno dnel križarico znotraj te minske barjere, ko je slednje opazila vedno nemških bojnih ladij. Podmornica se je nemudoma potopila ter opazovala kretanje nemške mornarice skozi periskop. Opazila je križarko razreda »Köln«, ki je bila tedaj oddaljena od nje približno 4 milje in ki jo je obdajalo 6 nemških rušilcev. »Ursula« je nemudoma napadla. Potopila se je še globlje, tako da je spavalna pod nemškimi rušilci. Sum njihovih ladijskih vijakov je podmorniška posadka različno slisala. Znotraj obrambne linije rušilcev se je podmornica zopet nekoliko dvignila in poveljnik je še poslednjič pogledal skozi periskop, nakar je velel izstreliti torpeda. Prvi torpedo ni zadel. Podmornica je takoj nato izstrelila drugi torpedo, ki je pogodil cilj. Eksplozija torpeda je takoj nato sledila druga, še silnejša eksplozija na nemški križarici, ki je bila tako silna, da se je od nje celo na podmornici razbilo nekaj steklenih predmetov. Nemški rušilci so se takoj pogrnali na zasledovanje angleške podmornice, ter so začeli spuščati v vsej okolici globinske bombe. »Ursula« pa je uspelo izogniti se vsem nevarnostim ter se umakniti daleč izven porazišča katastrofe, od koder je poveljnik lahko še skozi periskop opazoval, kako se je nemška križarica potopila in kako sta si dva nemška rušilca prizadevala poloviti s morja preživele nemške mornarje.

Admiral Raeder ni odstopil

Bern, 23. dec. j. Havas. Berlinski dopisnik lista »Basler Nachrichten« poroča, da je nemško znanje ministrstvo danes oficelno demantiralo, da bi dal vrhovni poveljnik nemške vojske mornarice admiral Raeder v zvezi z samopotopitvijo nemške križarke »Admiral Graf Spee« pred Montevideom ostavko.

Oklopica »Deutschland« zopet v nemški luki

Berlin, 23. dec. br. Nemška oklopica »Deutschland« je po večtedenskem križarjenju prodrla angleško blokado in se je vrnila v neko nemško luko. Kapitan ladje Marschall je bil imenovan za admiralja. Kakor znano, je oklopica pred tedni v bližini Islandije napadla in potopila angleško pomožno križarko »Ravallpindic«.

Visoko odlikovanje dveh angleških kapitanov

London, 23. dec. Vojaški uradni list je danes objavil dolgo vrsto odlikovanj angleških oficirjev in vojakov ter mornarjev. Med drugimi je bil odlikovan z največjim odlikovanjem poveljnik angleškega rušilca »Morocoka« kapitan Jolly, ki je pripeljal čoprav je bil hudo ranjen, svojo težko poškodovano ladjo v angleško luko, nakar je pet ur pozneje poškodbam podlegel. Z istim križcem je bil odlikovan tudi poveljnik neke podmornice, kapitan Eden. Pri nekem spopadu je bila njegova podmornica težko poškodovana in se je »pusila globoko pod morsko gladino. Podmorske mine so nenehoma eksplodirale okrog nje. Kapitan pa je dvignil razpoloženje moštva, dokler ni podmornica prehitel na pomoč neki rušilce, tako da se je kljub pokvarjenim strojem dvignila na površje. Rušilce jo je nato odpeljal v neko angleško luko.

Žrtve min in torpedov

Oslo, 23. dec. br. Z rešilnim čolnom se je pripeljalo v neko manjšo luko v vzhodni norveški obali 8 pomorščakov, med njimi tudi poveljnik parnika »Rudolf«, ki je v četrtke zvečer na Severnem morju zadel na mino in se potopil.

Bruselj, 23. dec. br. Iz Glasgova poročajo, da je parnik »Oreigh Feewaye« ki izpodirva 4430 ton vode, eno od zadnjih vzhodnih severovzhodne angleške obale. Parnik je bil sicer zelo poškodovan, vendar mu je uspelo, da je še sam pripil do

namenoma pustil doma, ker se civilist z dežnikom med samimi vojaki precej neugodno počuti.

O pozabljenem ali doma puščenem dežniku je poročal tudi angleški radio in tako so zvedeli za to nemški letalci. Poljski so neke dežnik, ki je bil izdelan v Angliji, ter ga s padalom spustili na neko angleško letališče za fronto. Na dežnik je bilo pritrjeno pisemce naslednje vsebine: »Nemški letalci obžalujejo, da se mora sprehajati g. Chamberlain v tako slabem vremenu (Bil je tiste dni vedno dež. Op. ur.) po zapadni fronti brez dežnika, ter mu zato pošiljajo priloženo marelo.«

Sestanek naprednih žena in mož v Konjicah

Kakor nam poročajo, bo na praznik sv. Stefana ob 9. dopoldne v dvorani Narodnega doma v Konjicah sestanek naprednih žena in mož iz konjiškega sreza. Na dnevnem redu je poročilo o gospodarskem in političnem položaju v srezi in državi ter razgovor o ženski volilni pravici v zvezi z novim volilnim zakonom, o sodelovanju vseh naprednih političnih skupin v Sloveniji, o draginji in vprašanjih, ki jih je draginja sprožila. Skleptelji vabijo k udeležbi vse napredne ljudi iz konjiškega sreza, moške in ženske.

obale. Na parniku je bilo 17 mož posadke in so bili nekateri izmed njih ranjeni.

Kodanj, 23. dec. j. Reuter. Danska tovarna ladja za transport premoga »Jägerborg«, ki je bila s tovarom premoga namenjena v neko dansko luko, se že delj časa pogreša in je verjetno, da se je potopila. O 18-članski posadki ni nikakih vesti.

„Gneisenau“ ni bila torpedirana

Berlin, 23. decembra. AA. (DNE) Na merodajnem mestu izjavljajo, da je popolnoma netočna vest agencije Havas, da bi bila nemška ladja »Gneisenau«, ki je vozila izselence iz baltičkih dežel, potopljena od neke podmornice nezname države pripadnosti v Baltičkem morju. Ladja »Gneisenau« je prispela z vsemi svojimi potniki nepoškodovana v določeno nemško luko.

Nemške ladje zapuščajo nevtralna pristanišča

Pariz, 23. dec. j. (Havas) Iz dobro informiranih krogov poročajo, da je nemška admiraliteta izdala ukaz vsem nemškim tovarnim ladjam, ki so se morale pred zavezniško blokado zadržati v pristaniščih raznih nevtralnih držav, da naj se nemudoma vrnejo v Nemčijo. Sedaj se prihajajo iz raznih nevtralnih držav poročila, da so tamkaj zastirane nemške ladje z vso naglico pripravljajo na odhod, oziroma, da so že nevtralna pristanišča zapustile.

Pariz, 23. dec. br. Listi so nočjo objavili statistične podatke, iz katerih izhaja, da je v nevtralnih lukah po vsem svetu sedaj koncentrirano okrog 500 nemških ladij, s skupno tonažo 1.8 milijona ton. Ladje se zaradi zavezniške blokade ne morejo brez nevarnosti vrniti v Nemčijo. Zanje so dosej izdali Nemci že večke vrate za pristaniške pristojbine, ki se morajo plačevati v dovizah.

Amerika bo gradila velike vojne ladje

Washington, 23. dec. br. V kongresnem odboru za vojno mornarico so danes razpravljali o gradnji velikih vojnih ladij. Obravnavan je bil tudi predlog, po katerem naj bi se gradile nove bojne ladje, ki bi izpodirale kar po 55.000 ton vode. Razprava o predlogu je bila odgojena. Vlada ga bo proučila.

Tatarescu odpotoval na mejo

Bukarešta, 23. dec. br. Rumunski ministrski predsednik Tatarescu in vojni minister sta odpotovala na mejo. Božične praznike bosta prebila skupno s vojaštvom, ki stoji na mejah države.

Rumunski uradni list je danes objavil seznam več sto ljudi, ki jim je bilo odvzeto rumunsko državljanstvo. V prvi vrsti so bili prizadeti pripadniki bolgarske in madžarske narodnosti, ki so zbežali čez mejo da bi se tako odtgnili vpoklicom v vojsko službo.

Znameniti konstrukter Fokker umrl

New York, 23. dec. s. (Reuter.) Tu je umrl danes znameniti konstrukter letal Antony Fokker, star 49 let. Po rodu je bil iz Holandske Indije. Dolgo časa je deloval v Nemčiji, zadnja leta pa v Zedinjenih državah.

Plaz zasul nemške utrdb ob švicarski meji

Basel, 23. dec. s. »Basler National Zeitung« poroča, da na nemški strani švicarske meje, zlasti v tolniškem okrožju, razrili grade utrdb. Včeraj pa je bilo delo nenadno ustavljeno, ker je velik plaz porušil podzemeljske rove in uničil velik del utrdb. Mnogo ljudi, ki so bili zaposleni pri tem delu, je bilo ubitih.

Mladi kraljevi gostje

Beograd, 23. dec. p. Srednjaevski, ki so gostje Nj. Vel. kralja so danes obiskali Aeroklub, kjer so bili zelo priazno sprejeti. Odtod so odšli na boograjsko letališče, kjer so jim razkazali razne tipe letal, nato pa so ob skali kratkavalovno postajo v Zemunu. Opoldne jim je Avtoklub priredil obed, ki mu je prisostvoval kraljev zastopnikov polkovnik Tomić. Popoldne so napravili izlet s luksuznim parnikom po Savi in Dunavu, sveder pa so se udeležili slavnostne akademije v Narodnem gledališču, ki so jo priredili beograjski Sokoli.

Izročitev uradniške spomenice

Beograd, 23. dec. p. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je sprejel danes zastopnike uradniških organizacij. Predložili so mu spomenico, v kateri se uemeljuje potreba povečanja njihovih prejemkov. Spomenico so predložili tudi ostalim članom vlade.

Iz poštne službe

Beograd, 23. dec. p. K pošti Maribor i je premečena manipulantka Ana Blažin, dosej v Smarju pri Jelšah.

Vremenska napoved

Zemunska: Hladno, pretežno vedro, postopno se bo lahko pooblačilo od severozapada.

Pred sestankom Balkanske zveze

London, 23. dec. j. Iz zanesljivih političnih virov iz Carigrada poročajo, da se bo do prihodnjega meseca v eni izmed prestolnic balkanskih držav sestale h konferenci države Balkanske zveze: Rumunija, Jugoslavija, Grčija in Turčija. Isti viri pripominjajo, da je bila tudi Bolgarija povabljenja na naj poštoje na konferenco svojega opazovalca. Na konferenci bodo voditelji balkanskih držav premostrili politični in gospodarski položaj balkanskih držav ter izmenjali misli o ukrepih, ki jih je treba storiti da bi moge balkanske države tudi v bodoče ohraniti strogo nevtralnost.

Moscicki resno obolel

Bukarešta, 23. dec. p. Bivši predsednik poljske republike Moscicki, ki živi v Krakovu, je hudo obolel. Ob njegovi bolniški postelji je več poljskih državnikov, med njimi bivši zunanji minister Beck.

Drobne vesti s Koroškega

Slovensko prosvetno življenje med koroškimi rojaki

V zadnjem času se vrstijo občni zbori slovenskih kulturnih društev na Koroškem. Na vsakem zboru je navzoč zastopnik slovenske prosvetne centralne. Zadnji »Kor. Slovencec« podaja bežno sliko s teh občnih zborov in med drugim pravi:

»Z veseljem beležimo živahni potek naših prosvetnih zborovanj. Vseposred vlada za slovenske prireditve živahno zanimanje. Izredna udeležba priča o tem, kolikšna je želja našega ljudstva po domači besedi in misli. Društvenim odborom samim moramo posebej izraziti priznanje za njihovo skrb, da so občni zbori tudi pestr. In privlačni. Škofljiška »Edinost« je postavila svoj sijajno izveščani pevski zbor. Bilčovščani so sodelovali na zborovanju kar s tremi zbori, moškimi, dekliškimi in mešanimi in še z vrtilni deklamatorji. Škofljan se ame izza predzadnje nedelje ponasati, da so njegova dekleta kot prva segla po tamburicah in zasvirla par ubranih komadov. Glotaško zborovanje so pozivili spoinjepodjuzski pevci, ki se tudi danes še nahajajo v dovršeni formi. Novi društveni vodje, ki so z večjimi pravicami prevzeli tudi večje dolžnosti, pa so jamstvo za prosvetno delo v društvih ne bo zastalo, marveč se časa in prilikam primerno razmahnilo.«

Tudi za praznike se napoveduje velika razgibanost v slovenskem kulturnem življenju na Koroškem. Napovedanih je zopet več občnih zborov z več ali manj pestrim

sporedom, nekaj odprtih nastopov in posebnih prireditev. Posebej je treba omeniti prireditve Slovenske prosvetne zveze v Celovcu. Za sredo, 27. t. m., je sklicala prosvetna centrala enodneven tečaj za pevce in pevovodje, za četrtek pa tečaj za prosvetne voditelje s predavanji in razgovori o bodočem delovanju slovenskih kulturnih organizacij. Oba tečaja bo zaključil redni občni zbor Slovenske prosvetne zveze.

V Beljaku je bil pretekli teden izreden promet nov most čez Dravo. Otvorili sta prisostvovala vodja stranke in deželski glavar. Tudi dela na viaduktu pri Velikovu dobro napredujejo.

Te dni so dovršili nov vodovod, ki bo daljal vodo za vso šentjakobsko okolico. Bistrica v Rožu, Velika vas in št. Jakob so doslej dobivali vodo iz studencev ali potokov. Sicer je novi vodovod precej hudo obremenil občinske poravnane, a ljudje upajo, da se bo tudi to prebolelo tekom časa.

V Škofidolu je umrla ugledna mati g. Ivana Šilar, doma iz Gozlanj. Pokojnica je bila zavedna slovenska mati, ki je vzgojila svoje otroke v pristnem domačem duhu. V okolici je bila znana po svoji dobroti.

V Labodu so potegnili iz Drave truplo delavca Gvida Blasa. Kaže, da se je pone srečal pri delu na električni pri žvabeku.

Teško stanje na Poljskem

Porušena in izumrla Varšava — Oddaja zlata in vrednostnih papirjev — Poseben nemški denar

Nevtralni poročevalci opisujejo stanje na Poljskem takole:

Na poljskem ozemlju, ki je zasedeno po nemških četah vodijo vse javne posle generalni guverner in njegovi uradi. Odstavljeni so bili vsi izvoljeni poljski župani mestnih in kmečkih občin, na njihova mesta pa so bili postavljeni komisarji iz vrst Nemcev, ki so pripadali prej nemški narodni manjšini. Za svoje komisarske posle sprejemajo denarne nagrade, ki jih morajo plačevati podrejeni jim občine. V Varšavi je komisar občine neki dr. Otto, ki je bil pred zlomom Poljske zaupnik Gestapo v Varšavi.

Biagajne vseh poljskih bank so še vedno zaprte. Do konca tekočega leta morajo vsi poljski državljani, ki prebivajo na ozemlju, zasedenem od nemške vojske, izročiti posebej določenim denarnim zavodom vse svoje zlato in vse zlate predmete, vse delnice in državne papirje ter vse tuje valute in devize. O nadaljnjih usodi tega premoženja bo odločal generalni guverner. Pod smrtno kaznijo je prepovedana vsaka trgovina z zlatom, tujimi valutami in vrednostnimi papirji.

Nemške okupacijske oblasti so uvedle v zasedenem ozemlju poseben denar »Reichskreditmark«. Teh mark ni mogoče zamenjati za navadne nemške marke. Poljske bankovce je mogoče zamenjati samo za »Reichskreditmark« in sicer en zlot za pol marke. Hranilnice so pričele po 15. novembru zopet posloovati, vendar ni mogoče dvigniti več kakor 50 zlotov na teden, a še to vedno proti enotedenski odpovedi.

V Varšavi je od nekdanjih 1.300.000 prebivalcev sedaj kakih 400.000 ljudi. Ostali so med vojno zapustili prestolnico. Med obleganjem Varšave je padlo in bilo ranjenih okoli 100.000 varšavskih prebivalcev, od tega več ko tretjina žensk in otrok. Nekdaj tako živa Varšava je danes skoraj popolnoma mrtva. Tramvaj vozi samo v eni ulici. Drugače opravljajo krajevni promet navadni kmečki vozovi. Od 19. dalje ne sme nihče na ulico. V Varšavo pripelje na dan dvojce do troje vlakov.

V parkih in nasadih mesta je pokopanih vsega skupaj okoli 80.000 žrtev vojne, večino vse v množinskih grobovih. Poslednji Varšavčan je bil pokopan na pokopališču 8. septembra. Od tega dne dalje so pokopavali trupla samo v parkih in na trgih.

Nemški komisar občine je izdal poseben razglas, v katerem dovoljuje sorodnikom v parkih pokopanih mrtličev, da jih do 25. t. m. izkopljejo in prepeljejo na varšavsko pokopališče. Po 25. decembru bo občina sama pričela prekopavati grobove v parkih ter prepeljevati trupla na pokopališče, kjer jih bodo pokopavali v grobovih po 200 trupel skupaj.

Prve dni decembra je pričel funkcionirati zopet varšavski vodovod. Plinarna in električna poslužeta samo v delnem obsegu. Od slovite varšavske katedrale je ostal samo oltar. Vse zgodovinske palače so porušene. Cela vrsta ulica je ena sama ruševina. Prebivalstvo strada, kar primanjkuje vseh življenjskih potrebščin.

Avstralske čete na evropskih bojiščih

Po londonskih informacijah bodo prišlele zgodaj spomladi na zapadna bojišča že tudi prve čete avstralske ekspedicijske vojske. Prva med njimi bo tako zvana »šesta divizija«, sestavljena iz 20.000 prostovoljcev. Vodi jih general sir Thomas Bleni, ki je bil med svetovno vojno načelnik takratnega generalnega štaba avstralskega ekspedicijskega zbora.

Avstralsci so se med svetovno vojno izkazali za odlične vojake. Nostili so n. pr. vso pezo galipske operacije, kjer jih je padlo okoli 25.000. Skupno je v svetovni vojni imel avstralski ekspedicijski zbor 59.342 mrtvih in 187.000 ranjenih, kar predstavlja več ko polovico celotnega števila 330.000 mož, kolikor jih je zbor štel. Vse stroške za ekspedicijski zbor je plačala Avstralija sama, ki je izdala za vojne stroške v svetovni vojni 439 milijonov funtov ali nad sto milijard din.

Žene v angleški

vojni aviaciji

Angleško ministrstvo za letalstvo je sklenilo v bodoče pritegniti k sodelovanju tudi ženske pilote, ki bodo pilotirale nova letala iz tovarov do vojnih letalskih baz. Za sedaj je sprejetih v to službo že 8 pilotk, ki jih vodi Pavlina Gover, hčerka narodnega poslanca Goverja. Okoli 300 žena pa se pripravljajo na pilotski izpit, med njimi tudi pripadnice najvišje londonske družbe.

Rusko-finska bojišča

Računati je treba!

Kdor pride iz LJUBLJANE, MARIBORA ali kakšnega drugega kraja nakupovat v CELJE v TRGOVSKI DOM STERMECKI, kupi tako poceni da mu je v ožnja zastoj.

	Din	Din	Din
Volneno za damske obleke	31,	25,	23
Sukno za moške obleke	115,	88,	45
Kamgarn za moške obleke	162,	131,	94
Barhent tiskan za obleke	14,	11,	8
Barhent vzorčasto tkan	14,	12,	11
Flanel za perilo	12,	9,	7
Belo platno za perilo	11,	9,	7
Belo platno za prtiče	29,	23,	21
Belo platno za prevlake	35,	29,	27
Volneni damski telovniki	110,	71,	48
Volneni moški telovniki	80,	44,	22
Kombineže iz umetne svile	58,	32,	24
Damske hlačke iz umet. svile	28,	17,	15
Damske triko hlačke	30,	19,	17
Damske triko rokavice	21,	13,	8
Damske »Nappa« rokavice	70,	68,	58
Damske flor nogavice	21,	12,	6
Damske svilene nogavice	32,	23,	13
Moške triko rokavice	19,	16,	8
Moške »Nappa« rokavice	65,	60,	58
Moške bombažaste nogavice	10,	6,	3
Moške volnene nogavice	17,	13,	9
Čevlji za dame	182,	148,	80
Čevlji za gospode	238,	132,	93
Čevlji za otroke	85,	53,	26
Obleke za dame	240,	139,	88
Obleke za gospode	407,	260,	200
Plašči za dame	480,	340,	290
Suknje za gospode	790,	550,	400
Hlače za gospode	120,	68,	49
Klobuki za gospode	86,	60,	38
Klobuki za dame	68,	40,	29
Moške srajce bele	49,	32,	24
Moške srajce cefir	45,	36,	31
Moške srajce flanel	40,	31,	24
Moške srajce oksford	29,	24,	18
Samoveznice	12,	10,	7
Žepni robci — tuat	69,	38,	23
Ručne torbice za dame	66,	38,	28
Moški dežniki	74,	49,	30
Damski dežnik	53,	36,	30

Velika zaloga in nizke cene stekla, porcelana, email posode, glasbil igra in druga galanterijskega in torbarskega blaga, torej z eno besedo vse, kar potrebujete za obleko in gospodinjstvo.

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji

TRGOVSKI DOM
Stermecki

TOVARNA PERILA IN OBLEK

Tvrđica zaposluje v vseh oddelkih 150 uslužbencev

Ljubljana v prazničnem razpoloženju

Ljubljana nudi v prazničnem, božičnem razpoloženju pestro, razgibano sliko kakor vsako leto. Pri devetih stopinjah mraza, ki ga še nekaj dni sem prav temeljito cutimo, se pripravljajo vsak po svojih močeh, na vse radosti in sladkosti božičnega dopusta. V trgovinah se turejo množice nakupovalcev, treba je še zadnje minute izkoristiti za nakup, vsega potrebnega in razveseljivega za dom — za sklado in za srce. No, otroci bodo spet doživeli svoj vsakoletni raj in njih ročice bodo segale po darilih. Ker imam, to ti dam — bodo rekli starši, zdaj pa kakor je že človeku sreča mila. Na Kongresnem trgu se je gaj smrek in smrečice že akrcil, zadnje ure mu teko. Ni moči prešteti, koliko iglavcev so Ljubljanci raznosili po domovih in smrečice že krasijo družinske sobe v vsem bogastvu in sijaju božičnega drevesca, seveda, naših starih, tradicionalnih jastic gotovo ne bodo pozabili. Zdal se vračamo na domove, študentje so se že odpravili vzk na svoj kraj, v svojo rodno hišo na božični oddih. Ulice se bodo izpraznile na praznične dni. Šli bodo naši smučarji v Zlatorogovo kraljestvo uživati zimsko lepoto. Drugi spet bodo v družinskem krogu na stari, patriarhalni način našli radost, zadovoljstvo in mir. Tretji bodo pač vsak po svoje našli v ta čas potreben in sladak oddih, da jih bo novo leto dohitelo pri zdravih, svežih močeh. Le ena naj bo želja vsakogar in vseh na te božične, praznične dni. Da bi nas prihodnje leto božič našel pomirjene in zadovoljne, da bo bister in jasn pogled v bodočnost, prav kakor nekoč, svoje dni!

Čudežna igra narave

Gornji grad, 20. decembra

Prejšnji teden so naši zeleni bratje odšli, kakor že neštokrat letos in še preden mine dovoljeni čas za strojanje sn, na lov proti šokatu. Lovci se razdele v hribovitem gozdu nad šokatom. G. Černešek, pd. Žvot iz Bočne, je na svojem mestu opazil,

da je švignila dvakrat neka čudno barvana žival mimo njega in je bil tako presenečen, da ni streljal nanjo. Ko pa se je ponovno prignil icht žival pred njega, je ustrelil in žival zadel. Pogledal je ustreljeno žival in ugotovil, da je srna, toda čudno barvana, po glavi bela, večji del trupa na zgornji strani bel in tudi zadnje noge so bile pokrite deloma z belo dlako. Poklical je ostale lovse tovariše, ki se niso mogli načuditi in si pojasniti to izredno čudežno igro narave. Žival so princeli v mesto in je bila predmet velikga zanimanja. Nagačili jo bodo, tako da bo ohranjena še pozimi rodovom. Naravoslovci bodo morda rešili to težko uganko.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in črelih, pa pijejo »Franz-Josefov« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi s njenim učinkom.

Ogl. reg. 3. br. 30474-52.

Socialnohigienska akcija v Halozah

Socialno-higienski akciji ob severni meji in na Koroškem je sledila enaka akcija v Halozah od začetka oktobra do konca novembra. Kakor smo že v nekaj člankih priložili, je namen vseh teh akcij širiti higieno v najpotrebnejših predelih naše banovine, posvajati ljudem pomen zdravja in škode, ki jo povzroča bolezen, kako naj se obvaruje pred boleznijo, ženam svetovati pri negi in odgoji otrok, deklet pravilno poučiti o nalogi žene in o vsem, kar je s to nalogo v zvezi.

To nalogo sta po določenem načrtu izvajali v Halozah dve zdravstveni koloni. Pri predavanjih so bile razstavljene tudi higienске poučne slike, predvajali pa so se tudi nalašč prirejeni filmi. Zaščitni sestri sta poleg tega zahajali še v hiše dojenčkom in bolni m, svetovali materam, kako hraniti, negovati in vzgajati otroke.

Kakor za Slov. gorice, je tudi za Halozas zbralo Društvo prijateljev Slovenskih goric mnogo perila, garnitur za dojenčka, obleke, obutve, posode itd. Obdarovane so bile v vsakem kraju družine s številnimi otroki. Matere z dojenčki pa so dobile poleg plenč in srajč še vse drugo, kar je potrebno za higieno nego otroka. Veliko število šolskih otrok je dobilo perilo, obleke in obutve.

Halozas so potrebne še velike vsestranske obdelave. Vidimo, da jih javnost ni prebrala in trdno upamo, da se bo v bodoče še bolj spomnila te pokrajine, ki je morda najbolj revna v naši ožji domovini.

»Hočem biti obešen!«

Petrinja, 23. dec. o. Danes je bila objavljena sodba v procesu proti Juraju Rukavini, ki je letos 12. oktobra v Sisku z osami revolverskimi strelci ubil uradnika tovarne Tešič Dimitrija Dimića. Rukavina je bil obsojen na smrtno ječo in trajno izgubo častnih pravic. Ko ga je predsednik vprašal, ali sprejme obsodbo, je obsojenec odgovoril »S sodbo nisem zadovoljen in zahtevam strožjo kazen. To je premalo. Hočem, da me obsodite na vešala.«

Ko ga je predsednik opozoril, da je tak odgovor neumisljen, je odgovoril: »Vztrajam pri svoji zahtevi! Obešanje traja samo 5 minut, to pa je večna kazen.«

Obsojenčev zagovornik je kljub temu vložil priziv in revizijo.

Gospodarstvo

In navzlic vsemu: narodno edinstvo
Razmišljanja gospodarstvenika ob preureditvi države

V današnji dobi, ko je v polnem teku notranja preureditev naše države v smislu hrvatskih zahtev, smatrajo mnogi za nesodobno razmišljati o narodnem edinstvu in o ideji skupnosti ter povezanosti interesov Srbov, Hrvatov in Slovencev v duhu pravega jugoslovenstva. V modi so parole o treh narodih, o narodni individualnosti itd. V vrstah gospodarstvenikov, ki bolj realno gledajo na vsa ta vprašanja, se pojavlja skrb za bodočnost in bujanje kaj bo, če ne bomo o pravem času našli prave srednje poti. Smisel za solidarnost gospodarskih interesov je vidno popuščal, v vrstah politikov je dala mesta nekakim regionalnim avtarkim tendencam, a pri tem je vendar jasno, da nobena pokrajina države ni sposobna voditi čisto svojo, še manj pa avtarkično gospodarsko politiko. Gospodarska politika v naši državi se da voditi samo po enotnih vidikih in brez gospodarskega edinstva ter harmoničnega pospeševanja in razvoja gospodarstva v vsej državi ne more biti narodnega blagostanja. Vsi dobro razumemo, da so sedaj prevladujoče tendence v znatni meri zakrivila in pospeševale oni beograjski faktori, ki so skozi dve desetletji skušali voditi gospodarsko politiko na škodo hrvatskih in slovenskih pokrajin. Dosedanje izkušnje pa bi morale le podkrepiti in utrditi idejo jugoslovenske skupnosti, ki v svoji osnovi izključuje vsako tako favoriziranje in vsako hegemonijo.

Nedavno smo na tem mestu v članku »Slovenski gospodarstveniki si ne damo vzeti besede« (glej »Jutro« od 19. novembra 1939) opozorili, da so spremenjeni pogoji v svetovni trgovini v zvezi s postopno likvidacijo svobodne trgovine med narodi, postavili nujno potrebo dirgane produkcije in gospodarske delavnosti. Tudi v federativno urejenih državah se postavlja vedno nujnejše zahteve, da ostane znan del kompetenc s področja gospodarske politike pri centralni državi: upravi. Kot primer smo navedli Švicarje, ki je izrazilo federativna država in mora vendar leto za leto prenašati posamezne kompetence, ki se tičejo gospodarske politike, od kantonske na zvezno upravo. Enako kakor v Švici bi moralo tudi pri nas v gospodarskih stvareh vladati načelo solidarnosti, harmonične povezanosti in pravilne izravnave interesov posameznih pokrajin in posameznih interesnih skupin. V boju med nasprotujočimi si interesi mora odločati interes skupnosti, seveda po načelu pravičnosti in enakosti. Osnovna pogoja je namreč, če kdo misli, da naši državci, tudi če bi federativno urejena, ni treba, da bi bila zgrajena na načelu narodnega edinstva in jugoslovenske skupnosti. Opozorili smo, da trpa Švica, ki je edna na resnično federativna država v Evropi, vse svoje velike življenjske sile in svojo notranjo trdnost in odpornost ravno v močno razviti zavesti edinstva.

Danes naj nam bo dovoljeno pokazati primer Švice še z druge zanimive strani s posebnim ozirom na vprašanje našega narodnega edinstva. Tudi glede na tesno povezanost med politiko in gospodarstvom je koristno, če se še iz gospodarskih vrst čujejo naziranja o takih vprašanjih.

Enaindvajset let po zedinjenju Srbov, Hrvatov in Slovencev v skupno državo se politiki še vedno prepirajo, ali smo trije narodi ali pa samo en narod. Neplodne polemike okrog tega vprašanja so v zadnjem času znova oživele: na eni strani dokazovanje narodne samobitnosti Hrvatov, Slovencev in seveda tudi Srbov, in istovetenje narodnega edinstva s centralistično državno ureditvijo, na drugi strani pa nezadostno upoštevanje interesov posameznih pokrajin in izvajanje centralističnih stremeljenj pod krinko narodnega edinstva. Politične strasti tirajo ves ta neplodni boj v ekstreme.

In vendar stvar ni tako zamažena kakor se splošno poostrene ideje borbe zdi na prvi pogled. Če bi se vnaprej sporazumeli, kaj imamo razumeti pod izrazom »narod« ali s tem že izločili večji del nesporazumov in polemik, ki se vleče skozi 20 let. Čisto etnografsko in historično vzeto se da braniti nazor, da nismo en narod. Drugi bodo rekli, da smo dva naroda: srbohrvatski in slovenski, saj Srbi in Hrvati govorijo in pišejo srbohrvatski. Slovenci pa govorimo in pišemo slovenski. V zvezi s pojmom narodnega edinstva pa ne more biti merodajna čisto etnografska definicija naroda in tudi ne zgodovinska. Z ugotovitvijo, da smo en narod, hočemo predvsem manifestirati skupnost krvi in plemena (rase), medsebojno usodno pove-

zanost in trajno skupnost političnih, kulturnih in gospodarskih interesov.

Kako so ti naši notranji prepri, ali smo trije narodi ali en narod, nemisliti in brezplodni, mora vsak spoznati, kdor malo pogleda v svet. Tu nam zopet švicarji nudijo pravi poučen zgled. Če vprašamo švicarja ali so prebivalci Švice en narod ali trije odnosi štirje narodi, te bo začudeno pogledal in bo dejal »mi smo švicarji«. Nacionalna zavest je med švicarji tako globoko zasidrana, da celo nemški narodni socialisti priznavajo švicarskim Nemcem, Francozom, Italijanom in Retoromanom, da pripadajo švicarskemu narodu. Znan »Frankfurter Zeitung« je lani razločevala bistvo švicarskega narodnega edinstva tako-le: »Res je velik del švicarskih »sojuzničnikov« (»Bildgenossen«) nam Nemcem sorodstveno zelo blizu. Res imamo isti jezik in smo črpal iz črpal iz iste kulturne vrelce, toda prebivalci Švice so »sojuzničniki«, vseeno če so Francozi, Italijani ali Nemci, oni so švicarji in nočejo biti nič drugega kakor švicarji« (»Frankfurter Zeitung« 1. julija 1938).

V drugi razpravi pa čitamo še naslednje zanimive ugotovitve: »Tudi švicarjem ni lahko v današnji dobi nacionalne zavednosti. Toda ona centralna švicarska ideja, ona volja, biti švicar, drži vse skupaj švicarje ne živi zgolj zaradi tega, ker je njen življenjski prostor strnjem pod skupnim pritiskom in skupnim hotenjem sosednih velesil, temveč eksistira istočasno svojevoljno, zaradi trdne volje k švicarski skupnosti, zaradi požrtvovalnega in gorečega patriotizma. Švicarski Nemci, Francozi in Italijani razpravljajo o mnogem med seboj: o plemenski različenosti in o političnih ciljih, ničesar pa ni čuti o narodnostnih bojih, ničesar o kakršnih spopadih, ničesar o ekspanzijskem nagonu jezikov in kultur. Zato pa opažamo, da prihaja povsod do izraza ono, kar švicarji združuje v enoto višje vrste.« (»Frankfurter Zeitung« 3. julija 1938).

Znan švicarski univerzitetni profesor Hilty pravi o svojih predavanjih o politiki: Izgraditev švicarskega prepuščanja, resnične švicarske nacionalnosti preko vseh ozirom kantonalnih nazorov, mora vedno biti in ostati zavestno in nezavestno glavna naloga švicarske notranje politike, kajti celotna Švica je komaj še dovolj velika, da lahko izpolni polj domovine, ki nudi zaščito in ponos. Mislim, da isto velja tudi za Jugoslavijo in za jugoslovene.

Pred leti je v Švici izšla značilna knjiga »Die Herkunft des Schwellzervolk« (Založba Huber & Co., Frauenfeld) kjer dokazuje avtor Karel Keller — Tarnuzzer na podlagi znanstvenih izsledkov, da so švicarji tudi po rasi en narod, da je govorenje o švici štirih ras ne samo nevarno, temveč tudi napačno, kajti švicarji so en narod, ki je pod pritiskom vseljenih Alamanov in Burgundcev in Romanov prevzel njihov jezik. Nadalje dokazuje, da je staro avtohtono prebivalstvo obdržalo svoj jezik, iz te rase skupnosti, da izvira v Švici ona čudovita zavest narodne skupnosti, ki je zlasti v današnjih časih razvite nacionalne zavednosti marsikomu nerazumljiva.

Švicarji vedno poudarjajo, da ni samo jezik, ki odloča o pripadnosti enemu ali drugemu narodu. Švicarje drži v trdno skupnost predvsem vera v skupne ideje demokracije in svobode in zavest usodne povezanosti. Trajnost in trdnost te zavesti pa garantira ustroj te države, kjer je zlasti izključena vsaka enostranska majoritarna ali hegemonija.

Tudi mi gospodarstveniki moramo gledati na vprašanje narodnega edinstva z istega vidika, kakor na to vprašanje gledajo švicarji. Zelo koristno in odločilne važnosti za naš gospodarski in kulturni razvoj bi bilo, če bi se tudi naši politiki držali vzgleda švice, zlasti pa, če bi se enkrat prenehali s prepri, ali smo trije narodi ali smo en narod. V naši državi mora priti čim prej do pomirjenja političnih strasti in do izgraditve nasprotij, zlasti pa do potrebnega harmoničnega gospodarskega razvoja in do pravičnega upoštevanja interesov posameznih pokrajin, kar se da dosledno izvesti le na podlagi nepotrjene in prave jugoslovenske miselnosti, brez katere, kakor smo že enkrat ugotovili, ne bomo mogli uspešno in pravično reševati vprašanj s še vedno obsežnega področja skupnih državnih zadev, ki bodo imela tudi po končani upravljalni preureditvi države velik vpliv na gospodarski razvoj posameznih pokrajin in vse države.

Slovenija plača na leto okrog 140 milijonov din davka na tobačne izdelke

Poleg neposrednih davkov predstavljajo monopolni drugo največjo fiskalno obremenitev v naši državi. Čisti prihodek monopolne uprave je druga največja postavka naše državne blagajne. Davki, ki plačajo kadilci v obliki visoke cene za monopolne predmete, je prav znaten, saj predstavljajo pri tobačnih izdelkih več nego tri četrtine prodajne cene. Razlika med produkcijskimi stroški tobačnih izdelkov in neprimerno višjo prodajno ceno je izrazito fiskalno breme. Čeprav se tega v vsakdanjem življenju prav ne zavedamo.

Dohodki tobačnega monopola so znašali lani okrog 1570 milijonov din. Izdatki pa le okrog 270 milijonov din. Pri monopolu cigaretnega papirja pa so znašali dohodki okrog 80 milijonov, izdatki pa manj nego 20 milijonov. O dohodkih monopolne uprave v posameznih banovinah se ne objavljajo redne statistike, temveč dobimo vpogled v te številke le v vsaki pet leti, kadar se oddaja v zakup velikoprodajne tobačnih izdelkov in cigaretnega papirja.

Prav te dni so bile v naši državi hitale za zakup velikoprodajne tobačnih izdelkov in cigaretnega papirja. Monopolna uprava je v poročilih za te hitarje navedla tudi podatke o potrošnji tobačnih izdelkov in cigaretnega papirja v posameznih banovinah odnošno v prodajnih količinah iz teh podatkov je razvidno, da ima monopolna uprava v dravski banovini letno 1855 milijonov din kosovih dohodkov. Če računamo, da odpade na produk-

cijske stroške in na provizije največ 25% tedaj vidimo, da plača Slovenija na leto državi pri tobačnih izdelkih in cigaretnem papirju skoro 40 milijonov din posrednega davka.

Od celotnih monopolnih dohodkov od tobačnih izdelkov in cigaretnega papirja odpade v Sloveniji povprečno na osebo 154 din na leto. T. j. mnogo več nego v vsaki drugi banovini in dvakrat toliko v vrbski, moravski, vardarski in zetski banovini, kjer trošijo mnogo doma pridelanega tobaaka kakor tudi tihotapljenega tobaaka. Letna potrošnja tobačnih izdelkov in cigaretnih papirjev je v posameznih trgovinah po najprejšnjih podatkih monopolne uprave naslednja:

	Številno	letna povpreč.
prebivala	potrošnja na preb.	v milij. din v din
dravska ban.	1.198.000	185,4 154
ban. Hrvatska	4.288.000	468,0 109
dunavska ban.	2.164.000	280,0 114
vrbska	1.058.000	84,5 80
moravska	1.630.000	112,9 69
vardarska	1.780.000	117,6 66
drinska	1.623.000	155,3 95
zetska	1.040.000	74,7 72

Davčno breme, ki ga nosijo kadilci v korist državne blagajne preko tobačnega monopola, je torej v Sloveniji sorazmerno največje, ker trošimo v Sloveniji največ monopolnih tobačnih izdelkov.

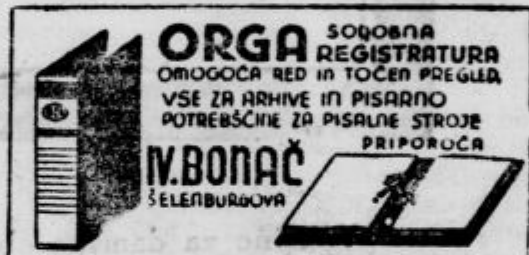
Obvezno pokojninsko zavarovanje zobnih tehnikov in strojnikov

Na podlagi javnustatuta v finančnem zakonu za 1939/40 je minister za socialno politiko dr. Budisavljević predložil uredbo, s katero se pokojninsko zavarovanje namoščencev obvezno razširja na sobne tehničke in strojnike s strojniškim izpitom. Na ta način je ustrezno željam teh namoščencev, ki spadajo po svojih kvalifikacijah in po svojem posebnem položaju v vrste zasebnih namoščencev, ter morajo biti za slučaj onemoglosti, starosti in smrti zavarovani pri pokojninskih zavodih za namoščence. Izvedba tega zavarovanja ne bo natečaja na tečaje v gospodarskih krogih, ker gre izključno le za take delodajalce, ki bodo lahko pretrpeli novo breme v korist svojih namoščencev. Obvezno pokojninsko zavarovanje teh namoščencev in dolžnost plačevanja prispevkov stopa v veljavo dne 1. februarja 1940. Prijava za zavarovanje pa se mora izvršiti v 14 dneh pred tem datumom pri pristojnem pokojninskem zavodu za namoščence.

Revizija kartelnih cen

Minister za trgovino in industrijo dr. Andres je v smislu uredbe o pobujanju draginje imenoval člane odbora za revizijo kartelnih sporazumov. Za predsednika je imenoval pomočnika trgovskega ministra dr. Sava Obradovića, za njegovega namestnika pa dr. Ljuba Oilić, vršilec dolžnosti načelnika oddelka za industrijo in obrtništvo in za tajnika dr. Josipa Korać, referent za karteje v ministru za trgovino. Za njegovega namestnika je Stefan Kukulac, pripravnik v istem ministru. Člani odbora pa so: dr. Dragomir Oilić, ravatelj direktije za proučevanje in organizacijo kmetijstva zaradi prehrane (namestnik inš. Teržan, načelnik te direktije), nadalje Dušan Jeremić, načelnik ministru za socialno politiko (namestnik inš. Lazar Savković, šef oddelka inspekcije dela pri istem ministru) in dr. Mirko Lamer, predstojnik oddelka za obrt, industrijo in trgovino banke oblasti v Zagrebu (namestnik dr. Josip Kabaa, tajnik banke oblasti v Zagrebu).

Prepoved podražitve papirja
Papirni kartel je na svoji seji dne 7. novembra sklenil, da bo zaradi podražitve surovine povisal kartelne cene in spremeni prodajne pogoje za pisalni, tiskarski in ovonji papir. Minister za trgovino in industrijo pa je s svojim odlokom z dne 22. t. m. prepovedal to povisavanje cen in prodajnih pogojev.

Prodaja petroleja

Poročali smo že, da je določena enolna prodajna cena za petrolej. Finančni minister je namreč odobril odločbo monopolne uprave od 22. t. m., s katero se podpisuje enotna prodajna cena 7 din za liter (okrog 8,50 din za kg), po kateri morajo vsi prodajalci na drobno prodajati petrolej potrošnikom (z uredbo od 18. nov. t. j. je bil zakon o državnih monopolih dopolnjen z določbo, po kateri sme finančni minister na predlog monopolne uprave maksimirati prodajno ceno petroleja).

Odlok finančnega ministra je objavljen v »Službenih novinah« od 22. t. m. in določa med drugim, da znaša nabavna cena po kateri kupujejo detaljni petrolej pri veletrgovcih 7,85 din za kg (brez posode: za ročno se plača 10 din). Veletrgovci pa dobe petrolej: a) v vagonih cisternah po ceni 7,10 din za kg franko postaja, b) v sodih in ročkah v minimalni količini 1500 kg ali 100 ročkah (14,5 kg) po ceni 7,40 din za kg franko skladišče veletrgovca na sedežu sreza.

Z odlokom se zmanjša monopolna cena za na petrolej, ki znaša od 22. t. m.: a) za podjetja, ki so zavezana prodajati petrolej na debelo v vseh sedežih srezov v državi na 200 din za 100 kg, za ostala podjetja pa na 375 din za 100 kg. Praktično pomeni ta določba, da dobi petroleja kartel izključno pravico prodaje petroleja na debelo, ker ni verjetno, da bi moglo katero drugo podjetje organizirati prodajo na debelo po vseh srezih v državi. V našem primeru mora podjetje plačati pri kilogramu petroleja za 1,75 din več monopolne takse.

Prodaja petroleja na drobno po višji ceni kakor 7 din za liter se kaznuje po § 102. v zvezi s § 7. točke 2 zakona o državnih monopolih. Podjetje, ki plačuje znižano monopolno takso (200 din za 100 kg), pa se ne bi držalo svojih obveznosti, se kaznuje z globo 500 do 500.000 din na osnovi § 28. uredbe o tekočem gorivu.

Gospodarske vesti

— Dovoljenja za uvoz surovin v prvem četrtletju prihodnjega leta, iz Beograda poročajo, da je uvozni odbor pri Narodni banki prišel izdati uvozna dovoljenja za uvoz surovin iz nekliničnih držav za prvo četrtletje prihodnjega leta s pripombo, da se sme blago uvoziti ocariti in plačati šele po 1. januarju. Uvozni kontingenti so določeni v višini 20% celotnega uvoza v letu 1939 kar pomeni za vse leto 80% dosežanega uvoza. Prav tako je uvozni odbor prišel izdati uvozna dovoljenja za uvoz gotovih izdelkov iz nekliničnih držav, vendar dovoljuje za prvo četrtletje samo 10% skupnega uvoza v letu 1939, kar pomeni, da dovoljuje zaenkrat le 40% dosežanega uvoza.

— Uvozni kontingenti ja prejo Po dosežani praksi je odbor za uvoz pri Narodni banki odobral uvoz preje na podlagi prejšnjega uvoza iz nekliničnih držav. Glede na nastale težave pri uvozu preje iz kitajskih držav je odbor za uvoz sprejel sklep, da se dolžni kontingenti za uvoz na podlagi skupnega uvoza iz vseh držav. Da bi odbor mogel določiti kontingente za uvoz preje v letu 1939, morajo tekstilne industrije in ostali uvozniki preje pri vlaganju prošnje za uvoz navesti podatke o uvozu posameznih vrst preje po tar. številkah uvozne carinske tarife s označbo količine in vrednosti uvoza preje za preteklo leto 1938 in za leto 1939. Te podatke je treba navesti za posebnih vrst oblačil, ki jih je izdal odbor za uvoz in se dobe pri vseh podružnicah Narodne banke. Tre-

NAZNANILO O PRESELITVI!

KASTORSTVO

DKW-Wanderer-Audi-Horch avtomobilov

I. LOVŠE

SE JE PRESELILO V NOVE MODERNE LASTNE PROSTORE NA

Celovško ceto št. 93

TELEFON 27-28

Telegrami: LOVEKO

ba je navesti točne podatke o stanju vseh vovsa iz nekliničnih in kitajskih držav, in to posamično za bombažno, voleno, laneno in jutro ter ostale vrste preje, ločeno po državah, iz katerih se uvažajo, in sicer posebej za leto 1938 in 1939.

— Nafta iz Rumunije. Zadnji dni je prišlo iz Rumunije v Jugoslavijo 17 tankov z nafto, v prihodnjih dneh pa pričakujejo še tri tanke. S tem bodo izvršena vsa naša naročila in da bo v celoti krita naša potreba. Na rumunski meji čaka že nadaljnjih 7 tankov, da prevzamemo nove količine nafte.

— Predstavnik banovine Hrvatske v deviznem odboru pri Narodni banki. Z odlokom bana banovine Hrvatske je postavljen za predstavnika banke oblasti v deviznem odboru ter v uvoznem in izvoznem odboru pri Narodni banki inž. Vladimir Kokotović, višji pristav banke oblasti.

— Povisane mezde pri Združenih papirnicah. V obratih Združenih papirnic Vevče, Grčane in Medvode d. d. so bila te dni zaključena mezna pogajanja zaradi prilagoditve delavskih zaslužkov naraščajoči dragini. Podjetje je priznalo k dosežnim mezdam izredne draginske doklade v višini 4 din za vsako delovno osebo in delovni dan, odnošno 2 din za vsakega vajenca in delovni dan. Draginske dokla-

de so izplačljive od 1. decembra naprej. Razen tega je podjetje zagotovilo od novega leta naprej okrog 160 delavcem in delavkam uvrstitev v skupine z višjo urno mezo.

— Zopetni povratek vred iz inozemstva. Kakor je znano, je devizna direkcija Narodne banke izdala določbo, da se morajo vse vrede, ki se porabijo za izvoz našega blaga v kitajskih državah zopet vrniti v našo državo. Sedaj je devizna direkcija odločila, da se rok za povratek teh vred podaljša od 40 na 90 dni.

— Industrija špirita Arko d. d. se seli iz Zagreba. Beograjski »Jugoslovenski kurir« poroča, da je uprava Industrije špirita Arko d. d. sklenila preseliti tvornico iz Zagreba. Novo tvornico bodo zgradili najbrž v Vukovarju.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 13.43 milijona din nasproti 19.26, 12.63, 7.94 in 9.46 milijona din v prejšnjih štirih tednih.

Blagovna tržišča

Zito

+ Chicago, 22. dec. Začetni tečaj: pšenica: za maj 106.25, za julij 103.50; koruza: za maj 58.25, za julij 58.62.

Spremembe davčnega zakona

Beograd, 23. dec. p. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbo o izpremembah v zakonu o neposrednih davkih, ki določa med drugim naslednje:

Zemljarina

V čl. 10. zakona o neposrednih davkih se dodaje nova točka 12, po kateri se ne plača zemljarina na zemljišča kmetovalcev. Če skupna vsota čistega katastrskega dohoda zemljišč (lastni in solastni) na področju ene davčne uprave ne presegla 1.000 din. Davčna olajšava za zemljarino, določena za davčno leto 1936, preneha veljati 30. decembra tega leta. Osnova davka zemljarine v letu 1940 znaša 10 odstotkov katastrskega čistega prihoda. Z uredbo se uvaža nova lestvica dopolnjenega davka zemljarine. Ta dopolnjeni davek se zviša pri davčni osnovi preko 20.000 din in znaša pri katastrskem čistom dohodku: od 20.000 — 30.000 din 7% (doslej 6,5%), od 30.000 — 50.000 din 8% (7%), od 50.000 — 70.000 din 9% (7,5%), od 70.000 — 100.000 din 10% (7,5%), od 100.000 do 150.000 din 12% (8%), od 150.000 — 250.000 din 14% (8%) in nad 250.000 din 16% (doslej 8%).

Zgradarina

V točki 2 čl. 37. se lestvica dopolnjenega davka zgradarina spremeni ter se glasi: do 10.000 2%, od 10.000 do 20.000 din 3%, od 20.000 do 30.000 din 4%, od 30.000 do 40.000 din 5%, od 40.000 do 50.000 din 6%, od 50.000 do 60.000 din 7%, od 60.000 do 70.000 din 8%, od 70.000 do 90.000 din 9%, od 90.000 do 120.000 din 10%, od 120.000 do 150.000 11%, od 150.000 do 250.000 din 13%, od 250.000 do 1 milijona din 14%, nad 1 milijon din 15%.

Pridobitina

Dodaje se nov člen 35/a, ki pravi, da se določa davčna osnova po bilancah, zasnovanih

na poslovnih knjigah, za naslednje davčne zavezance: industrijska rudarska, bančna, železniška, broderska, tranavajska in medna rodno-transportna podjetja ter menjalnice. Podjetjem iz prve skupine čl. 42. (trgovinska, industrijska, rudarska) katerih davčna osnova iz predhodnega davčnega leta znaša najmanj 100.000 din, in je promet predhodnega poslovnega leta znašal najmanj 2 milijona dinarjev se določa davčna osnova po bilanci.

Davčna stopnja pridobitine se izpremeni in se glasi: zavezanci po členu 53/a plačajo 12%, osnovnega davka, (doslej 10%). Lestvica dopolnjenega davka pridobitine se spremeni in se glasi: do 10.000 din 2%, do 20.000 din 2,5%, do 30.000 din 3%, do 40.000 din 4%, do 50.000 din 5%, od 50.000 do 70.000 din 6%, od 70.000 do 90.000 din 8%, od 90.000 do 120.000 din 10%, od 120.000 do 150.000 din 12%, od 150.000 do 250.000 din 14%, od 250.000 do 500.000 din 16%, od 500.000 do 1 milijona din 18%, nad 1 milijon 20%. Doslej je bila najvišja stopnja dopolnjenega davka 12%.

Vrhu tega določa uredba minimalni dopolnjeni davek pridobitine, k, znaša po lestvici 2 do 10 promil.

Pavšalna pridobitina obrtnikov znaša v krajih do 500 prebivalcev 80 d n za obrtnika, ki dela brez tuje delovne moči, 150 d n za obrtnika z enim in 240 d n za obrtnika z 2 pomočnikoma. V krajih do 10.000 prebivalcev znaša pavšal 120 o d n. 210 o d n. 320 d n; v krajih do 20.000 prebivalcev znaša pavšalna pridobitina 200, 330 o d n. 480 d n; v krajih preko 20.000 prebivalcev pa po kategorijah 220—340 o d n. 370 — 520 o d n. 540 do 720 d n.

V Beogradu Zagrebu in Ljubljani znaša pavšalni davek po kategorijah za obrtnike brez tujih delovnih moči 300 do 550 d n, za one z enim pomočnikom 450 do 800 d n in za one s dvema pomočnikoma 640—1200 d n.

Nova železniška katastra fa v Nemčiji

Berlin, 23. dec. br. V pretekli noči se je prepletala nova velika železniška nesreča v bližini Bolenskega jezera. Med postajama Maxdorf in Radolfzell sta trčila neki tovorni in neki potniški vlak. Okrog 50 ljudi je bilo ubitih, 30 pa ranjenih. V Radolfzelli sta bila danes dopolne avstrijska dva železniška uradnika.

Številu žrtve železniške nesreče pri Gentlinu je naraslo na 132 ubitih in 101 ranjenih.

Amsterdam 23. dec. j. (Reuter) Izpod razvalin obeh nemških ekspresnih vlakov, ki sta včeraj trčila na železniški postaji v Gentlinu med Berlinom in Magdeburgom, so doslej potegnili 132 mrtvecev. Verjetno je, da bo še 30 trupel pod razbitinami, ki jih doslej še niso mogli docela odstraniti. s tirov. Reševalna dela so trajala vsa noč ob svitu reflektorjev in so se jih udeleževale tudi nemške pontonirke čete. Udarci je bil tako silen, da sta se oba dolga ekspresna vlaka stisnila v razmeroma kratko a dokaj visoko grobljo razvalin, v katerih je komaj prepoznati posamezne dele voz in lokomotiv. Mnogo trupel bo težko identificirati, ker so popolnoma izpekane. Reševalci se morajo večinoma posluževati gorilcev za avtogensko varjenje, če hočejo spraviti izpod razbitin trupla ter očistiti progo. Nesreča je zahtevala tolikšno število žrtve zaradi tega, kar sta bila oba vlaka nabit polna. Zlasti mnogo se je na njih vozilo dopustnikov ter šolske mladine, ki se je vračala na boščne počitnice k družinam in staršem.

Berlin, 23. dec. br. Zastopnik prometnega ministruva je danes dal novinarjem izjavo, v kateri je poudaril v zvezi z železniškimi katastrofami v zadnjih dveh mesecih, da o kakšni sabotaži ne more biti go-

vora. Veliko število žrtve so nesreče zahtevale zaradi tega, ko je bila železniška uprava glede na velike vojaške transporte prisiljena spraviti v promet tudi stare lesene železniške vozove.

28 smrtnih žrtve

nesreče v Parizu

Pariz, 23. dec. o. Kakor je sedaj ugotovljeno, je zahtevala nesreča, ki se je pripetila včeraj, ko se je porušil most St. Louis, ki vodi preko Seine, 28 smrtnih žrtve. Most se je porušil v trenutku, ko je vozil pod njim neki vlačilec. Na vlačilcu je bilo ubitih 16 ljudi, 12 ljudi pa je bilo na mostu v trenutku, ko se je zrušil v globino.

★

Železniška nesreča

HALLO! Veseli praznike Vam želi Vaš prijatelj, ki vas bo odlično zabaval, da se boste od srca pošteno nasmejali!

Mickey Rooney

Predstave danes ob 15. in 17. uri (večerni predstavi na božični večer odpadeta), nadalje dan in praznik Sv. Stefana ob 15., 17., 19. in 21. uri

Kino Sloga, tel. 27-30

Ne zamudite najnovejše komedije

Ljubezen mladega Hardyja

Film za staro in mlado, burka v kateri kraljuje mladi Andy Hardy kot kavalir, zaljubljen gentleman, ki si ve pomagati iz vseh težav in zadržg!

Danes in oba praznika ob 10.30 dop. (po znižanih cenah)

Patrolja smrti

Ogorčene borbe legendarne junakov divje prerije za pravico in srce. Borba na življenje in smrt. Na iskrih konjih drve junaki po strmih planinah boreč se z razbojniki, ki ogrožajo iz svojih zased mirne ljudi!

NOVO!

Bomače vesti

Prazniki imajo to napako, da ostane človek čeznje brez časopisa. Kako bi le mogel človek vzdržati, da bi mu tri dni ne prišlo nobeno pisanje o tem, kakšne katastrofe so se v tem času zgodile na oceanih in na celinah? Ponedeljska izdaja našega lista predstavlja idealno rešitev, da široki krogi naših čitateljev tudi ob ponedeljkih niso brez novic, a ker se je tokrat nabralo toliko praznikov na kup, jo bodo v sredo prejele tudi mnogi naročniki »Jutra«, ki na ponedeljsko izdajo niso naročeni. Prepričani smo, da jim bo list ugaljal in da se bodo želeli vrstiti med redne naročnike ponedeljske izdaje, ki stane po raznašalcu 5 din na mesec, po pošti pa celo samo 4 din, naroča pa se pri upravi »Jutra« v Ljubljani, Kraljeva ulica 5. Prihodnja številka bo prinesla poleg množice najaktualnejših poročil iz prazničnih dni tudi običajno prilogo, ki bo tokrat še posebej bogata. Naj navedemo iz bogate vsebine, polne odličnih literarnih prispevkov in izbranih ilustracij, samo nekaj naslovov: Nikolaj Pirnat, »Tisti, ki niso praznovali božiča (risba); France Kozar, »Šiht na sveti večer; Cvetko Golar, »Vlomilec Petruška; Igor Torkar, »Življenje in smrt Majde Lesarjeve; Adi Kmet, »Sveti Trije kralji; Vilko Maz, »Minas; — ano, »Pesem o svobodni vzgoji; Nina, »Hlapec Jaka pluje v roke; L. K., »Draginja brez konca in kraja in še cela kopa drugega gradiva. Ne bo vam žal, če boste posej vsak ponedeljek jemali v roke ponedeljsko izdajo »Jutra«.

VELIKA BLANSKOVA PRATIKA
je izšla 1940

• Dopisnikom. Zaradi povečanega obsega in povečane naklade današnje božične številke »Jutra« smo morali uredniško delo zaključiti prej kakor za običajne nedeljske številke. Zato smo zlasti od dopisov, ki smo jih prejeli šele večer, mogli objaviti le majhen del. Ostali pridejo na vrsto v prihodnjih dneh. Dopisnikom se zahvalujemo in jim obenem želimo srečno božične praznike. — Uredništvo.

• Promocija. V petek ob 11. so bili na univerzi kralja Aleksandra v Ljubljani promovirani za doktorje prava gg. Jože Novak s Save pri Jesenicah, Peter Kobe iz Ljubljane in Anton Korun iz Saleka pri Velencju. Čestitamo!

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO
želi — novo podjetje

MIZARSTVO TRIGLAV
PINTAR JOŽE — Kranj — Čirčiče.

Izdelovanje vseh in to stroko spadajočih del.

• Diplomirani je bil na visokih eksportnih akademijah za trgovske vede na Dunaju g. Evgen Pletik z Ljubljane. Čestitamo!

• Znižana taksa za telefon do prekomorskih držav čez praznike. Z odlokom ministrstva za pošto je odobreno, da se morej v času božičnih in novoletnih praznikov opravljati telefonski pogovori preko Rima do čezmorskih držav Argentine, Brazilije, Paragvaja, Peruja, Urugvaja, Japonske in Koreje z znižano tarifo 50% od skupne takse. Ta ugodnost velja od 23. decembra pa do 4. januarja l. 1940.

• Zvižanje prejemkov g. glavnemu delavstvu. Po dolgotrajnih pogajanjih so bile tudi tiskarne zaradi rastoče dražnje prisiljene, povisati plače vsemu grafičnemu delavstvu. Za tiskarne pomeni to povisane znatno obremenitev in bodo grafična podjetja primorana zvišati cene tiskarskih izdelkov. Pri tem je treba upoštevati še zlasti, da se tiskarska industrija že dolgo nahaja v težavi krizi, ki se povečuje prav znatno tudi s tem, da obstoji še vedno zelo veliko število državnih tiskarn. Sploh se morajo tiskarne boriti neprestano z najrazličnejšimi težavami. Vse to otežkoča gospodarski položaj teh podjetij, katerih obstoj in uspešno obratovanje pa je važno za našo kulturo in narodno pravo.

• Razstava sarajevske tiskalnice preproge pripe v Ljubljano in Maribor v januarju. (—)

Kapitalisti!

Zaradi zagotovitve svoje gotovine obrnite se še danes na vodilno podjetje za prodajo nepremičnin v Beogradu, ki vam bo s svojim strokovnim in solidnim poslovanjem omogočilo, da plaširate svoj denar v stavbe in solidne objekte z odličnim obrestovanjem. Podjetje »Zagreb« vam najbolje služi kot posredovalec med prodajalcem in kupcem nepremičnin, a svoj honorar si da izplačati šele po izvršitvi pogodbe. »Zagreb« podjetje za kupno-prodajo nepremičnin, Beograd. Dečanska ulica 17-III, telefon 30-969.

• Društvo Narodni dom v Zagrebu priredi dne 31. decembra Silvestrov večer v društvenih prostorih, Berislavičeva 11. Pester spored, dobra vina in buffet, zmerno cene, izvrstna plesna glasba. Začetek ob 20.30.

• Nov grob. Dne 16. t. m. je v Rogatcu umrl g. Josip Grünwald, trgovski zastopnik. Naj v miru počiva, žalujočim naše sožalje!

• Družbi sv. Cirila in Metoda je izročila za Ivana Vrhovnika sklad g. Ana Letnar iz Ljubljane 300 din v spomin pokojne vrle Cirilmetodarike gde. Anice Petrovčeve, poštne uradnice v Gornjem Logatcu. Iskrena hvala!

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

• Na Jadranu se ukinjačo parobrodne proge, ker manjka premoaga. V jadranskih pristanisčih se čuti zadnji čas znatno pomanjkanje premoaga, da je deloma prizadet že reden pomorski promet. Ze v četrti nekateri parniki, namenjeni iz Splita v Trogir, Kašte, Makarsko in drugam, niso mogli odpluti, ker je v splitskih skladiščih zmanjkalo premoaga. Kraji ob teh progah trpe znatno škodo zlasti sprčo dejstva, da so ostali brez zveze s svetom tik pred prazniki.

• Za božično zbirko ljubljanskih podružnic CMD so na nabiranih polah darovali sledeče zneske: Ljubljanska kreditna banka 350 din. Po 200 din: Slavija, v. banka; Chromos d. d.; 150 din H. Suttner; 118 din nabrala Ivanka Kalinova na društvenem zborovanju. Po 100 din: Nemovan; Gradbena družba inž. Dukič in drug; Zedinjena zavarovalnica; A. Šarabon; Ivan Volk; Fr. Ks. Souvan; I. del. konz. društvo; F. Hrehorič; drogerija Gregorič; Hrovat; Jugoslovanska banka; Jugoslov. elektr. d. d. Brown Boveri, podr.; Hipotekarna banka; Grom. car. posred.; Sava, zav. del. družba; A. M. Friedrich, eksp. lesa; Jugoslovanska Siemens d. d.; Prva hrvatska štedionica; Croatia, zav. dr.; dr. Windischer; Zbornica za trgovino in obrt; Jadranska zav. družba; Iv. Hribar; Vera Adlešič; Splošno jugoslov. bančno društvo; Tomažič; Kavarna Zvezda. 75 din Schneider & Verovšek; 60 din Mergenthaler. Po 50 din: M. Kokalj; lekarna Ustar; C. Majcen; Rajko Turk; Commercial Union, zav. del. družba; Sever & Co.; I. Knez; Jugoslavija, zav. družba; Smrkolj, trg. družba; Pavla Toman; A. Paulin, damska konf.; Gospodarska zveza; dr. Lapajne St.; Daj-dam; S. Kolar; Material, trg. družba; dr. Kuhar; Neimenovan; Fr. Helmrhar; Bregar-Krek; I. Bonac s'n; Stavbna družba; dr. Bogdan Zuhel; Lesna; J. Kobi; A. Rojina; dr. Ivo Pless; M. Wessmer; Lea Ferfila; I. Vodnik; Kuverta, konf. tvornica; L. M.; Javna skladišča; Fran. Pogorelec; Marija Presel; Eka, tvornica kovin; F. Elfer, tekst. tov.; Arbor, les. trg.; dr. Dinko Puc; dr. A. Kuhar; Dolničar; Produkta, tovarna za kis; Evgen Lovšin; Adolf Knebl; Kastelic in drug; nečitljivo. 40 din Karla Modic. Po 30 din: Slovenija Transport; Vinko Križaj, gradb. podj.; Bratje Tuma; F. Prijatelj; J. Kurent; Nečitljivo. N. N.; I. Kalin; dr. Neuberger; nečitljivo. Po 25 din: Zadruga drž. uslužbenec; Kristina Červena Po 20 din: inž. Hodja; Mih. Jenko; Anton Maverič; M. Keše; A. Kostanjevec; N. Petek; dr. Kmet; Nahtigal in sin; Baša; Stane Goljar; Keceji; Olga Jeraš; V. Roje; Tujica Skof; Filip Bizjak; Alojzij Planinšek; M. Marout; Posavec; Rozman; De Reggi; Grom; trije podpis nečitljivi. Po 10 din: Milan Presker; Zora Koklič; Reza Kuhar; I. Frisch; Anica Krapež; A. Cemažar; M. Kobal; A. Accetto; dr. Pekle; Jerica Rems; Elza Rahne; Jožica Subert; Jožica Subert; Jezeršek Fr.; Iv. Goljar; Marija Kanc; Stelka Maurin; Gerbec; Pavlinka Milavec; Berličeva; Teply; Stare; Minka Govekarjeva; Potočnik; Zupančič; Jesih; 10 podpisov nečitljivih. Po 5 din: Ana Zure; Sežun; Neimenovan. Vsem darovalcem najlepša hvala!

ZOPER KAMENE

v žolcu — ledvicah — sečnem mehurju, vzemite lek: DUBRAVKA ČAJ in v kratkem času je uspeh zajamčen. — 1 skat. din 30.—. Dobiva se v vseh lekarnah. Izdeluje: K. F. Labor Mr. I. Andrič, lekarnar, Mostar.

R. S. br. 14471. 20/V. 1938.

• Zagrebški nosači motorizirajo svoj obrat. Nosači v Zagrebu — ali kakor se nazivajo: slušniki — delj časa niso imeli svoje stanovske organizacije, kakršno imajo nosači pri nas. Nedavno pa se je ustanovila »Zadruga zagrebških slušnikov«, ki se je lotila dela na velikopotezen način. Ker zahteva moderni čas smerom hitrejšega tempa, bo zadruga poskrbela, da bodo nosači

Vsem našim kino-obiskovalcem želimo vesele božične praznike in vam nudimo najkrasnejši spored

GOSPA JUDITA

z BETTE DAVIS

KINO MATICA Telefon 21-24

poleg biciklov, ki jih imajo dosej, dobili tudi tricikle za prevoz manjših tovorov, pa celo tovorne avtomobile, da bodo mogli vršiti tudi sehitve velikega obsega, ki jih zadnji čas niso več mogli. V Zagrebu je vsega skupaj 120 organiziranih nosačev.

LASJE KOT SVILA!

Umljavite svoje lasse s Savexom, odličnim tekočim šamponom brez luga. Na zahtevno pošljemo vsakomur brezplačno knjižico o dovršeni negi las.

L'Oreal/23 — Zagreb 1, pošt. pret. 3

• Z božično številko ki je izšla te dni, je stopil družinski list »Žilka« v 11. leto svojega življenja. Za božično darilo prinaša svojim številnim prijateljem izredno zanimivo in poetično Muschler Gepanovo »Nemanko«, kjer popisuje, kako je nemarno mlado in laredno lepo dekle šlo s smehljajem na ustnicah prostovoljno v smrt. Dr. A. Debeljak je prevedel aktualno Maurisjevo humoresko »Prebivalci zvezd gledajo na naš svet...« Martin Benčina nadaljuje s svojim tečajem o likovni umetnosti, pokojni celjski dijak Franc Prime, ki je pred kratkim tako nesrečno končal, pa se je oglasil — poslednjič — s črtico »Morilec«. Mlada mamica, ki znajo plesti, se bodo razveselile opisov: »Za novo leto novo oblačilo«, »Izpiti ljubezni« pa bo zabavala odraslo mladino v dolgih zinskih večerih. Sledita običajni rubriki »Zdravniška posvetovalnica za bolne otroke« (primari dr. Dragaš) in vedno zanimivi in praktični uporabni »Gospodinjski kotiček«. Božična številka »Žilke« vsebuje tudi mnogo lepih fotografij, umetniških posnetkov in slik mladih prijateljev ržene kave žike in žikinega otroškega zdraba, dobi pa jo brezplačno vsak interesent, ki pošlje svoj naslov: Prazniki žilki, Ljubljana-Vič. (—)

• Važno za naglušne! Z majhnimi stroški boste boljše slišali s pomočjo svetovne metode. V Vašem ušesu so tri majhne koščice. Če te koščice ne delujejo dobro, boste slišali zelo slabo. Večine besedi ne razumete. Zvočni ne dosepejo do ušesnega žilca. Na tisoče ljudi trpi zaradi tega nedostanka. Potrebujete zaradi tega majhen srebrni vibrator, da bo izginila Vaša naglušnost in da bodo omenjene majhne koščice spet sposobne za sprejem zvokov. Tako bi zopet dosegli mir in zadovoljstvo. Vibrator je majhen, srebrni aparat, ki ga skoraj neopazno nosimo v ušesu, brez baterije, brez žic in brez vsakega drugega pribora. Tvrdo Vibratron (Dep. 30. C) v Zagrebu, Tomislavov trg 17. Vani tudi priliko, da preizkusite vibrator v teku enega meseca, ne da bi bili obvezani, kupiti ga. Zahtevajte popolnoma brezplačno obširne prospekte, zdravniška spticevala in mnogoštevilna priporočila naših kupcev obenem s pogoji za 30-dnevno preizkušnjo.

„Boštjanov“ hotel

SV. KRIŽ NAD JESENICAMI
vabi na obisk. Stalna oekbra, tudi kurjenje sobe. Izkoristite praznike!
Se priporoča TILKA BERNIK.

• Težka zimska hrana in premalo gibanja je v zimskem času čisto vzrok slabše prebave želodca, čest h omotice, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezi se zaradi mraza zopet izrazitejše pojavijo: hemoroidi, motnje v želodcu, zaprtje, zastupljanje, črevesna obolenja, splošno in prehitro dobejenje, glavobol, nepečnost, napačnost telesa ter omotica. Posebno krepilej in starjšje osebe so tem nadlogam podvržene. Plan nika čaj — Bahovec čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na vsa splošno zdravstveno stanje. Zahtevajte v lekarnah izrecno Plan nika čaj po 20 din in 12 din. Reg. S. br. 29550-35.

BOUVIER
VINO V STEKLENICAH
GORNJA RADGONA

• Zagonetna smrt 17-letnega kmečkega fanta. Tik pred božičnimi prazniki so na cesti pri Sesvetah v zagrebški okolici našli na cesti na zverinski način umorjenega 17-letnega kmečkega fanta Jurija Hacmanka iz Blagušev. Zandarmerija je izprva domnevala, da gre za roparski umor, pozneje poizvedbe pa so preiskavo obrnile povsem v drugo smer. Dan poprej je bil Hacmanek s vozom v Zagrebu, kjer je prodal nekaj starega železja. Ko se je vračal proti domu, je imel pri sobi vsega skupaj samo 50 din. Vsa znamenja kažejo, da se Hacmanka, ki bi imel v kratkem podedovati veliko premoženje, spravili s poti nek ljudje, ki jih je zapeljal pohlep po denarju.

• Našli so ga na tlemi, povitega v plašč. Tudi naši otročki leže na tlemi, a premogli od njih nimajo plenčic, temveč so za silo zaviti v stare čunje. Ne smaga in mraz ubijata naše otroke! Pomagajte nam oblačiti najmlajše: pošljite svoj prispevek za otroške opreme na ček račun Unije za naščito deca. Hvala Vam!

• Kaplja v morje. S tem izrekom se običajno označuje brezvednost ene »kapljice«. Vendar pa more majhen del celne predstavljati veliko vrednost. Tako je tudi s plemenitim Krypton plinom, katerega se

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM, ŠISKA, telefon 41-79

Predvajamo danes, jutri in v torek dopoldne ob 11. uri po enotnih cenah 4 din 3.50.

KRALJICA PUSTINJE

NASMEJALI SE BOSTE DO SOLZ, KO BOSTE GLEDALI FILM TO JE FILM, KI GA NE SMO NIHCE ZAMUDITI! Pozor! Obnovljena svočna aparatura!

Jutri in v torek ob 3., 5., 7. in 9. uri predvajamo praznični film s SHIRLEY TEMPLE v naslovni vlogi

HEIDI

V PONEDELJEK in TOREK ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri

MATERIN GREH BANDITI PRERIJE

seposabni roman matere, ki ni poznala Buck Jones — nekronan kralj divjega zapada.

KINO MOSTE

dobi iz milijon litrov sraka samo ena »kaplja«, t. j. samo en liter. Moderna svetlobna tehnika ta plemeniti plin posebno koristno uporablja. S tem dragocenim Krypton plinom namreč polnijo žarnice. Rezultat je frapanten: Tungram Krypton žarnice dajejo ne samo nenavadno svetlo, snežno belo svetlobo, katere olajšuje delo in čuva oči — marveč pomaga tudi štediti. Tungram Krypton žarnice porabijo namreč za svojo brezprimerno belo svetlobo znatno manj toka. Kdor želi to trditve preizkusiti, naj napravi polžkušnjo z eno Tungram Krypton žarnico. Oko in denarnica mu bosta hvalečna. Tungram Krypton žarnica daje svetlobo, katere čuva oči in zdravi, ter ustvarja dobro razpoloženje. (—)

kipov in sloga, iz katerih veje poduhovljena svetniška lepota. Vse še ostalo delo, posebno prebitelj, pravi g. župnik, se bo prihodnje leto nadaljevalo in z božjo pomočjo, upamo, srečno končalo. Čast tihemu in skrbnemu delu g. župnika!

— Božičnica Omladine JNS v Mostah. Organizacija Omladine JNS v Mostah je v četrti zvečer pridelila v dvorani kina »Moste« božičnico, na kateri je bilo obdarovanih 30 najpotrebnejših članov organizacije. Agilni odbor s predsednikom tov. Guštinom na čelu je v kratkem času, ki mu je bil na razpolago, dosegel presenetljiv uspeh. Trideset mladih ljudi bo hvaležno gledalo na njegovo delo, njemu samemu pa je v veliko zadovoljenje moralni uspeh prirejene božične. Ljudi se je

vsele božične praznike in srečno novo leto želi in se priporoča za nadaljnja naročila

MIZARSKO PODJETJE

EMIL KOPRIVNIKAR - NASLEDNIKI

V LITVI

• Dr. Djure Vranečić, specialist za živčne bolezni, Zagreb, Mošinskoga 10/b, sprejema v ordinaciji samo v ponedeljek, sredo in petek od 4. do 5. ure popoldne. Bolnike izročene v sanatorijsko nego, sprejema osebno vsak dan dopoldne od 11. do 12. v sanatoriju Zelengaju 37, a v ostalem času dneva službujejo asistenti sanatorija (tel. 93-80). (—)

• Lastni interes vsakega bolnika, ki se želi ozdraviti od nade, pljučne bolezni in podobnih, mu nalaga, da se okoristi s ponudbo tvrdke Puhlmann & Co. Berlin 614, Müggelstrasse 2525 a, ki obstoji že mnogo let in brezplačno razpošilja poučno brošuro s slikami. Fazite na oglas na strani 2.

nabralo za polno dvorano, dokaz, kako vko-rennjeno je jugoslovanska misel v močanskem okraju. Po predsednikovem nagovoru je sledila deklaracija, nato pa so omladinici podali izvrstno uspešno burko v enem dejanju »Fejst fant«. Občinstvo je nagradilo igrance s salvarni smeha in odobravanjem. Po igri se je občinstvo predstavilo božič, ki je obdarovancem izročil kurtve, katere so potem zamenjali z darili v veliki sobi gostilne tov. Lasana, kjer je po prireditvi bila še čajanka. Na čajanki se je tov. predsednik v amenu celokupne organizacije najlepše zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je prireditev tako lepo uspela. Še posebej se je za pomoč

„SLAVIJA“
jugoslovanska zavarovalna banka
se je preselila v novo poslopje v Gajevi ul. št. 2

• Vsem sokolskim društvom se za pusti čas priporočata veseligr »Čigav je grunt« in »Miki je treba močak«. Naročila in navodila daje avtor Vinko Korže, Breg 8 pri Ptujju. (—)

• Za božične in novoletne festitike uporabljajte razglednice, ki jih je založila Ciril-Metodova družba. Podpirajte obsejno šolsko deolo! (—)

Iz Ljubljane

• Obnova notranjosti mestne župne cerkve sv. Jakoba v Ljubljani. Prijatelj cerkve umetnosti nam poroča: Lansk leto se je prenovila vsa zunanost cerkve, ki je po splošni sodbi nad vse lepo uspela. Letos se je začela obnavljati njena notranjost. Pod spretnim vodstvom slikarskega mojstra Železnika in dobrih svetov g. profesorja Plečnika vsa obnova krasno uspeva. Na vsakega obiskovalca napravi najboljši vtisk lepote, miline in veličastja. Sublime freske na oboku osvežene pod večjo roko mojstra Železnika, se vidi kakor nove. Vse svod s svojo nežno rumenkasto barvo krasno šari. Nad vse srečno je uspela obnovitev kapele svetega Frančiška Ka. V njej je lepota baročne umetnine in štukature, kakršne nimajo Jugoslavija. Kamor se ozreš, obstaned, občuduješ in se nastajaš na toliko lepoti. Ni smo vedeli, kako dragocen bliser baročne umetnosti hrani naša Ljubljana v tej kapeli. Posebno pa se razveseli srce iskrenega Jugoslavena, ko zagleda na oboku kapele med drugimi zgodovinskimi grbi nekdanjih grofov, ki so pomagali sidiati kapele, tudi grb naše države Jugoslavije. Mislim, da je to dolejš edina cerkev, ki je dala odlično mesto državnemu grbu na svetem kraju in tako posebno izročila državo božjemu varstvu. Iz tega pa se tudi vidi, kak duh prevaja skrbnega župnika te cerkve, vsej jugoslovanski javnosti dobro manega Janka Barleta. Njemu se mora zahvaliti Ljubljana, posebno pa župnika sv. Jakoba, da lahko vrnemo srbijo na lepoto hite božje, ne da bi koga nadlegoval ali obremenil s prišilnimi davki. Obnovili so se tudi še vsi stranski oltarji. Vsek oltar sadi se bogastvo najlepšega mazarinjskega umetniškega izdelka okrasov,

zahvali predsedniku vodmatske organizacije tov. g. Pavliču. Nato je spregovoril tov. Juvan predsednik mestne organizacije JNS in je pohvalil delo najmlajše mladinske organizacije. Po priščnem zaključnem govoru je predsednika vodmatske organizacije g. Pavliča je bil oficijelni del prireditve končan.

— Zažugo Ladislava Požara na naš pevski naprdek. Preteklo nedeljo smo kratko spragovorili o delu in težavah predčasno upokojenega zaslužnega učitelja Ladislava Požara. Eden izmed njegovih prijateljev nas je opozoril zlasti na njegove lepe uspehe pri glasbenem delu. Ladislav Požar je bil pred vojno marijv narodni delavec v Trstu, od koder je šel nekod tudi v Srbijo in je zaradi tega moral v pričetku vojne prestatiti različne šikane. Ze v Trstu je s lastnimi sredstvi vzdrževal in vezbal v svoji hiši skromen orkester, s katerim je spremljal slovesne maše v domači cerkvi. Povozd, kjer je delj časa služboval je na zavodu ustanovil šolski pevski zbor. Po odhodu iz Trsta, kjer je zaradi družinskih razmer izgubil vse premoženje, je bil sprejet v službo v Jugoslaviji. Na prvi in drugi deški mestanški šoli v Ljubljani je bil učitelj glasbe. Zvrstilo se se različne šikane, o katerih bo kdaj še čas spregovoriti. Poudariti pa je treba, da je br. Požar kot vnet Sokol bil nekaj let tudi dirigent orkestra na Taboru, na šoli v Mostah pa je vodil vna leta vzoren mladinski pevski zbor. Pomnavajoč njegovo dosedanje delo upamo, da bo br. Ladislav Požar po trenutni izčrpanosti našel novih sil za sodelovanje pri naši glasbeni prosveti.

— Seja ljubljanskega mestnega sveta bo v četrtak ob 17. Med poročili finančnega odbora je sudeva o odstopu zneska 150.000 din od volila pokojnega Jostpa Vilfana v korist Akademije znanosti in umetnosti; ter različna poročila gradbenega, kulturnega, trošarinskega in personalnega pravnega odbora. Sledila bo tajna seja, na kateri se bo razpravljalo o oddaji službenih mest na interni raspis o prošnjah mestnih uslužbenecv za študijeti in bolniški dopis ter o prošnjah mestnih uslužbenecv za nagradovanje in znanje personalne nagode.

Naš božični program!

Najpomembnejši umetniški francoskega filma:
EDVARD VII.
 Kraljica Viktorija: **GABY MORLAY**
 Kraljica Aleksandra: **ARLETTE MARCHEL**
 Kitchener: **JEAN GAILLARD**
 Chamberlain: **JEAN D'YD**
 Clemenceau: **JAQUES BAUMER**
 Najrazkošnejši, reprezentativni milijonski film,
 po znamenitem knjižnem delu člana francoske
 Akademije **ANDRÉ-A. MAUROIS-A.**
REZERVIRAJTE VSTOPNICE V PREDPRODAJU.

EDVARD VII in njegova doba

Predstave danes samo ob 14.45 in 17. uri (večerni predstavi
 odpadeta na Božični večer) na Sveti dan in praznik Sv. Štefana
 ob 10.30 dopoldne (znižane cene) ter ob 14.45, 17. in 21.15 uri

KINO UNION, tel. 22-21

Ponos francoske filmske produkcije!

Najslajnejši film v zgodovini francoske kinematografije!

Velefilm svetovnega trionfa!

V tem slajnem, nenadkriljivem filmu se pred očmi
 zgodovinski dogodki in cel niz resničnih prizadevanj
 angleških in francoskih suverenov ter diplomatov
 ob koncu prejšnjega in začetku tega stoletja, ki so
 dovedla do prisilnega sporazuma med Anglijo in
 Francijo, kar je imelo na naslednje zmage zapadnih
 držav v pretekli svetovni vojni!
LAST: EMONA FILM LJUBLJANA

Vesel BOŽIČ — če je darilo

PFAFF

živalni stroj

IGN. VOK

Ljubljana — Tavčarjeva 7.

— Lobjanja 3 je počila. V Trnovljah pri
 Celju je padla 7letna dninarica Marija
 Rebevska po stopnicah tako nesrečno,
 da ji je počila lobanja. Smrtno nevarno po-
 škodovano so prepejali v celjsko bolniš-
 nico.

POZOR!

Če vam zamrzne vodovod, pokličite tve

AVGUST ŠTOK

CELJE — Aškerčeva 3. — Telefon 218,
 kateri vam istega takoj oddali z najnovej-
 šim električnim aparatom, ki deluje na
 vsak tok!

— Iz sodne dvorane. Pred tričlanskim
 senatom okrožnega sodišča v Celju se je
 zagovarjal 27letni posestnikov sin Ivan
 Kresnik iz Belega potoka pri Franko-
 lovcu, ker je vinen v prepiru zabeli svo-
 jega 18letnega brata Alojza naravnost v
 srce in ga usmrtil. Ivan Kresnik je bil ob-
 sojen na dve leti in pol robije, na izpust
 častnih pravice za dobo dve leti in na pla-
 čilo povprečnine v znesku 500 din. Tričlan-
 ski senat je obsodil 29letno siviljo Marijo
 Butkovičevico iz Zagreba na osem mesecev
 strogega zapora in izpust častnih pravice
 za dobo 2 let, ker je s izsiljevanjem izva-
 bila dvema duhovnikom v slovenskega
 škofa srezo 21.500 din. Pri aretaciji so na-
 šli pri njej še 17.000 din, ostanek pa mo-
 ra v smislu sodbe vrniti.

— Mlada izprijenka. Pred kratkim smo
 poročali, da je prišla v prodajalno juvelir-
 ja g. Lečnika na Glavnem trgu neznanca de-
 klacija s fingiranim pismom, v katerem prosi
 žena nekoga celjskega obrtnika, da bi de-
 klaciji izročili dve zlati zapestnici in dva za-
 lata prstana ter ji tudi dali račun, da ga bo
 gospa takoj poravnala, ker ne utegne priti
 sama po zlatino, ki jo potrebuje, ker po-
 de nečakinja za botro. Deklacija so izročili
 tri zlate zapestnice in tri zlate prstane v
 vrednosti 3.000 din, ki si jih je bila izbra-
 la, nato pa je odšla in se ni več vrnila. Kmalu
 se je izkazalo, da je deklacija izvršila golju-
 fijo. V tork pa je prišla omenjena deklacija
 v prodajalno juvelirke g. Salmičeve z ena-
 kim fingiranim pismom. Ga. Salmičeva je
 dejala deklaciji, naj se zgleda pozneje. Ko je
 deklacija odšla, je ga. Salmičeva prijavila za-
 devalo policiji. Deklacija se ni več vrnila, pač
 pa so jo pozneje opazili na Dečkom trgu.
 Deklacija je hotela pobegniti, a so jo kma-
 lu dohiteli in prišli. Dejala je, da je dela-
 la pod vplivom nekoga moškega iz Radeč.
 Policija pa je hitro ugotovila, da deklacija la-
 že. Končno je deklacija priznala, da je izvr-
 šila goljufo na škodo g. Lečnika sama in
 tudi napisala omenjeno pismo. Zlatino, ki
 jo je bila izvalila g. Lečniku, so našli pri
 nekem urarju, ki je kupil zlatino od de-
 klacije. Zlatino so vrnili g. Lečniku. Dekla-
 cija je iz Celja in stara šele 13 let.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

SILVESTROV VEČER

Sokola I. na Taboru

— Za odkup božičnih in novoletnih vo-
 ščij je izročil g. dr. Vinko Vrhunc, ravna-
 telj TPD Družbi sv. Cirila in Metoda 300
 din. Iskrena hvala!

u— Slajen božični spored v kinu Slogi!

Uprava kina Sloga je poskrbela, da bo njen
 božični spored ugajal najširšim plastem ki-
 nopublike, mladim in odraslim, v glavnem
 pa je bil cilj njenega prizadevanja, da po-
 stavi na spored film, pri katerem se bo
 občinstvo prisrčno zabavalo. Mickey Rooney
 si je po svojih zadnjih uspešnih pridobil
 vseplošne simpatije in tako bo njegov
 najnovejši film »Ljubezen mladega Har-
 rija« brezdvomno vsakomur ugajal. Odra-
 sil in pa mladina, vsi se bodo nasmejali
 pri Harryjevih ljubavnih pustolovčinah,
 kjer nastopa še nedoračeno dečko kot ele-
 ganten kavalir in gentleman, ki si zna po-
 nagati iz vsake zadrege. Skratka, vsi se
 bodo smejali, zlasti odrasli, ki se bodo pri
 tem filmu spominjali svoje mladostne do-
 be. Premiera filma v kinu Slogi bo danes
 v nedeljo, ter se bo ta film predvajal le pri
 popoldanskih predstavah ob urah, ki so na-
 vedene v inseratih. Vse tri praznike ob
 10.30 uri dopoldne pa bo predvajala Sloga
 napet film iz kraljevine divjega zapada
 »Patrolja smrti«. Publiko, ki je željna sen-
 zaci, pri katerih gledalcem zastane srce v
 prsih, bo ta film izredno dobrodošel. Po-
 joči kovboji izvajajo vratolomne senzacije,
 se bore za življenje in smrt v razbojništvu
 in priporočajo končno zmago pravici. (—)

ZOBNI ATELJE
RIHARD KLEMENČIČ
 PRIVOZ 6,
 od 27. t. m. do 27. januarja NE ORDINIRA

u— Plesne vaje Ljubljanskega Sokola

bodo na Stefanovo ob 1/2 5. Vabljeni! (—)
 u— Tramvajski promet na sveti večer
 ne bo tako urejen, kakor smo večerj ob-
 javili, temveč bodo vozovi dolenske pro-
 ce vozili samo od 13. dalje naravnost čez
 Poljane k Sv. Križu vsakih 6 minut do 22.
 ure, a vse drugo ostane, kakor je bilo
 objavljeno večerj.

Plesalci! Ples ni užitek — ako
 ne uporabite za nego
 nog in telesa Sanopod. Vrečica 2.— Din.

u— Zamrzle vodovode tali brez razko-
 pavanja zidu z električnim aparatom Co-
 kert August, klepar, vodovodni inštalater,
 Gregorčičeva 5., telefon 24-70. (—)

Priporoča se za fotografiranje
FOTO FOTO
 LJUBLJANA
 Tyrševa cesta 6
 Atele je tudi čez praznike odprt.

u— Silvestrovanje Sokola II. bo v kazni-
 skih dvoranah, na kar vas opozarjamo.
 Prireditelj bodo oskrbeli, da bodo posetni-
 ki kar najbolj zadovoljni. (—)

u— V evanĝeljski cerkvi v Ljubljani
 bodo svetane bogoslužja danes ob 18. in
 jutri ob 10.

Ne samo kot zdravilna voda
 temveč tudi za mešanje z vinom in sadnim
 sokovi je Rogaska Tempel mineralna voda
 odlična. Tudi tako pomešana pospešuje
 ugodno delovanje prebavnih organov.

Rogaska
 slatina

u— Slovanski večer, ki je postal ne le
 v Ljubljani, temveč tudi po ostalih slo-
 venskih krajih že splošno popularen, bo
 tudi letos predložil Jugoslovanske naci-
 onalno akademsko društvo »Jugoslavijec«.
 Slovanski večer bo v soboto, 20. januarja
 v vseh prostorih Sokolskega doma na Ta-
 boru. Brez dvoma bo to pot vnovič ute-
 meljil svoj sloves ene največjih in najlep-
 ših družinskih prireditev v Ljubljani.

RAZSTAVA BODR
POHISTVA

u— Jenkov plesni zavod v Kazini traja
 za božič v ponedeljek ob 16. uri spopol-
 neni plesni zvečer ob 20. uri zračni
 tečaj. V tork na Stefanovo, ob 20.
 uri nadaljevalni tečaj. V sredo ob 20.
 ur spopolnjevalni in v petek ob 20. ur
 četniko-nadaljevalni tečaj. Pri vseh teh
 tečajih »božični« čas. Posebne plesne ure in
 informacije vsak dan. Dijaki (—)je) po-
 pust. (—)

KUPIM VEČJO HIŠO
 v osrčju Ljubljane.

Ponudbe pod št. »Takoj 100« na ogl. odd.
 »Jutrac«.

u— V šentjakobskem gledališču bo pri-
 hodni teden premiera izvrstne Nušičeve
 veselice »Uječ«. Zdrav humor, duhoviti
 domisleki, zapletenost dejanja odkujejo
 to zabavno delo priljubljenega komedogra-
 fa Nušiča, ki je imelo povsod izredno ve-
 lik uspeh. Obiskovalci šentjakobskega
 gledališča bodo imeli spet priliko, da se
 bodo od srca nasmejali. Sodelujejo Bučar-
 jeva, Grčevićeva, Saničnova, Subičeva,
 Lavric, Moser, Plevelj. V zrak in skoro vsa
 ansambel. Režijo vodi Miran Petrovič.

u— Danes in na Stefanovo popoldne pje-
 me vaje v Delavski zbornici. (—)

Obilo zabave za Stefanovo Vam nudijo **GOJENCI DRAM. SOLE** pod
 okriljem mlad. odseka S. D. s vprizoritvijo **RORDAMOVE** komedije

„NOBENE ŽENE VEČ“

ki se bo vršila v dvorani Del. zbornice na Miklošičevi cesti ob 20. uri.
 Bombe smeha!

u— Vse trafikante opozarja in prosi me-
 stno poglavarstvo, da bi danes ves dan in
 na sam sveti večer ne prodajali nobenih
 drugih predmetov, razen izrazito monopo-
 lna blaga ter časnikov in časopisov. Ker
 je bila letos zlat nedelja že 17. decembra
 in ni šele danes, zato so danes vse trgo-
 vine zaprte, da se lahko tudi trgovci in
 njih uslužbenci dostojno posvetijo svetemu
 večeru. Zato mestno poglavarstvo opozar-
 ja trafikante na čl. 40. navedbe o odpiranju
 in zapiranju trgovinskih in obrtnih obrato-
 valnic z dne 29. aprila 1937. Službeni list
 št. 251/35 ter na pojem in obseg prodajal-
 nice tobaka in na vsebino min. pravilnika z
 dne 30. decembra 1937. Službeni list 119/18
 iz 1936. Gotovo bodo vsi ljubljanski tra-
 fikanti radi in brez izjeme poslušali opo-
 zorilo mestnega poglavarstva in da nikdo ne
 bo prodajal drugih predmetov, razen izra-
 zito monopolnega blaga in časnikov. Pre-
 bivalstvo naj pa upošteva to opozorilo in
 naj danes v nobeni trafiki ne zahteva pred-
 metov, ki jih danes druge trgovine ne pro-
 dajajo.

Tvrdba »SPLIT«

z južnim sadjem

na debelo, nudi cenjenim izdelcem prvot-
 noste pomaranče, citrone itd. po najnižjih
 dnevah cenah. — Pasaza, Frančiškanska
 ulica 3. — Telefon 35-79.

IVANKA BENEDIK

u— Povel in prijatelji naše pesni, na
 Silvestrovo vsi k Miklošiču! »Ljubljanski
 zvon« priredi svoj priznani lepi in zabav-
 ni večer. Za smeh bosta skrbeli Jožek in
 Ježek. (—)

Do božiča stare cene

ČEV LJE V

vseh vrst v prvovrstni garantirani

kakovosti

TRIUMPF,

Ljubljana — Miklošičeva c. 12.

u— Premiera največjega filmskega dela
 francoske produkcije »Edvard VII. in nje-
 gova doba«. Danes in preko božičnih praz-
 nikov se bo predvajal v kinu Union naj-
 večji, najrazkošnejši in obenem tudi naj-
 aktualnejši film francoske filmske produ-
 cije »Edvard VII. in njegova doba«. Film
 je napravljen po znamenitem knjižnem de-
 lu člana francoske akademije Andréa Mau-
 roisa. Ta film, ki je bil povsod drugod pre-
 dvajan pod imenom »Entente Cordiale«
 (Prisrčni sporazum), je doživel po vsem
 svetu epohalen uspeh. Na Angliškem in v
 dominionih je bil sicer prepovedan in to iz
 razlogov, ker po nekem angleškem zakonu
 ne smejo biti prikazani na filmskem pla-
 natu suvereni in člani vladarske hiše go-
 tovo dobo let, pri nas v Jugoslaviji pa je
 imel film v Beogradu ogromen uspeh. V
 njem je prikazan zgodovinski potek pri-
 zadevanj francoskih in angleških suver-
 nov in diplomatov, ki so dovedla do pri-
 srčnega sporazuma med Anglijo in Fran-
 cijo na političnem in vojaškem polju, kar
 je imelo za posledico zmago zapadnih držav
 v pretekli svetovni vojni. Z vsem slaj-
 jem, bleškom in razkošjem je izdelano to
 monumentalno filmsko delo, v katerem na-
 stopajo najpomembnejši umetniki fran-
 coskega filma. Viktor Francen v vlogi kra-
 lja Edvarda VII. je v tem filmu postal svo-
 jo najlepšo filmsko vlogo, ki bo vsakemu
 gledalcu ostala nepozabna. Poleg imeno-
 vane umetnika nastopajo še Gaby Morlay,
 Pierre R. Wilim, Janine Darcey, Jean Gail-
 land, Jean Worms in še mnogi drugi, ki jih
 tu imenoma ne navajamo. Vse te zgodovins-
 ke osebnosti nam v filmu rišejo potek
 dolgotrajnih posvetovanj in prizadevanj, ki
 so nadvse zanimiva in še danes aktualna.
 Francosi so za film sezidali v svojih ate-
 ljeh vse stavbe, točno po zgodovinskih
 načrtih tedanje dobe, vsi igralci nastopajo
 v originalnih tedanjih kostumih in zato ni
 čudno, da je bil to eden najdražjih filmov,
 kar jih je ustvarila doslej francoska film-
 ska produkcija. Film je kupila v Parizu
 ljubljanska filmska izposojevalnica Emona-
 Film, ki se ni ustrašila visoke cene,
 temveč žrtvovala ogromna svota, samo da
 seznani jugoslovanske kinopublike z naj-
 lepšim in najaktualnejšim filmskim delom
 Francije. Za vsakega človeka bo izredno
 zanimivo gledati defile znamenitih zgo-
 dovinških osebnosti, ki so ob koncu pretekle-
 ga in v začetku sedanjega stoletja ustvar-
 jale usodo sveta: kraljica Viktorija, kralj
 Edvard VII., kraljica Aleksandra, lord
 Clayton, Kitchener, Théophile Delcassé,
 predsednik Loubet, Clemenceau, Još Cham-
 berlain, poslanik Roussel, lord Balfour,
 princ Albert, knez Bülow itd. itd. Redko-
 kdaj je kak film napravljen s tolikim umet-
 niškim okusom in pazljivostjo. Redko ka-
 teri film je pa tudi imel pri premieri tak
 uspeh, kakor »Entente Cordiale«. Pariška
 premiera tega filma je bila družabni do-
 godek velikega stila. Prisostvovali so ji po-
 leg izbrane pariške visoke družbe vsi po-
 slaniki velikih svetovnih sil in vsi diplo-
 matski zbor. Za božične praznike bo torej
 imela Ljubljana priliko videti eno najlep-
 ših filmskih del v zgodovini kinematogra-
 fije in prepričani smo, da bo tudi ljubljans-
 ka publika veselo tega krasnega filma.

u— Za mestne reveže je darovalo Ital-
 jansko podporno društvo v Ljubljani
 1.500 din, a za staro cukrarno so poslali:
 velotrgovina Gregor & Comp. v Vošnjak-
 ovi ulici 50 kg jepsena, 50 kg kase, 50
 kg koruznega zdroba, 50 kg riža in 30
 kg testenine; pralnica in kemična čistil-
 nica Josipe Reicha na Poljanskem nasti-
 pu je darovala 170 kg moke in 35 kg te-
 stenin; g. Avgust Volk, trgovec z deželni-
 mi pridelki na Rešljev cesti je pa spet
 poslal 50 kg moke, a Centralna vinarna
 je poslala za praznike vina, pekovski mo-
 ster g. Karel Vidmar pa pošlje za božič-
 nico otrokom v stari cukrarni 40 struk-
 ljev. Velotrgovec g. Andrej Šarabon je
 daroval 1.000 din, lesni trgovec g. Anton
 Reschitz s Celovške ceste tudi 1.000 din
 in zlatar Ludvik Černe spet 500 din za
 najpomembnejše v stari cukrarni. Industri-
 jec g. Adolf Mergenthaler je daroval spet
 2.000 din; neimenovan stalni dobrotnik je
 spet poslal 2.000 din in prav tako je red-
 ni dobrotnik g. Franjo Novak, trgovec z
 manufakturo na Kongresnem trgu, spet
 daroval 1.000 din; g. Anton Fux z Gospo-
 svetke ceste je poslal 250 din, za obda-
 rovanje revežev je pa gospa Inka Stro-
 janski trgovec Pred Škofijo, spet posla-
 la 40 m flanelastega blaga, ga. Pima Tan-
 ko iz Kripiške ulice je pa podarila otro-
 kom za praznike 1 vrečo fiš in 10 kg
 rožičev. Gdč. Grtzi Mercherjeva je daro-
 vala 100 din v počastje pok. ge. Jadvig-
 ge Bežkove, vdove po ravnatelju a v poč-
 častje pok. ge. Hedvike Džirichove je
 daroval sorodnik 200 din namesto cvetja.
 Mestno poglavarstvo izrekla najkrajšo
 zahvalo.

Zdravnik v Medvodah:
dr. Cirman Miroslav

od danes do včetrš 2. januarja 1940.

NE ORDINIRA

POZOR! — ZA BOŽIČ IN NOVO LETO
 NA GOVEJEK PRI MEDVODAH!
 V domu obrtnikov boste dobili postreženi
 s svežimi kolinami, jedajo in pijačo. Kurje-
 ne sobe, smuški tereni. — Torej na kolino
 na Govejek!

OBVEŠČAMO

DRŽAVNE IN
BANOVINSKE
URADNIKE IN
USLUŽBENCE
 DA SO CIVILNE PLINSKE MASKE

NEBOJŠA^{M1}

PRISPELE V NAŠE PRODAJALNE
 IN SE LAHKO DVIGNEJO.

PLINSKE MASKE IZDAJAJO

NAŠE PRODAJALNE V SLEDECIH MESTIH:

Beograd, Zagreb, Tuzla, Bosanski Brod, Ko-
 tor, Cetinje, Hercegnovi, Podgorica, Stip,
 Niš, Kruševac, Zaječar, Leskovac, Kraguje-
 vac, Paraćin, Smederevo, Pančevo, Valjevo, Čačak, Bela Crkva, Ljubljana,
 Sabac, Veleš, Bitolj, Skoplje, Kosovska Mitrovica, Kraljevo, Priština, Poža-
 revac, Zemun, Subotica, Novi Sad, Split, Petrovaradin, Indija, Vinkovci,
 Mostar, Osijek, Varaždin, Bjelovar, Kustožija, Slavonski Brod, Karlovac,
 Sušak, Sisak, Celje, Maribor, Banja Luka, Sombor i Petrograd.

Plata

Iz Maribora

a — Jubileja. Gospa Anica Ašičeva, soproga mariborskega notarja in nacionalnega delavca g. Ivana Ašiča, praznuje te dni 50 letnico rojstva. Plemenita gospa, ki se vsa žrtvuje v delu za bližnjega kot odbornica tukajšnjega Ženskega društva in drugih človekoljubnih društev, je ob srečanju z Abrahamom še vsa mladostno čila. Njena 50 letnica je časovno tesno povezana s 60 letnico soproga notarja g. Ivana Ašiča, čigar zasluge za razvoj mariborske glasbe in nacionalnega življenja so znane. Ugodnim sličenjem želimo še obilo desetletij.

Zobozdravnik specialist

DR. KARTIN

se je preselil v Jurčičevo 4-I. (v hišo gospoda Laha)

a — Diplomiran je bil za inženjerja kemije g. Boris Skapin, sin mariborskega odvetnika. Cestitamo!

a — Tudi veterinarski pregled. V zvezi s pošiljanjem paketov in »obrazcev brez vrednosti« preko meje, je odredila tukajšnja carinarnica za meso in mesne izdelke od določene teže naprej tudi veterinarski pregled. Stranke bodo v smislu predpisov plačale veterinarju določen honorar za izvršen pregled, ki je potreben predvsem zaradi tega, ker se je pokazalo v zadnjem času, da so se onstran meje velike količine jestvin pokvarile.

Svojim dobrim šefom

se delavstvo tovarne

»JUGOTEKSTIL«

priskrbo zahvaljuje za izdatno božičnico in jim želi mnogo uspehov in zadovoljstva v novem letu!

a — Pri Hutterju je gorelo. Včeraj zjutraj je nastal požar v čistilnici bombaža Hutterjeve predilnice. Z mariborskega stolpa je bilo plat zvona. Takoj so prispele na mesto požara mariborski gasilci, vdrlji z maskami v zadimljeni prostor in pričeli gasiti z avtomatskimi gasilnimi napravami. Požar je nastal v zvezi z razvijajočimi se plini. Iskra je morala tleti že sinoči pod bombažem, vendar pa se požar ni mogel razmahati, ker ni bilo zraka. Šele tedaj, ko se je pričelo delo, je dobil zrak pristop k tlečemu bombažu. K sreči pa je nagla intervencija mariborskih gasilcev preprečila razširjenje ognja na sosedne objekte.

a — Hišo svoje žene je zažgal 15. septembra 31 letni posestnik Franc Rojko iz Krčevine pri Vurbergu. Zaradi tega se je moral zagovarjati pred velikim kazenskim senatom tukajšnjega okrožnega sodišča, ki ga je obsodil na štiri leta robije ter na štiriletno izgubo častnih državljanških pravic.

a — Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUŽ imajo za božične praznike v nedeljo 24. t. m. dr. Pogurje, Tyrševa ulica 4. v ponedeljek 25. t. m. dr. Turin, Linhartova 12. v torek 26. t. m. dr. Wankmüller, Frančiškanska ulica 8.

a — Krznarstvo P. Semko, Tyrševa c. 7. Vam nud ceneno kožuhovino in krznarske izdelke. (—)

Iz Zagorja

a — Žalostni prazniki za upokojujence. Zaradi draginje so močno prizadeti upokojujenci, posebno še rudarski staroupojujenci. Potrti pritiskajo kljube na raznih mestih, da b. se kdo pobrigal zanje. Strojne organizacije lahko kvečjemu naplasejo kakšno prošnjo. Navadno pa pride preprosta rešitev: Nijamo potrebnih denarnih sredstev. Prizadejo so tudi upokojujenci od reduke je od l. 1932. naprej. Takrat so mesečno napravili 10 do 14 šilov in so se močno zadolžili. Prišli sta nezbežna redukcija in upokojujete. Kako naj tak upokojujence plačuje dolg, ko mala pokojna ne zadostuje niti za skromno življenje? Nekaj bi treba storiti tudi za siromake. Končno pa pričakujejo tudi ostali državni upokojujenci, da se nekaj ukrene, da ne bodo na stara leta trpeli zaradi narasle draginje pomanjkanja.

Iz Hrastnika

a — Most pri Majdičevih žagi so popravili. Pri tem mostu je pred leti že nekdo ponoči padel v jezo in utonil. Most je zdaj betoniran in je napol ograjen. Upajmo, da se bo ograja skoraj popolnoma izgotovila. K stroškom te gradbe so prispevali občinska uprava, vodstvo steklarne in g. Majdič.

Iz Krškega

a — Občinski odbor občine Lestovca pri Krškem je na seji 17. t. m. sklenil, da ne prevzame nobenih obveznosti za Občinsko hranilnico v Krškem. Glasovalo je 10 odbornikov za jamstvo, 12 proti in dva odbornika sta se vzdržala glasovanja.

a — Struželci Andrej je zapustil Krško-Videm. Kakor smo že nakratko poročali je šel te dni iz naš srede učitelj na videmski šoli g. Struželci Andrej, ki je bil na lastno prošnjo premeščen na Loko pri Zidanem mostu. Med nami kakor tudi na šoli je deloval z velikim uspehom polna tri leta in je njegovo delo rodilo lepe uspehe. Z njim smo izgubili vrlega šolnika, ki je poučeval in vzgajal m'adno z veliko ljubeznijo. Posebno hudo udarec pa pomeni njegov odhod za pevsko društvo Videmski zvon, ki ga je skozi vsa leta vodil kot pevovodja. Z njim smo izgubili nadarjenega glasbenika-pevca, da ga kot tovariša niti ne omenjamo. S toplo donečim baritonom, katerega je v teku bivanja med nami še izpopolnjeval na zagrebškem konservatoriju, nam je nešteto krat nudil lep užitek, posebno ob prilikah nastopov Glasbene Matice, kjer je nastopal kot solist in pevec v zboru, pa tudi na raznih družabnih prireditvah. Kako priljubljen je bil med nami, sta p-kazala poslovlina večera, katera so mu priredili tovariši in Videmski zvon. Njemu se je izpolnila dolgoletna želja, da bo služboval skupaj s soprogo. Upajmo pa, da ga bomo imeli pri sebi še večkrat videti in slišati v svoji sredi; prav tako pa tudi njegovo soprogo, ki je prav tako odlična pevka. Odličnemu pevcu, zavednemu Sokolu in naprednjaku želimo na novem mestu mnogo zadovoljstva!

Iz Ptuja

a — Božičnica podružnic Družbe sv. Cirila in Metoda. V četrtak sta priredili podružnici OMD božičnico, na kateri so bili obdarovani najubožnejši otroci iz mesta in iz okolice. Mladino so na prireditvi zabavali mladi harmonikarji, deklamirali pesmi in lutkovna igra »Zlati hrošč«, katero je uprizoril lutkovni odsek Sokola. Višek prireditve pa so bila lopa darila. Marsikateremu otroku se je zaiskrilo oko v božični radosti, ko je prejel dar. Društvo, ki se toliko trudi za najubožnejše, zasluži priznanje in podporo javnosti. Omeniti moramo ob tej priliki, da sta poleg tega podružnici poslali vsem šolam v Halozah primerne denarne zneske za božičnico v skupnem znesku 8.000 din.

Royal-kinu, Ptuj. Danes v nedeljo zadnji-krat film po gled komadu Fr. Molnarja »DEKLICA IZ TRSTA«. Predstavi ob 18.30 in 20.30 odpadeta!

a — Naš božični spored: od 25. — 28. decembra prinašamo film velike in globoke ljubezni, nasmejanih usten, prekrasnih pesmi in dramatične vsebine — vse to je zajeto in na najlepši način prikazano v filmskem veldelu »CVETJE V MAJU« (Bell jorgovan) s slavno Jeanetto MacDonaldovo in Eddy Nelsonom v glavni vlogi. Nabavite si vstopnice v predprodaji.

Iz Gornje Radgone

a — Zvišanje mrazu. Gornjeradgona občinska podjetja so glede na rastočo draginjo zvišala mezdne vsem opkarniškim delavcem za povprečno 10%. Ta povšek pa je samo začasen in bo veljal do spomladi pred pričetkom obratovanja obeh velikih občinskih opkarn v Črešnjicah in Boreh, ko se bo izvedla splošna regulacija mezd.

a — Sprememba posesti. Od grofice Rinfk rehnove, graščakinja v Gornji Radgoni, je kupil stavbno parcelo med gradcem in trgovsko hišo Franca Korošca starejšega g. Avgust Vezjak šofer mariborskega avtobusa. G. Vezjak namerava na tem mestu zgraditi veliko stanovanjsko hišo in avtomobilsko garazo.

Iz Litije

a — Za praznike pri Borisku specialiteta Češke klobase in razni narezki. (—)

Iz Prekmurja

a — Odlikovanje. Upravnik pošte v Murski Soboti g. Slavko Vutkovič je bil odlikovan z redom sv. Save 3. stopnje. G. Vutkovič je vnet narodni in kulturni delavec v Prekmurju.

a — Gospodarski tečaj, ki jih bo organizirala banska uprava v Prekmurju od 28. decembra do 15. januarja, bodo obravnavali vzrejo mlade živine, nego zdravja pri živini in življenje našega kmeta. Tečaj bodo v Tišini, Rakičanu, Bodoncih, Pečarovich, Martjancih, Rogoševcih, Salovcih in Krizevcih.

a — Nepredvidni šofer. Anton Euijs, ki je nedavno pred železniškim križiščem v Murski Soboti do smrti povozil posestnika Puhana iz Tešanovec, je bil pred malim senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti obsodjen na tri mesece zapora pogojno za dobo dveh let.

a — Dva napada. Čevljarskega pomočnika Stefana Santavca iz Mačkovec sta ponoči na cesti napadla dva fanta iz sosednje vasi in mu zlomila levo roko. Vrohovnik Matija pa je takisto na poti proti domu dobil nož v hrbet.

a — Gasilci na Tišini bodo na Stefanovo dopoldne blagoslovili novo društveno zastavo, ki ji bosta kumovala ga. Rehnova in g. Bertalan.

Iz življenja na deželi

a — BLED. Zvočni kino predvaja za praznike velfilmi v naravnih barvah »Osvajalci vsemirja« in obilen dodatek. (—)

a — DOLENJI LOGATEC. Zvočni kino Sokol predvaja danes samo ob 15. uri popoldne monumentalni velfilmi o življenju in delu velikega genja »Verdici. Poje Benjamin Gigli. V ponedeljek in torek ob 16. in 20. zvečer biser slovenske umetnosti: »Hajduk Janošček. Ne zamudite našega božičnega sporeda! (—)

a — JESENICE. Zvočni kino Radio predvaja v nedeljo ob 15. in ob 19. velfilmi »Ljubezni pod cedrmi« (Džamila). V glavni vlogi Denise Bosc. V ponedeljek ob 15. in 17. in 20. v torek ob 15. in 20. (na božična praznika) in v sredo ob 20. pa predvajamo največji francoski velfilmi »Jeca brez rešetke«. V glavni vlogi Corinne Luchaise. Med dodatki kulturni film in zvočni tednik. Sledi »Lepa tovaršija«.

a — LJUTOMER. Zvočni kino Sokolski dom predvaja danes v nedeljo ob 15. in v ponedeljek samo ob 16. veli glasbeni film »Ritem življenja« ter v ponedeljek ob 20. zvečer in v torek ob 16. popoldne in ob 20. film »Melodije svetla«. (—)

a — ORMOZ. Za krasno uspešo božičnico, pri kateri je bilo razdeljenih za 6000 din darila, se vodstvo meščanske šole vsem dobrotnikom najprijetneje zahvaljuje.

a — POLJANSKA DOLINA. Tudi leto bo Sokol na Stefanovo popoldne razveselil prebivalce s svojo prireditvijo. Igrali bodo navdne zabavno igro »Simkovi«. Dejanja povzročajo najboljše razpoloženje in zabujajo mnogo smeha. Po igri bo kakor navadno na ta dan, ko se prične predpust, prijetna zabava. Vabljeni so vsi bratje in sestre ter Sokolu naklonjeno občinstvo v Sokolski dom. — V dolini smo dobili zadnji čas pravo zimo. Imamo nekaj decimetrov snega, ki je zadnje dni dobro zamrznil. Snuka je prav dobra. Dkor pride čez smukne na odhiti v Poljansko dolino s smučmi, bo lahko užival.

a — RADOVLJICA. Na praznik, 26. t. m. ob treh popoldne bo v Sokolskem domu prva letošnja gledališka predstava. Uprižorila se bo sicer mladinska igra, vendar pa je vredna, da jo posetijo tudi odrasli, saj ima lepo, poučno in zabavno vsebino in igralci zaslužijo pozornost, ki jim jo moremo izkazati samo z obilnim posetom. Vabimo vas tedaj, pridite v bratki krog, da živite v družbi naše vedre mladine vesel, prijeten popoldan. Po predstavi bo božičnica za mladino, ki se bo gotovo čutila počaščeno, če bo videla, da je lep obisk tudi od strani odraslih. Mladina je naša nada in naša bodočnost. Posvetimo ji vsa srca in vso skrb, da bo na duhu in telesu zdrava, močna in smučajna mogla stopiti v borbo, ki jo čaka v bodočnosti. Članstvo opozarjamo, da bomo skušali vsa nedelja in praznike zapolniti z gledališkimi in drugimi prireditvami in bo samo od obiska odvisno, če se bodo vršile tako, kakor jih imamo v načrtu. Posočajte Sokolski dom, saj je naš in zgrajen za gojitev bratske skupnosti in poštenega veselja.

a — SV. ANA v SLOV. GORICAH. V sredo 20. t. m. popoldne se je vrnila v ljudski su-li uspeša božičnica, na kateri je bilo izdatno obdarovanih 170 ubožnih otrok z raznovrstnim blagom za oblike in obutvijo. Največ daril je prispevalo Združenje trgovcev iz okraja Sv. Lenarta, ki je zbralo blaga v vrednosti 5000 din. Z izdatnimi podporami so se oddolžili tudi letos Družba sv. Cirila in Metoda, banska uprava, Slovenska straža in drugi. Skupna vrednost razdeljenih daril presega 7000 din. Za izvedbo božičnice vse priznanje darovalcem in požrtvovalnemu učiteljstvu, ki je organiziralo razdelitev.

a — SEVNICA. Zvočni kino predvaja na božič in na Stefanovo vsakokrat ob pol 17. in 20. biser češke filmske produkcije: »Patorska« in več dodatkov. (—)

a — VACE PRI LITLI. Pri božični ljudski šoli je bilo obdarovanih 37 otrok s toplo obleko, perilom in obutvijo. Šolsko upraviteljstvo se zahvaljuje banški upravi, ki je s darom omogočila to dobrodelno preditev. Posebno zahvalo pa dolgujemo upravi domače občine, ki je podarila ubožnim šolarjem precej blaga za perilo in poravnala vse stroške za izgotovitev perila. Prisrčna hvala tudi vsem ostalim dobrotnikom! dična svojega soplesalca, samo sigurnosti

Smrt grofa Thurna

a — GUŠTANJ. 23. decembra V Guštanju je nenadno preminil g. Zouglas grof Thurn-Walsass na znani veleposesnik in graščak. Pokojnik je bil blagega srca in znan kot velik dobrotnik ubožev in šolske mladine, kateri je bil posebno naklonjen. Tudi do svojih namestencev in delavcev je bil vedno blagega srca, tako da vsi iskreno žalujejo za svojim dobrim gospodarjem. Čas in kraj pogreba bo objavljen pozneje. Blag mu spomin!

Tudi sodniki za nujno zvišanje prejemkov

a — V skladu z akcijo ostalih strokovnih organizacij za zvišanje prejemkov je tudi ljubljanska sekcija Združenja sodnikov kraljevine Jugoslavije predložila ministru za pravosodstvo in ostalim odločujočim faktorjem v državi tehno obrazloženo spomenico z zahtevo po takojšnjem zvišanju

službenih prejemkov v smislu in obsegu zahtev, kakor so jih postavile tudi ostale organizacije v svoji spomenici z dne 12. t. m. na bansko upravo dravske banovine v Ljubljani.

SPORT

Na ledu in po snegu

Ugodni dnevi za zimski sport, ki pa le ne bodo prinesli pravega sportnega sporeda

Edina smučarska prireditev

Stafetni tek in skakalne tekme na

Jesenicah na praznik 26. t. m.

a — Smučarji so tudi v množicah krenili v belo naravo; oni, ki gojijo tekmovalni sport, v razne tečaje, da bodo čimprej pripravljeni za številne tekme, ki bodo na sporedu že takoj po novem letu. Edini, ki bodo že te praznike izrabili za smučarsko prireditev, so Jesenčani, ki so za torek 26. t. m. dopoldne napovedali smučarski stafetni tek na 3x3 km dolgi progi okoli Jesenice in še skakalne tekme na svoji skakalnici na Jesenicah. Čeprav tekmovalje zaradi zgodnje sezone ne bo moglo imeti velikega sportnega pomena in bo najbrže udeležba omejena večinoma na domače tekmovalce, je vendar vredno vse pohvale in posebne omenbe, da so Jesenčani vsako leto prvi, ki gredo na tekme. Sicer pa je prav tako, saj živijo sredi in najbližje naših najlepših smučarskih terenov... ostali pa bodo te dni šele počeno začeli!

Upajmo, da bodo letošnji božični prazniki tudi brez sportnih prireditev uspešen uvod v letošnjo — že tekočo pričakovano — bogato smučarsko sezono!

Tudi nogomet bodo igrali

a — Na jugu, predvsem v Beogradu, bodo v teh praznikih klub snegu in mrazu, tudi nekateri prav zanimive nogometne prireditve.

a — V Beogradu imajo goste iz Budimpešte, in sicer eno najmočnejših enajstoric, Upesta, ki bo prvi dan igral proti Jedinstvu, nato pa še proti BSK. Z njim imata od zadnjega tekmovanja za srednjeevropski pokal še velike račune, pa bo to srečanje še posebno zanimivo.

a — V Novem Sadu bo dva dni gostoval drugi znani madžarski klub — Ferencváros, prav tako iz Budimpešte. Aranžma sta prevzela tamkajšnja kluba Vojvodina in Jugoslavlja.

a — Podoželsko madžarsko moštvo Szegeda, ki tudi sodeluje v prvi madžarski ligi, bo o praznikih odigralo dve tekmli v Borovu proti Batl.

a — V območju HNS se nadaljuje tekmovalje za hrvatski pokal.

Na tromeji

To je ena najbolj milinskih, pa žal premalo znanih izletnih točk v najbolj sever-

a — Iz gornjega poziva, ki ga objavljamo na željo Slovenske table-teniške zveze (Ljubljana, Kodeljevo, Ob Ljubljani 29), smo prejeli prav za prav tudi mi prvo obvestilo o ustanovitvi tega novega samostojnega sportnega foruma v Sloveniji. Slovenska table-teniška zveza je torej za slovensko nogometno zvezo in slovensko kolesarsko zvezo tretja sportna organizacija, ki je v duhu nove ureditve našega sporta s delitvijo na tri samostojne narodne zveze (table-teniška jih ima celo štiri), začela poslovati v območju naše banovine. Nam, ki smo budno spremljali vsak dogodek zaradi nove ureditve domačih sportnih razmer, se pri tej priliki ne moremo vzdržati vprašanja, zakaj je bila ta zveza ustanovljena brez vednosti širše sportne javnosti in, kakor je videti, celo brez vednosti vseh klubov, ki gojijo to sportno panogo. Glede na to želimo delavcem v novi zvezi tem bolj, da bi čim prej res zbrali okoli sebe vse, ki so se pri nas posvetili nesebičnemu delu za razvoj in napredek table-tenisa.

a — SK LJUBLJANA želi vsem prijateljskim klubom, starešinam in podpornim članom ter simpatizerjem prav vesele božične praznike ter srečno novo leto!

a — ZSK HERMES klubova uprava želi vsem svojemu članstvu, ter vsem podpornikom in prijateljem kluba vesele božične praznike in srečno novo leto. Predsedstvo.

a — SK MARS želi vsem odbornikom, članom in prijateljem kluba vesele božične praznike in srečno novo leto!

a — SK GRAFIKA želi vsem rednim in podpornim članom vesele božične praznike. — Predsednik.

a — Slovenska kolesarska zveza (Sluzbeno). Prva seja širšega odbora bo v četrtak 28. t. m. ob pol 20. v gostilni pri Ivanu Aleksandrovcu c. 6. (nasproti »Daj-dama«). Ker je dnevni red izredne važnosti, se gg. odborniki pozivajo, da se seje udeležijo polnočevlino in točno. Predsednik.

a — XII. olimpijada še ni odpravljena. Finski olimpijski odbor objavlja službeno, da so neutemeljene vse vesti, da ne bo olimpijskih iger v Helsinkih leta 1940. Odbor bo dokončno sklepal o odgovori v teku januarja in februarja. Prireditveni odbor je začasno ustavil delo, osebje pa, ki ni bilo poklicano v vojno, je od 15. t. m. dalje oporočeno dela v odboru. Tekoče posle vodi glavni tajnik.

Vremenska poročila

Uradno poročilo Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, JZSS in SPD 23. decembra 1939.

a — Radeče-Planca 870 m: —9, jasno, mirno, 40 cm snega, sred, skakalnica uporabna.

a — Planica-Slatina (Dom litije) 960 m: —11, jasno, mirno, 50 cm snega, sred, drsališče uporabno.

a — Planica-Tamar 1108 m: —12, jasno, mirno, 60 cm snega, sred.

a — Poč-Petelinjak 1440 m: —12, jasno, mirno, 70 cm snega, sred.

a — Križanjska gora 810 m: —12, jasno, mirno, 25 cm snega, sred, drsališče uporabno.

a — E-javčeva koča na Vršcu 1551 m: —6, jasno, mirno, 60 cm snega, sred.

a — Dovoje-Mojstrana 650 m: —9, jasno, sever, 38 cm snega, Kot, Krma, pršič.

a — Sv. Križ-Planina 1000 m: —2, jasno, mirno, 30 cm snega, sred.

a — Pokljuka 1300 m: —15, jasno, mirno, 80 cm snega, sred.

a — Dom na Konni 1520 m: —5, jasno, mirno, 120 cm snega, sred.

a — Dom na Voglu 1540 m: —8, jasno, mirno, 120 cm snega, sred.

a — Bohinj Sv. Janez 530 m: —10, jasno, mirno, 30 cm snega, sred.

a — Bohinj Zlatorog 530 m: —12, jasno, mirno, 35 cm snega, sred.

a — Gorjuše, 1000 m: —18, jasno, mirno, 40 cm snega.

a — Koča na Zelenici, 1534 m: delno oblačno, mirno, 80 cm snega, sred.

a — Do mna Kravcu, 1700 m: —7, jasno, mirno, 60 cm snega, sred.

a — Velika Planina, 1558 m: —6, jasno, mirno, 60 cm snega, sred.

a — Jezersko, 890 m: —10, jasno, mirno, 25 cm snega, sred.

a — Polževo, 620 m: —8, jasno, 13 cm snega, sred.

a — Bloke, 900 m: —12, 15 cm snega, sred.

a — Pohorski dom, 1030 m: —11, jasno, vetrovno, 10 cm snega, sred.

a — Koča na Pesku, 1382 m: —14, barometer se dviga, jasno, mirno, 40 cm snega, sred.

a — Peca, 1654 m: —11, jasno, mirno, 60 cm snega, sred.

Znanost postavlja svet na glavo

Ozminno sejemo spomladi, jarino v jeseni — Porezano klasje križajo v laboratorijih — Plin pospešuje rast detelje in povečava pridelek

Ni je dežele na svetu, kjer bi se toliko ukvarjali z vzgojo novih rastlinskih vrst in proučavo rastlinskega življenja, kakor delajo to že dolga desetletja v Rusiji. Dela učenega Mičurinaovega učenca, profesorja Lisenka na jarjenju ozimino so postala že skupna last vsakega znanstvenega sveta. Bistvo je opazoval nekoč Lisenko kmeta, ki je sejal v pozni zimi ozimni ječmen. Na učenjakovo vprašanje, kako si upa še sedaj sejati ozimino, mu je kmet odgovoril: »Gosi še ne letijo na sever, zato

janjem solnčnic pozno na jesen. Dolgoletni poizkusi so jasno pokazali, da se da s pozno jesensko setvijo solnčnic dojeti za eno celo sedmino večji pridelek nasproti običajni pomladni setvi. Pokazalo se je mimo tega še, da je solnčnično seme od jesenske setve mnogo boljše kakovosti kakor od pomladanske. Danes se v Rusiji sejajo solnčnice z rdnimi izjemami samo pozno na jesen.

Ker so se vršili poizkusi v Rusiji pod sličnimi talnimi in podnebnimi razme-

Umirajoči klasi rodijo obilno žetev

Večini čitateljev je znano, da križamo rastline na takšen način, da najprej skupimo ženske rastline, to se pravi, da jim porežemo še nedozorele prašnike, na osiroteli pesti pa nanesemo zreli cvetni prah z druge rastline. Takšen način pa daje kaj malo prireje, zato so krenili ruski raziskovalci na navidez povsem nemogočo pot. Navidez pravimo, ker so tudi te strokovnjake napotile k novemu spoznanju neke stare kmečke navade. Lepa debela in povsem zdrava telica ne zanosi in ne zanosi, pa če jo vodiš k Petrovemu in Pavlovemu biku. Pa pravi kmečka modrost: »Puščati je treba preživi živali, pa se bo unesla in zanosila.« Prav tako je napravil ruski profesor Nemiljenko. Narezal je na njivi šop klasja ozimne pšenice »ukrajinka« vprav, ko je pripravljala k cvetu. Klasje je vtaknil v vodo v svoji delavnici, ga o pravem času oskopol in opral s drugo pšenico. Učinek je bil prav dober in se je pokazal že čez nekaj dni, ko je odrezano klasje začelo zadelovati zrnje. Že v mlačni zrelosti (dva do tri tedne po opranju) so bila zrna povsem razvita, začela so se pa naglo sušiti in grančiti. Se zeleno zrnje je pobral Nemiljenko in ga posušil. Ti poizkusi so dali 16 odstotkov zrnja, kar je tudi pri navadnem križanju že odlični uspeh. Tisoč zrn je tehtalo le 8 gramov, vendar pa so pri nizki toploti 7—10 stopinj Celzija v 10 dneh vsa zrna vzkalila in odgnala. Ruski poizkusnik je mnenja, da bi se dal ta način križanja uporabiti tudi pri drugih rastlinah, zlasti pa pri žitaricah. Tako se da dobiti v rastlinjaku na leto po tri do štiri rodove križancev, kar je zlasti za praktično stran teh poizkusov, to se pravi za kmeta in vrtnarja največje važnosti. Ta način križanja ima tudi svojo slabo plat v tem, da so zrna kilava in izgubijo pri daljšem shranjevanju (že čez zimo) svojo kaljivost. Zato bo treba najti primerne postopke za zorenje zrn na odrezanem klasju. V to smer grede tudi novi poizkusi.

Plin povečava pridelke detelje

O plinu se pri nas sliši kaj malo dobrega. Že v mirnem času srečamo besedo plin v listih največkrat v zvezi z zastrupitvijo z njim. Danes si belijo strokovnjaki, občinski možje in vsak zemljan še posebej glave, kako se izogniti nevarnostim v primeru sovražnega napada. Imamo pa poleg koristnega svetilnega plina — če odštejemo

bilo določen čas v zraku, vsebujočem malenkostno množino tega plina, hitreje razvijala, poprej cvetela in prej dozorela. Koperžinski je predložil Akademiji znanosti dognanja svojih poizkusov z etilenom na lucerni. Ključna semena so bila izpostavljena 48 ur ozračju, ki je vsebovalo v enem litru zraka šest do osem tisočink litra etilena. Rastline, vzrasle iz kvašenega semena, so pokazale mnogo nageljši razvoj, dosegle so dvojno višino, nastavile več cvetja ter so teden dni prej dozorele.

V drugem letu je bila košnja posebno pomembno zvišana. V primeru s kontrolnimi parcelami so dale kvašene parcele za polovico več sušine nadzemskih in več ko enkrat več sušine podzemskih delov, donos semena se je pa podvojil. Zgodnejši in zvišani pridelek pripisuje ruski poizkusnik silnemu razvoju korenin, ki se pokaže po

kvašenju z etilenovim plinom. Močni učinek etilena na razvoj korenin je že splošno znan in je podoben učinku tudi drugih rastlinskih hormonov ali auktinov. Tudi pri nas so izvedli letos prve poizkuse kvašenja deteljnega semena z rastilom, znanim pod imenom »fitodin«, zaradi njegovega odličnega učinka na pridelek žitaric že širšim plastem naših kmetovalcev. Uspehi so bili prav odlični in grede povsem vtric z ruskimi dognanji. Zaradi drobnosti deteljnega semena so tudi stroški za kvašenje s »fitodinom« prav malenkostni, saj znašajo komaj nekaj dinarjev za oral posetve. Tako vidimo, da grede znanstvena dognanja z vsega sveta roko v roki ne glede na prijatelje ali sovražnike, ne poznajo nobenih državnih ne družabnih meja, temveč jih vodi le ena skupna misel: Pronikniti kar najgloblje v življenje, da bo imel od tega koristi ves človeški rod.

— I. K.

Pogled na delo pri križanju pšenice z ržo po Jesenkovem načinu v Botaničnem vrtu v Ljubljani. — Na desni avtor članka pri delu

bc zemlja še zmrznila in to seme v njej bo dalo obilnejši pridelek kakor, če bi ga vsejal v jeseni. Učenjak je izvršil na to pobudo v svojem zavodu poizkuse s podobnim jarjenjem različnih žitnih vrst in drugih koristnih rastlin, ter je dognal, da dajo jarjena žita obilnejši in varnejši pridelek kakor ozimne, ki morajo preostati vse tegobe dolgotrajne zime na prostem. Danes sejajo v Rusiji že na stotisoče hektarjev jarjenega žita, ki ga pripravijo tako, da pustijo pravilno namočeno ozimno žito določeno dobo na neki za vsako žitno vrsto določeni stopinji mraza. Tako predela zrnje v tej umetni zimi in v kratkem času isto mladost, kakor jo doživi v jeseni naravnost na njivo vsejana ozimina.

Poljedelska veda, ki nemirno išče novih možnosti za izboljšanje pridelkov, je prišla do nekaj novih odkritij, ki so prav kakor jarjenje zanimivi in obetavni veliki praktično vrednost. Kmet deli setev na jesensko in pomladno, odnosno poletno. Nikomur še ni prišlo na um, da bi sejal ozimino na pomlad, saj so izkušnje pokazale, da nejarjeno seme ne da klasu. Ta modrost je bila v veljavi vse dotlej, dokler ni Lisenko izdelal iz starodavnega kmečkega početja pripravnega postopka za setev ozimin na pomlad. Zadnja leta pa je kmetijska znanost dognala iz nekaterih opazovanj rasti poletnih rastlin, ki so se same zasejale v jeseni, da se neke pomladne setve lahko s pridom sejajo že v jeseni ter prinesejo celo boljše pridelke.

Solnčnice kot ozimina

Ena takšnih pomladnih rastlin ki dobro izkoristi jesensko setev, je solnčnica. Že marsikdo je opazoval, da je solnčnica, ki se je sama zasejala in prezimila v zemlji, na pomlad krepkejša pognala, ter boljše in brže napredovala kakor, če jo še tako skrbno vsejemo spomladi. To opažanje pa je ostalo slično gornjemu jarjenju kmečkega ječmena neizkoriščeno, ker ni bilo nobenega Lisenka, ki bi znanstveno utemeljil in za široko prakso uvedel te nove izsledke. Toda v zadnjih letih so tudi ta pojav v Rusiji točneje proučili. Celih 15 let so delale ruske kmetijske poizkusne postaje obširne poizkuse s se-

rami kakor so pri nas, so tudi naše kmetijske poizkusne postaje preverile ta ruska dognanja. Največ poizkusov je izvedla Poljedelska fakulteta v Zemluno in sicer ne samo s solnčnico, temveč tudi s konopljo, sočivjem, sojo in jarmim ovsom. Najboljše uspehe so tam dosegli s solnčnico in je danes tudi pri nas dognano, da daje pozno v jeseni sejana solnčnica boljši donos, prav tako kakor v Rusiji.

Tudi v naši banovini sejajo ponekod solnčnice v večjih množinah (n. pr. v Savinjski dolini), zato hočemo opozoriti naše kmete na to novost. Za pozno jesensko setev solnčnic so najprikladnejša lažja zemljišča, v težkih namreč lahko voda uniči čez zimo seme. Njivo pognoji in zorji ter dobro prevleci. Najvažnejša okolnost za uspeh pozne jesenske setve solnčnic je pravi čas za setev. Sejati moramo namreč takrat, ko lahko računamo, da seme, ki smo ga posajali, ne bo začelo pred zimo kaliti. Solnčnično seme klije šele tedaj, ko je zemlja topla 6 do 9 stopinj Celzija. Zato sejemo solnčnice šele takrat, ko pade toplota zemlje (ne zraka) na 4 stopinje Celzija

Prvoletna rda detelja. — Levo iz nekvašenega semena, desno iz kvašenega s fitodinom »B«

nad ničlo. Za Vojvodino je ugotovljeno, da je najboljša setev solnčnic zadnji teden novembra ali prvi teden decembra. Preje sejati ni varno. Morda se bo našel med našimi čitatelji kdo, ki bo napravil sedaj v malem poizkus z jesensko setvijo solnčnice.

samomere — še nekatere pline, ki so prav tako koristni. K tem plinom spada tudi etilen. V Rusiji delajo že dalj časa poizkuse, ki naj ugotovijo, kolikšen je vpliv tega plina na kličoče seme. Že leta 1936. je ugotovil Sarajev, da se je konoplja, vzrasla iz semena, ki je

Malu je mest v Jugoslaviji, ki bi preloge tako bogat, izbran in idiličen park, kot je ljubljanski Tivoli. Kar spominja se, kakšna razkošna izbira sence in sonca, pestrih nasadov cvetja in rož, košatih kostanjev, hrastov, topolov in brez nam razveseljuje oko in nam daje odpočitek po tivolskih stezah in klopih v pomladi, poletju, jeseni. Ljubiteljem rož dajo negovane tivolske grede zmerom prilike do spoznanja novih, redkih rastlin, tisti pa, ki niso na svoje oči videli in okušali prirodno lepoto tropskih dežel lahko v eksotičnem drevu in grmičju najdejo majhno nadomestilo.

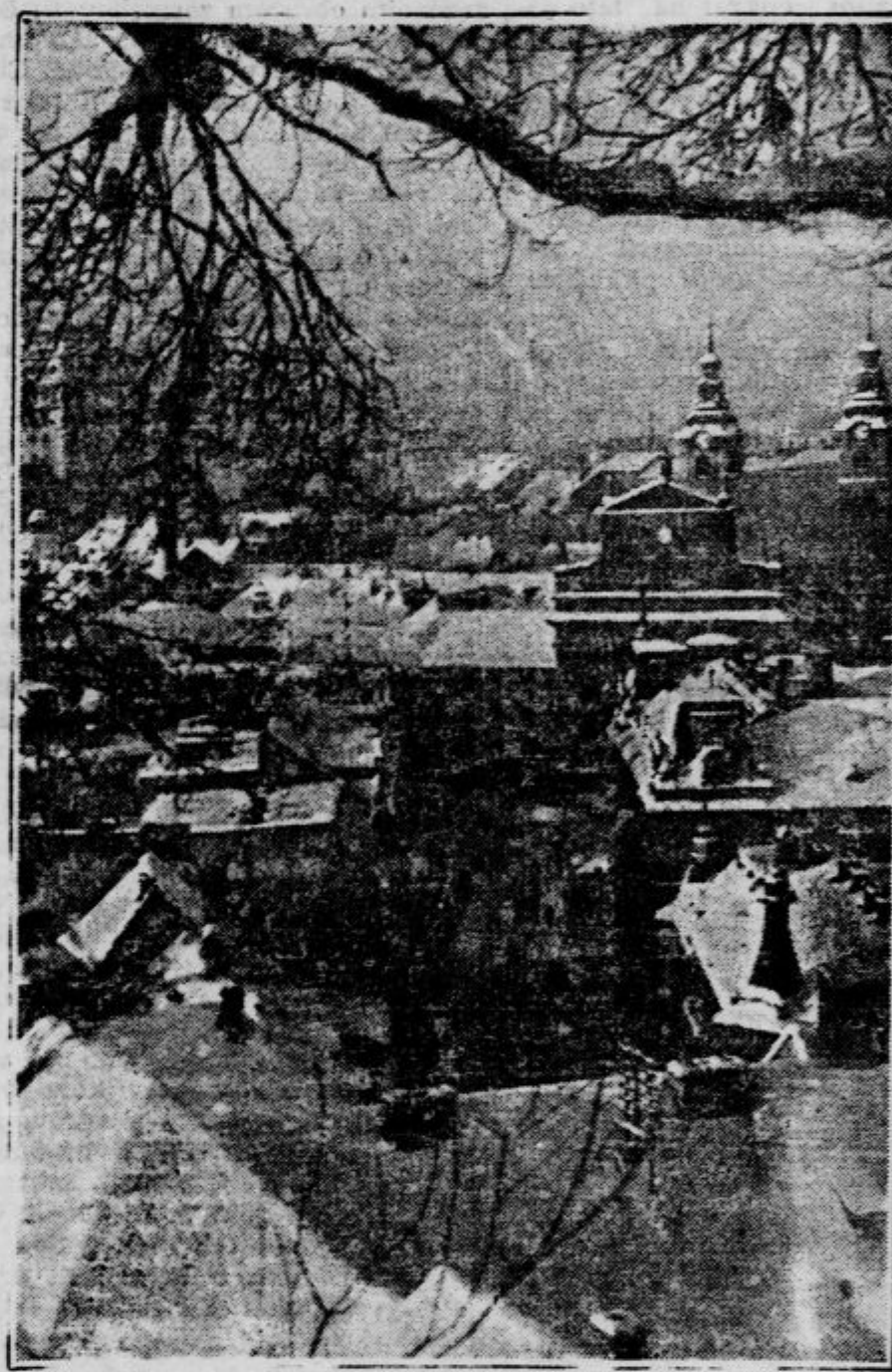
Kako pa je zdaj, pozimi s palmami, aralijami, bananami in kar jih je še rastlin in dreves, ki so doma v deželi večnega sonca? Tivoli je prazen, opustošen, pokrit z zimsko odejo snega. V rastlinjakih mestne vrtnarije živi zdaj tuje cvetje svoj zimski čas, prav tam se tudi porajajo klice novih rastlin, ki bodo spomladi na mestu odmrlih, preminulih nanovo vzcvetele v lepoto in okras.

Ko pobeli glavo nofranskega Krma prvi sneg — to se zgodi navadno konec oktobra, — takrat življenje rastlin v Tivoliju zapade koncu. Kajti v nekaj

dnehi po Hštem že ufečne smrtonosna slana pobelita grede in livade. Vrtnarski delavci prično s preseljevanjem eksotičnih rož in grmičja. Prostorni rastlinjaki z dvojnimi steklenimi stenami bodo zdaj uživali zimski dom. No, prav lep in udoben je ta dom.

Rastlinjaki so razdeljeni po temperaturah. Tako ima prvi okrog sedem stopinj toplote, ki mu jo dovajajo krog in krog napeljene toplovodne cevi. Prelep, pisan vrt je tu nagromaden, lepo zvrščen in negovan od strokovnjaških rož. Kar je zidu ga bogato prepletajo rastline plezalk. Spodaj so banje z vodo in kamnite police ob straneh so bivališče matičnih rastlin. Seveda v plasteh najfinjše prsti. Poleti jih vzgajajo v toplih gredah, pozimi, februarja mesca jih pa razmnožujejo, da jih bodo za pomlad vsadili po gredah parkov. Pelargonije, begonije cveto, tu v rastlinjaku pač vlada večna pomlad. Piramidalni hrasti pričnajo tod svoje življenje v lončkih. Čisto majhni so, samo dolga, vitka stebelca mole v zrak. Pozimi jih cepijo na koreninskem vratu. Potlej jih presade na grede drevesnice in tu deset let žive svojo mladost. Kje je torej še čas, ko bodo krasili s svojimi košatimi piramidami na-

Zima v vrtu

Ljubljana v snegu

še cestne in tivoljske nasade! Aralije, dekorativne rastline s širokimi, razcepjenimi listi počivajo v udobnih loncih. Dracene s šopom podolgovatih, resastih listov iz skupnega izhodišča, palme, kaktusi, asparagusi s svojimi fantastičnimi oblikami so rastlinjaku v poseben okras. In ko stopaš po rastlinjaku se ti ne zdi, da si sam. Vse te rože so s teboj vred povezane in uklenjene v bitje sveta, vse žive in dihaš in so ti kakor tovarišice.

Zdaj pa pojdimo na obisk v naslednji rastlinjak. Toplota 12 stopinj Celzija. Tropske rastline. Stojiš, gledaš in občuduješ. Kakor da bi bil neke sredi eksotičnega pragozda. Kakšno čudovito lepoto in mojstrsko skladnost daje narava rastlinam! Kraljevske begonije se košatiijo v vsem svojem sijaju. Modri cveti vanilij zapeljivo dišijo. V visečih, lesenih luknjastih košaricah rasto v nastanem mahu orhideje. V visečih košaricah zato, ker poženo spodaj cvet. Orhideje namreč rasto na drehtju. Tropske praproti opozarjajo nase z orjaškimi dvometrskimi listi. Palme izpod ekvatorskega sonca. Plezalke, ki s svojimi čudovitimi razpredenimi listi stiči daleko prekašajo naš domači bršljan. Nekaj posebnega so filodendroni. Njegovi velikanski listi so podobni v svoji razcepjenosti in obliki rogovom lososa. In zdaj občudujemo praktičnost in smotrnost ustvarjajoče narave. Če namreč isti zrasajo drug pod drugo, dobijo zgornji listi luknje, da prejemajo skozi nje spodnji dovolj potrebne svetlobe. Raščeni posamič pa so brez luknji. V lesenih kalupih sadijo zmerom cvetoče begonije. Spodaj nalože šote, na njo pa na najfinejši prsti. Kaj pa tle škafi nekakšne raztopine? To je domača medicina za obolele rastline, ki jih razjedajo škodljivci uši. Najopasnější uš se imenuje tribs, ki zaleže ličinke naravnost v listovo tkivo in ga razjeda. Pomislite, enkrat na leto je treba z gobo namočeno v tej, kemični raztopini umiti pri sleherni rastlini prav vsak list posebej! In koliko je teh listov, na desetisoče! Zamudno, toda koristno delo. Manjše rastline lahko kar cele pomočijo v škatle in tribs pogine pri prči. Uničujejo jih tudi s plinom. Pa se kljub vsemu marsikateremu listu poznajo uničujoče posledice zajedalskega tribsa.

V tretjem rastlinjaku nas najprej osupnejo vrste orjaških palm. Najvišje se pno 8 metrov visoko. Malce na tesnem preživljajo zimo, premlajen, preozek je njihov življenjski prostor. Bodo pač že morale potpeti do poljetja. Pa se ti v resnici zazdi, da se izprehajajo pod okriljem orjaških palm kje v sredini afriške pragozda. In če bi se zdajle iz tropske praproti, ki se stiska med palmami nenadoma prikazala kraljevska glava leva ali tigra, bi se najbrž niti ne začudil posebno, prestraši pač. Tudi rastlinam je dala narava orožje, da se ubranijo okvaram in nevarnostim. Tako so izpremenjeni spodnji listi palm v trde, ošile bodice, naperjene proti živalim, ki se pa prav gotovo pošteno izogibujejo vsakega dotika. Viakna, ki vise v gostih šopih od palminega stebra hranijo v sebi dosti potrebne vlage, da drevo vzdrži sredi najbolj pekoče afriške puščave. No, pri nas, zlasti v rastlinjaku, jim vlage ne manjka. Na policah vidiš nametane korenine raznih rož in grmičev — pomladi bodo spet poglale v sveži, pognojni zemlji. Okrasne banane z velikanskimi pahljačastimi listi se prav lepo prilegajo južnjakemu okolju rastlinjaka. Štrupene dature z vonjivimi cveti. Stara izročila pravijo, da so ljudje nekoč umirali od njihovega strupenega vonja. Seveda jih je moralo biti na stotine nagrmadenih v tesnem prostoru, da se je obupan Rimljan ali Grk prostovoljno zastrupljen preselil v večnost. Polno je še tod redkih rastlin, ki so že skoraj čisto izumrle in jih čuvajo samo še zaradi ohranitve vrste. Ali pa so prišli iz mode, kajti kakor iz vsega drugega, tako so ljudje tudi iz rož ustvarili modo. Kakteje raznih velikosti in oblik se v rastlinjaku očividno dobro počutijo. Lepe nemara niso, zato pa zanimive, s svojimi zverženimi mesnatimi listi.

Iz tega palmovega drevoreda pod steklom nas povede korak slednjič v manjši rastlinjak, ki mu rečejo razmnožilnica. Ta ima najvišjo toplino. Peči izžarevajo 18—20 stopinj. Tolikšna pečnost v barvah in lepoti tega natpnega, samemu rajskemu vrtu podobnega prostora ti kar zmede pogled. Človek ne ve več kam bi se ozrl, kje bi pričel z občudovanjem. Ali bi se najprej ustavil na primer pri kolezu, ne, kakšni tropski vrsti naše koprive, ki jo kraste listi v barvi rdečega baržuna. Prav gotovo se mora vsakdo pomuditi pri brumeliji, katere cvet je najprej skrit v nekakšnem tulu. Ko se pa ta razpre se razvije prekrasna cvetna čaša rumene barve, ki na vrhovih okrašena z modrimi pikami, lahko bi rekli z modrimi očmi. Visoko steblo gynure je z listi vred pokrito s škrlatno vijoličasto dlakavo. Kar težko se ločiš od nje. Razmnožene tropske rastline živijo svojo otroško dobo v mahu. Lepo in previdno je treba z njimi ravnati, prav kakor s človeškimi dojenčki. V nizkem bazenčku plavajo močvirni lokvanji in razvijajo svoje bele cvetove. Najbrž bi jim boljše prišlo močvirje kje zunaj, v prirodi. No, pa je tudi tako dobro. Zemlje in vode je zadosti. Zastopano je kajpa tudi grmičje. Zunaj je zima, tu notri pa še pomlad. Popki poganjajo. Japonska kutebja bo kmalu zacvetela. Nekaj posebnega prinašajo tropske difembahije, ki imajo debeli celi podobno vijugasto steblo. Ena najlepših rastlin pod soncem je gotovo tako zvani krotan. Sicer je njegov sok strupen,

Božični večer 1917

Tisto leto je bila disciplina že močno razrahljana. Ujeti Rusi so se nekako privadili avstrijskih prikl, njih stražniki so se privadili svojih varovancev; raven splošne siromašine je skoraj izbrisala razliko med vojaki in ujetniki. Vseobča lakota in zaledju je bila zadela tisti prepad, ki je še prejšnja leta zijal med ujetniki in zmagovalci. V naši pisarni so bili zaposleni trije Rusi intelektualnega staleža: učitelj Arkadij Ivanovič, železničar Ivan Andrejič in mili naš Petruha, ki mu nihče ni vedel očetovega imena in ga nihče nikoli ni počastil z njim. Iz katerega družabnega sloja je bil Petruha, nisem mogel nikoli ugotoviti. Bil je odlično pismen, znal je na pamet vse basni Krilova, rad sem ga poslušal, ko mi je vedno v novih in različnih razlagah moral predvajati basni. Delal sem se trdega in vedno znova zahteval pojasnil. Še danes ne vem, kdo je koga vodil za nos: jaz Petruha, ali Petruha mene. Oba pa sva pokazala neskončno potrpežljivost v razglabljanju poučnih verzov Krilova. Arkadij Ivanovič, učitelj, je bil mož čisto drugačnega kova; dovipen, šegav in oster. Dovtip je pravil vedno na ta način, da je svoj kozavi, toda zelo moško rezani obraz nabral v resne gube in se je delal začudenega, kadar smo planili v smeh. Arkadij Ivanovič je bil kapav, t. j., Velikorus, zato je njegov humor imel najčiste piker priokus satire. Seznanišla sva se na zelo izvirne način. Nekoč sem pripeljal v njihovo četo mladega Rusa, ki je bil odpuščen iz bolnice. Ko sva prišla v skedenj, kjer so bivali tovariši, mi je stopil nasproti ravno Arkadij Ivanovič in me začel s svečanim obrazom zasmehovati, češ, da bo Avstrije kmalu konec, ako ima nje car že take šleve za opričnike. Čestital mi je k moji visoki vojaški stopnji — bil sem namreč frajtar — in me z maziženimi besedami zagotavljal, da bom na vsak način še dosegel marsikako čast, če le ne izgubim iz nahrbtnika one palčice, o kateri je dejal sam cesar Napoleon, da jo mora vsak pošten vojak nositi v svojem tornistru. Na koncu nagovora je njegov glas postal naravnost mil, besede pa so bile s tonom v strahotnem nasprotju. Bile so namreč psovke na Avstrijo, psovke v tri nadstropja, kakor pravijo Rusi krepkemu zmerjanju.

Sergej Ključkin, mož, ki sem ga pripeljal, je med ljubkim nagovorom Arkadija Ivanoviča delal le-temu vsakovrstna znamenja, ki pa jih je govornik v svojem ognju prezrl. Sergej je dobro vedel, da jaz razumem vsako besedo in da mi ni ušel niti najmanjši odtok porogljivosti, v kateri je bil Arkadij Ivanovič mojster nad mojstri, ki je prekrasno igral na tem večičastnem instrumentu, kakršni je ruščina, najlepši, najkrepkejši, najnežnejši in najrazvitejši med vsemi jeziki sveta. Nu, da po pravici povem, meni ni težko napraviti neduhovit obraz in to je zapejalo Arkadija Ivanoviča, da je nadme iztresel ves svoj nakopičeni žolč proti Avstriji. Ko je končal, sem ga v njegovi materinstni zelo vpludno in prijazno zahvalil za iskren pozdrav, rekoč, da se v svoji skromnosti ne smatram vrednega teh ljubeznivosti, marveč da gredo slednje gotovo na račun visoke osebe, ki jo predstavljam v tem prijateljskem krožku. Pokazal sem pri tem na kapo in znak Kl. Arkadij Ivanovič

je klecnil že pri prvih besedah, nato je pobledel in iz ust se mu je izvil glas, ki ni bil ne prav e, pa tudi ne I. Natančno tako, kakor govori v Gogoljevem »Revizorju« zdravnik, Nemec Kristjan Ivanovič, ki ne zna niti besede po rusko. Kaj bi še dalje pripovedoval, kakšna strahovita tišina je nastala v skedenju pri izmenjavi teh verbalnih not! Ljudje so bili tako v skrbeh za Arkadija Ivanoviča, njegov obraz je imel znake take skrušenosti, da jih ta dan nisem mogel potolažiti. Sele kasneje, ko so videli, da ni bilo posledice, so se pomirili — jaz pa sem v njih očeh postal zlat človek. Tako je bilo moje prvo srečanje z Arkadijem Ivanovičem. Železničar Ivan Andrejič je bil tat. Če je bilo treba kje kaj ukrasti, so

zato pa so njegovi listi prelesto prepredeni z mavričnim ožiljem.

Se bežen pogled na pokrite grediče zunaj rastlinjakov. Na stotine majhnih lončkov hrani kalle grmičje. Matične rastlinice kizantemem potrpežljivo čakajo, da jih bodo pomladi prenesli na gredo. To se bodo razmahnile takrat vse te rože in razkošno odprle svoje pisane cvetove — po dolgih mesecih jetništva v zimskem rastlinjaku!

L. Kiauta

njega poverili in v najkrajšem času je prinesel zaželeno stvar. Pravilo so mi, da so na prejšnjem mestu imeli zankarno barako, ki pa jo je Ivan Andrejič s svojo sposobnostjo obdal z vsem komfortom. Celo dve okni in pet je neke ukradel; pet kot moder in dalekoviden mož se poleti, ko je nihče ne pogreši. Mene je rotli, naj za božjo voljo ne mislim, da je bil doma tudi tat: »Ampak tu so take razmere, da moraš krasti, sicer propadješ kak sobaka.« In to je bilo res. Nemštine se je bil dobro naučil, seveda tako, da je govoril »klejn, aber mein«. Njegovo znanje je bilo med tovariši izvor vedno novega veselja. Vsak dan je moral slišati vprašanje: »Sprjehen xjl dejt, Ivan Andrejič?« Delal je v tovarni za likerje Moser & Co., postavili so pač kozla za vrtnarja.

Mi štirje smo sklenili, da bomo božični meni na čast praznovali skupaj. Jaz si praznovanja v tej bedi nisem mogel predstavljati in skrbelo me je, da se ne bi osramotil. Zadnji teden sem skušal nakupiti, kar se je le dalo. Uspeh mojega prizadevanja pa je bil naravnost porazen. V lekarni sem zaradi svojih dobrih zvez s magistrom kupil dve steklenici njegovega zdravilnega likerja, tudi se mi je posrečilo, da sem v štacuni kupil četrto kilograma neke črne in trde češpljeve meze. Ko sem šel od tovariša dobil nekoliko zrnc saharina in si od ust pritrgal pol štruce komisa, so bile vse možnosti izčrpane. Potožil sem Petruhi svojo zadevo, on pa me je miril: »Ne boj se, prijatelj! Vsega bo. Ivan Andrejič že preskrbi, da bo res praznik in pirovanje.«

Naneslo je tako, da sem imel tisto popoldne službo. Zvečer sem bil prost, po polnoči pa bi moral zopet nastopiti. Dežurni korporal mi je naložil vsa najneprijetnejša opravila. Arestantom sem moral preskrbeti večerjo ter poslušati njihove ostudne kletvine. Stotniku sem moral nesti v podpis dnevno povelje in bilo je znano, da si gospod prinašalca dobro ogleda ter ne štedi z opazkami. V stotnikovo stanovanje sem priropotal s svojimi podkovanimi čevlji ravno, ko je bilo božično drevesce končano. Otrok se niso poklicali, gospa pa je ravno prizigala svečice. Ozrla se je name in se nekoliko zamračila. Dočim je stotnik pazno čital dnevno povelje in sem stal jaz kot nem očitek, kažeč slavnostno razpoloženje, se je gospe prikradla v dušo ljudomilost in milosrčnost. Videlo se je, da bi tudi meni rada naklonila kak božično darilce. Vzela je izpod drevesca zavojček in me omenjujoče pogledala. Ocena najbrž ni izpadla v mojo korist, kajti zavojček je položila nazaj, nato pa se je po vrsti dotaknila še drugih zavojčkov, pa je ob ponovnem pogledu name zopet opustila misel, ki ji je vznemirila ljudomilost srce. V tem je gospod stotnik prečital in podpisal dnevno povelje. Podal mi je knjigo, udaril sem s petama skupaj in v tem trenutku je v gospejinem srcu ljudomilost premagala vse pomisleke. Na drugi mizi je uzrla zemljo in ta se ji je zdela še najbolj primeren božični dar za socialno tako nizko stoječega kranjskega Janeza. Dala mi jo je z gesto radodarne kraljice. Vzel sem jo in dejal v predpisnem armadnem jeziku: »Danke gehorzmst!« Nato sem odropotal. Zemlja je bila lep prispevek k našemu božičnemu piru.

Odnese sem dnevno povelje v pisarno, nato pa zbral svoje skromne zaklade in jo mahnil k Rusom. Komaj sem stopil v sobo, sem obstal presenečen. Na mizi je stalo božično drevesce s tremi pravimi svečicami. »Smrečico sem odrezal jaz, svečice pa so sad ženskega znanstva Ivana Andrejiča«, je pojasnil Petruha. Drugače je bila miza prazna in nekako v zadregi sem nanjo pokla-

dal prineseni prispevek. »Škoda, da si se trudil in zbiral, mi mam vsega, kar si poželi, prav z vsem smo založeni«, me je zagotavljal Arkadij Ivanovič. »Ti morda še nisi opazil, da ravno najvažnejše panoge vojaškega gospodarstva upravljamo mi. Rusi so v pekarni, zato glej!« Odgrnil je zamazano odedo in pod njo je bilo pet štruc kruha. »Rusi so v klavnicah, zato glej!« Odprl je polomljen zaboj, odstranil neke cunje in na dan je prišla debela klobasa. »Tudi vse krave pomolzejo, preden jih pobijejo, od njih imamo mleko. Kangla je seveda ukradena, rabimo jo tudi za čajnik. Rusi delajo v tovarni za likerje.« Sklonil se je in mi globoko pod pogradom pokazal baterijo štirih steklenic, vzdignil je blazino in videl sem skalo belega sladkorja. »Liker in sladkor je prispeval Ivan Andrejič, on zna dežet, zato ima v tovarni važno funkcijo, da pazi, da kdo česa ne ukrade.« Ozrl se je po mojih prispevkih in dejal: »Da, da, kar si ti prinesel, je vse pošteno pridobljeno, naše pa je vse ukradeno. Vidite, bratci, koliko danes premore poštenost. Bog oče pa, ki sliši

Obisk pri možu, ki dela bogove

Našo Notranjsko je sneg na široko in globok prekril in napravil iz nje čudovito zimsko deželo. Zelo lepo bi se bilo recimo peljati iz RaRkega v Cerknico na lahkih saneh s trojko in kruguljčki, po zasneženih, malce zamrzli cesti sredi pobeljenih kraških planjav, ki jih tako slikovito prepletajo temnozelene krpe smrekovih gozdov — le-tam je ustvarila zima svoje najlepše, najčarobnejše podobe.

Prijazna Cerknica, kraj jezera se zdi kar nekak zapuščen in izumrla po ulicah in cestah — seveda, tržani tiče doma pri zakurjenih pečeh v težavah in radostih božičnih praznikov. Končno vendarle sreča domačina in ga pobara, kje, da stanuje cerkniški rezbar — samouk, ki daleč naokrog, noter do Ljubljane slovi po svojih lesenih kipih in jasicah.

»A, torej mislite nemara tistega, ki bogove dela in se piše za Bajca? Kar za mano stopite. Ni daleč njegova hiša!«

O, prav gotovo ga poznajo vsi in so najbrž tudi malce ponosni nanj. Kaj pa mislite, to vendar ni kar tako, da živi v njihovi sredi takorekoč, človek, ki iz lesa ustvarja čudovite kipe bogov, rezlja svetnike v vsej njihovi veličini in ume napraviti jasilce, da so kakor žive. V resnici, daleč, daleč na vse štiri strani domovine mu ga ni enakega. Pritlična hišica, dom samouka Lojzeta Bajca. Zraven hišice še majhna, lesena zgradba s širokimi okni. To je njegova delavnica. Tod teče, rezlja, daje s spretnimi rokami kosu lesa lik in podobo.

Majhen, suhljat mož nedolženih let te sprejme na pragu. Skromen, tih človek, ki ne nosi črne pentlje in črnega klobuka in katerega obraz ne razodeva ustvarjajoče sile podečelskega umetnika-samouka. Razodevajo pa jo več, okusno izrezljana razpela, polrelicij Kristosove glave na črno polirane leso, ki vise po stenah domače sobe.

»Vidite, od teh le rezbarij živimo. Še kar nekako rinemo naprej, naročila kar dežujejo. Zlasti za razpela je mnogo povpraševanja, lesenih jasilc pa ne bum dosti prodal letos. Jih izpodrivajo v tovarni narejena, iz gline. Pošiljam v Ljubljano, na vse strani. Konkurenca me prav nič ne ogroža, ne spominjam se, da bi pri nas še kdo drugi izdeloval takšne stvari.«

Ja, pri nas je rezbarstvo že v rodu. Menim, da sega najmanj tri sto let nazaj v rodovino. Sicer pa nismo domaćini. Iz Črnega vrha nad Poljansko dolino izhaja naša familija, v Cerknici smo zdaj okrog petdeset let. Moj oče je umrl 77 let star in je vse življenje rezbaril, njegov oče spet jih je dočkal 93, in je tudi rezbaril in tako nazaj. Zmerom je ostal v rodu kdo, ki je poddedoval to strast in veselje do rezljanja. Navadno samo eden. Moj oče je imel deset otrok, in jaz sem tisti, ki hodim po njegovih stopinjah. Ze od malih nog sem širil po leso in spremeljal očeta, ko je hodil okrog po cerkvah kipe popravljati. Rekli so mu »piltauer« in je bil velik mojster v svojem delu. Če je svetnik odletela glava, — on je napravil novo, dosti lepšo. Tudi sam je delal svetniške kipe, potlej lesene altarje, znamenja, jasilce, takšne velike, za farne cerkve. Po več mesece sva tako hodila iz kraja v kraj in dobro se nama je godilo. Pomagal sem očetu, mu pripravljaj les, držal dleto in se učil — s sedmimi leti sem že sam oblikoval pastirke in voliče za jasilce. To se mi je imenito zdelo takrat, rezljati vojščake, tri kralje, pastirje, konje in kamele za božični čas. Zlasti še, ko sem jih oblekel z oljnatimi barvami v pisana oblčila. Oče so bili zadovoljni z menoj in so mi zmerom rekli: fant, delaj to kar znaš in ne sili drugam. Za kmeta nisi, zemlje nimaš, kar pri kipih ostani. Pa sem ostal in sem pri poslu od sedmega leta pa do danes, ko jih imam 56 na grbi. Ja, pa sem bil vmes še nekaj let v Ameriki. Tudi tam sem rezljal, pa mi ni neslo. Potlej sem delal v rudnikih in na stavbah, se pravi, naučil sem se živeti. Ampak je bilo tudi v Ameriki trko, še si imel srečo si obogatel, če si se pa s smolo bolje razumel te je pa stiskala revščina za vrat, kakor doma. Vrnil

nasle do nebes križče strmaštev in vidi v naša čista srca, ima gotovo veselje nad nami. On sam je, ki daje našim barbarskim sarmatskim bučam dobre misli in ukane, da se branimo tukajšnje omike. Česteno in hvajleno bodi njegovo ime! S praznikom svetlago roždestva Hristova, dragi prijatelj! Pod tvojimi avstrijskimi cunjami bide dobro slovansko, skoro rusko srce, je končal govor s čestitko, ki sta se ji pridružila tovariša. »S prazdnikom,« je ponavljal mili Petruha in me objemal. Nato smo se lotili jedate in pijače. Dobrote nam je solil Arkadij Ivanovič s svojimi domislilicami in za zaključek sem ga preprosil, da je ponovil oni govor ob najinem prvem srečanju. Posrečilo se mu je imenitno, kar valjali smo se od smeha, kajti raztegnil ga je z dodatki in zabeli s krepkimi izrazi besednega zaklada volških burlakov.

Bil je eden najlepših božičnih večerov, kar sem jih doživel. Samo tega se več ne spomnim, kaj se je zgodilo z zemljo, ki mi jo je dala izpod drevesca ljudomila gospa stotnikova.

Elizij Kocutar

sem se nazaj in tu bom ostal, nikoli več me ne bo videla ta »zlata« Amerik. Z devetdesetimi kronami sem prišel v Cerknico, na sem si počasi kupil hišo, se oženil in nas tele rezbarije za silo preživljajo. Veste, osem otrok imam, je že tako, pri nas smo zmerom bolj obrabljati visoke številke pri otrocih. Za kipe se ljudje zdaj močno zanimajo, pošiljam križane bogove na vse strani. Zadnjič sem dobil naročilo celo iz Francoskega. E, vraga, pisano je bilo francosko, pa nismo znali brati in smo vrgli stran. Težko zmagujem toliko naročil, nekaj mi pomagajo domači, sam delam po ves dan, včasih tudi cele noči. Delam tudi za cerkve, kipe — svetnike in oltarje, če že tako nanes. V prostem času krmim golobe, golobi so mi močno pri srcu. Saj pravim, pri naši hiši je dosti lesenih bogcev, dosti otrok in dosti golobov. Tamle v jernas pogledite, cela vrsta kipev me še čaka ta teden za Ljubljano.

Res, več kot ducat izrezljanih kipov križanega Kristusa leži v jerasu, kjer bi prav za prav morale ležati potice in kar je še božičnih dobrot. Lepo izrezana telesa do potankosti brez rok, le te bo moral se pritrčiti. Obrazi niso vsi enaki, videti je, pa kljub velikemu številu da mojster slehernemu kipu svoj pečat. Ne, iz njegove umetne obrti se nikoli ne bo razvila fabrika. Njegove roke bodo ustvarjale, kakor roke njegovih prednikov. Kaj pa z otroci, z njegovimi nasledniki? Še kdo zanima in ima veselje do rezbarstva? Zalostno in hudo bi bilo, če bi stoletna svetla tradicija rodu kdaj izumrla.

»Če se kdo zanima? Ne eden, kar dva. Malemu je zdaj šest let, pa bi zmerom onegoval krog mene, sam že poizkuša rezljati in se večkrat pošteno vreže z nožem. Ne branim mu, naj ima svoje veselje in svoj poklic. Starejši Emil, ta je pa že zelo spreten, čakajte, pokažem vam njegove jasilce, ki jih je sam izdelal lani.«

Prave, pravcate jasilce, kar ne more verjeti, da so delo petnajstletnega fanta. Pastirčki s palicami in debele žice, turški kralji s fesom, kamele, otovorne s kovčgi, še opasane so s pravimi, tenkimi jermenčki. Vse lepo, vzorno, spretno izdelano, pobarvano.

»Pa se ne bojite, da vas bo sin prekosil nekoč?«

»Hm, tako si mislim, da me ne bo. Da bi vajenec bolje vedel od mojstra? Mogoče se tudi tako zgodi. Samo to me skrbi, da fant zadnji čas zanemarlja rezbarije. Zdam mu fotografija roji po glavi in pravi, da bo fotograf. Naj bo, če ga veseli, me bo pa mali nasledil, ne bomo izumrli, hvala bogu.«

»V delavnico sem tvojo zrl.« Bajčeva hiša je pretesna za rezbarsko delo in si je mojster tik zraven postavil iz desk majhno, skromno delavnico. Prijetno ti zadisi na pragu, po svežem leso, po smoli. Po stenah vise žage v lepem redu, dleta in dletiči, na policah skobelniki, rezbarski noži vseh vrst, svedri in mrtvaška lobanja iz lesa.

»Te pa nisem jaz napravil. Hranim jo za spomin od deda. Delam samo iz lipovega lesa, ta je najmekhejši. Pogledite, kos lesa v celem obešnem v velikosti in širini kipeca, potlej čisto preprosto izvršim, izdolbim, izrezljam vse po tankosti. Okončine izdelam posebej in jih s klejem pritrdim. Kakšen teden se mora kipec sušiti. Drugega orodja ne potrebujem, s čimer je delal moj oče, delam jaz. Počasi gre vsa reč od rok, pa človek vsaj pošteno naredi in ima dopadajenje nad svojim delom.«

K delavnici so prisliloni majhen prizidek. Kaj pa je tu notri? sitnariš v svoji neutešljivi radovednosti.

»Notri razvija moj sin fotografije. Vsak po svoje, kakor se mu zdi, pravim jaz.«

Poleg rezbarske in kiparske delavnice — fotografska temnica. Oče rezlja lesene bogove, sin razvija fotografske posnetke. Da bi bil postal sin v mojstrstvu vreden svojega očeta!

L. K.

Čitajte L. Mraza knjigo

»BOG V TRBOVLJAH«

Dobi se v vsaki boljši knjigarni.

Naši najstarejši sodobniki pripovedujejo:

„Še pri Kustoci bal se nisem smrti!“...

Pripoveduje poslednji slovenski vojščak iz te bitke, 93 letni Janez Korče, ki prebiva v Ljubljani

Ljubljana, pred božjem Kustoci? Bitka pri Kustoci? Vprašajte njej današnjega srednješolca ali visokoolca. Da, zamisljal vam bo nemara dobro zapomnjeni stih iz Askerčeve krepke balade o nejniki, toda drugega nič. Kaj je današnji mladini mar bitka pri Kustoci, ko živi sama v dobi polni vojne groze, raztegnjene čez Evropo, v zračne višave in čez oceane. Toda tja do svetovne vojne je bila bitka pri Kustoci, obenem z bitko pri Kraljevem Gradcu, ki sta si sledili v nekaj dneh, v krvavih slovesu avstrijske vojske in še zlasti starih veteranov, od katerih so mogli mnogi kot invaziji hoditi od hiše do hiše, s kolajno na prsih in z lajnjo, ki jim jo je dala avstrijska uprava, da so si z njo sprosti pri ljudeh nabirali zvalihitno.

Na prostoru bivše Avstrije in današnje Italije menda ne bi več zbral celega ducata starih vojščakov, ki so se udeležili bitke pri Kustoci ali pri Kraljevem Gradcu. Po Ljubljani pa se vendar še sprejema krepak veteran, lahko ga še dnevno srečate na Volnikovem trgu, kjer se živo zadržuje za cene pridelkov. Moja, ki se lahko kakor Martin v »Munkcu« polvali: »Še pri Kustoci smrti bal se nisem« — šteje danes 93 let, ki mu jih ne bi nihče prisodil, piše pa se za gospoda Janeza Korčeta. Po rodu je iz Bistric Brezovice pri Vrhniki, živi pa že deset let pri svoji hčerki gospe Leopoldini Bergantovi, vdovi po znanem, uglednem ljubljanskem trgovcu. Za svojo devetdesetletnico je sam spisal majhen roman dogodkov polnega življenja, toda še vse živahjeje se vse to čuje, če gospod Janez Korče v razgovoru objaja stare spomine.

Spomini iz stare Ljubljane

Predvsem nas bo gotovo zanimalo, kakšna je bila Ljubljana pred malo manj kakor sto leti, kako se je takrat živelo ko je bil hišapon pravkar prisopihal v naše kraje, ko se je končaval furmanskil promet in ko so začeli ljudje po žici govoriti na daljavo. Takole nam pripoveduje gospod Korče:

— Naj začnem najprej pri sebi. Rodil sem se 26. aprila 1846, od devetih otrok nas je odraslo pet sinov in tri hčerke, ki so bili vsi poročeni in kmetskovali. Vsi so dočkali v soko starost nad osemdeset let. Toda razen najmlajšega Lovrenca, ki je star 87 let in posestnik v Sinji gorici pri Vrhniki je že vse ostale pobrala smrt. Zgodaj sem si začel služiti kruha z nabiranjem hrastovih ječic za strojenje usnja ter z vrbovimi šibami za pletenje košar. Pletlji smo doma in smo vsi otroci pripomogli staršem, da so z razprodajo košar pridobili lepe goldinarčke.

— Leta 1853, sem se s svojim bratom Valentinom, ki mu je tedaj bilo 24 let, prvič pripeljal v Ljubljano. Valentin je bil namreč furman, ki je pridno prevažal blago in mi je že dolgo objubil, da me vzame s seboj v mesto. Približala sva se ljubljanskim postajali. Groza in strah, ko sem ugledal prvo lukmatiljo, ki je prisopihala od morbarske strani. Rečem vam, da sem se tako ustrašil puha da sem kar pobežal, ker sem v otroški nevednosti mislil, da mi hiti sam vrag naproti. Ljubljana je bila za moje pojme seveda veličansko mesto. Toda v primeri v današnjem razvojem je bila res še dolga vas. Na večer so bile ulice slabo razsvetljene, le tu pa tam je gorela kaka svetilka, v kateri je bila steklena posoda z oljem. V predmestjih, bi rekli, so bili skoraj brez vsake razsvetljave. Le na najbolj prometnih križiščih je brlela kaka luč. Furmansko življenje je bilo takrat, pred svojim zatonom, še močno živahno. Furmani so se delili na tri skupine: nemški so se ustajljali pri Bavarskem dvoru hrvaški pri Medijati hrišč, kjer je danes kavarna Evropa. Kranjski izvozniki in kmetje iz okolice so od nekdanj zavijali k Fgovicu, ta posest je še vedno taka, kakršna je bila nekdanj. Ostali slovenski furmani so se ustajljali po večini pri Malici, kjer je zdaj zrasla Batova palača, ali pa pri Črnem medvedu nasproti Lp. Tam so zdaj nove hiše, da ni več spomina na stare. Nadalje so furmani radi zavijali h Krčonu nasproti Tobačnici tovarni in h Molkovemu Jožetu na Lepem potu. Ožji rojak, ki sem ga od prvem obisku Ljubljane srečal v Zvezdi, je bil stražnik Primšer doma z Vrhnike. Običen je bil v fino obleko: v belo bluzo in temne hlače na glavi visoko tako s krizem, bela jermena čez ramo torbico za naboje in pa puško. Ponosno mi je povedal, da ima Ljubljana le dva prava stražnika, po vojaško opravljena, stražila pa je pred nemško Kazino, v kateri je sedelo polno oficirjev.

Hudičev ples in železna kača

— Bil sem pozneje še večkrat v Ljubljani in se zlasti spominjam, kako so leta 1854 nadlivali gradnjo proge od Ljubljane proti Trstu. To sem imel kaj gledati ko so furmani vozili obilo hrastovega lesa s Hrvaškega za železniške mostove in v Trst za gradnjo ladij železnica iz Ljubljane v Trst je bila končana 28. julija 1857. Tisto jesen prej sem videl prvo lokomotivo, ki je menda prežkušala borovniški most iz rojstne vasi se vidi vsa oklica, tudi Borovnica. Tisti dan je bil tak veter, da je ruval dreve s koreninami, odnašal kozoce in trgal slamnate strehe. To je bilo slabo znamenje. Ljudje so rekli da je začel hudič plesati po svetu ko se železna kača zvilja po zemlji. Ko sem bil orvil v Ljubljani, je bila ob glavni cesti z Dunaja v Trst izpeljana ena sama brzojavna žica. Tekla je po Nunski ulici. Kasneje sta bili spetani že dve leti 1857 pa tri. To leto so potegnili žice ob železniški progi in je ostala ob glavni cesti napeta le še ena žica v Idrijo. Ob železnici so prebivali čuvali tako blizu drug drugega da so se videli. Namesto brzojav je imel vsak čuvaj po pet okroglih, velikih, rdečih poboranih košar na visokih drogovi. Ko je prihajal vlak Ljubljana — Trst, je pritegnil vsak čuvaj po dve košari navzgor. Za vlak iz Trsta pa je bilo treba potegniti tri košare. Drugih signalov ni bilo. Od čuvalnice do čuvalnice so si dajali čuvalji znamenja, dokler ni prišel raport na določeno mesto. Ponosi so imeli namesto košar svetilke za signale. V megli pa je vsak čuvaj trobil na rog. Kadar strojevodja ni videl, ali je dobil znamenja, je brž ustavil in šel pogledat v čuvalnico, če ni morda čuvaj za večno zaspal.

Gospod Janez Korče s hčerko gospo Poliko vdovo Bergantovo na sprehodu po Ljubljani

Zgodilo se je to nekakrat. Nč čudnega. Železniški čuvaj je moral opravljati službo nepretrgano dva dni in dve noči, šele tretji dan je dobil namestnika za en dan in eno noč.

Kako je bilo v bitki pri Kustoci?

— Aprila 1866 ki je veljalo pozneje za tako krvavo leto sem moral k naboru in sem takoj nato odrinil k Janezom (k 17.

pp.) v Ljubljano. Po prvih vezbah smo odrinili v Verono. Zbrali so se Italijani, pa so se zbrali tudi Avstrijci, bilo nas je slednje okrog Verone 82.000 mož, velika vojska za tiste čase. Italijane je vodil La-marmora, ki je 23. junija prešel s svojo vojsko čez reko Mincio. Odločilna bitka je bila pri Kustoci. To je srednje velika vas južno od Gardskega jezera. Bli smo, to je že treba priznati, prav odločno pripravljene k napadu. Avstrijsko vojsko je vodil nadvojvoda Albreht. Nastopil je usodni dan 24. junij 1866. Ob treh zjutraj je začelo grmeti iz topov, streljali je začelo italijansko topništvo. Avstrijska vojska je seveda takoj odgovorila. Treskalo je prav izdatno z obeh strani. Kmalu popoldne se je približal trenutek odločilnega napada. Z naskokom na nož smo planili nad italijanske oddelke. Ob treh popoldne je bila bitka končana z našo zmago. Proti večeru se je razpršila italijanska vojska, ki je imela preslabo vodstvo. Seveda se vse to ne da primerjati z današnjim načinom bojevanja. Bili se nismo ničesar, toda bili smo še preprosto oboroženi. Puške smo nabijali od spredaj, sprožile so se z udarcem petelinčka na kapico. S takšno puško sem lahko ustrelil vsake pet minut, če sem bil uren in priden, večkrat pa je trajalo basanje še kaj delj časa. In streljali se je dalo s takšno »forderladerico« največ na daljavo 300 do 400 metrov. Ali kogar je pogodila takšna krogla, je presneto udrla vanj, ker je bila debela kakor za slona. Iz Kustoce smo se z ne prevelikimi izgubami vrnili v Verono. Takoj nato se je tudi odločila bitka med Avstrijo in Nemčijo pri Kraljevem Gradcu na Češkem. Tudi tu so se borili slovenski fantje, bila pa je avstrijska vojska poražena. E, lahko je bilo Prusom dobiti to bitko, ker so bili na novo opremljeni z Wernerovimi puškami, ki so se že basale od zadaj in se je dalo z njimi hitro streljati. Do avgusta smo morali čakati; v Veroni, da se je sklenil mir. Avstrija je takrat dosti izgubila; morala je Italijanom odstopiti Lombardijo do Kormina, vse do Trebiša in v Tirolah do Tridenta, na drugi stran pa Prusom Zgornjo Šlezijo. Prav tako je morala Avstrija po

diktatu vseleti odstopiti od nadvlade nad Bavarsko, Vrttembergsko in Saško. Ko se je vse to to zgodilo, smo bili premeščeni v Bolcan v Trole. Bil sem naposled dodeljen vojaški godbi, saj sem se že s štirinajstimi leti začel učiti pri vrhniški godbi, katero je vodil moj starejši brat. Godba je štela tistikrat 60 mož, najboljši godbeniki smo bili Slovani. Hudo pa mi je bilo, ker nisem znal ne pisati, ne brati. K sreči sem imel za tovariša učitelja Rodiča z Dolenjskega, ki si je dal dosti truda, da me je naučil branja, računanja in drugih učenosti. Narodila sva knjig iz Ljubljane in sem lepo napredoval. Pouk je trajal vsak dan skozi tri leta moje vojaške službe, obenem pa sem se naučil tudi nemščine in češčine in kasneje tudi italijanščine.

— Ne morem dopovedati, kako prav mi je vse to hodilo v poznejšem dolgem življenju, ki me je vodilo najprej v železniško službo na Dunaju, potem na Madžarsko, slednjic v rudnik v Šorgetalju, od tod po Donavi na Dunaj, kjer se je ravno vršila svetovna razstava, nato v Ljubljano k poroki, dokler se nisem za nekaj časa ustavil na Vrhniki, kjer sem začel z lesno trgovino in kjer sem do leta 1878, dobro uspeval. Potem sva z ženo začela voditi gostilno najprej v Ljubljani, nato pa sva bila dolga leta v Cerknici. Tu sem dobro uspeval. Pred svetovno vojno sem cerkniško posest v glavnem izročil sinu, ki pa je moral kmalu na vojno in je 15. junija 1915 padel na ruskem bojišču. Odkar mi je leta 1926 umrla žena, sem prepuštil vso posest sinu in hčerki Poldi in njenim otrokom, kjer sem zadovoljen in preskrbljen. Lepa je jesen življenja, če ima človek svoj red. Hodi mi koraksiki maši prebravam politiko in dnevne dogodke, privoščim si politek se sprehajam po Ljubljani in po okolici. Živel sem zmeraj skromno; čeprav sem bil gostilničar se preko mere nisem vdal alkohol. Slovensko zaveden sem bil zmeraj in tak tudi ostanem. Res imam že lepo številico let na ramah, vendar še vsak dan prosim Boga, naj mi še kaj navzre, da učam stotoletno zdrav in čil, kakor jelen na planini.

Zadnji bojevnik izpred Kraljevega gradca

je 98 letni Gregor Hrepevnik iz Nezbiškega grabna pri Rogaški Slatini

Rogaška Slatina, pred božičem

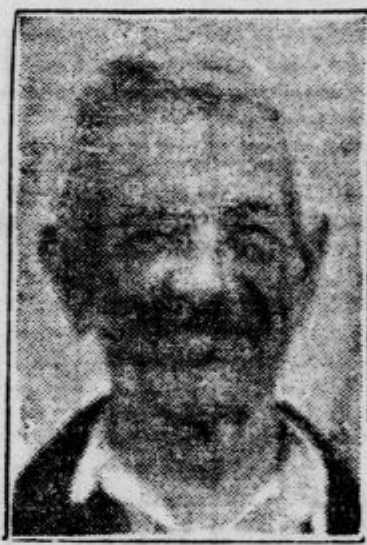
Dva deda pri hči — 186 let. V Nezbiški graben je skoraj uro hoda od Rogaške Slatine. Ob neznatnem potoku so mlini, kakor igračke. Tu je dom Jugovih. Posvetilo je bilo nekdanj obširno. Zdal je Jugovina dom skrbni in trdega dela.

Ob beli cesti stoji lepa hiša. Od tod se je pred leti priženil pokojni Vehovar na Jugovino. Pa je prišla nesreča nad njegovo rojstno hišo in je hotel pomagati. Ni mu uspelo, še Jugovina se je zamajala. Vehovar je zastavil vse sile, da jo podpre, in je pri tem sam omahnil v grob. Žena — vdova je ostala z desetimi otroci, dolgovi in s svojim in moževim očetom.

V zadnji čumnatosti živita oba starčka. Janez Vehovar je zagrenjen. Saj je bila njegova hiša ob beli cesti, tam je točil zlato vinice in županstvo. Starost pa mora preživljati v Nezbiškem grabnu na skromnem kmetijski način. Cisto je gluhi in to mu greni še bolj stare dni. Ima pa 88 let.

Vdovini oče Gregor Hrepevnik jih bo imel čez nekaj tednov 98, pa bi še bil pravi korenjak, če bi mu ne bili: pred 40 leti odrezali leve noge. Z eno roko se opira na palico, z drugo se oprija pohištva in se tako pomika po sobi. V toplem vremenu pa se zleze na trato pred hišo in lomi šibovje in suhljad. Sliši dobro, očal nima in vendar vdene nit v šivanko. Tudi čitati bi videl, samo ne zna ne. »Hodil« je sicer nekaj časa v šolo, to se pravi, kadar je bilo slabo vreme in so bili starši veseli, da je za nekaj uric utihnil v hiši otroški vrišč in prepir. Črke pozna še vse, samo »vkup devat« jih ne zna. S 13 leti je postal farovski pastir pri Sv. Križu, pa je napredoval za hlapca in krojača. To so bili lepi časi, ko je vozil škofa Slomška in Stepišnika. Po šest srebrnih evancar je dobil od škofa napitnine. Potem je mo-

ral k vojakom in je služil v Gradcu pri Hartungovcih. V bitki pri Kraljevem Gradcu se je udeležil boja na nož. Pri umikanju proti Dunaju so mnogi trpeli. Da, ta nesrečna bitka pri Kraljevem Gradcu, vsa Evropa je govorila o njej, ko se je končala s hudim porazom Avstrijcev. Ime generala Benedika je bilo takrat v vsakih ustih. Imel je pod seboj 215.000 mož. Prusov pa je bilo na nasprotni strani na višavju Chiuma in Lipe zbranih 221.000 mož. Pruski kralj Viljem sam je dne 3. julija 1866 zjutraj začel voditi napad. Avstrijci so dobro odgovarjali, posebnost topništva je močno treskalo in uničevalo napadalce. Avstrijcem se je že domalo posrečilo zlomiti levo sovražno krlo, da bi Pruse udarili v bok. Ko pa je bila sila najhujša, je pruski prestolonaslednik prihitel s svojo vojsko na bojišče. Sledili so napadi na nož, prve avstrijske postojanke so bile zavzete kmalu popoldne. Av-

striji so močno streljali s topovi, konjeniki so skušali zadržati, sovražnika, toda pešadija je že zašla v zmelo in se je poglajala v beg. Na tisoče mož je obležalo na bojišču, ranjenci so ječali in prosili pomoči. Na pruski strani je bilo nad 9000 mrtvih, na avstrijski pa je padlo okrog 6000 mož, nad 7000 je bilo pogrešanih, ti soči so zašli v ujetništvo. Naš stotelnik je bil med tistimi na begu. Je poslednji slovenski veteran izpred Kraljevega Gradca.

Oženil se je s 45 leti. Oziroma, oženil so ga drugi. Priženil je dve kravi in nekaj drobnarije. Z ženo se nista razumela, ni ji bilo za težko delo v Nezbiškem grabnu, kmalu se je vrnila na svoj dom. Imela sta samo enega otroka, hčerko Maliko, pri kateri zdaj živi. Žena mu je umrla pred par leti, odpustil ji je že, hud pa je še vedno na njo.

Pil je rad in prepeval, pretepal se ni nikoli, kadil je mnogo, pa nič cigaret, samo pipo in smodke. Zdal mu tobaek ne diši več. Hrana mu tekne in ni treba za njega posebej kuhati, če tudi ga v želodcu včasih tišči. Na približke ne misli, najprej je treba plačati dolgove. »Le primate me za lase in skušajte katerega izpipati! Vsi še stojijo trdno, sivih skoraj ni!« Jezi ga, da je njegov tovariš, stari Vehovar gluhi in se ne more z njim razgovarjati. Dolg čas mu je, pa moli rožnivec. Sto let bi rad dočakal, kaj bo potem na to ne misli. Iz svojih mladih dni pripoveduje zanimivosti. Pri Sv. Mohorju je bil prvič na sejmu, bila je strašna burja s snegom, vendar je bilo polno ljudi in mnogo živine. Sejmi na travniku pred Colskim se pa niso hoteli obnesti. Vozil je tudi opeko za novo cerkev pri Sv. Križu. Zgali so jo nad ribnikom za zdraviškim delavnicami. Smrti se ne boji, upa da bo srečna.

Verk Miloš,

Ko je stara ženica svojo povest končala, je začuden vprašala, zakaj jo obiskovalca vse to izprašuje. A ko sva ji povedala, da pride vse to v tisk, se je zadovoljno nasmejala. Na vprašanje, če ima kako sliko, je odgovorila, da se še v svojem življenju ni nikoli slikala. Ali bi se dala slikati, da tudi njena slika pride v časopis in da se o ženi ne bo le bralo, marveč bodo bralci tudi na sliki videli staro dolenjsko korenino, ki je tako žalostno izgubila ljubljeno hčerko, je ženica rada privolila. Zadovoljnega obraza in z dokaj krepkim korakom je stopila pred fotografski aparat, ki ga še živi dan in vidi in se je čudila, kako more tako mala stvar posneti človeško podobo.

Dragotin Gregorc.

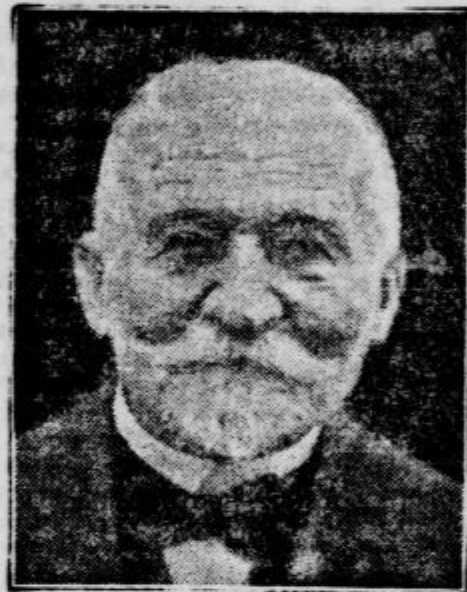
Biti je moral učitelj in mežnar

O Francu Kavčiču, našem najstarejšem šolniku, je »Jutro« že večkrat poročalo. Tokrat, ko nas zanima, kako je teklo življenje našim stotelnikom, bomo pripovedovali o raznih njegovih doživljajih, ki so bistvo njegovega, izkušnjatnega življenja.

Luč sveta je Fran Kavčič zagledal na Ledini pri Idriji v oktobru leta 1846. kot sin mizarja, očeta Jerneja. Bil je izredno nadarjen deček. Šolmašter je očeta neprestano silil, naj ga da študirati, čemur pa se je oče Jernej nekaj časa upiral. Leta 1863, se je le vdal in Franceljna vpisal na idrijsko učilišče, ki ga je mladi študent z odličnim uspehom končal. Kot 17letni mladenik je potem potoval na svoje prvo službeno mesto, v Semič na Dolenjskem. O tem potovanju nam ve pripovedovati:

Mučna pot v službo

»Sibirsko mrzel dan je bil, ko sem se zjutraj pripeljal v Ljubljano. Kovčeg sem jemal zdaj v to zdaj v drugo roko, da sem si s težo kovčega ogreval prste. Sei sem na Sv. Jakoba trg, kjer sem se z nekim kmetom dogovoril za ceno vožnje na sahe — takrat še ni bilo dolenjske železnice — v Semič. Nisem se še dobro ogrel, ko je že bilo treba iz tople gostilne spet ven na mraz in sesti na sanj. Zavil sem se v ožjo, ki mi jo je dal prijazni kmetič. Ne vem več, koliko ur je trajala vožnja, toda dolga, prav dolga je bila, od začetka

mučna, potem pa, ko sem se navadil mraza, mi je postajala vedno bolj znojna. Ampak prestraši sem se, ko v Semiču nisem mogel sam s sanj. Dvignili so me z njih kakor otroka. Obstati nisem mogel. Zvrnil sem se po tleh in peklenko me je zapeklo v stopalih in prstih. Dobri ljudje so takoj pristopili in si dali opravka s menoj. Niso me mogli sežuti; razrezali so mi nogo, zame takrat tako dragoceno čevlje z nog, mi drgnili noge s snegom, da se je jela spet pretakati kri po žilah, potem pa so me položili v mehko, toplo posteljo. Prav nobenih zlih posledic ni bilo; v nekaj dneh sem bil zdrav in sem se takoj z vso vmo posvetil učiteljevanju, sadjarstvu in vinogradništvu.

Po več letih službovanja v Semiču, so Kavčiča premeštili v Dragatuš, zdaj že kot samostojnega učitelja. V Dragatušu so ga bili od srca veselili, vzorni mladi šolnik je v nekaj letih zaslovel daleč naokrog.

Iz zakristije brž na kor!

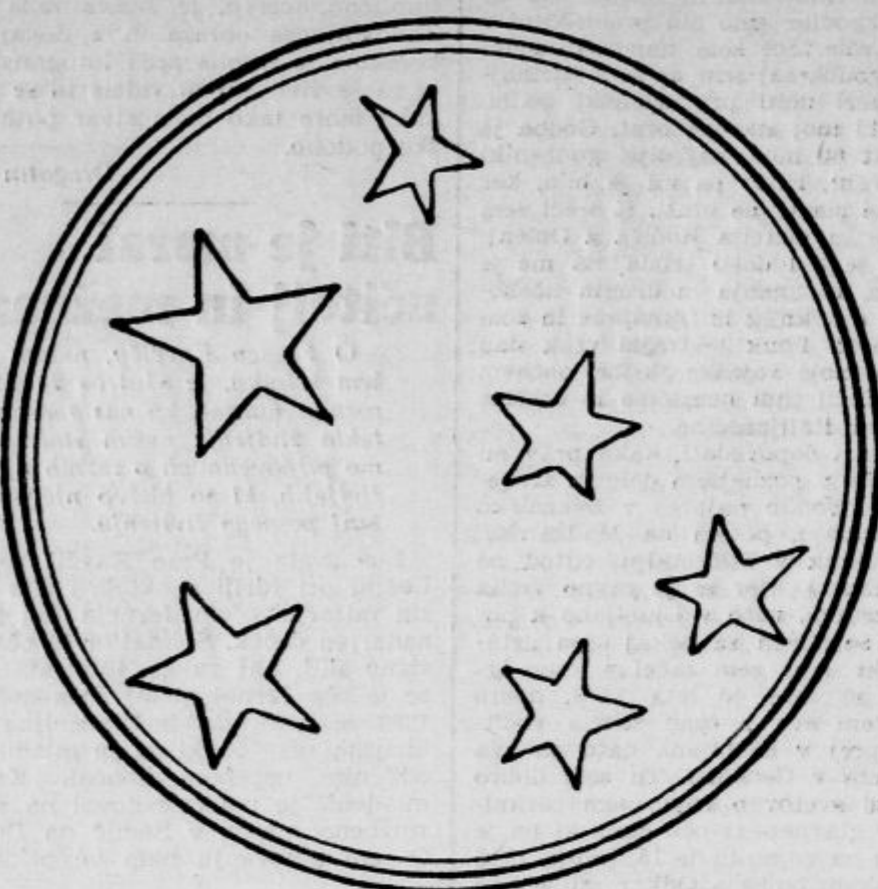
V Dragatušu je opravljal, po takratnem običaju, še službo cerkovnika in organista. Za kmetijske očance in žence je bil ta neznanstvo uren mladenič kot cerkovnik in organist pravo čudo. Ljudje v cerkvi so bolj ko na mašnik ali na začetek maše pazili na cerkovnika; zakaj njegova urnost jim je bila v prijetno zabavo. Iz cerkve so gledali v zakristijo, kako je tam spretno oblačil duhovnika v ornat. Čim je bil duhovnik opravljen in že na poti k oltarju, je učitelj Kavčič pozvonil z zakristijskim zvonom, da se maša začne. In že je tudi planil iz zakristije, zdiral okoli cerkve k glavnemu vhodu, od tam pa na kor, in že pritisnil na orgle, da je svečano zahrumelo po cerkvi. Vse to je šlo s toliko brzino, da so orgle že zapele, ko se je mašnik komaj dobro postavil pred oltar. Se dolgo potem, ko Kavčiča ni bilo več v Dragatušu, so ljudje pripovedovali o čudno urnih »mežnarjevih« nogah. Seveda je prišlo večkrat, zlasti v začetku njegovega mežnarjenja, do karambolov in sta večkrat očanec ali ženica obležala na tleh. Toda zameri! mu tega ni nihče; kmalu so se navadili »šolmaštrovi« dirk in pazili, da je bilo Kavčičevo dirkališče vedno prosto. — To so bili časi slovenskega učiteljsstva!

Kakorkoli, v Dragatušu so Kavčiča silno vzljubili, saj je služboval tam 20 let, učil ljudi umnega sadjarstva in vinogradništva in dajal najboljšje gospodarske nasvete. Nato je bil premeščen k David Mariji v Polju. Pripomniti velja, da takrat še niso poznali besede »protekcija«, marveč samo znanje in sposobnost. Kavčiču je bilo podeljeno nadučiteljsko mesto kot nesporno najboljšemu izmed sedemnajstih profesorjev.

Ko je nekega jutra, nekaj dni potem, ko je nastopil nadučiteljsko službo v Polju, učil v svojem razredu, je začel odmevati težke korake na stopnicah. Začuden je gledal na vrata, kaj bo? Nekdo je nerodno potrkal in hkrati že tudi odprl. Kavčič obstal. Štirje starejši možakarji se rinejo skozi vrata in stopajo kakor stope h katedru. Kavčič jih je spoznal; šlo mu je na smeh.

»Kar končajte, gospod šolmašter, boste šli kar z nami, po vas smo prišli prosimo vas, lepo vas prosimo, pojdite nazaj k

Božično razvedrilo za deco od devetega do devetdesetega leta

Božično zvezdo iščemo...

Od tistokrat, ko so sveti trije kralji priličasti božje detce, je izginila božična zvezda, ki jim je prej kazala pot in se spokojno vseda na hlevček. Kje je danes božična zvezda? Morda jo bomo vendarle našli. Poglejte pričujočo sliko. Naloga je zelo lepa. V krogu, ki ga šaljivo imenujemo planetarij, vidite 6 različnih zvezd. Zda pa je treba od petih zvezd podaljšati po en krak tako, da bodo črte s svojimi križišči tvorile novo zvezdo. Božična zvezda bo torej nekje v sredini. Toda kje?

zelo lepa. V krogu, ki ga šaljivo imenujemo planetarij, vidite 6 različnih zvezd. Zda pa je treba od petih zvezd podaljšati po en krak tako, da bodo črte s svojimi križišči tvorile novo zvezdo. Božična zvezda bo torej nekje v sredini. Toda kje?

Ali znate pesmi kovati?

V naši božični prilogi najdete članek »Vsak svoj uganka«. Najprej ga prečitajte, potem pa se lotite naslednjih nalog, in ko jih rešite, sestavljajte nove!

Kaj se vé, morda je pa v vas nekaj pesniške žilice. Človek je po navadi tako obložen s delom in skrbmi, da se kar ne utegne posvečati umetnosti, za katero pa je morda nadarjen. Ponudimo vam nekaj vzorcev, pa poskusite, kako se vam bo obneslo.

V naslednjem je treba začetne črke, ki tvorijo akrostihon »Moj božič«, izpopolniti s besedami, da bodo stih čim lepši.

M
O
J
B
O
Ž
I
Č
I
C

Začetne besede naslednje kitice naj so morda: odpovem, prepovem, zapovem, napovem —

Kako bo to napravil stric Matc?

Naš stric Matc vedno kaj brklja okrog hiše pa je imel seveda tudi pred letošnjimi prazniki dosti različnega dela. Nazadnje je iztaknil nekje na podu staro marmorno ploščo, ki je tako zobata, da cel

od
pre
za
na

Rešitev naslednje uganke naj se imenuje »Svečka«, kitica pa naj bo morda takale:

— — — — — svit
— — — — — žar
— — — — — razlit
— — — — — čar.

Podobnih vzorcev si lahko izmislite kolikor hočete. Morda vam bodo izvrstno uspeli, da bodo všeč ne le vam, temveč še komu drugemu. Poskusite!

Napišite 100!

To je seveda preprosta reč, kar takole napisati stotico. Toda mi želimo, da napišete število 100 s šestimi deveticami. Nekaterim bo ta uganka smešno lahka, zato si bodo pa drugi ubijali glavico.

ni več za rabo. Ko jo je stric bolje ogledal, je spregledal, da bi se dalo iz te plošče še kaj napraviti. »Treba jo bo paš razdeliti«, je mrmral stric Matc, »in sicer poskusim najprej s črtami, kako to pójde.« Plošča je vlekel ravne črte sem in tja. In nazadnje se mu je res posrečilo razdeliti ploščo na šest popolnoma enakih trikotnikov. Daite, preiščite si tudi vi ploščo, kakršno drži stric Matc v rokah, in jo razdelite na šest enakih delov!

Kratka povest o samomorilcu

Hotel se je obesiti, toda vrv se je utrgala.

Hotel se je ustreliti, toda samokres se ni sprožil.

Hotel se je utopiti, pa ga je nekdo potegnil iz vode.

Skočil je skozi okno, toda bilo je v prvem nadstropju in se je uletel na noge.

Tedaj pa se je domislil nesene novega naravnost sijajnega:

Kupil si je vozni bilet, da se prepelje s francoske obale čez Kanai na angleško stran.

Nacrt mu je uspel:

Nevarna ladja je bila takoj torpedirana in se je razletela na drobne kosce.

Rešitve useh ugank, nalog in zastavic bodo v novoletnem »Jutru«

nam v Dragatuš! — je modeloval najstarejši, drugi pa so kimaše pritrjevali.

»Za božjo voljo, ven! Kaj mislite, da je bila gostilna, v katero lahko vsak čas vstopite?«

»No, gospod šolmašter, pa naj oni stopijo ven, da bomo pomenili kako in kaj. Veste, al' vam bomo vse čisto zastoj prepeljali nazaj, v Dragatuš.«

Kavčič je možake prijazno potisnil skozi vrata, jim sledil v pred-obo, kjer jim je zaman pripovedoval, da jim ne more ustreči Dragatušarji so se po svojem neuspehu žalostni vrnili v domači kraj.

Pregnan s kora

Pri Devici Mariji v Polju je Kavčič prevzel službo nadučitelja 7. decembra 1883, po smrti nadučitelja Blaža Kuharja. ki se je bil hudo ponesrečil. (Ko se je peljal iz Ljubljane proti domu, ga je na ovinku pri Šentpetrskem mostu zaneslo s sedeža, da je padel z voza na konifasto železno ograjo znamenja, ki je stalo ob mostu, in se je strašno nabodel na ograjo.) Tudi v Polju je bil Fran Kavčič hkrati organist. Kaj zadovoljnih obrazov so odhajali farani iz cerkve, ko so privrkat zaplele orgle pod Kavčičevimi prsti in ko so privrkat poslušali njegov krasni glas. Sedem in dvajset let je učiteljeval in k kor ura natančno in vesno vodil šolo. Ni pa tudi orgel toliko let. Prišel je v farno veliki neprimerni; sejal je razdor med kmelji in delavci pa tudi v šoli med učitelstvom. Toda Kavčič, mož jeklnega znanja, je zdraval in ostal tisto, kar je bil:

vzoren napreden mož in najboljši vzgojitelj. Najhujši udarec za moža — muzika in peva — je bil, ko je nekdo domovine našel na svoji mizi listek z naslednjo kratko vsebino:

Od danes dalje vam je vstop na kor prepovedan!

Možato je prenehal, ko so se zani za vedno zaprle orgle. Globoko verni mož je še naprej redno zahajal k maši, tuda — pod kor. Ko so ga ženske privrkat zagledale pod korom in zaslišale orgle izpod drugih rok, so zajokale.

Zdaj živi atek, tako mu pravijo vsi občani, še zdrav in čil pri svojih otrokih in vnukih v Polju, v najboljši oskrbi in jim večkrat v veliko veselje zagotavlja, da njegova ura še ni prišla. Ali, pred letom je bilo, ko so bili vsi občani v hudih skrbih zanj.

Le še enkrat v Idrijo...

Nekoga večera se je malo pred letom zamudil pri sosedu. V temi je vsopil v vežo se nekaj neredno prestopal, da je zgubil tla pod seboj in se zakotalil po strmini kamnitih stopnicah v klet, kjer je obležal krvaveč in močno potoflen. V nezavesti. Izkrvaveč bi bil iz hude rane zakaj nihče ni bil blizu iskat v klet, da ni usoda posegla vmes in z ropotom skafala ki ga je vrgla za starčkom po stopnicah, opozorila ljudi v hiši, da se je v kleti nekaj zgodilo. Dvignili so ga in ga prenesli v sobo na posteljo. Poslali so po zdravnika, ki mu je zašil veliko zevajočo rano in dal navodila, kako naj ravnajo z njim. Ko

Uganke reševati — težka reč

Dva brata sta pod alivo ležala in si uganke zastavljala. Pravi Janes Forenta prijatelju Gašperju:

— Povej mi, Gašper, kaj je to: dve luknji ima, okoli in okoli je pa črna in z A se začne.

Gašper ugiba in si tare glavo. Pa uganka ne zmore. Janes Forenta mu pojasni:

— Lej ga, to je AN par škornjev.

— I, kdo bi si mislil, ko je take brithna — Gakaj, Gašper, kaj je to: ima štiri luknje, okrog in okrog je črna in z D se začne.

Ko je Gašper spet zamaš ugibal, je Janes Forenta povedal:

— To sta pa dva para škornjev.

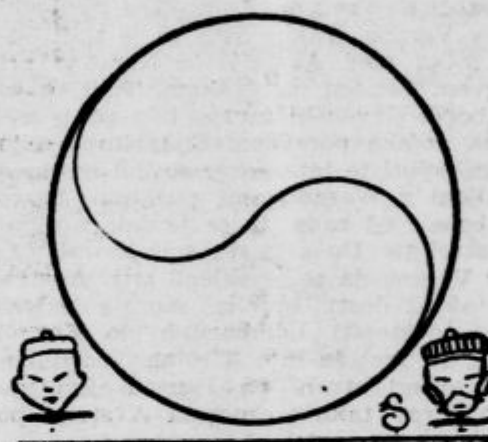
Ležala sta dalje v senci in zobala krede alive. Pa pravi Janes Forenta:

— Čuj, Gašper, kaj je pa to: okrog in okrog je plavo, sladko je in v sredi ima prako.

Zdaj pa Gašper čine pokonci kakor ogenj:

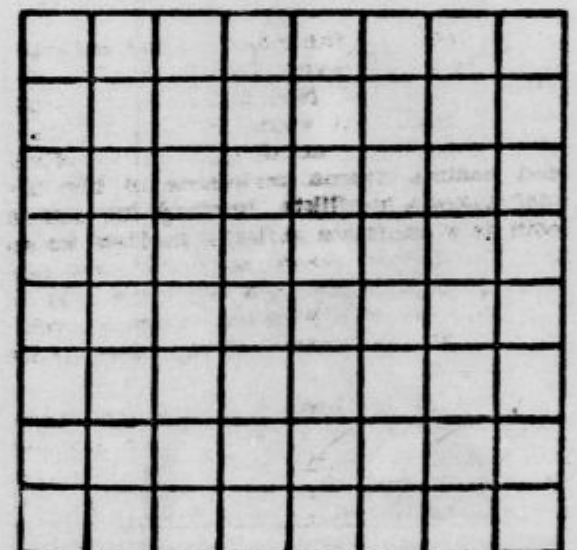
— Ne bod, me Janes Forenta! To se pa trije pari škornjev.

Azijski znak

Tale krog je, kakor vidite, razpolovljen s krivuljo skozi vsi krog in sicer tako, da bo krog nato razdeljen v štiri enake dele!

Čarobni kvadrat

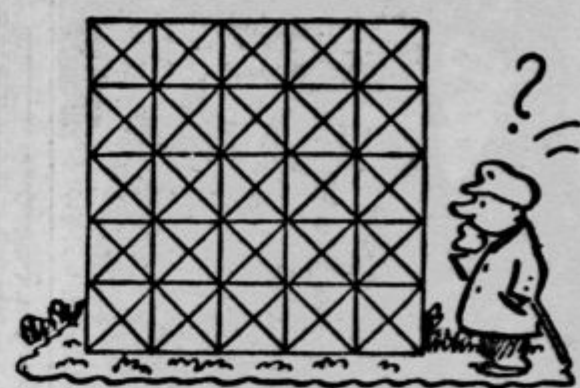

Na sliki je kvadrat, ki je kakor šahovnica razdeljen na 64 polj. V vsak kvadrat lahko položite zrnce, naj že bo riž, ali turščica ali pšenica. Naloga je naslednja: treba je štirideset zrnc tako razdeliti po poljih, da boste v vsaki vodoravni in v vsaki pravokotni črti našli po 5 zrnc. To nikakor ni tako lahko, kakor se vidi na prvi pogled. Da v teh svetlih prazniških ne boste kuhali jeze na naš ali morda celo robantili in preklinjali, vam moramo nekoliko pomagati. Najlažje začnete tako, da po obrobni poljih razdelite po 5 zrnc. Tako ste spravili na varno že dvajset zrnc. Torej še dvajset...

Še eno računsko

Vemo, da je med študenti mnogo dobrih računov. In bi bili kar hudi če jim ne bi za božjo zastavilo »Jutro« tudi malce košljivo računsko nalogo. Prosim! Vzemimo poljubno število in ga obrnimo. Na primer: če vzamete število 86 in ga obrnete, dobite število 68. Razlika je 18. Mi pa bi radi dobili takšno obrnjeno število, da bi bilo za 287 večje od p vojn ga. Tedaj, poiščite obrnjeno število, ki bo za 287 večje od prvega!

Razpostavite šest čuvajev!

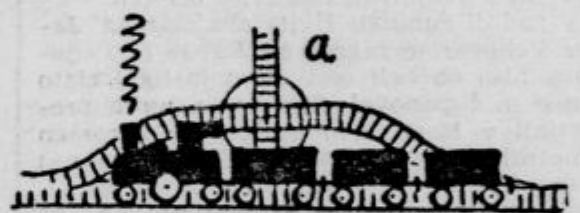
Poglejte gospoda Kozamurnika, kako lep sadovnjak ima. Seveda sadovnjak ni fotografiran, to je le florja. Črte naznačujejo poti in stezice. Zda bi pa za rad gospod Kozamurnik, razpostavil 6 čuvajev in sicer na takih mestih, da drug drugega ne bodo videli. Kratke rešene, naloga je naslednja: V pričujoči florji je treba postaviti šest pik na poljubnih križiščih, makar tudi na robovih. Treba pa je paziti na naslednje: Iz vsakega križišča teče več črt narazen in na nobeni izmed teh črt ne sme biti več točk kakor ena sama. Vi, ki ste bistre glave, boste rešitev kmalu našli. Če ne, bo pa zabava dolgo trajnejša.

Prijazno naselje

vam kaže tale slika v krogu. Sedem hišic vidite. Krog in krog naselja je plot. Sel je mimo naselja bister stric in je na prvi pogled ugotovil, da je mogoče skozi vse naselje potegniti tri ravne pločve, tako da bo sleherna hišica stala na lastnem polju. Ali znate tudi vi potegniti s svinčnikom in ravnilom tiste tri ravne pločve?

Ta je pa za železničarje!

Na tiru stoji tovorni vlak, ki je sicer kratek, a vendar povzroča strojevodji precej uganjbanja. Rešiti mora namreč naslednjo uganjo: lokomotivo je treba spraviti na drugi konec vlaka, na žalost pa obratno (a) ne preneša več kakor en sam voz, lokomotive pa sploh ne. Kako bo strojevodja spravil vagonce čez obratnice? Poskusite morda s prelomljivimi vžgalicami — in šlo bo!

Ali gre vaša ura prav?

Četudi je morda naravnate po ljubljanskem radiu, vas vendar prosimo, da zdaj pogledate, koliko kaže vaša ura. Tako — in zdaj nam brž odgovorite, za koliko ur dnevno lahko vaša ura zastaja ali prehiteva. To je čudno preprosto vprašanje. Ki vas prvi mah kar osune. Pa vendar ne veste takoj odgovoriti. No, le glejte na uru in si naše vprašanje za vselet prilažite. V novoletni številki bomo odgovorili tudi na to vprašanje.

Možne besede

Zadovoljstvo ima prednost pred bogastvom. Prijetelj nikoli ne zahteva, da jim ga posodite.

Spectator

Kar nič ne stane, tud nič vredno ni. Kjer se dva prepriata, navadno nihče iz med njiju nima prav.

Dva njozemski pregovora

Mož je mlad, če ga žena more onesrečiti ali onesrečiti. Je srednjih let, ako ga žena lahko onesreči, ne pa tudi onesreči. Star je postal, ako ga žena ne more več ne onesrečiti ne onesrečiti.

Galaxy, London.

Biti zadovoljen z onim, kar imamo — to je velika. Toda biti zadovoljen z onim, kar smo — to je slabost.

G. K. Chesterton.

Stevilne dananje težave lahko izvirajo iz tega, če delavci ne mislijo in če misleci ne delajo.

Sunshine Magazine New York.

Pogosto molk ni zlato, marveč najzahrbtnjša laž. Marsikdo lahko posedeva cele ure, ne da bi izpregovoril besede. In vendar je morda ves ta čas podlo lagal in opravljal.

Robert Louis Stevenson

Ženske imajo to redko posebnost, da zano mislijo zelo jasno in dosledno, kadar soškim zastanejo možgani.

M. R. Rinehart

DRAG SPOMIN

— Kakšno dragocnost pa hranite v svojem medaljonu?

— Las svojega moža.

— Kako pa to, saj je že živ?

— Res je. Samo zdaj ima pleho.

Od bukve do stola

Ljubljana, 20. decembra

Kaj prepevajo cirklarke?

Kakšna je pesem, ki jo poje tovarna, ob takxu širokih in ozkih pasov, prepietih pot stropom in pokritih s finim belim prahom?

Ali ni to pesem ponosnim bukvam, ki jim je ostra in hladna sekira izpodkopala korenine?

— Pesem polnojarmerikom, ki z vrtočlavo naglajo ženejo žage:

Pesem polnojarmerikom, ki z vrtočlavo ritmu premikajo nad nogami, svede in hrbitiški stolov — pesem žilavim rokam, ki z neskončno spretnostjo in pazljivostjo brusijo ob vrtečih se valjarih in jermenih les;

— pesem vlakom in parnikom, hitečim proti Ameriki, Avstraliji, Indiji, z dragocenim tovorom novih stolov, ki jim je stroj Remčeve tovarne neumorno žgal znamko »Made in Yugoslavia«

— pesem, ki mi v divjem, zaglušujočem taktu bije na ušesa, ko hodim v Dupliah po oddelkih Remčeve tovarne in gledam, kako se debela bukova debela po natančno določenem načrtu izpreminajo v stole — saj veste one znane elegantne in vendar priproste izdelke iz upognjeneza lesa, ki so, skoraj se sme reči, svetovna specialiteta slovenske industrije.

Deblo bukve — zdaj okleščeno in razžagano v hlode, še nosi v sebi vonj gošda, ki so ga bčali zimski vetrovi, ki mu je sneg skral belo odejo in ki ga je žgalo vroče poletno sonce.

Z močjo 27 kis zasajajo polnojarmeriki svoje polne jarme v deblo. Leseni trup se stresa. Zage poskakujejo — gori, doli, gori, doli — in nevidna sila pomika hloed naprej. Pod žagami se izpreminja v deske in tam že čakajo na deske roke, da jih poneso na naslednji žago. S tenkim, ostrim piskom cvilijo žage, ko zasajajo svoje ostro zobovje v deske, da jih zdemcirajo, razrežejo po dolžini, jim vtisnejo prvi znak stolove noge, sedeža, hrbitišča.

Zage polnojarmerikov razrežejo nove hlode, deske pa nastopajo običajno pot skozi oddelke in na stroje. Najprej dolgo leže na skladišču, dokler jim sonce in veter ne odvzame nepotrebne vlage in ko so se nato še posušile v toplem zraku, že čakajo na nje parni kotliči. Tu se v pari kuhajo deske, prirejane za dele stolov in ves oddelek je v gosti megli.

Ko so se človekove roke ustavile pred delom, ki ga niso zmogle, mu je pomagala misel. — V krivlitem stroju, ki zvija prekuhan desko kakor papir, in jo v eni minuti izpreminja v najbolj popoln okrogel sedež stola, v tem krivlitem stroju je ovekovčena genijalna človekova misel.

Človek ima samo eno desnico. Vrteče se strojevo kolo ne razlikuje lesa od roke. Na njem se vrti sedež za stol — in treba je paziti na roko, na edino desno roko, ki drži nož in struži vrteči se leseni obroč. Toda ta roka je obrusila že mnogo tisočev lesenih obrocev. Z gotovostjo drži oster nož in pleše z njim po vrtečem se lesenem kolobarju.

Ali ni to ropot tovarnega vlaka? Ali je morda to divja muzika katerega ponosnih njujorskih barov? Ali vihar, ki bica vrhove ponosnih bukev, da se pripogibajo in se previjajo, kakor bi hotele pobegniti? Ne!

To je zasluščujoč ropot brusilnih strojev. Tla pod nogami se sunkovito stresajo. Z demonsko močjo se vrte in prehitevajo veliki valjarji in na vsak valj naravnata dve žuljavi roki kos četverkotnega lesa. Z demonsko naglavo teko horizontalni široki pasovi in nad vsakim pasom držita dve žuljavi roki lok za stolove noge. Del lesa se izpreminja v fin bel prah, ki ga deloma vstrkavajo stroji in pošiljajo v velike cevi pod stropom, deloma pa se vseda na tla, na stroje, na obkolo in kežo.

Ko se obrusi valjar ali pas, ga nadomestijo z novim — ko se obrabi človek, in postanejo njegove roke nesigurne, stopni na njegovo mesto drugi — stoli pa romajo nemoteno iz oddelka v oddelke, veriga, ki nima ne kraja ne konca, se niti za trenotek ne preneha vrteti.

Morali bi odprieti oknal

Odprti okna, čemu?

To je le sploščka, ko pa preživis tu leto, pet ali deset let, se navadiš. Pijuča se prilagodi — ta vonj, ostri vonj politure ti postane nekaj ob sebi umevnega.

Vsi dnevi se tu začnajo enako — vse roke se enako pregibajo, kolikor mogče hitro gladijo s cunjlo, prepreno s polituro, noge, sedeže in hrbitišča stolov. Vsak dan prihajajo od spodaj nove noge, nova hrbitišča in novi sedeži...

Dan je kratek — kakor zlata zrna so minute in treba je dobro paziti, da se kakšno zrno ne izmuzi po nepotrebnem. Iz Tunizije, iz Kanade, iz Sudana in Iraka prihajajo nova naročila za stole. V Albaniji, v Bombavu, v New Yorku, v Indiji potrebujejo stole, stole... Brezkončni transporti stolov iz Poljske so ustavljeni. Poljske tovarne so porušene, a svet potrebuje stole in naročila prihajajo k nam, v tovarno Remec & Co., v tiho vasico pri Kamniku.

In stroji delajo. Trenutek — in že je električni sveder zavrtel v sedež dve luknji in na spodnji rob sedeža vžgal znamko za eksport »Made in Yugoslavia«.

— In že je ročkar odrezal na nogi kosček lesa, da dobi hrbitišča oporo, že je vrezal v nogo utor, in noga, hrbitišče, sedež — del za delom potuje iz rok v roke, iz oddelka v oddelke, s stroja v stroj, dokler ga večje roke z električnimi svederovci in zavijalci ne sestavijo v popoln stol. Če zlivelirane noge in stol je gotov — eden izmed osem sto vsak dan...

Tako ene dan za dnem skozi roke, stroje in oddelke osem sto stolov, in vlak za vlakom jih vozi proti Ameriki, Avstraliji, Indiji. In bele, črne, rdeče in rumene roke nosijo nove, lične stole na svoje domove, v lepe, evropski civilizaciji ustrezajoče hiše.

Katarina Šnur

MOŽ IN ŽENA STA ENO

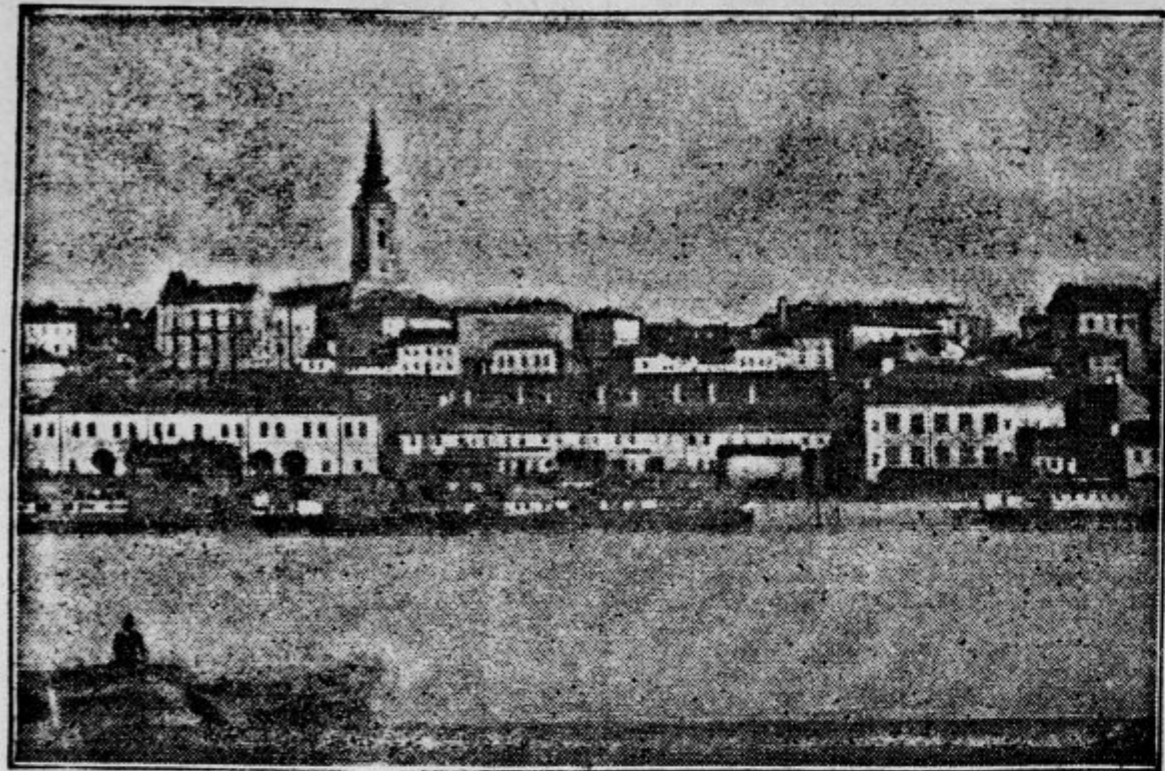
Gospod Copata je moral nekoga večera pet apokorno sedeti doma. Poslušala sta njo in se dolgočasila.

Žena je pletla nogavice in začela obujati pomnilno na mlada leta.

— Znaš? Je nancrnat vzkliknila, ko se se možu sredi vnatega pripovedovanja rasprla usta tja do ušes.

— Tak nkar se vendar ne jesi! Je je potolčnil mož. Takole je pač: mož in žena sta eno, jaz se pa zmerom dolgočasim, kadar sem sama.

Razgovori in stiki v Beogradu

Pogled s Kalemegdana

V Beogradu imam najljubši Kalemegdan. Odtod se odpira eden najlepših razgledov, kar jih nudijo južnovzhodna mesta Evrope. Vode, ki teko počasi in mogočno pod tem bregom; ravan, ki se izgublja na obzorju, vse to daje vtis nečesa širokega, velikega in pravega — privid panonskega morja. V osvetljavi zahajajočega sonca je ta razgled najlepši: poln odtenkov in prehodov, zrcalnega bleska vod in ugašajočega zelenila močvirnih tal. V mraku se človeku zazdi, da na kalemegdanskim stezah raste šepet zgodovine, ki ima tu svojo veliko besedo in da srečujemo sence vekov, katerih vsak je zapustil na slikovitem vrhu svojega sled.

Te sledi se vedno bolj brišejo; skoraj da so že zabrisane. Še pred dobrih desetimi leti jih je bilo več. Urbanizacija prestolnice očito napreduje, estetska frizura popravlja bujne, razmršene oblike preteklosti; tudi »kalemegdanski človek«, ta problematični tip Beograđana konjunkturalnih poveljnih let, čedalje bolj spoznava svoje

meje in se prilagaja novim oblikam. Stvarnost sodobnega življenja odpravlja zadnjo romantiko, ki o nji še zgornjo pripovedujejo spomini »starega Beograđana«.

Ob zimskih večerih, ko se izprazni bližnje ulice in ko ni nikogar na kalemegdanskim stezah, najbolj občutiš melanholijo spremembe, ki je zakon življenja. Med nasadi še samejajo kipi predstavitev predvojnega Srbije, Srbije 19. stoletja, ki je organizirala svobodno državo in pripravila tudi svobodoljubno nacijo z velikimi, piemontskimi cilji; Srbije kralja Petra I., ki je težko krizo, nastalo l. 1903, izpremenila v veliko narodno gibanje. Samejajo kipi in govore samotnemu popotniku več kakor vse fiste dnevne senzacije, o katerih kriče po ulicah. Govore o rasti naroda iz lastne moči, o volji do svobode za ceno največjih žrtv. Sedaj so izkopali med temi kipi protivioniska zaklonišča, kakor so jih izkopali po vseh evropskih mestih. Taka je pot civilizacije od zapada na vzhod... Njihove zakrite jame obujajo prizore bo-

dočega življenja, kažejo vrtnčasto pot kulture od jame pračloveka do bodoče rasti mest v globino. Kipi gledajo in molče...

Toda treba se je iztrgati preteklosti. Nasloniš se na zid in uživaš pogled na luči, s katerimi so posejani bregovi tja proti Avali. Te luči kažejo, kako se je razrasla jugoslovanska prestolnica, s kakšno silo je prežela predvojno mesto, ga razširila, povečala, arhitektonsko preobrazila, zapuščajoč slikovite kontraste med visokimi palačami in bednimi »potleušicami«. Tam, kjer si videl še pred nekaj leti trlo zgradbo z deskami obite »kafane« čisto balkanskega tipa, so pravkar dogradili trinajstnadstropni nebotičnik. To je podoba urbane razvoja Beograda! V njegovo bujno rast pa se pravkar vpletajo drugačne sile, motijo pogled v bodočnost, begajo še včeraj trdno in ponosno samozavest.

Medtem ko gledaš s Kalemegdana luči nastajajočega velenja in slišiš šum parnika, ki reže savske valove in prehaja v vode Dunava, ti nemirna misel odpira notranje kalemegdanske vidike: reorganizacija države, ki je nastala na drugih načelih; novo uravnoteženje njenih sestavin in družbenih sil; neresena in za naš rod morda nerešljiva vprašanja, ki se tičejo samih osnov našega narodnega sožitja, pri tem pa velika evropska kriza z novo vojno in nedoglednimi možnostmi, razvrednotenje tolikih vrednot, ki so nam bile ljube in boji med ideologijami, katerih izbira postaja čedalje težja in neizprosnostna...

V tem času, ko je vse vznemirljivo in vznemirjeno, je prišel v Beograd kulturni kronist s svojo reportersko beležnico. Govoril je z mnogimi osebnostmi, (ne zgolj osebam) in prisluškoval tudi razgovoru oseb, t. j. anonimnih ljudi, ki po »kafanah« in gostilnah pretresajo zadeve svojega naroda in svoje dobe. Vpraševal je in beležil; sedaj bo skušal iz svojih zapiskov obnoviti nekaj značilnih razgovorov, orisati profile nekaterih osebnosti, prikazati s svežim, živim materialom stanje nekaterih institucij in idej ter tako prispevati skromen delež k spoznavanju našega kulturnega položaja, naših vezi in stikov, naše vere in bojazni, naših sedanjih in bodočih nalog.

Ostank v Jugoslovanskem kulturnem klubu

Pred dobrim letom so ustanovili v Beogradu »Jugoslovanski kulturni klub«, ki ima sedaj svoje prostore v Dečanski ulici št. 21. Tam se zbirajo številni ugledni beograjski intelektualci, ki jih družijo isto prepričanje o enem izmed osnovnih vprašanj jugoslovanske skupnosti, namreč o vprašanju kulturnega ali duhovnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ideja narodnega edinstva — Priznavamo, — mi je dejal eden izmed uglednih klubovih članov, — da je slaba politična praksa vzela dokaj npravnega kredita ideji, ki je bila sveta Strösmayerju in tolikim drugim vodilnim Hrvatim, Srbom in Slovincem. Prav zaradi tega se je treba vrniti nazaj k ideji, jo ohraniti svetlo in čisto in skušati uresničiti. Če te ideje ne bi bilo, bi jo bilo treba prav dandanes ustvariti, kakaj kako naj nas vežejo čisti interesi, če nimamo tudi duha narodne solidarnosti? Ali more naša skupnost trajno sloveti samo na državnih mejah in neki administrativni povezanosti?

Problem ideje, ki naj notranje sveže Srbe, Hrvate in Slovence — ni li to problem, ki ostaja kljub vsej državni prestavi? Ideja o enem ali o treh narodih je bila do prediskutiranja; v imenu ene ali druge rešitve je bilo storjenih dovolj napak. Kakorkoli se postavijo stvari, vprašanje ostaja odprto. Najmanj, kar je potrebno, je to, da se diskusija nadaljuje.

Prof. dr. MILOŠ TRIVUNAC, predsednik Jugoslov. kult. kluba

V »Jugoslovanskem kulturnem klubu« so vsi tega mnenja. Uglednim možem, ki se zbirajo okrog predsednika, univ. prof. dr. M. Trivunca, podpredsednika, univ. prof. dr. Viktorja Novaka in drugih, se pozna vnema za njihovo idejo; videti je, da so s srcem pri stvari. Za njihov klub je značilno to, da ne vprašujejo, odkod je član po rodu; v njem so Srbi, Hrvati in Slovenci. Med ustanoviteljso so bili naši ožji rojaki dr. Sagadin, dr. Bogumil Vošnjak, dr. I. M. Čok, Vojko Koprivnik, dr. Stanko Škerlj, I. dr.

Kako pojmuje JKK jugoslovenstvo — Naše jugoslovenstvo — je izjavil njegov prvi predsednik, univ. prof. dr. Jovan Erđeljanović — ni li ne bo povsem programatsko, zaprt o neke programske določene formule. Naše jugoslovenstvo mora biti široko, zelo široko; mi hočemo kulturno ali duhovno edinstvo vseh Jugoslovenov, ne glede na razlike v pogledih o politični obliki naše državne skupnosti. Iskrena, globoka, s ničemer skaljena bratska

ljubezen med Srbi, Hrvati in Slovinci in neomajljivo duhovno edinstvo vsega našega naroda, to je naš najvišji ideal... To bratstvo mora biti izraženo ne samo v poudarjanju in naglašanju, marveč tudi v stvarnem izvajanju polne, zares bratske, enakopravnosti vseh duhovnih in materialnih osnov našega skupnega življenja in napredka.

Ali pomeni tako pojmovano jugoslovenstvo zanikanje tega, kar označuje Srbe, Hrvate in Slovence, njihove duhovne individualnosti, ki je sad zgodovinskega razvoja?

— Ne, — so izjavili nekateri, — marveč varovanje tiste skupne etnične podlage, ki tvori temelj vsake izmed teh individualnosti; to podlago je treba varovati in razvijati, kajti samo na nji lahko sloni duhovna povezanost in solidarnost vseh treh vseh istega etničnega debila.

Prof. dr. Trivunac o kulturnem edinstvu — Predsednik Jugoslov. kulturnega kluba je sedaj univ. prof. dr. Miloš Trivunac. G. profesor je najpomembnejši sedanjih srbskih germanist, član Kr. srbske akademije, avtor mnogih znanstvenih razprav, študij o Shakespearu, Goetheju I. t. d. Med svetovno vojno je bil predsednik srbske Narodne odbrane v Ameriki, član Jugoslov. narodnega sveta v Washingtonu in l. dec. 1918 predsednik jugoslovanskega kongresa v Chicagu.

Gosp. profesorja sem posetil posebej v germanističnem seminarju beograjske univerze. V veliki sobi z okni, ki odpirajo razgled na Dunav, je vse polno knjig iz duhovnega sveta germanskih narodov. Gospod profesor ima vzlic 62 letom presenetljivo mladostni videz, njegove besede kažejo široko razgledanost, džentlensko strpnost nasproti tujim nazorom in trdno vero v pravilnost teze, ki jo zastopa.

Ta teza se tiče kulturnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Gospod profesor mi je dal za »Jutrovo« anketo tole izjavo:

— Močno obžalujem, da skušajo čedalje bolj prikazati Slovence, Hrvate in Srbe kot troje različnih narodov. Kot germanist vam lahko rečem, da so po moji sodbi v večji meri en narod, kakor na pr. Nemci. Vsi vemo, da pri Nemcih ni jezika na vsem nemškem področju eden in isti, marveč so med posameznimi pokrajinami, zlasti še med severom in jugom, tako velike razlike, da se nikakor ne razumejo med seboj v ustnem in čisto niti ne v napisanem govoru. Znano je, da so morali spise severonemškega pisatelja Fritza Reutera prevesti v književni jezik, da bi ga razumeli tudi ostali Nemci, zakaj njegovo narečje je skoro bližje angleškemu nego nemškemu književnemu jeziku.

— Kar se tiče vere in cerkve, obstoji med protestantsko in katoliško cerkvijo

mnogo večja razlika nego pri nas med katoliško in pravoslavno. Zaradi cerkvene delitve so bili med Nemci hudi boji, predvsem tridesetletna vojna, ki je požela tretjino tedanjega nemškega prebivalstva. Med našima dvema cerkvama ni bilo nikdar takega konflikta, tembolj, ker sta se ločili še v enajstem stoletju, medtem ko so se v Nemčiji cerkveno razvile v šestnajstem stoletju. Poleg tega je pravoslavno in katoliško bogoslužje polno obredov, medtem ko jih protestanti nimajo, takisto ne ikon I. t. d.

— Nemce je razdvajala tudi zgodovina. Poleg tridesetletne vojne so imeli med seboj sedemletno vojno med Friderikom Velikim in Marijo Terezijo. Friderik je imel v tej vojni za zaveznike Angleže, a tudi Marija Terezija se ni strmovala tujih zaveznikov v borbi zoper nemško Prusko. To samo prizna, da je v tem sporu med Nemci bili posameznemu nasprotniku bližji tujec nego brat. Navedel bi lahko še več primerov. Tako je bila l. 1866. vojna med Avstrijo in Prusko; v tej vojni so bili Bavarci na strani Avstrije. Vse to jih ne moti, da ne bi bili v današnjem nemškem rajhu združeni Prusi in Bavarci, Saksonci in Avstrijci.

Kje so temelji naše solidarnosti

— Mi Jugoslovani nismo imeli nikdar v zgodovini medsebojne vojne. Jezikovna osnova je vzlic vsemu ista, ne le med Srbi in Hrvati, ki imajo tudi isti književni jezik, marveč tudi s Slovinci. Slovenščina se manj razločuje od srbohrvaščine, kakor n. pr. švabsko od alemenskega narečja, čeprav tvorita med nemškimi dialekti dve narečji isto skupino. Zgodovinsko je velik del Srbov, Hrvatov in Slovencev imel isto usodo v okvirju nekdanje avstro-ogrske monarhije; med Srbi obeh nekdanjih držav so obstojale živahne vezi ne samo v kulturnem, marveč tudi v političnem pogledu. Če še pomislimo, da je jugoslovanska ideja starejša od našega političnega zedinjenja in da se je ta ideja razvila pri Jugoslovenih izven Srbije, medtem ko je bilo zedinjenje doseženo večidel z boji, ki jih je vodila Srbija, tedaj vidimo, da je bila tudi naša zgodovina v svojih največjih trenutkih skupna.

— Kajpak, ni nikak greh zoper duha edinstva, če nam je govorica drugačna, če so tradicije različne I. t. d. — Toda greh je, če hočejo Srbi, Hrvati in Slovenci biti vsak zase narod v tistem smislu, kakor so Italijani, Francozi, Nemci. Poglavito nalogo jugoslovanskega kulturnega dela vidim v tem, da razvija pri Slovincih, pri Hrvatih in pri Srbih v čim večji meri občutje, da se sestavljajo del enega naroda, iste usodne povezane etnične celote. Zlasti dandanes je tako občutje že zaradi zunanjih nevarnosti zelo važno, vprav odločilnega pomena. Mi bomo na zunanjo samo toliko močni, kolikor se bomo čutili kot eno narodno telo, pa tudi na znotraj bomo kulturno, politično in vojaško samo tedaj vzdržali pritisk od zunaj, če bomo vsi preželi z idejo, da smo nerazdeljiva celota in da je tej celoti sleherni del enako važen in potreben...

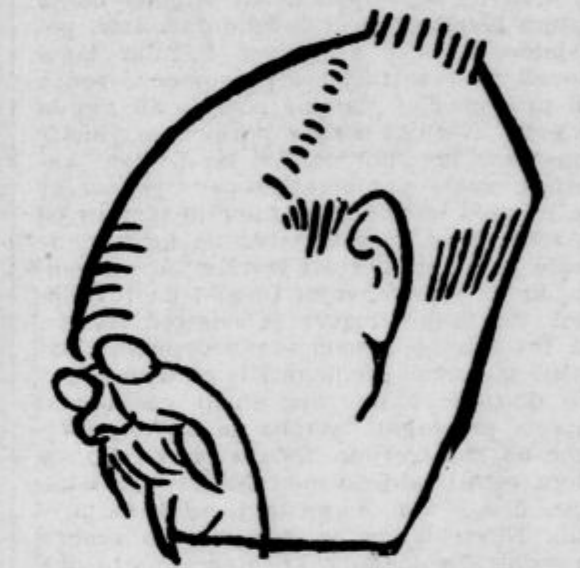
V Srbskem kulturnem klubu

Nekoliko drugačna razpoloženost in druga miselnost xrelišča obvladujejo »Srpski kulturni klub«. Prav tiste dni so v prestolnici mnogo komentirali govor, ki ga je imel v klubu njegov predsednik, znani sociolog, zgodovinar in državnopravni teoretik prof. Slobodan Jovanović. Govor je glavnem znan. O njem so mi rekli v uredništvu »Srpskega glasa« in v »Srpskem kulturnem klubu«, da vsebuje njihovo načelno

gledanje na naše probleme, posebej se na naša kulturno-politična vprašanja. G. Slobodan Jovanović je odklonil unitaristično koncepcijo, kakor se je pojavila po l. 1918, češ da lahko tudi »narod« živi v federativno urejeni državi. Poglavitega krivca velikih nasprotij, ki so zavladala med srbskimi in hrvatskimi strankami, vidi v tem, kar imenuje »lični režim«. Is kri- so, ki je nastala, kaže izhod Machiavellijev

nasvet: »Če katere država zaide v krizo, tedaj je najboljša, da se vrne na svojo osnovo, t. j. da se vrne k idejam, na katerih je zgrajena in k njihovemu izhodišču. Z jugoslovansko idejo se je treba potem takem vrniti na izhodiščno točko ali s drugimi besedami: treba je začeti čisto znova in od kraja. Jugoslovenstvo je treba razumeti kot prepričanje, da lahko Srbi in Hrvati samo v državni skupnosti ostvarijo svoj nacionalni program. Ne morejo obstajati Srbi brez Hrvatov in ne Hrvati brez Srbov. (O Slovincih ni rekel g. Slobodan Jovanović v svojem predavanju niti besede). Za Srbe je v sedanjem trenutku nastala dolžnost, da branijo srbstvo in mu vrnejo nekdanji moralni ugled.

Oglasil sem se v redakciji »Srpskega glasa«, tednika, ki je bil ustanovljen za obrambo srbstva in ki izhaja s podnaslovom »Jako srpstvo — jaka Jugoslavija«. Pred kom in čemu je treba braniti srbstvo v Jugoslaviji, kakšen naj bo nadaljnji odnos Srbov in Hrvatov, kako naj se formulira v novih razmerah ideja jugoslovenstva — o teh in drugih vprašanjih razpravlja »Srpski glas«, o njih živahno diskutirajo mnogi odlični intelektualci, ki se zbirajo v prostorih »Srpskega kulturnega kluba«. Redakcija »Srpskega glasa« vodi znani književnik g. Dragiša Vasić, ki je bil ponovno s PEN-klubom v Ljubljani in ki dokaj pozna naše kulturne in slovstvene razmere. V razgovoru z njim in njegovimi tovariši smo se dotaknili mnogih vprašanj našega sožitja in kulturnega sodelovanja. V »Srpskem kulturnem klubu« sem imel tudi prijetno priliko govoriti s predsednikom g. Slobodanom Jovanovićem, prvim podpredsednikom g. dr. Nikolo Stojanovićem in z drugimi. Če naj zgostim vsebino teh razgovorov v nekatere misli in podatke, bi jih označil takole:

Prof. SLOBODAN JOVANOVIĆ, predsednik Srpskega kult. kluba

— Hočete podatkov o kulturni strani naših stikov, toda prihajate v trenutku, ko prevladujejo politična vprašanja. Kdor hoče vedeti, kako gledamo na osnovne probleme našega nadaljnjega sožitja, naj pozornost prečita predavanje g. Slobodana Jovanovića. (Celotno besedilo bo izšlo v »Srpskem književnem glasniku«). Naše gledanje na te probleme je realistično. Proučevanje pojavov nas je ideološko iztrežnilo. Lahko, da je s določeno zrelostjo res tako, kakor smo prej verovali: da bi bili po nekih objektivno določitljivih znakih ali v primeri z drugimi, na znotraj (po govorici, zgodovini I. t. d.) mnogo bolj razcepljeni narodi Srbi, Hrvati in Slovenci en narod. Toda za vsako narodno zavest je treba subjektivnega občutja in kaj moremo za to, da ga niti po več kot dvajsetih letih skupnega življenja nismo dosegli v

vseh delih prebivalstva Jugoslavije! Ne dvomno je, da so se delale v tem imenu hude napake, toda mi Srbi, zlasti še Srbijanci, odklanjamo očitke hegemonije nad Hrvati, kajti poskus izenačevanja Srbov in Hrvatov so izvajali predvsem »prečanci«. Po teh neuspehih smo za to, da se vrnemo k staremu in da vztrajamo samo na jugoslovenstvu kot državni obliki: to nam bodi nedotakljivo in vsem enako pri srcu. Ostalo se bo začelo urejevati tako, kakor bomo znali in mogli po vseh izkušnjah, ki jih imamo za seboj. Gotovo je samo eno: ostati moramo skupaj, ostati v eni državi, Srbi, Hrvati in Slovenci, ker se bomo samo tako ohranili in nastajajoči evropski politični konstelaciji.

— Kar se tiče kulturnega sodelovanja s Slovinci, smo bili vedno zanj in bi samo želeli, da bi se razširilo in poglobilo, kolikor je le mogoče. Tudi mi ne dvomimo, da imamo Srbi, Hrvati in Slovenci neko skupno podlago, na katero pa je zgodovina nanosila precejšnje zamete. Prepustimo času, da pokaže, kaj bo lahko ostalo in kaj bo izgubljeno počasi, brez kriz in bolečin. Izgradnjo jugoslovanske kulture si predstavljamo v stopnjevitih oblikah, tako da bomo smotrno prečiščevali in ponarodovali vsak svojo, Srbi svoje, Hrvati, Slovenci svoje in po takem izločevanju nepotrebnih tujerodnih elementov, ki so ostali za prejšnjimi vekovi, bomo naposled prišli tja, kjer smo že izza davnih časov: če ne eno, pa vsaj zelo, zelo blizu.

— Pri nas je sedaj tako razpoloženje, da moramo zatirati šovinizem, ki je prišel nastopiti kot reakcija na spremembe v državi. Ta reakcija se ne pojavlja v Srbiji, marveč med Srbi v prečanskih krajih, vendar za sedaj ni tako močna, da bi bila vredna posebnega uvaževanja. Srbijanci smo politično preveč izkušeni, da bi izgubili hladnokrvnost. Če pregledate našo politično zgodovino, se lahko prepričate, da imamo nacionalistične borbe že za seboj. Hoteli smo preiti k socialnim in gospodarskim preobnavam, ki sta jih naša zemlja in naš človek zelo potrebna, toda vrtnice političnega vretja v »prečanskih« krajih je potegnil tudi nas za seboj. Bojimo se, da je ljudstvo v Jugoslaviji na splošno še premalo politično zrelo. Po ustanovitvi skupne države ni bilo nič razumevanja za avtonomne težnje, sedaj pa je nevarnost, da zaide v drugo skrajnost.

— Verujemo, da ima slovenska kultura prav kakor srbska in hrvatska nekatere specifične naloge, ki jih mora do kraja dognati in izpolniti. Zato mora stati vsak na svojem mestu, vendar ostanimo tudi tako čim trdnje povezani, saj ne moremo živeti drug brez drugega.

— Omenili ste, da Srbi premalo ali nič ne čitamo slovenski. Ne vemo, v čem je ovira, toda nekaj je v slovenščini, kar nam otežkoča čitanje. Morda je tako sploh pri jeziku, ki so si zelo sorodni. V načelu pa je treba vztrajati pri tem, da se spoznavamo neposredno. Pri nas poznamo samo Ivana Cankarja. Treba bi bilo zainteresirati srbsko občinstvo tudi za druge naše pisatelje, delati med nami večjo propagando za naše kulturne vrednote. Oprostite, ni se mogoče večno pripraviti o tem, kdo je kulturnejši in kdo mora komu priti v goste. Naše in vaše književne revije imajo posebno važne naloge pri medsebojnem zbljevanju.

— Toda uspešno kulturno sodelovanje zahteva predvsem natančne ureditve političnih odnosov. Ko bodo te reči jame in pravilno postavljene, bo mogoče nadaljevati delo, ki ga je mnogo koristneje kakor povojni rodovi opravljal generacija Škerlića in vaše jugoslovansko usmerjene mladine.

Božična križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14			15				16	
17		18		19					20		21
		22		23				24	25	26	
27	28					29					30
		31			32			33			
34				35				36			37
		38						39			
40	41			42	43					44	
45		46		47				48		49	
50								51			

Vod. — no: 1. popolno soglasje; 7. nizozemski modroslovoec-Zid (* 1632., † 1677.); 13. obrambni izrazek nekaterih živali, glasbilo, tudi hrib na Dolenjskem; 14. pevski glas; 16. severni jelen; 17. srednjedalmatinski otok; 19. živalca; 21. skrajev v vodo segojajo del kopnine; 21. sredstvo ne-katerih žensk za družabno suveljavljanje; 24. primke treh čeških pisateljev (l. 1860. —; 2. tudi dramatik * 1890., † 1933.; 3. * 1888. —); 27. Zevsov sin, grško-rimski bog svetlobe in umetnosti, tudi metulj; 29. gledališka plesalka; 31. rimski pesnik (* 43. pr. Kr., † 17. po Kr.); 32. svetlobni blesk; 33. del obdelanega zemljišča; 34. ploskovni okras z arabskimi vzorci; 36. zgodovinsko polje v Jugoslaviji; 38. cerkvena skladba; 39. gojenec vojaške šole; 40. ploskovna mera, tudi kemični znak za žlahtni plin; 42. kraško vino; 44. pogojnik, tudi kemični znak za kovino; 45. imenski praznik; 47. posledica težnosti; 49. mesece v severni Dalmaciji; 50. ločena piščal; 51. moka iz gomoljev tropične rastline.

Navpično: 1. Gregorčeva opereta; 2. naslov državnega poglavarja v republikah Genova in Benetke (do 1797.); 3. vas pri Ljubljani; 4. reka v zapadni Sibiriji; 5. slovenski skladatelj (* 1859.); 6. čebelji samci; 7. posledica neplačevitosti; 8. priznala, nagradna posoda; 9. kemični znak za redko kovino, tudi zemljo; 10. piščala starih Slovanov; 11. jutrnji pojav; 12. cvetica; 15. zemlja; 18. smetanova opera; 20. divja žival; 22. češki skladatelj (* 1870. —); 23. pramen valovitih las, tudi slovenski pri-povednik (* 1851., † 1918.); 25. cvetni prah; 26. Cervantesov junak; 28. povrtna; 29. kožušina; 30. posmrtno bivališče duš po veri starh Slovanov; 32. posoda; 34. francoski fize (* 1786., † 1853.); 35. stih duh; 36. ujeđa; 37. rodna zemlja; 39. nemški idealistični modroslovoec (* 1724.,

† 1804.); 41. za izvršitev odn. neizvršitev dejanja določeno razdobje; 43. egiptansko božanstvo, tudi kemični znak za redko, dragoceno — v zdravilstvu uporabljano prvino; 44. domača žival, tudi nebesno znamenje; 46. pritrđilnica; 47. tracionalno število; 48. pesnitev; 49. niponske slavnostne igre.

Rešitev križanke št. 116

Vodoravno: 1. Mantrap; 7. okat; 8. Jag; 9. uk; 10. Ava; 11. oda; 12. da; 13. slap; 14. Olovo; 15. misel; 17. Ovid; 18. go; 19. var (2. = Var); 20. Pan; 21. In (= indij 2. in); 22. Ball; 23. borec; 24. Ali baba. Navpično: 1. Moja domovina; 2. Alava; 3. nega; 4. Tao; 5. rt; 6. pikapolonica; 9. udav; 11. Ol-Ol; 13. sled; 14. osir; 16. Ivan; 18. galeb; 20. para; 22. bob; 23. bi (2. bi = blizmut).

Francozi in Angleži ga zavračajo

Pariški grof, poglavar francoskih rojalistov, je poslal francoskemu ministrskemu predsedniku Daladierju pismo, s katerim je prosil za uvrstitev v francosko vojsko. Obenem je kronski pretendent izjavil, da se bo vzdržal sleherne politične propagande. Daladier je pisцу sporočil, da stoji njegova prošnja v opreki z načeli francoske republike, zato ne more sprejeti ponudene usluge. Pariški grof se je nato z enako prošnjo obrnil na poveljstvo angleške vojske in je prosil za uvrstitev v njene vrste. Angleški kralj mu je nato poslal brzojavno zahvalo, toda tudi Angleži so odklonili ponudbo za vojaško službo.

"JUTROVA" POSVETOVALNICA

Davčna

F. L. — K. — Davčna uprava Vase še dve leti zaporedoma ni priznala vseh odbitkov, ki ste jih navedli v pridobinskih prijavah, vendar češar je bila ugotovitev čistega dohodka nad Vaše pričakovane visoke. Vprašujete nas, kateri izdatki se smejo odbiti od kosmatega dohodka in kateri stroški po zakonu niso odbitni. — V smislu čl. 54. zak. se smejo od verodostojno dokazanega kosmatega dohodka odbiti stroški, ki so potrebni, da se doseže, vzdrž in zavaruje kosmati dohodek. Zakon navaja kot odbitne postavke: 1) najemnino za lokale v tuji zgradbi ali najemninso vrednost v lastni zgradbi, če in kolikor je zavezana zgradnja, kakor tudi najemnino ali najemninso vrednost v zgradbah za davčno olajšavo; 2) kurjavo, razsvetljavo in podobno; 3) katastrski čisti dohodek zemljišča, kadar gre za njih trajno izredno eksploatacijo (kamenolom, apnenice, kopanje peska, kukanje lesnega oglja itd.); 4) plače in dnevnice mezdne pomočnega osebja in služabništva v denarju ali v naravi; 5) obresti dolgov, ki obremenjujejo posej, kolikor so posameznik in polnoma izkazane in dokazane; 6) odpise za amortizacijo zgradb, ki niso zavezane zgradnjami, prav tako za stroje in za ostali mrtvi inventar. (Vse to teka od odpisa očni davčni odbor); 7) dejanski plačane državne in samoupravne poreadne davke, takse in carine, davek na poslovnih promet, doklado za zbirnice in prispevke za zavarovanje nameščenec v mehanizacijske obveznosti, premije za zavarovanje zgradbe in obrata, blaga in strojev; 8) prispevke za pokojninske fondne nameščenec če jim je davčni zavezanec zavezan z zakonom ali s pravili, ki so jih odobrila pristojna državna oblast; 9) obresti, obdavčene z davkom na rente po davčnem razporedu. Vsaj nekaj teh točk bo brez dvoma predstavljalo odbitne postavke za Vaš obrat. Od kosmatega dohodka pa se v smislu čl. 55. zakona in pravilnika k čl. 120. zakona ne smejo odbijati, čeprav so kot dejanski izdatki verodostojno dokazani: 1) vsote uporabljene za povečanje podjetja in obrata (investicije), za povečanje glavnice ali odplačilo dolga; 2) plačani neposredni davki in samoupravne doliade; 3) vrednost delovne moči lastnikov in rodbinskih članov v podjetju, če žive s njim v hišni skupnosti; 4) darila in nedogovorjene nagrade nameščenec in vsi drugi neobvezni izdatki; 5) stroški za gospodinjstvo davčnega zavezanca (n. pr. za lastno vzdrževanje in vzdrževanje rodbinskih članov, avto, voz, konje, za služabništvo in podobno); 6) obresti in ostale posrtranske dajatve na celotno vlozono lastno glavnico ali na glavnico tiheda družbenika; 7) vnosi v rezervne sklade razen odpisov za amortizacijo zgradb itd. (Glej točko 6. odbitnih postavk); 8) izgube iz minulih poslovnih let in izgube, ki so povzročene po okolnosti, ki niso v zvezi s poslom; 9) povračila podpore (subvencije); 10) izdatki, s katerimi je centrala v Inozemstvu obremenila podružnico iz naslova deleža pri stroških. Ker bo treba tekom meseca januarja 1940 vložiti pridobinske prijave, opozarjamo na pravkar navedene odbitne in neodbitne postavke vse zainteresirane, ker teh podatkov radi pičlo odmerjenega prostora ne bomo mogli več ponavljati.

I. Z. — R. — Na Vaše vprašanje glede kmetijske zaštite Vam na kratko odgovorjamo z določbo čl. 3. uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov. Po tej določbi se smatrajo za kmetijske dolgovne vse obveznosti zasebnopravnega značaja v denarju ne glede na to, iz katere osnove izvirajo in ali jih dolguje kmet kot glavni dolжник ali pa kot porok. Porok ali solidarni dolжник, najsi ni kmet, odgovarja za obveznosti kakor glavni dolжник kmet. Obveznost solidarnega dolžnika ali poroka pa se smatra za njegov dolg še le tedaj, kadar mora to obveznost izpolniti. Če se kaj želite, se ponovno oglašite!

T. L. — P. — Na Vaše vprašanje Vas obveščamo, da se ne smatrajo za male obrtnike pravila oni obrtniki, ki v svojem obratu uporabljajo stroje na pogon, ne glede na to, s kakšno in s kolikšno pogonsko silo se ti stroji pogonjajo (z elektriko, paro, vodo in silico). Izvzeti so stroji, ki se pogonjajo z ljudsko silo (z roko ali nogo). So pa tudi obrtniki, ki po naravi svojega obrata uporabljajo stroje na pogon z motorji z malo pogonsko silo, ki v mnogih primerih ne dosegaajo niti polno dohodkov, kakor mali obrtniki, ki poslujejo z največ dvema pomočnikoma. Zato se obravnavajo tudi ti obrtniki glede odmere pridobitne prav tako kakor mali obrtniki, da bi se ne dozajalo, da bi bili občutneje obdavčeni kakor njih enaki pavšalirani mali obrtniki. Ti obrtniki, ki poslujejo s stroji na pogon, se — glede na kategoriziranje in grupiranje pavšaliranih malih obrtnikov po številu krajevnih prebivalcev in po zaposlitvi tujih delovnih moči — porazdeljujejo po jakosti motorne pogonske sile in po uporabi tuje delovne moči. Predaleč bi nas zavedlo, ako bi Vam hoteli predložiti tudi način te porazdelitve. Zato stopite k pristojni davčni upravi, ki Vam bo dala nadaljnja podrobna pojasnila!

»Sluščarice. — Vprašujete nas, ali, kdaj in ob katerih pogojih so zavezani luksuznemu davku izdelki slaščičarjev, ki pri svojem testu uporabljajo čokolado, za katero je luksuzni davek že plačan pri proizvajalcu ali pri uvozu. — Val takšni izdelki so v smislu razpisa davek. Oddelka ministrstva financ z dne 21. VI. 1933. št. 31.461/3 brezpogojno zavezani luksuznemu davku. Vendar pa ima slaščičar pravico do zneskov, ki so bili dokazano plačani kot luksuzni davek na ono čokolado ali kakao, ki sta bila uporabljena za izdelovanje bononov in drugih izdelkov s kakao in čokolado. (Čl. 3. uredbi o odmeri in pobiranju davka na luksuz).

M. H. — T. — Glede najemne pogodbe, ki naj bi bila v zvezi s plačilom gostiščine, kanalske pristojbine in vodarine, Vas opozarjamo, da je vse te dajatve smatrati za javnopravne, za katere so najemniki osebno zavezani. Pobirajo pa te davščine od najemnikov najemodavci in jih izročajo občini. Iz tega izhaja, da gostiščina, kanalska pristojbina in vodarina niso sestavni del najemnine. V najemninu spadajo zgolj dajatve v korist najemodavca, izvršajoče iz najemninskega razmerja med najemnikom in gospodarjem. Te davščine nimajo značaja odplačila najemodavcu za rabo stanovanja, marveč so le odškodnina za udobnost, ki jih najemnik prejema od občine. Torej se na te zneske ne more uporabljati pripomba 3. tar. post. 33., po kateri morajo lastniki stanovanj in lokalov izdajati pri-

znanice s predpisano takso. Vse to pa velja le s pogojem, če je iz najemne pogodbe točno razvidno, kateri znesek odpade na najemninu in kateri na občinske davščine. (Odločba upravnega sodišča v Celju št. F 227/6 iz leta 1935.).

Pravna

F. M. S. Kako bi mogli mirnim potom vknjiziti kot svojo last 40 m zemljišča, na katerem stoji Vaša klet, pa je vpisano na sosedovo ime. — Skušajte zlepa dobiti od sosedov privoljenje in izjavo, s katero vam dovolijo prepis zemljišča kot vašo lastnino. Ako bi vam privoljenja ne dal, boste morali s tožbo izsiliti od sosedov tako izjavo in tudi tožbi, da vam je dolžan priznati lastnino dotičnega zemljišča iz naslova pripisostovanja. Ako ste skupno z vašimi predniki posedovali dotično zemljišče in v uporabi imeli klet, ki stoji na njem, nad 100 let in boste to okolnost tekom pravde dokazali, bo gotovo ugodeno vaši tožbi. Ako ste iz verjetnih razlogov smatrali tekom tridesetletne pripisostovalne dobe, da je zemljišče vaša last, in ako se niste viliili v posej ali posedovali zvičajno, oziroma skrivaj ali na prošnjo, ste bili v pošteni in pristni posesti zemljišča, kar je tudi predpogoj, da ste mogli zemljišče pripisostovati. Ugotovite vse potrebno v zemljiški knjigi, kakor stopite na uradni dan k pristojnemu sodniku, da Vam sestavi tožbo, če je ne nameravate vložiti potom odvetnika.

S. A. T. Razne stranke so vam dolžne kupnino. Med temi sta tudi vojni invalid in državna vpokojenka. Ali bi jima mogli potom izvršbe zaseči invalidnino, oziro. pokojnino. — Ako ste zoper dolžnike izposlovali za vaše terjatve pravomočno sodbo ali pravomočno plačilno povelje ali morda sklenili z njimi sodno poravnavo, imate zoper nje izvršilni naslov, na podlagi katerega smete predlagati zoper nje izvršbo na njihovo imovino, v kolikor ni izvzeta od izvršbe. Radi vaše terjatve na kupnini ne boste mogli predlagati izvršbe na prejemke, ki jih dobiva vojni invalid na invalidnini. Za take terjatve je namreč izvršba na invalidnino popolnoma nedopustna. Izvršbo je možno predlagati le na drugo prosto dolžnikovo imovino. Proti vpokojenki morete predlagati izvršbo na njeno pokojnino na eno tretjino, toda z omejitvijo, da mora ostati tak dolžnik 6000.— din letno oziro. 500.— din mesečno popolnoma prostih. Nezarubljiva je tudi celotna osebna in rodbinska doklada, ki jo prejema ta drž. upokojenka.

K. F. El. Od denarnega zavoda ste kupili del zemljišča. Sosed je zoper vas vložil tožbo, dokazal pripisostovanje, tako da ste izgubili del zemljišča. Vprašujete, če bi zoper sosedu še mogli sodnijsko postopati ali pa ograditi zemljišče z žico. — Ako je dotična sodba, ki jo je dosegel zoper vas vas sosed, postala pravomočna, t. j. če se niste zoper njo pravočasno v naznačenem roku pritožili, se ji boste morali v celoti ukloniti. Sosed bi mogel potom izvršbe, kar bi vam pa prizadejalo zopet nove stroške, izsiliti, da ugodite sodbenemu izreku. Z žico bi smeli ograditi le zemljišče, ki je izključno vaša last. Ako vam je prodajalec — denarni zavod — prodal označeno zemljišče, sosed bi vam je dolžan dati drugo zemljišče vsled izgubljene tožbe, ker vam je jamčil za točno izmero prodanega zemljišča. Ako prodajalec nima zate prikladne zemlje, naj vam izplača vrednost v denarju.

N. B. V. Z. Vprašujete, če ne obstajajo predpisi, po katerih je rešiti pri sodišču kazenske zadeve v gotovem roku in kdo nadzoruje poslovanje preiskovalnih sodišč. — Vsako kazensko stvar je po predpisih treba preiskovati in reševati kot nujno. V našem primeru je okrožno sodišče stavilo hranilno knjižico, ki ste jo kupili, pod zapor, ker je uveljavilo zoper prodajalca kazensko postopanje. Domnevamo, da je dotičnik v preiskavi zaradi večjih kaznivih dejanj, radi katerih bo skupno postavljen pod obzbo. Ako kazensko postopanje zaradi primera z vašo hranilno knjižico se ni ustavilo, bo isto sodišče smelo dvigniti zapor na knjižico le po pravomočni sodbi. Nadzorna oblast nad preiskovalnim sodnikom ima vršiti okrožno sodišče po svojem predsedniku.

S. I. K. Gospodarski posej, najet za poljska in vozna dela zahteva plačo tudi za čas, ki ga je prebil ob vpoklicu na orožne vaje. — Stanje in dolžnosti iz službenega razmerja tega posla so urejene s poselskim redom, ki vam je poznan. Po tem poselskem redu poslu ne pritiče plača za časa odsotnosti na orožnih vajah in je ta pravica ustanovljena le za uslužbenca, ki spada pod določila obrtnega zakona, če je službeno razmerje trajalo neprekinjeno nad eno leto. Ker je za razlog, radi katerega je bil posel sprečen opravljati službo važen in za posla neuklonljiv, bo uvidel gospodar gotovo kaj primakniti k poslovi plači in si s tem zagotoviti vestnejše njegovo poslovanje.

K. S. T. Kaj se smatra za cerkveno pot? Kako bi se zabilo preveliko izkoriščanje pravice do take poti. — Če ni možno ugotoviti v kakšnem obsegu je bila upravičenc dovoljena cerkvena pot, sme uporabljati upravičenec dotično bližnjo v obsegu kot jo je uporabljal bližnji trideset let. Tako označeno pot sme uporabljati upravičenec le tedaj, kadar hodi v cerkev ali pa iz cerkve domov. Hojo ob drugih prilikah lahko zemljiški lastnik prepove in če se upravičenec ne pokori, lahko zoper njejo tožbo. S tožbo se sme zahtevati, da je upravičenec dolžan priznati le tako pravico uporabe cerkvene poti, ki mu v smislu morebitnega svojčasnega dogovora ali vsled pripisostovanja pripada in opustiti vsako razširitev svoje pravice. Po zakonu se morajo služnosti čim bolj utemneivati in se prepoveduje razširjanje služnostnih pravice.

»Dolenjska. Neki 16-letni fant je javno na vasi pred knjižničarjem in pred ljudmi izvršil očitno nedostojno dejanje. Ali ga more radi tega kaznovati poleg upravnega obilavja tudi sodišče. — Upravno oblastvo je upravičenec izreči kazni zaradi nedostojnega obnašanja. Pristojno okrožno sodišče pa mora uvesti na tozadevno prijavo varnostnih oblasti zoper storilca kazensko postopanje zaradi kazniviga dejanja zoper javno moralo. Po kazenskem zakonu je kazniv namreč vsakdo, kdor javno izvrši kakor nedostojno dejanje; kot nedostojno dejanje se pa smatra po kazenskem zakonu vsako tako dejanje, s katerim hoče zadostiti storilec svoji pohoti. Ker je storilec še mlajši mladoletnik, bo preiskoval in sodil njegovo dejanje sodnik za mlajše mladoletnike pri pristojnem okrožnem sodišču. Ako

bo ugotovljeno, da je storilec zanemarljen in moralno pokvarjen, ga bo možno izročiti radi vzgajanja in šulavja primerni rodbini ali ga pa oddati v zavod za vzgajanje.

Zdravniška

A. Č. Vaš 4 letni otrok, ki je dosleda gladko govoril, je prišel jecljati. — Govorjenje je kompliciran proces, pri katerem ne sodelujejo samo glasilke, temveč se cel vrsta drugih mišic, ki oblikujejo predvsem na razne načine ustno votlino. Gladek potek vseh teh pojavov, zavisi na drugi strani od živcev. Vnetje živcev, ali pa ohromenje istih je pogosto posledica raznih bolezni n. pr. influence, difterije i. t. d. Domnevamo, da bo v vašem primeru nekaj takega Svetujem, da se obrnete na specialista za bolezni grla zaradi preiskave in daljših navodil.

R. S. Pred 6 mesci ste se precej razburili tako, da ste bili par tednov, kar nekako omanljivi. Pred 2 meseca pa vas je pričela bolela najprej desna nadeht, kasneje pa cela roka. Na vsakem prstu se vam je pojavil nekaj voz, o katerem mislite, da je v zvezi s skrnino. — Na podlagi vašega opisa sodeč bi preje mislil, da gre za vnetje živčnega prepleta, kot pa za skrnino. Ker se vam stanje ni še nič izboljšalo svetujem, da se obrnete na katerega specialista za živčne, odnosno notranje bolezni, kajti dosedanje zdravljenje se mi zdi, da je premalo radikalno.

T. P. Vaši hčerki se je zagnusilo življene ribjega olja. — Priporočam preprati jecotrol, ki ima okus po oranžadi in ga celo otroci zelo radi uživajo. Glede ostalega se obrnite na okulista, ker ne prinašam na tem mestu receptov. Svetujem vam to predvsem že iz kozmetičnih razlogov, če nečete, da izpadajo vse trepalnice, kar je pogosto posledica takih vnetij.

Nevenka: Po ramah se vam pogosto spuščajo gnojni mozolji. — Mogoče je ta pojav v zvezi z gotovo vrsto obleke n. pr. z volno, trikotjem i. t. d. Opazujte in v primeru, da doženete, kaj vam škodi, ne nosite več takih oblek. Da bi postala koža odpornjša svetujem, da si pogosto dotične mesta drgnete s 3% taminalkoholom.

S. I. Maribor: Prosite za naslov bolnika I. K. Maribor, ki se je obrnil na posvetovalnico, češ da imate vi iste znake, kot on. Hotel bi namreč vedeti, kaj mu bodo ugotovili v bolnici? — Znaki bolezni so navidezno pogosto popolnoma isti, vendar je vzrok lahko povsem drugačen. Tudi, če bi vam dotični povedal, kaj so mu ugotovili v bolnici, še vedno ne morete z gotovostjo vedeti, da li imate isto bolezen kot on. Svetujem torej, da greste vi tudi v bolnico. Končno lahko še omenim, da tudi potek iste bolezni pri dveh bolnikih ni vedno isti.

F. K. Vaša sestra boleha, kot je baje silala v bolnici, na kostni tuberkulozi. Prosite nasvete glede specialnega zdravljenja. — Vprašanje je, da li je sestra pravilno silala, odnosno, če se diagnoza nanaša sploh na njo? Svetujem, da greste v bolnico, kjer dobite vse potrebne informacije glede nadaljnje usode in načina zdravljenja. Pa tudi, če bi bila diagnoza pravilna, vam ne svetujem omejenega zdravljenja. V tem primeru bi prišel med drugim v poštev sanatorij v Kratjevi.

Celjan: 21 let ste stari. Prehladili ste se. Po prehladu se vam je pojavilo zaprtje. Spite slabo. Lasje vam izpadajo. Spomin vam peša. Hujšate. — Na podlagi ubožnega pričevanja imate pravico do brezplačnega pregleda v bolnici. Potreben je namreč zdravniški pregled, zlasti radi tega, ker omenjate, da hujšate. Ne da bi se hotel spuščati v kako globlje razmotrivanje se mi zdi, da je vaše stanje deloma na organski, še več pa na živčni bazi. Vse nadaljnje podatke dobite v bolnici. Mislim, da bi bilo najbolje, da med drugim za nekaj časa izprežete študij.

Notranjka: Del obrvi nad levim očesom vam je izpadel. — Po vašem opisu sodeč gre za nekatere glivice. Svetujem, da se obrnete na specialista za kožni bolezni. Mogoče je, da se bo dalo še pomagati.

S. K. M. 25 letna mladenka je pred poroko. Desno oko ima za malenkost tanjšo in krajšo. Porod je bil s pomočjo zdravilca (prečna lega, klešč). — Domnevam, da je omenjena utrpela pri porodu okvaro živčnega prepleta. Zato ta nedostatek ni eden in ne predstavlja nikake ovire za zakoa.

Kmetijska

Slabo mleko

S. M. C. Pravite, da ne dobivate vedno enako vredno mleko. Včasih je mleko zelo mastno, večkrat pa skoro brez smetane. Mlekarica trdi, da so taki spremembi krive krave, češ da ne dajo stalno enakega mleka. Vi ste mnenja, da povzroča tako spremembo preveliko število odjemalcev mleka.

Vzrokov, da ne dobite vedno enako mastno mleko, je lahko več. Če bi imel posestnik, ki vam dobavlja mleko, samo eno kravo, potem bi dobival v prvem času po dostavitvi teleta slabše, pozneje v visoki odstotki krave pa zelo mastno mleko. V takem primeru bi bila trditve mlekarice upravičena. Ker pa se pojavlja sprememba v mleku vse leto, kakor pravite, je iskati vzroka drugod. Mogoče vam prinaša vsaki jutranje in drugič večerno mleko. Jutranje mleko je nekoliko manj mastno kot večerno. Znanosti pravi, da mleko v mestu v velikem vrču. Med vožnjo izide veliko tolike na površino. In če mlekarica pri naličanju strankam v manjših posode mleka ne premeša prav temeljito, dobi prvi odjemalci zelo mastno, zadnji pa skoro obrano mleko. Če pa mislite, da je mleko razredčeno, nesite ga na pregled tržnemu nadzorstvu.

Umetna gnojila

Fr. S. T. Radi bi potrosili umetna gnojila že sedaj na travnik. Pravite, da je uspeh večji če zgodaj gnojite. Zemljišče je peščeno. — Vaša trditve je pravilna samo v tem primeru, če nameravate posipati težko topiliva gnojila, kakor na pr. Tomaževce žilindro. Ostala gnojila pa je boljše trošiti rano spomladi. Posebno še zato, ker je zemlja peščena je boljše, da upotevate naš nasvet in posipate na pomlad.

Nakup vinograda

A. S. K. Radi bi kupili vinograd. Ker ne zaupate v pravilno ocenitev domačinov, želite našega nasveta. — Ker nam je kraj, kjer leži vinograd nepoznan, vam ne moremo mnogo svetovati. Priporočamo pa vam, da se ozirate v prvi vrsti na lego in vrsto zemlje. Sončna stran in dobra zemlja sta odlika vsakega vino-

grada. Dalje upoštevajte podlago, vrsto in starost trsa. Oddaljenost in pot na posestvo, sta važna čimtelja, ki povisla ali pa znižata vrednost vinograda. Padavina, to tudi važen faktor v taki presoji. Posestvo, ki je podvrženo posebi zaradi slane gotovo ni toliko vredno, kakor ono, ki leži v višje in na odprtem.

Hruškovec

L. M. Vel. M. Imate hruškovec, ki s am kljub pretakanju ne mara zbirati in di trpek je, kako bi ga popravili? — Mogoče ste napravili napako že pri preanju hruška, da ste jih prešli že omejene hruškovec se namreč najbolj očisti sam. Je je napravljen iz trdih zrelih zdravih mošnic. Možna je, pa tudi, da povzročajo kal most in grenko trpkost hruškovec neke plesni, ki tvorijo v pljči trpkogrenke snovi in jo tudi kalijo. Očistili boste hruškovec in mu vzeli trpkost z želatino, ki jo kupite v drogeriji. ali apoteki, mogoče jo ima tudi podružnica Kmetijske družbe. Za 1 hl je boste rabili okrog 10 gramov. Pripravite jo tako-le: želatino zrežete na rezance, jo namakate v hladni čisti vodi, ki jo parkrat zmenjate. Ko je želatina mehka jo raztopite v segretem hruškovicu (za 10 gr želatine segrejte kak liter hruškovec). Tekom topljenja jo ves čas mešajte z metlico, da se začne peniti in jo nato curkoma prelivajte iz skafu v skaf, da se dobro razdeli in speni. Nato jo vlijete v sod in dobro premešate. Čez nekaj tednov, ko se je želatina vsedla na dno sode, hruškovec pretočite. Če imate velike količine hruškovec, poskusite najprej v majhni posodi, koliko želatine boste rabili, da se hruškovec zbistri in izgubi trpkost.

Modra silvovka

I. L. D. Opazate, da vam je silvovka nekam modrikaste barve in tudi čistosti se noče. Mogoče je kriva temu posoda, v kateri je silvovka? Kako jo naj popravite? — Posoda, v kateri imate silvovko, ne bo kriva te napake, pač pa prihaja modra barva od bakrenega kotla. Če namreč silve predložo žgete, ali pa so bile silve gnile in plesnive, se razvija pri tem posebna para, ki razjedla bakreni kotel in v bakrom tvori modro barvo, ki preide v silvovko. Silvovko boste popravili tako, da jo pustite, da se čim več barve vsede na dno sode. Silvovko nato pretočite in jo zbistrite z mlekom na ta način: na 100 l silvovke zalite 1 l posnetega mleka. Mleko zmestate z nekaj silvovke, ga zlijete v sodeček in dobro premešate. Po kakih 10 dneh, ko se silvovka zbistri, jo pretočite v čist sodeček.

ŠAH

Odbor Slovenske šahovske zveze je imel nedavno važno sejo, na kateri je ponovno soglasno preizdal stališče zveze do Jugoslovanske šahovske zveze. S seje je bila poslana predsedniku J. S. zveze, g. ministru a. r. St. Ciriću kakor tudi odboru zveze izjava ki ugotavlja, da bo Slovenska šahovska zveza ohranila svoje dosedanje odnose do J. S. zveze tudi v bodoče ter da J. S. zavez še nadalje priznava kot svoj vrhovni forum. Glede svojega notranjega udeleževanja pa si želi zveza v okviru zveze polne svobode. Obenem izraža željo da naj bi v smislu sklepov občnih zborov zveze in zveze vsi stiki med zvezi in klubi in J. S. zavezom ali izključno preko zveze.

Finalne tekme za letošnje klubsko državno prvenstvo se bodo po odločitvi zavveznega odbora vršile dne 31. t. m. in 1. januarja v Novem Sadu. V tekmovalju sodelujejo še štje klubi: Ljubljanski š. k., Novosadski š. k., Osiječki š. k. in Kosovomitrovski š. k. Program tekmovalja predvideva dne 31. t. m. srečanje Ljubljana — Osijek in Novi Sad — Kosovska Mitrovica, naslednjega dne pa odločno tekmo obeh zmagovalcev. Verjetno bosta to seveda Ljubljanski in Novosadski š. k. Ljubljanski š. k. bo nastopil predvidoma z zelo močnim mostom in ima zelo dobre izgleda, da s zopet priboji državno prvenstvo, ki ga je lani mimogrede izgubil.

Ljubljanski š. k. je končal svoj splošni turnir, v katerem je zmagal z 12 točkami iz 13 možnih. Foraj Prvih 8 s turnirja ter 8 drugih klubovih članov igra sedaj ožji turnir. — Na prvenstvenem brzoturnirju za december je zmagal Prelinčalk.

Tudi drugi vodilni klub v Ljubljani, Centralni š. k. je odigral svoj splošni turnir. Zmagala sta Arrigier in Kriznar. Sedaj je v teku ožji turnir s 16 udeleženci. — Na prvenstvenem brzoturnirju za december je zmagal Sorli. Nacionalni mojster M. Vidmar ml. je odigral v klubu simultanko z rezultatom +6, —2, =5. J. S. ška je imel v klubu prvo šahovsko predavanje.

Dne 15. t. m. se je vršil redni mesečni brzoturnir za prvenstvo Ljubljane. Zmagal je sigurno prof. L. Gabrovšek (L. š. k.) z 10 točkami iz 11 možnih. Slede Prelinčalk (L. š. k.), Sorli (C. š. k.), 7½, Požar (C. š. k.) 7, Šiška (M. Vidmar ml. 5½, V. Slišan 5, Puc, S. Košek, C. Vidmar 4½, Hren 3, Sešek 1.

Na malem mednarodnem turnirju v Londonu, ki se vrši v novem Nacionalnem šahovskem centru, vodi po 9. kolu Milner-Barry s 6½, potem ko je porazil Thomasa. Slede Thomas in naš König 6, Golombek, List 5½ itd.

Nimovčeva indijška obramba. Bell : dr. Tartakower. Crni : Enevoldsen (Z olimpiade v Buenos Airesu).

1. d2—d4 Sg8—f6
2. c2—c4 e7—e6
3. Sb1—c3 Lf8—b4
4. Sg1—f3 0—0

Kakor znano, je najboljša poteza na tem mestu b7—b6.

5. Lc1—d2?!

Svojevrstna poteza, ki ne kaže posebne ga smisla. Naravno in dobro je 5. Lg5.

6. e2—e3 a7—a6?

Še vedno prihaja tudi b6 v poštev. Ta poteza, kakor tudi načrt, ki je s njo združen, sta popolnoma nasprotna duhu odvratitve. S c7—c5 bi bil črn lahko dosegel razplet v središču, ki bi mu dal radi nenaravne pozicije belega lovca na d2 najbrž celo boljše igr.

7. Dd1—c2 05 : 04?

8. Lf1 : c4 b7—b5

Črni se torej odloči na igro na damskem krilu, nasprotniku pa je prepustiti popolno premoč v središču. Z ozirom na dejstvo da je črn za kako podjetje pre-slabo razvit, je cela ideja popolnoma napadna. Bell to v naslednjem na klasičen način demonstira.

9. Lc4—d3 Sb6—d7

Bojle morda takoj 05.

10. 05—04 05—05

11. 04—05! 05—04
Na 04 : b. sičilo seveda 12. e6b; d3c1, s. b0c3; ter nato fgt; in pozicija črnega rajlja je odločno oslabiljena. Lb4 : c3 Sf6—05

12. Ld3—e2 13. b2 : c3 14. Sf3—g5!

Beli ima tipično pozicijo za nevzdržen napad. Črni radi kmeta e5 nima možno, da bi katerokoli figuro pravočasno pri-sgnil k obrambi kraljevega krila, ter mo-a zato oslabil svojo pozicijo.

15. 16. h2—h4! 17. f7—f5

Preden potezne f kmet, mora črni izgu-ati še potezo, kar točka e6 ni branjena.

18. f6—h5 19. Sh7 : f5 17. h5 : g6 h7 : g6

Na f6 bi sled lo seveda 17. Sh7 : f5.

18. 19. 0—0!

Belemu že ni več do kvalitete. Partija mora itak bti odločena v napadu.

20. Td1—h1 Kg8—f8 21. Th6—b8+ Tg7—g8 22. Th1—h7 Sd5—e7 23. Sg5—f7! Dd8—c7 24. Ld2—h6+ Kf8—e8 25. Sd7—d6+ črni se vda.

Na Kd8 pade seveda dama, na Kd7 pa urdnjava.

Vasja Pire

Most, ki se tiče samo Brezja in romarjev

Podnart, 19. decembra.

S premetitvijo železniške postaje v Otočah na približno tisto mesto, kjer je bila pred svetovno vojno, je bilo ustrezno vsem okoliškim stanovalcem. S tem je bila skrajšana pot za vse posetnike postaje najmanj za pet minut. Pot od železniškega prehoda, kjer bo nova postaja, pa do sedanje postaje je bila zvečer v temi in zelo nevarna, izvoški so ograjali pešce. Pred dvema letoma se je zgodila večja nesreča, bila je povzročena gosa poštarice iz Kroke. Povečanje postaje pa za domačine nima posebnega pomena. To se kaj dobro razvidi iz tega, ko imajo pač vsi potniki, ki odhajajo v jesenskih, zimskih in zgodnjih pomladanskih mesecih z otoške postaje, dosti prostora že v sedanji čakalnici. 90 % prometa na otoški postaji tvorijo romarji z Brezja. In to le v treh poletnih mesecih. Za turiste bi popolnoma zadostovala sedanja postaja. Za tovrstni promet ne bodo Otoče prihajale nikdar v poštev, ker so brez zaledja. Kot zaledje lahko vzamemo le vas Otoče z desetimi hišami in Ljubno, ki pa ima lepo cestno zvezo s Podnartom. Brezjani in Dobropejci imajo po ravni cesti skoraj ugodnejšo pot v Radovljico kakor po strmim klancu v Otoče. Konec koncev pa razen v Ljubnem ni važnejšega obrtn

JUTROVGLIC

Quo vadis?

Sekundni kazalec se časa premika,
v povestnico piše nemirni tik-tak
in črto skrivnostno od rojstva do smrti
človeku zariše v dan sonca in mrak.

V ta čas, v ta vihar, krvava obzorja
apokalipsa čez zemljo drvi,
svet stresa v tečajih, vničuje kultura,
resnice-pravice pečate drobi.

Cloveštvo, kam greš, o kam se pogrezaš
iz sonca v temno podzemskih domov?
Kam greš in kam vodi sovraštva te
cesta,
v potoke krvi in grmade grobov?

Klicala so ljudstva Mesijo v rešitev,
nebo naj rosi ga, naj zemlja rodi,
da vstane Besednik, ki s svojo
modrostjo
ozdravil ves svet bi demonske moči.

Ob rojstvu Mesije je angel oznanil
mir božji ljudem iz sinjih višav.
Zaslepljen in zmeden od strasti
pohlepa
zdaj človek pošilja strupeni pozdrav.

Božanski Spasitelj, o, pridi iz raja,
da z ognjem ljubezni boš zemljo otel
in zbor milijonski bo angelsko pesem
z zvonovi v noč sveto o miru zapell

Mara J. Tavčarjeva

G. Battista Tiepolo: RODILO SE JE DETE... Izrez oljne stropne slike v cerkvi Carmine v Benetkah

G. Battista Piazzetta: STARI PASTIR. Risba s ogljem (Zbirka Rasini, Milan)

Srečen božič

Boren, skromen je moj dom,
boren, skromen moj božiček —
toda grajal ga ne bom:
topel v njem imam kotiček,
v shrambi gnjat in v kleti cviček:
nekaj veder za na mizo,
nekaj veder zoper krizo,
in kar teši me nocoj:
varen krov je nad meno!

Svet se mota v homatije,
sila se nad silo dviga,
hladno zimsko sonce sije,
spieta se nadlog veriga.
Zrak se stresa, zemlja poka,
jeklo poje, ljudstvo joka —
v razvalinah, v morskem dnu
tone blagovest miru.

Bolj ko vse to premišlujem,
bolj ko stikam po tujini —
ljubši mi je moj kotiček,
srečnejši sem v domovini,
bolj blagrujem svoj božiček.

Griša Koritnik

Božična misel sirot

»Nič se bati, ljuba mati,
vsako leto Bogec zlati,
novega pridelka da...

Da pšenice, rži in ajde,
in koruze in prosa,
pa še drugih sto dobrot!

Da nam jabolk, hrušk in grozdja
polne koše — polne brajde.
Ne pozabi nas sirot!

Nič se bati, ljuba mati,
vsaga da nam Bogec zlatila

»Vsaga res, sirotki moj!,
v izobilju daje Bog.
A enega nam noče dati,
da bi bilo kraj nadlog,
le ljudi nam noče dati
blagih src in dobrih rok!»

Utna

Polnočnice

Zlato se v luninem svitu blešče
zvezde na snežni poljani,
bele od strehe spet sveče vise,
kakor v tem času so lani.

V blaženi noči zasanjan je svet:
v cerkvi za hribom pozvanja,
v hlevu na stamici božjega spet
Deteta rojstvo oznanja.

Vernikov truma v hram božji hiti,
orgle svečano donijo;
v hlevu pred Detetom božjim kleči
Jožef, pastirci z Marijo.

V srcih molitev se nova buči:
upa nikar nam ne jemlji;
brata odreši, ki gladen trpi,
mir daj ljudem spet na zemlji!

Lidija Grilec

Raffael Santi: MADONA Z DETETOM. Perorisba (Iz Britanskega muzeja v Londonu)

Božični soneti

Ne bom nocoj prižgal belih sveč
vsem živim v zgled pred betlehemskim
gričem!

Prižgal bom raje svečko v čast
mrličem,
ki v fronto šli v objem so smrti leč...

Pustiti morali so dom in peč,
da bi borili v zimi se s hudičem,
ki jih nagnal je v vojno s pasjim bičem
ljudem svetla s smodnikom črnim
streč

In molil bom in jim po svoje pel
posmrtnice z užaloščeno dušo,
ki z njo vse njih tegobe sem trpel.

Pa še pokleknil bom na mrzlo rušo
in s svojim toplim srcem jo ogrel,
da preboli teh dni ljubezni sušo!

O, bolje kakor v časih teh živeti,
je za življenje biti slep in gluhi,
ko v njem zavladal je nasilen duh,
ki cvet svobode hoče v kali streti!

Kot volk brezsrčen človek je na sveti,
odkar samó razum ga vlada suhi;
zdaj mu sovraštvo je vsakdanji kruh,
iz srca mu ljubezen več ne sveti —

Naš sen o bratstvu v zdajšnjih dni
podobi
se izprevrget je v vesoljno smrt,
ki pokončanje na vseh koncih trobi.

Ves svet se v zemljo je zaril ko krt —
Nad njim pa čakajo miru golobi,
da v njem strasti se vseh poježe srd!

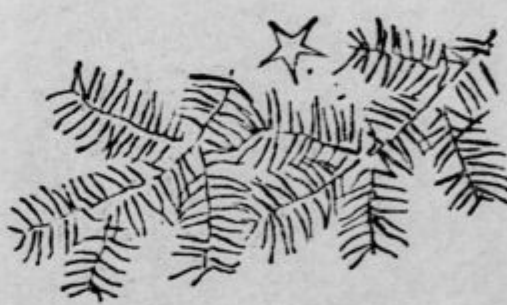
Nocoj pa čujem mater jok in stok,
ki so tega človeka nam rodile;
njih roke vidim, ko da bi prosile,
naj se nocoj jih usmili večni Bog...

Kdo zna Njegovih potov tajni krog?
Se bodo li prerokbe izpolnile
in potrditev svojo spet dobile
s krvjo na križ pribitih rok in nog?

Takó so temne te nebeške zarje,
ki padajo skoz molk večernih dalj,
ko da še treba v nove bo viharje...

Pa če usod nas stáre težki valj,
komu naznanja pesem zdaj čez Barje
veselo vest: »Rodil se nam je Kralj!»

Janko Samec

G. Z. Schmidt: STUDIJE OTROSKIH GLAVIC. Ujedanka (Justinova zbirka)

INICIALKA L. Lesorez iz knjige: Orakel iz leta 1875. (iz Justineve zbirke)

Legenda o ponižnem vojaku

Veselo božično povest sem hotel napisati, pa mi je takisto, kakor da bi bilo vseh veselih povesti konec. Dandanes, ljudje krščanski, ni čas za ganljive istorije o izgubljenem sinu, ki se na sveti večer spokorjen vrne pod rodno streho; o zaljubljenih, ki se najdejo ob prižgani smrečici, o bogatinu, ki se mu v božični noči otaja trdo srce...

Dandanes so človeku vse drugačne reči na misli. Kazalec se pomika od ure do ure, in milijoni src trepečejo: Katera je moja? Dan se utrinja za dnem, in narodi te zemlje jih štejejo: Kateri je naš?

Zato velja danes na vsem širokem svetu samo ena zgodba: tista, ki sem vam jo sklenil povedati, če bom znal.

Živel je fant, moj Bog kakšen neki: takšen, kot jih je na stotine, na tisoče, na milijone. Niti ni bil zelo pameten niti ne zelo neumen; dober in slab, grešen in pobožen je bil, tako slišim, ravno za domačo rabo. Skrbel je za mater, hodil k dekletu, oral njive, sejal, kosil in vozil, pokladal živini in skratka, opravljal svoje delo kakor toliko drugih ponižnih ljudi. Kjer so se tenji, je odrinil svoj del, in kadar sta bili ied in pijača na mizi, se ni upiral; bogve kaj drugega tako ni imel.

Nič dosti ni poslušal, ko so ljudje ugibali, da se gode na svetu hude reči in da utegne biti kmalu še huje. Po sebi je vedel, da ima vsaka hiša sama s seboj več ko dovolj skrbi; kdo bi le utegnil premišljevat, kaj bo komu vzel in koga si bo podvrgel?

Zato je tem bolj ostrmel, ko je na dan pred božičem židane volje prinesel mah iz gozda in našel mater prepadeno in vso vas narobe in so mu povedali, da morajo fantje, možje in konji takoj k vojakom: vojna bo, sovražnik se bliža meji in treba je braniti deželo.

Mati je jokala, dekle je jokalo, vse matere in žene in dekleta in sestre so vekale in trepetale, in mali otroci, ki še niso razumeli, kaj je to, so prestrašeni lovili očete in brate za hlačnico. Fant je v trenutku premislil, za kaj

gre, ne do dobrega, samo na pol, kolikor je v naglici utegnil, potem pa razkačen vrgel mah v kot in zaklel, da je kar blisnilo po mrčni veži in je mah od groze prenehala z jokom.

Zaklel je, šel je pa le, kajti bil je ponižen fant, vreden pokorščine in reda. Pustil je sveti večer in jaslice in jokajočo mater in obupano dekle, odvezal rjavca in pramo in odjahal namesto k polnočnicam, z drugimi moškimi vred v mesto k polku. Pot je bila dolga in dalj ko so jahali, dali je premišljeval, fr. huje mu je bilo. In ko so prihajali v mesto, je bilo že skrajni čas, kajti sovražnik je stal tik ob meji in polk se je pripravljaj za odhod.

»Janez, Janez,« je vprašal stotnik, ko je zagledal fanta. »kaj se držiš, kakor da bi bil Bogu pelin popasel, in kaj so ti oči tako rdeče?«

Fanta je bilo sram, a se je vendar ohrabil in rekel:

slila pred pustom vzeti, in zelo se bojim, da mi je ne bi kdo premotil.«

»Janez, Janez, deklet je dovolj na svetu,« je stotnik odresal. »in če to izgubiš, tri druge dobiš, svoboda pa je samo ena. Kakšen tič pa si, da bi se za babo v sužnost prodal? Hej, dajte mu ljubico, ki je do smrti zvesta, dajte mu svatovsko suknjo in pražnji klobuk na glavo!«

»Če ni drugače, naj bo,« si je mislil ponižni fant in ubogljivo zlezel v vojaško suknjo, ki je bila enako sivkasto-rjava kakor ilovica na domači njivi, se pokril z jekleno čelado in vzel puško, ki so mu jo dali, novo puško s cevjo iz črnega jekla, in si jo obesil čez ramo. In komaj je bil tako storil, ga je minila vsa žalost za materjo in dekletom in domom, in vsakršna druga misel v njem se je umaknila občutku da ne more več odložit, ne sivkastoriave suknje ne jeklene čelade ne puške, ki jo

Tedaj pa je neko noč prišlo v rove povelje: o prvem svitu, za vsako ceno, brez ozira na žrtve...

»Fantje,« so jim govorili častniki, »vse je na kocki. Moramo jih razbiti, čeprav vsi poginemo. Napravimo torej križ in udarimo kakor ljudje, ki so vrgli življenje od sebe!«

Pri teh in takšnih besedah je marškaterega zamrazilo, da sam ni vedel, kaj je, pogum ali strah. Ponižni vojak pa si je vdano zategnil pas, krepkeje stisnil puško in rekel:

»Če je tako, pa umrimo: Bogu v čast, duši v zveličanje in takisto, da ne bo sramote za našo vas. Jaz sem narod!«

Sam ni mislil, da bi bilo to kaj posebnega, a tisti, ki so ostali in povedali, pravijo, da v svojem življenju niso slišali bolj vzvišenih besed kakor so bile te besede ponižnega vojak. V knjižah so jih zapisali, in kamen vsekane se blešči na spomenikih, in mnogi trdijo, da

variše in nasprotnike. Marš kaj je videl in daleč je videl. Videl je mater, kako sedi siva in sključena za pečjo in s suhimi ustnicami šepetaje molitev, in svoje dekle je videl, kako se drugemu hotljivo smehlja. Ponižnemu vojak pa ni bilo za nič več hudo in ničesar več mar, saj je vedel, da drugače biti ne more.

In ko je tako gledal, se mu je zazdelo, da se odmika od vsega, daleč nekam v prečudno jasno bleščavo. Sredi te svetlobe je bil nebeški raj in v raju je sedel On, precej drugačen in še dosti lepši kot so ga imeli naslikane doma v oltarju. Milostno je zrl na ponižnega vojak in držal v rokah kristalen kelih, poln rdečega vina, in ponižni vojak je vedel, da je to vino njegova srčna kri.

»Janez, Janez,« je izpregovoril Včni, »dobro in meni donadljuje smrti si umrl. Tole je tvoja kri in po tej ponižni krvi bom razsodil pravdo. Povej, kaj si prosil za plačilo!«

Vojaku je bilo vroče od ponosa in hkratu nekam temo. Takisto mu je bilo, kakor da bi stal živ pred Njim in držal roko ob čeladi.

»Pokorno javljam, Gospod Bog, da nisem vreden,« je začel. »Kaj sem storil, je bilo zapovedano, in ko bi ne bil storil, bi bil pravec in moja mater bi bilo za sina sram. Če je bilo prav, kar stotnika pohvali, saj mora vsak čas priti.«

»Tudi stotnika ponlačam,« je rekel Bog, »s tvojo žrtvijo mi je plačilo, ker je bila najboljši vdana. Govori, kaj naj ti dam?«

Ponižni vojak bi se bil neznansko rad počutil za ubliem, pa je vedel, da ga je bil pustil na zemlji. Čez čas je delal.

»Pokorno javljam, Gospod Bog, nikar me ne vzemi v nebesa.«

Bog je vojak čudno pogledal in videti je bilo, da mu pranja ni všeč.

»Torej me počakaj,« je rekel Bog, »oblika?« je vprašal s stroгим glasom.

»Pokorno javljam, pač, Gospod Bog, a saj bi imel samo sitnost z menoj. Glej pri soldatih sem dobil navado, da hudičevu grdo govorim in sakramensko preklinjam. Kaj bi takšna duša v tvojem raju? Meni bi bilo nerodno, tebi pa še bolj, po nebesih bi se kadilo in pred vsemi angeli in svetnicami bi me moral skriti.«

»Kaj naj torej storim s teboj?« je vprašal Vsemogočni in nagrbnat čelo. »V peklu te jaz ne pustim, za nebesa pa sam praviš, da nisi.«

»Pokorno javljam, da bi se najraši vrnil tja, kjer sem obležal. Privadil sem se kraja.«

»In kaj bi tam?« se je zavzel Gospod.

»Pokorno javljam, stražil bi! Kakor prej živ, bi še po smrti pazil, da se ne pritepe z one strani kak pasji sin, kak — vrage mu — in ponižni vojak je ob sami misli na kaj podobnega tolikanj divje pogledal in tolikanj grozovito zaklel, da so se oblaki zazibali in je več svetnic pri tisti priči omedlelo in si je Gospod Bog z obema palčema zamašil ušesa. Pa ni bil nič hud Gospod Bog, še namuznil se je, čeprav zelo veličastno.

Domenico Tiepolo: BEG V EGIPT. Ujedačka (iz Justineve zbirke)

»Pokorno javljam, gospod stotnik, da to ni prav. Mater sem pustil doma, brez žive duše, ki bi ji pomagala, in če bi na kak način —«

»Janez, Janez,« mu je stotnik strogo segel v besedo, »tvoja mati je samo tvoja mati, a domovina, ki te kliče, je mati vseh mater in vseh njihovih otrok. Ta je tista, ki moraš zdaj misliti nanjo.«

»Pokorno javljam, gospod stotnik,« je fant še poizkusil, ker mu srce ni dalo odnehati, »dekle imam, ki sva se mi-

nosil, ampak da mora ubogati, kakor vsi tovariši in iti tja, kamor grede oni, in ostati z njimi do konca.

Ponižni vojak je stopil v vrsto, rogo vi so zapeli, bobni zaropotali, polk je krenil na pohod, in ko je korakal iz mesta, je z močnimi, hripavimi glasovi zavzdignil pesem:

»Mati je moja siva planina — brate ti moj! Zena je moja puška jeklena — brate ti moj!«

Dea se moja drobne svlačice — brate ti moj!«

ali tako nekako, saj je vojaških pesmi povsod na svetu obilo, in vse so druga drugi nalik.

Tudi ponižni vojak je korakal in pel. Zdelo se mu je, da ni več on sam, ampak člen v telesu težke bronaste kače, ki se hudournu vali skozi sneg in mrz. Skrb, kaj bo tam, kamor gredo, ga ni vznemirjala. Karkoli ga je čakalo, je čakalo prav tako vso silno množico mož, ki so bili z njim, in vojak si ni mogel zamisliti nevarnosti, ki se ob njih ne bi razbila, kakor se buh krivca razprši ob skali.

Prišli so v rove, ko je boj že divjal. Mah na mah so odbijali trume človeških bitij v podobnih nekaznih plaščih in s podobnimi čeladami na glavah, in razlika je bila samo v tem, da so oni pri naskoku drugače kričali in drugače stekali v mukah svojih ran. Ponižni vojak je zvesto delal to, kar so delali vsi, meril, prožil, se potuhoval pred granatami, se skrivaj letalom, naskakoval, lučal bombe in suval z nožem v živo meso. Prav za prav mu je bilo nasprotnikov žal in časih je ugibal, kaj neki poreko matere in dekleta tistih, ki so obležali pred njegovim zaklonom, da ne vstanejo nikoli več. A še bolj jasno se je zavedal tega da »oni tam« ne smejo naprej. Te misli je bilo ponižnega vojak huje strah kakor smrti, ki je kosila daleč na okrog. Bil je kosmat kakor zver, blaten, smrdeč od nesnage in poln uši, toda vse je vdano prenašal, ker je bilo tako zapovedano in ker je čutil, da ne more biti drugače.

Minila je zima, prišla je pomlad in spet jesen in zima in spet pomlad. Boji so postali čedalje huji. Mnogo tovarišev je bilo že mrtvih, mnogo so jih bili ranjenih odpeljali nazaj, spet in spet so prihajale nove čete, a tudi sovražnikov je bilo vse več in več. Vojaki so še ubogali, bili so se, ubijali in mrli, toda komaj so se verjeli, da je njihovo vztrajanje samo cena za srečni konec, in v očeh jim je plapolal obup.

so lažje in svetlejšje od vseh izrekov vseh pesnikov tega sveta. Stotnik, ki je stal tisti mah blizu vojak, jih je bil slišal in mu je položil roko na ramo, kakor da bi ga hotel objeti.

»Janez, Janez,« je rekel, »saj sem vedel, da si en fest soldat!«

In vsi tovariši so začutili, da je ponižni vojak izrekel tisto, kar jim je bilo samim na jeziku, in nihče ni bil več ne truden ne lačen in ne plah.

Malo pred zoro so zarjaveli topovi od jutrnje do večerne strani. Stotnik je nagibno stal in štel zadnje zvezde in ko se je začrtal na slemenih gorah prvi svit in je ura kazala določeni čas, je kričnil povelje in prvi skočil iz rova. Skočil je prvi, a pred njim je bil zunaj ponižni vojak, in vsi, kar jih je bilo, so za njima planili v smrt, ki je lajala naroti.

Boj je divjal iz ure v uro, pojemal in se spet razvnel. In ko je solnce prispelo na vrh neba, je videlo sovražne trume poražene in bežeče.

Toda premnogo jih je bilo, ki niso s tega sveta gledali zmage. Stotnik je ležal nekaj naprej od rova, in spredaj, daleč tam na skrajnem koščku zemlje, ki je bila davi še v tuičevi oblasti, je spal ponižni vojak svoje poslednje spanje.

Spal je in hkratu bedel. V njegovem telesu ni bilo več življenja, a vendar nekako ni bil mrtve. Videl je vsbi lastni blede obraz, videl stotnikove prestreljene prsi, videl vse žive in nežive to-

G. B. Tiepolo: KOZAK. Lavirana risba (V Albinu na Dunaju)

G. Battista Pinzetta: PRESTRASENI PASTIR. Platno (Muzej Settecento v Benetkah)

Boucher: PUTINA. Bakrorez (iz Justineve zbirke)

»Janez, Janez, zaradi tehle krvavih kapelj ti izpregledam,« je dejal. »Bodi torej po tvojem in vrni se, odkoder si prišel, in zvesto stoj na straži. Pa kletve in kvante se mi odvadi. Janez, da bova prijatelja na sodnji dan!«

»Razumem, Gospod Bog!« je rekel ponižni vojak in se po predpisih zasukal na peti. In ko je odhajal, so stali od božjega stola pa do nebeskih vrat v dveh vrstah vsi mrtvi tovariši s polkovnikom, stotnikom in skoraj vsemi častniki vred, in vsi so mu salutirali. Zelo ganjen je bil vojak, milo jih je gledal, ko je šel mimo njih, treniti ali ziniti se pa ni upal, da ne bi bilo zoper red in spoštovanje.

Dolga, dolga je morala biti pot v nebesa in nazaj, kajti ko se je ponižni vojak vrnil na svoje mesto, so bili vsi rovi zasuti, vsi grobovi zravnani in na zemlji, ki je bila takrat do pijanega sita krvi, je cvela rdeča ajda.

Ponižni vojak je ostal na straži, kakor si je bil izprosil za plačilo, in bo varoval mejo dežele do sodnjega dne. Dnevi minevajo, noči uhajajo, on pa ne vidno in neslišno koraka sem ter tja, venomer sem ter tja, in s vseh strani gleda na to stran in grozeče na ono. Le kdaj pa kdaj vrže oči na okrog, kakor bi se bal, da ga ne bi stotnik zalotil, in se skloni do tal in rahlo, rahlo popravi žito, ki ga je stotnik ploha, ali travo, ki jo je zmešal vihar.

Na njegovem grobu stoji graniten lev z napisom:

Ponižnemu vojaku.

In niže:

Jaz sem moč in večnost te zemlje.

Ko so ga odkrivali, je imel slavnostni govor svila general, ki je bil na dan vojakove smrti najmlajši podporočnik v polku. Neki pesnik, ki je bil tudi tam, pripoveduje, da je v trenutku odkritja zagledal sredi množice prikazen, visoko kakor oblak, veličan v sivkastorjavem plašču, z iekleno čelado na glavi, z očmi ostro uprtimi preko meje in z nočem na puški nagnenim kakor za naskok. Ta velikan je bil duh ponižnega vojaka, ki varuje mir svoje dežele.

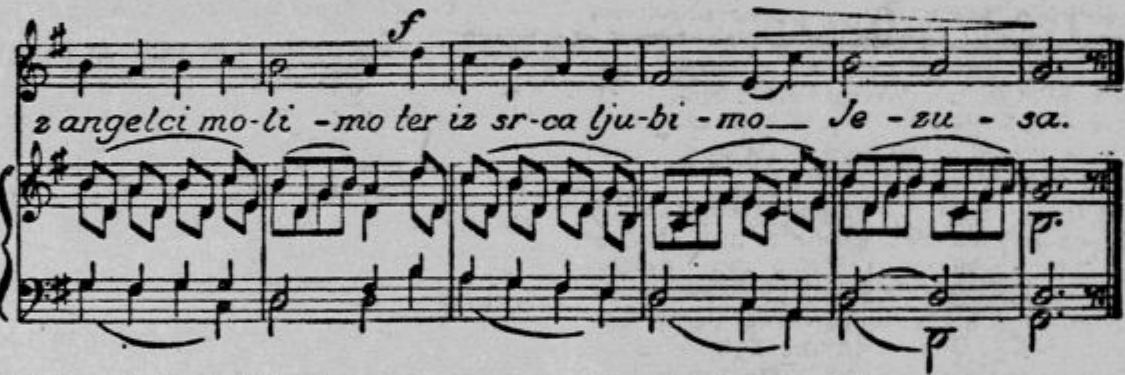
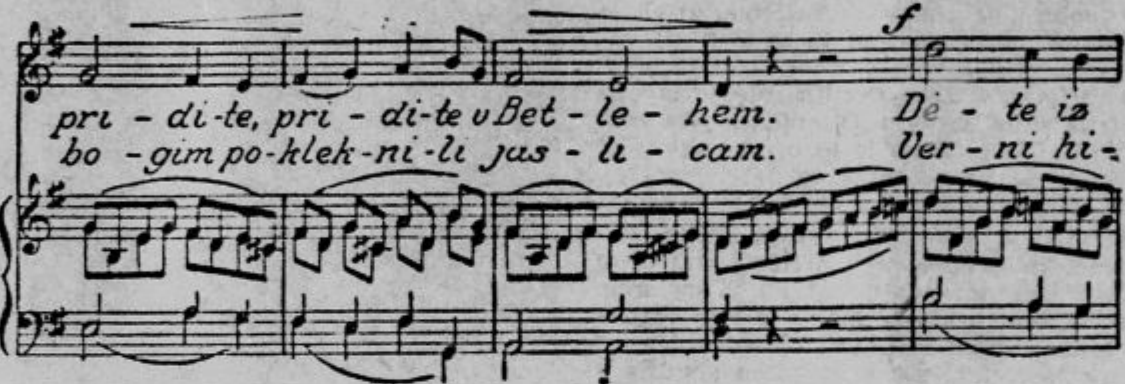
VLADIMIR LEVSTIK

Janez Šubic: MATI IN DETE. Olje (Narodna Galerija v Ljubljani)

Stara božična

Harm. Fr. Venturini

pač lahko čutim z Vami, povsem pa jo bom mogel ceniti šele tedaj, ko mi bo sta oba moja prijatelja, sekijski šef inž. Anton Hafner in višji inšpektor arh. Anton Gasparin (oba slovenskega porekla po rodu prav kaor brata Šubic iz Poljan) prevedla posamezna poglavja Vaše knjige. Jaz govorim in čitam samo nekoliko česki.

Vnania in notranja oprema monografije je prvovrstna. Ali je bilo vse izdelano v Jugoslaviji? Imate že taka podjetja, ki lahko izdelajo tako dovršene barvne reprodukcije, kakor je na primer Jurija Šubica »Pred lovom? To je zame sploh najbolj mojstrska podoba v vsej knjigi. Nič ne pretiravam: to povsem popolno, kar klasično sliko bi lahko postavili v isto vrsto s kakšno podobo velikega, starega holandskega slikarja Vermeera! Je pač nastala v Jurijevi pariški dobi. Ali je ta mojstrovina v vaši Narodni galeriji v Ljubljani?

Izmed krajin so zlasti v kolorističnem pogledu izborne: »Sadovnjak. Krajina v Normandiji, Vrtnar. Prav v bližini slike »Pred lovom« bi postavil še »Samo«, ki je poleg tega poetično zelo tanko občutena. Lahko bi jo postavili v isto vrsto z mladostnim delom »Družina«, toda le to je pač mladostno delo in še konvencionalno, vendar človek kar strmi, da je mogel kaj takega ustvariti 23 letni umetnik in pri vsem tem samo iz spomina, brez uporabe naravnega modela! Bil sem sām prisoten, ko je moj ljubi prijatelj Jurij Šubic slikal na Dunaju pri našem dragem profesorju Ch. Griepengerlu to podobo, obujajoč v spominu svojo rojstno hišo v Poljanah. To sliko, ki mi jo je bil Jurij takrat podaril, hranim kot ljub spomin: visi nad mojo pisalno mizo. Od nje se kar ne morem ločiti in dokler bom živel, jo hočem imeti pri sebi, poskrbel pa bom, da preide po moji smrti to mladostno delo Jurija Šubica v vašo Narodno galerijo kot moje volilo. Zanimalo Vas bo, da sem našel v neki mapi v svojem ateljeju s svinčnikom narejene skice za poznejše lavirane risbe »Štirje letni časi«. So to

ozdravlja bolniške, vendar je ta oltarna slika slabša, zelo akademična. Zato so pa ilustracije za slovenski časopis »Zvon« odlične, zlasti »Raja Begun« (Zvon 1878). Tako dramatsko občuteni motiv spominja na »Warszawo« poljskega slikarja Arturja Grotgerja. Religiozni oltarni sliki »Pietà« sta prekrasni. Težko bi se odločil v isbiri, katera je večja umetnina: Jurijeva Pietá v Poljanah ali Janezova na Breznici? Nemara sta obe deli enako pomembni. V portretu se mi zdi Janez pomenljivejši. V barvah reproducirani portret »Podoba sestre Mice« je kar znamenit, kakor da bi ga naslikali veliki nemški slikar Leibl. Ta rodbinski portret je zares prvovrsten: ta izraz, pa te roke! in pri vsem tem je kakor stari mojstri trden v barvi in v kompoziciji! »Ana Šubic« je ganljiva v izrazu, takisto »Stefan Šubic«, »Pavle Šubic« in »Stric Janez Šubic«. Kakšen močan rodbinski čut sta pač imela oba brata, da so mogli nastati taki mojstrski portreti njihovih bližnjih sorodnikov!

Od Jurija bi hotel še s posebno pohvalo omeniti dekorativne slike »Prirodoslovje«, »Starinoslovje« in zlasti še »Umetnost«. S kakšno virtuoznostjo (v dobrem smislu) so komponirane te

INICIALKA A IZ LETA 1578. (Iz Justinove zbirke)

Tehnično znanje obeh bratov je bilo enako močno. Po duševnem občutju pa je Jurij globlji... Na Dunaju in v Pragi sta oba brata prijateljsko občevala z velikim Feuerbachom, z njegovim najpomembnejšim učencem Hynaisom, z romantikom Maksom Pirnejem, z Ženiškom, z arhitektom Zitkom, Freudwaldom, Makartom, Wolfom; v Parizu s Cabanelom, Bourgerom, Brožikom, Hynaisem, Munkacsyjem. Na Dunaju

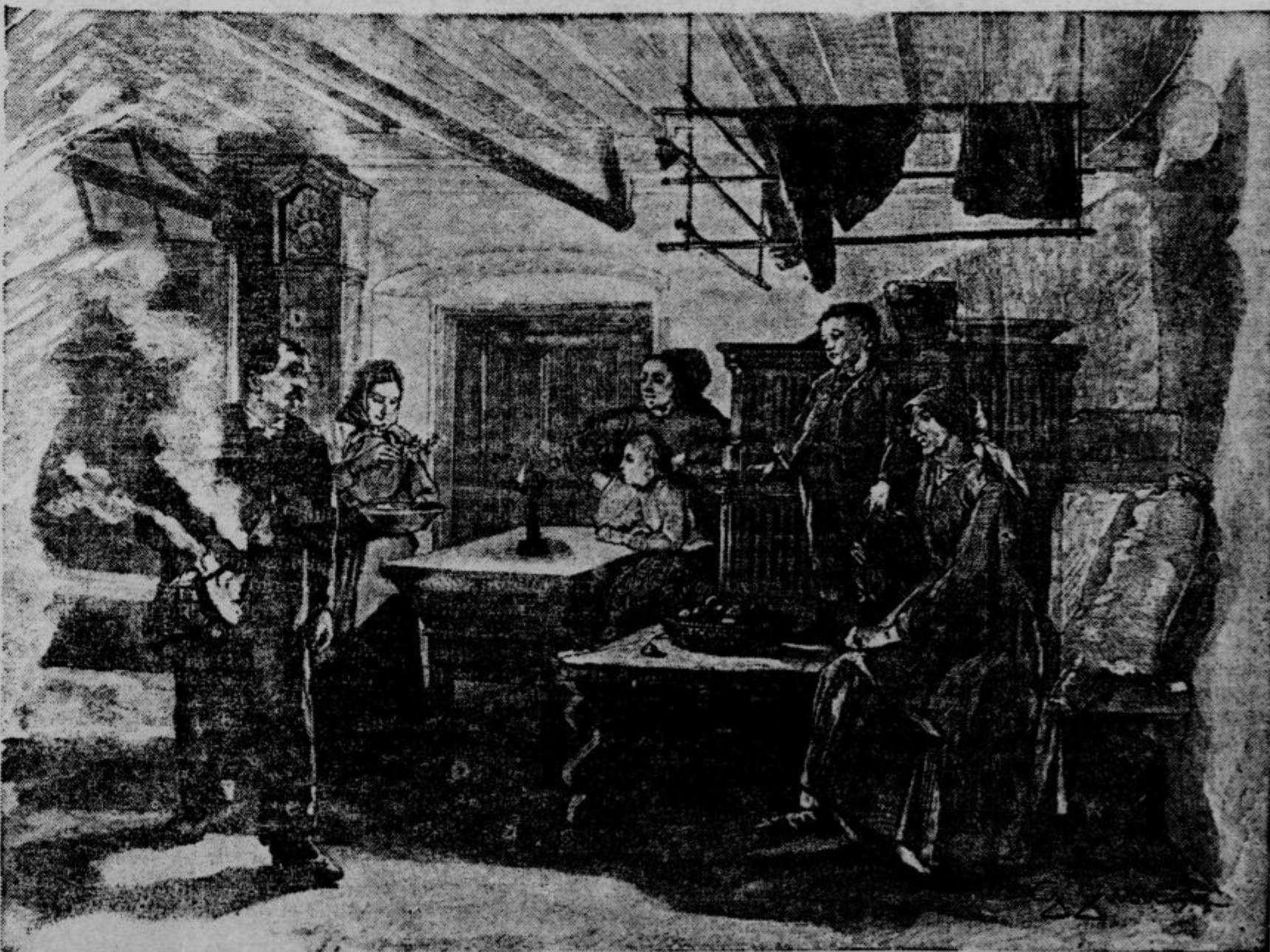
Boucher: PUTINI. Bakrorez (Iz Justinove zbirke)

alegorije v težavnem prostoru! In draperija: kako mogočno obvladujejo v tehničnem pogledu in v liniji! Kako krasno narisani in modelirani sta lepi ženski telesi! V tem Jurij pač prekaša brata Janeza, medtem ko je v portretu Janez močnejši, čeprav je Jurijeva »Podoba Franje Tavčarjeve« takisto prav lepa. Izmed Janezovih podob je pač najpomembnejša »Sveti Martin ozdravlja bolnico«. »Kronanje Marijino« je odlično v barvi, risbi in kompoziciji. Tu je Janez temeljito studiral stare italijanske mojstre. Po barvi spominja ta oltarna slika na Moreta da Brescia ali Bonifacia Veneziano: zadržan, dobro odmerjen topel žar izžareva iz podobe.

Da, tako bi lahko še veliko napisal o svojih vtisih na podlagi Vaše knjige. Ganljivo lep je v izrazu portret Jurija Šubica, ko ga je naslikal Hynais (pač v Parizu) Takega sem poznal svojega prijatelja, ko je iz Pariza prihajal na obiske na Dunaj. Prav je, da ste ta Šubičev portret postavili na naslovno stran!

na Akademiji smo imeli profesorja Karla Wursingerja, Eisenmengerja, Griespenkerla. Slednji je zaposlil Jurija in mene v svojem zasebnem ateljeju, kjer sva slikala velike dekorativno monumentalne podobe za muzej Augusteum v Oldenburgu, tako na pr. sago o Prometeju v štirih podobah itd. Mnogo arnamentalnega sva bila morala delati po naročilu velikega arhitekta Teofila Hansena. Obžalovati je, da nista brata Šubica doživela višje starosti, takisto je škoda, da se je dal Jurij v Parizu tako izkoriščati kot pomočnik Munkacsyja, Hynaisa in Brožika. Mar naj bi bil več časa porabil za svoja lastna dela, pa bi nastalo več podobnih umetnin, kakor je tista »Pred lovom«.

»Kako lepo je« — zaključuje ta del svojega pisma prof. Michalek — »da Jugoslavija tolikaj časti svoje umetniške talente in izdaje monografije, ki naj ohrani njih spomin v sedanosti in bodočnosti. Zakaj gorje deželi, ki bi zanemarjala umetnosti in njene častne predstavitelja.

Jurij Šubic: NA SVETI VEČER. Lesorez po lavirani Šubičevi risbi

G. B. Tiepolo: STUDIJA. Risba z belo in črno kredo (Iz zbirke v Frankfurtu)

G. B. Tiepolo: ANGELL. Izrez po platnu v šoli S. Rocca v Benetkah

Pravljica Do'gega Saše

Bilo mi je takrat sedem let. Oče je imel svoj atelej v veliki neprijazni hiši z umazanim dvoriščem, polnim vresčevih, zamukarnih otrok. Nikoli nisem smela doli in se z njimi igrati. Mama je rekla, da se to ne spodobi za dobro vzgojenega otroka. Včasih sem s hrepenenjem gledala z balkona doli na šatore iz starih cunj, kjer so se paglavci, namazani s sajami, igrali roparje. Nikče se ni znenil zanje, le če so preveč razsajali, se je nenadoma prikačala debela hišnica v copatah in zavpila nanje s strašnimi posviki, s katerimi so se otroci potegovali v preprih obmetavali med seboj. Zadaj v dvorišču so bila nizka, napol strohna vrata, ki so držala v mrčno luknjo. V tej luknji je prebival »Dolgi Saša«. Bil je dolg in suh, z upognjenim hrbtom in lasje so mu padali na ramena. Nihče ni vedel njegovega pravega imena, vsi so ga klicali za »Dolgega Sašo«. Nekoč sem slišala, ko je oče rekel, da je Saša ruski emigrant. Nisem razumela, kaj je to, a od tistega hipa dalje je hotel ta starec nekaj tajinstvenega zame.

Čudovito lepo je znal igrati na svoje gosli, a to je storil le redkokdaj, ker ga je debela hišnica takoj ozmerjala. Otroci so ga imeli radi, zbirali jih je okoli sebe in, na starem zaboji sedeč, jim je pripovedoval pravljice. Dostikrat sem se prikradla na balkon in z zavistjo opazovala malo gručo na dvorišču. Nekoč me je zalotila gospo-

dična Berta, moja vzgojiteljica. Bila je zelo huda, ko sem ji razodela svoje želje. Hotela me je zatožiti staršem, a sem jo prosila odpuščanja in bila je pripravljena molčati, če ji skočim doli v trafiko po cigarete.

Bilo je že jeseni, ko so moji starši odšli na potovanje. Gospodična Berta se ni dosti brigala zame, le včasih sem morala iti po cigarete. Nekega dne me je spet poslala v trafiko. Ko sem z zavojčkom v roki spet stopila v hišo in sem stala že na prvi stopnici, sem opazila, da so dvorišna vrata odprta na stečaj. »Dolgi Saša« je sedel na svojem zaboji in napeval strune na goslih. Vroče me je prešinilo ob drznem sklepu. Obrnila sem se in stekla h goslaču. Presenečen je spustil gosli na kolena in me začudeno gledal. Bila sem v veliki zadregi. Saša se je prijazno nasmehnil in me pobožal po lasih.

»Glej, glej, kakšna pravljica princeska je prišla! Kako ti je pa ime, ti, mala zlatolaska?«

»Adrijana«, sem dahnila. Starec me je krenil po bradi in se nasmehal.

»Ne bodi tako plaha, saj te ne bom pohrustal. Kaj pa želiš od mene?«

Še vedno sem gledala v tla. Tedaj je padel moj pogled na zavojček cigaret. »Za sem ga držala v desnici. Pomolila sem mu jih in se drznila prvič pogledati v njegov obraz. Naguban, poln brazd. Branil se je vzeti moje darilo. Položila sem mu ga na gosli in hotela zbežati, pa me je ujel za krilce.

»Počakaj, da se ti zahvalim, moja mala vila!«

Sklonil se je in pritisnil poljub na moje kodre. Nekaj trenutkov sem obstala vsa zmedena, potem pa sem se obrnila in stekla preko dvorišča v hišo, po stopnicah navzgor in brez sape dospela v stanovanje.

Srce mi je burno utripalo, neznan, sročan občutek me je vso prevzel. Niti klofuta, ki mi jo je dala gospodična Berta, zaradi cigaret, me ni mogla iztrgati iz te sreče.

Od tega dne dalje sem izrabila vsako priliko, ki se mi je nudila, da sem smuknila doli k »Dolgemu Saši«. Vedno sem mu kaj prinesla. Enkrat kos torte od obeda, drugič jabolko ali rebre čokolade, nikoli nisem prišla praznih rok. Starec me je kmalu vzljudil in odlikoval pred drugimi otroki, ki so prihajali k njemu. Ti me niso nič kaj prijazno gledali in so mi povsod nagajali, kjer so le mogli. Potem jim je Saša zagrozil, da ne bo povedal nobene pravljice več, in mirovali so za nekaj časa.

Ko se je bližal božič, se je starec vedno pogostejše zaklepal v svoj brlog in ni pustil nikogar k sebi. Otroci so se raje hodili kepat na cesto, ker so se ball, da ga razjezijo s svojim kričanjem. Saša pa se je le skrivnostno nasmehnil, če ga je kdo vprašal, zakaj se je nenadoma tako ločil od zunanjega sveta.

Prišel je Sveti večer in z njim teta Cecilija z Ivančkom in Miško kakor, vsako leto. Dobila sem cel kup igrac, obeliko in zlat prstan z zelenim kamnom. Zelo sem se veselila daril in radostno sem objela starše. Tedaj sem se spomnila »Dolgega Saše« in dihal mi je zastal, ko sem pomislila, da nima lesketajoče se smrečice, niti jasilic, najbrže niti ni dobro večerjal. Rada bi mu bila naredila veselje, naj se tudi on veselil z nami. A kako? Stisnila sem se v kot in napeto premišljevala. Postala sem zelo žalostna, ker se ničesar pravega nisem domislila. Sestrična Miška je na tleh slatila mojo punčko in oči so ji žarele. Njen bratec Ivanček je z mladim kužetom, ki ga je oči dobil, norel po sobi in vriskal od veselja.

»Adrijana!« Teta Cecilija me je strogo motrila skozi lornjon. Obrnila se je k mami: »Moj Bog, kako je ta otrok razvajen! Še briga se ne za svoja darila. Le poglej, kakšno veselje imata moja dva!«

»Kaj ti je?« me je vprašala mama. Nemogoče mi je bilo pred predirjivimi očmi tete Cecilije povedati, kaj mi je na srcu. Stresla sem z glavo. Mama me je prišla za roko in me odvedla v mojo sobo. Tu me je molče slekla, me brez besed položila v posteljo in odela. Solze so me dušile.

»Mama«, sem dejala in ji roke ovila okoli vratu, »ljuba mama, ne bodi huda, saj se res tako veselim daril, toda če se spomnim ubogega Saše v njegovi revni sobi, ki mu božiček gotovo ničesar ni prinesel, postanem vsa žalostna in se ne morem tako veseliti kakor Miška ali Ivanček.«

Mama me je začudena pogledala. Potlačila mi je roke pod odojo in se vzravnila.

»Neumni otrok ti! Kaj te le briga ta stari berač, ki ga sploh ne poznaš. Najbrže je vse zapil. Zdjaj pa molči in zaspil!«

Utrnila je luč in zaprla vrata za seboj. Z odprtimi očmi sem ležala v postelji. Ni mi šlo v glavo, da je mogla mama tako govoriti o Saši. Gotovo ga še ni slišala pravilje pripovedovati...

Izenadala se je priplazil v mojo sobo zvok, sladek in uspravajoč. Zadenela je tiha melodija, presunljivo mehka, ob kateri je zatrepalo srce. Prisluhnila sem — Saša je igral na svoje gosli.

Tiho sem smuknila iz postelje in se splazila na balkon. Noč je bila svetla, sneg se je blestel v mesečini, dobro sem razločevala spodaj upognjeno postavo Saše z njegovimi goslimi. Nepremično ob ograji balkona stoječa sem poslušala. Roke niso čutile ledenomrzlega železa, noge so bile brez čuta za kamenita tla, videla in slišala sem le Sašo, ki je stal tam doli in igral. Nenadoma mu je lok zastal — ugedal me je. Pomahal mi je, stisnil spet gosli pod brado in zaigral pesmico, ki sem jo vedno najraje čula.

Trenutek pomišljanja in že sem se po prstih splazila skozi vežo, odrinila zapah in stekla po stopnicah navzdol na dvorišče. »Dolgi Saša« se ni malo ustrašil, ko me je ugedal pred seboj, tako iznenada, v sami srajčki in copatah.

»Moj Bog, otrok, kaj ti hoči na misel! Do smrti se lahko prehladiš. Pridi brž!«

Dvignil me je in ponesel v svojo skromno sobo, kjer me je spustil na majav stol. Vzel je zakrpano odojo, me zavil in hotel ponesti v stanovanje nazaj k mojim staršem.

»Ne, stric Saša, ne«, sem prosila. »Pusti me malo tu. Pri tebi je tako prijetno.«

— Bolesno se je nasmehnil.

»To ni palača zate, mala moja princeska. Tvoje oči ne smejo gledati revščine!«

Pobožala sem ga po roki.

»Ne smeš tako govoriti, stric Saša! Prav dobro se počutim v tvoji sobi. Rada bi še malo ostala tu. Ali mi dovoliš?«

Zasmehal se je in mi nall čaja.

»Če prosiš, ti ne morem odreči. Tu, brž izplj čaj, potem boš dobila nekaj lepega, kar sem naredil nalašč zate, zvezdica moja!«

Stopil je k omari in vzel iz nje nekaj zlatolasega, crnookega v modri svileni obleki in mi položil v naročje. Komaj sem si upala premakniti roke, dotakniti se rožastega obrazka z dolgimi trepalnicami.

»To si ti, mala princeska«, je dejal Saša in me vzel s punčko vred na kolena. »Isti plavi kodrčki, isti črni oči in modro krilce. Hotel sem ti podariti šele jutri, pa si me danes tako presenetila. Prišla si kot božiček v mojo revno sobo in mi prinesla toliko veselja in sreče.«

Bila sem presrečna. Zdjaj sem tudi vedela, zakaj se je v zadnjih tednih vedno zapiral tu notri. Objela sem ga in poljubila to ubogo, razorano lice. V očeh je imel solze, ko je videl moje veselje. Nežno sem pritisnila čudovito punčko k sebi in se naslonila na starčkove prsti.

»Stric Saša, povej mi pravljico! Prosim, povej mi lepo božično pravljico!«

G. B. Tiepolo: ANGEL OZNANJA. Izrez po platnu v cerkvi Carmini v Benetkah

Pobožal me je po lasih in začel pripovedovati:

»Daleč od tu leži prostrana dežela. Tam so dolge zime in mnogo več snega je, kakor tu. V tej deželi je stal grad z visokimi stolpci, obdan z obzidjem, da volkovi niso mogli do njega in do zlatolase princeske, ki je prebivala v njem. Mala kraljična se je imenovala Nataša. Imela je dolge plave kodre in oči, črne kot dvoje češenj. Njene oči jo je nadvse ljubil, podaril ji je lepe obleke, pripovedoval pravljice in zvečer ko so zunaj tulili volkovi in je vsa trepetala od strahu, je vzel svoje gosli in ji zaigral čudovite pesmi o soncu in cvetlicah, da je zaspala s sladkim nasmeškom na ustnicah. Bilo ji je sedem let, kakor zdaj tebi, ko so nekega dne prišli v grad mrčni, črnogledi ljudje...«

Glas starega Saše se je tresel, ko je nadaljeval.

»Hoteli so ubiti malo princesko in njene očeta, a se jima je posrečilo zbežati. Oče je utegnil v naglici vzeti le puško in svoje ljubljene gosli, od katerih se ni hotel ločiti. Bežala sta skozi brezkončno belo puščavo. Bilo je ravno na bošični večer, ko sta prišla v velik gozd. Nikjer ni bilo koče, da bi mogla prenočiti, v daljavi se je čulo strahotno tuljenje in mala princeska je bila vsa izmučena od mraza in gladi, da jo je oče moral nesti. Ko je prišla noč s svojim črnim pajčolanom in so gozdni duhovi šepetali v vejah, je zavil Nataša v svoj plašč in sedel poleg nje pod velike drevo. Polagoma so se priplazile mrčne sence, druga za drugo, vedno bliže. Tuljenje je naraščalo — bili so volkovi. Princeska je trepetala in plakala, njen oče pa je vzel puško in na slepo streljal med zveri.

A kmalu so mu pošli naboji in volkov je bilo vedno več, njihov krog vedno ožji. Ledeni veter je prodiral do kosti, zobje male kraljične so glasno šklepetali in stisnila se je k očetu. Zveri so bile že čisto blizu. Ma-

la Nataša je od izmučenosti zaspala. Oče je pokleknil pred njo, pripravljen, da jo brani s svojim telesom pred ostrimi zobmi. Tedaj je začutil les svojih gosli. Vzel jih je v roko, da se zadnjikrat čuje njihov glas. Nastavil je lok in zaigral najljubšo pesmico male Nataše. Strune so bile razglašene od mraza, a ni ga motilo. Nikoli mu še ni zvenelo tako mloko v tem trenutku. Igral je pesem o pomladi, o cvetlicah, iz katerih je mala princeska tako rada spletala venčke, igral je o soncu in ptičkih in pisanih metuljih. Nataša je spala. Kaker zlat plašč so jo obdajali lasje, njen bel obrazek se je svetil v temi...«

Starec so teklo solze v brado.

»Prosim, stric Saša, nikar ne joči!« sem zaiknela s šklepetajočimi zobmi.

»Ke je tako sviral, je opazil, da so postajale vrste strahotnih sence vedno redkeje, krog vedno večji. Ni vedel, da že vso noč stoji lok v zmrazih prstih. Zvezde so polagoma ugašale, nočni duhovi so zbežali!

Domenico Tiepolo: BEG V EGIPT. Ujčanka (iz Justinove zbirke)

G. B. Tiepolo: ANGEL OZNANJA. Izrez po platnu v šoli S. Rocca v Benetkah

G. B. Pittoni: ANGEL OZNANJA. Izrez iz platna (Akademija v Benetkah)

pred zarjo in kmalu se je tuljenje volkov čulo samo še iz daljave. Ko je napočil dan in so prvi žarki prodrli skoz drevje, so poljubili ledeni, bledi obraze zmazane princezke Zlatolaske... Vidiš, mala Adrijana, to je moja božična pravljica in tu pred tabo ležijo gosli, s katerimi sem odvrnil volkove od svoje Nataše...

Divje lhtenje je nenadoma pretreslo njegovo koščeno telo. Njegove sence se padale na plavalasno punčko v mojih rokah. Zdrknila sem z njegovih kolen, odeja je padla na tla, nisem se brigala za to. Vsa mokra od solz, trepetajoča od vročice, sem skušala pomiriti uboga starca. S tresočimi se prsti sem ga božala po vsemu. Kar se je potem zgodilo, se ne spominam več, le to vem, da je iznenada postalo vse črno okoli mene, potem sem padla v globok spanec in ko sem se zbudila, je stal zdravnik pri moji postelji in mi povedal, da sem izgubila pljučnico.

»Dolgega Sašec pa nisem nikoli več videla, odšel je nemanokam in mi pustil le moje čudovito lepo punčko in spomin na moj najbolj žalostni in najlepši sveti večer.

JERICA

Dve pridigi

O trdosrčnosti bogatinov

Zakaj stiskate moje ljudstvo in razbijate obraz siromakov? govori Gospod.

Ali siromaka ne maš dovolj že njegovo bedno stanje, naj mu mar srečni bogatin še bolj grenko dela njegovo življenje? Ali ni bogatin v svojem izobilju že dovolj radosten, ali se mora res iz kratkočasnja igrati še s solzami siromakov? Ali ni siromakejši sloj preprostega ljudstva dovolj stiskan in pogostokrat tlačan, mar mu sme kdo še razbijati njegov sramečljivi obraz in ga obsipati s krivicami? Zakaj stiskate moje ljudstvo in razbijate obraz siromakov? Ne vprašuje vas o tem plašen prosjak, temveč Gospod, ki je ustvaril tako bogatino kakor siromaka;

Raffael Santi: STUDIJA. Izrez po risbi (Uffizien v Florenci)

ne kliče vas na odgovor preprosti človek iz množice, temveč Bog vojnih trum, ki vsakomur odmerja pravico. Zakaj ravnote tako z mojim ljudstvom, z mojim siromaki? govori Gospod, Bog vojnih trum O, bratje moji, pomislite:

Vsi saničujejo siromaka in vendar je potreben za srečo bogatina.

Vsi premirajo siromaka in vendar mu je Bog dal terjatve do bogatinov.

Vsi stiskajo siromaka in vendar je to grča, ki vpije do neba.

Kako je bogatin trdosrčen do siromaka?

Trdosrčen je, kadar zaničuje njegov stan, ko bi vendar moral sočustvovati z njim.

Trdosrčen je, kadar mu v njegovih potrebah ne pomaga, ko bi bil vendar dolžan.

Trdosrčen je, kadar zlorablja njegovo slabost, ko mu je vendar zmerom koristen.

O ropazelnosti siromakov

Vsi daveči siromake so zli: toda mirna vest je kakor blagostanje, ki nikdar ne mine.

Je siromakešni sloj ljudi, ki mu je zmerom potrebna pomoč bogatinov: in ta sloj je s svojim stanjem in z božjimi naredbami malokdaj zadovoljen. Če bi imel v splošnem malo več vere, bi imel tudi več blagoslova z neba, več okrepčila v nesreči in več zadovoljstva o svojem življenju. Malo blaga v božjem strahu več velja kakor zakladi sveta, ki ne moreje nasiti Njihovo stanje je vredno sočutja; a njihove pregrehe zaslužijo grajo. Oglejmo si njihove najbolj navadne napake... Zmerom mrmarajo nad bogatini, da so tako trdosrčni; in pogostokrat imajo vzroka za to. Bogatini zmerom tožijo nad njihovimi malopridnostmi in mnogokrat jim ne želajo krivice — zakaj?

Pogostokrat je malo hvalečnosti pri njih siromakih, kadar jim človek pomaga; zakaj nimajo navade, da bi poravnali svoje dolgov.

Pogostokrat je malo marljivosti pri njih, kadar jih človek jemlje v službo; zakaj nimajo navade, da bi vestno služili.

Pogostokrat je slaba vest pri njih, kadar jim človek kaj zaupa; zakaj navado imajo, da poneverjajo.

Kar je človek posodil, mora izgubiti; mezdo mora človek zastoj dajati, a kar nam je kdo zaupal, tega nikoli ne čuvamo dovolj.

(Iz Konrada Tannera, spisa benediktinskega samostana, knjige »Pot pogubljenja ali o grehah človeka«, Augsburg 1805.)

Božična reportaža iz Tičistana

Gospodje moji in gospé, jaz sem tička Cicipé, tičistanska primadona, zdaj brez hrane in zaslona. Žalostna je moja viža, ker se glad in ivje bliža. Ni to edina tragedija in moja tožna melodija naj vam vse pove in poje:

Ranjeno je srce moje, z možem srečo sem iskala, kmalu vdova sem postala. Mali so me zapustili, se po svetu razgubili, mrzlo naše je ognjišče, vsak si zase hrane išče: razdrto gnezdo in posest — na zimo žalostna povest.

V samčka sem se zaljubila, zvesto sem le z njim hodila, vse mi tiček je obljubil, ko me v drevju je zasnil, kako potem se nam godi, gospodje, oprostite mi — ženke smo velike reve, hčerke smo nesrečne Eve. Je ljubezni bilo konec, prazna hiška, prazen lonec.

Gnezdo skupaj sem nosila, z jutra v noč sem se trudila. Dosti dela sem imela, da sem varno ga pripela. Možek moj, kdo bi verjel, gledal je in pesmi pel, včasih je prinesel bilko, koj nato navil glasilko. S petjem nima ženka nič, možki vsak je fičirič, danes tukaj, jutri tam: »Prosim, dama, saj sem sam!« Pa je, tiček že oženjen, zakon bil je resno sklenjen, ženka pa doma sedi in za mladi rod skrbi.

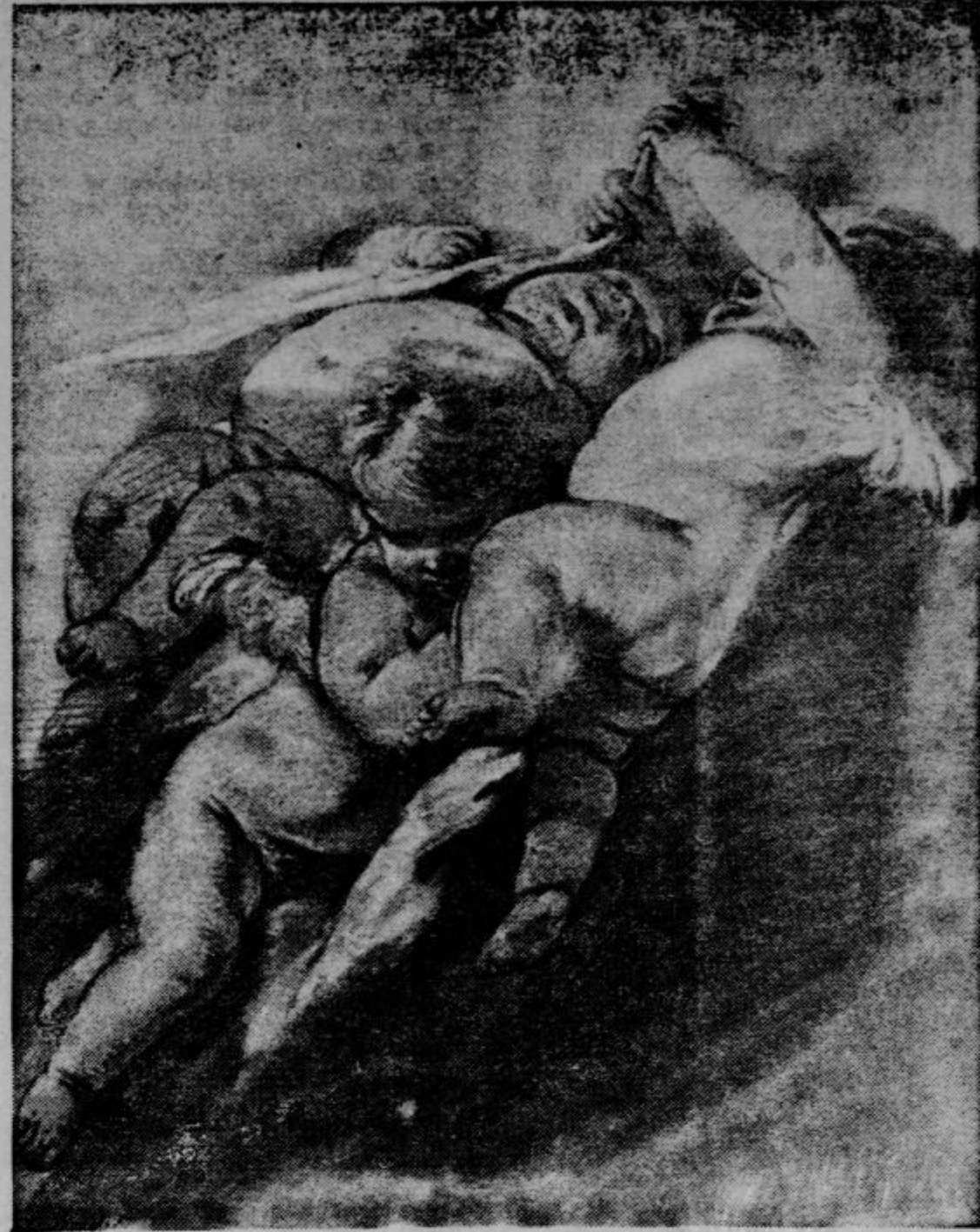
O, kesala sem se, tička, bila ostala bi samička. Možu domček je prijeten, hm, zato je pa prevzet, Cicipi, Cicipé, naj le delajo žene, mi je k delu rad zapel, sam pa praznik je imel.

Gnezdece sem naredila, z mahom, perjem obložila. To velike so skrbi, ko se mladi rod množi, domčka bila sem vesela in na jajčkih sem sedela. Nič se nisem premaknila, da jih ne bi prehladila. Ko pa hrano sem iskala, možu gnezdo v varstvo dala. »Dolgo hodiš, ljuba ženka, Cicipé, ti potepenkale me tako je on sprejel in od doma odletel.

Možek poje, se zabava, se po vejah spreletava, ko se v nočko dan zmračí h gnezdecu rad prileti, »Tička, srček, Cicipé, kaj se mladi že glase?« »Treba bo še nekaj dni, zdaj pa tiho in zaspi, na široko se vščepi, da ogreval boš vse štiri.« »Ker si, revica, zaspala, bom zapel še: nina nana!«

Pa je skrben moj možiček, mali, ljubi, nežni tiček. Zadnje dni nič nisem spala, trudna težko sem čakala, da se v jajčkih oglasi nežni glasek: cicipi. Štirje moji, nežni tički, drobni, srčkani golički, kar čez noč so kepice mahaste in puhaste. Oba imava dosti dela treba otročičkom jela. Kljunčki nikdar niso siti, nihče noče zadnji biti. Očka, bistriga očesa, najde jim dovolj mrčesa, da nasiti lačne kljune, je pozabil svoje strune. Kadar jaz zletim za hrano v gnezdu on je za obrano. Ko pa tički vsi zaspijo, pesmice se oglašijo, sreča mora iz srca, da naš rod potomce ima.

Dokler deca mala je, to že še nekako gre, ko odraste, je velika, v gnezdecu se vse premika,

Boucher: LETEČI PUTI. Risba s kreda (Albertina na Dunaju)

hiška mala, ni prostora, stiskamo se brez odmora. ko je naša deca godna, pot ji v svet je vsa svobodna, peti tudi mali znajo, da se z grič kar igrajo:

Cicipi, Cicipé, so nožice vse golé, Cicipi fuj, za zimo zrnja nam nasuj, sončnic, bučnega semenal V času mrzlega vremena v Tivoli obišči nas! Ko pritiska snežni mraz, okrog doma hišice naj bodo pripravljene. Božič naj bi ves vesel, v domček vaš bogat prispel in na nas ne pozabite, Kruha, zrnja prinesitel

Gospodje moji in gospé, jaz sem tička Cicipé, poklonček lep, pozdrav vdan pošilja Vam naš Tičistan.

Mara J. Tavčarjeva.

Kako je nastala „Sveta noč“

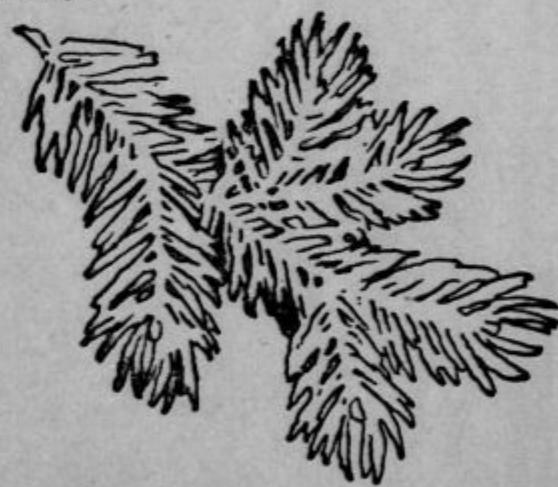
Na sveti večer leta 1818 je potoval mladi duhovnik Jožef Mohr iz Oberndorfa o Arnsdorfu k svojemu prijatelju organistu Francu Gruberju, ki ga je povabil, da bi skupno praznovala božične praznike. Mladi, pesniško navdahnjeni Mohr je čutil v sebi svečano razpoloženje ob pogledu po zasneženih planinah, katere je čarobno razsvetljevala polna luna. Naslonjen na popot-

niško palico je gledal na v podnožju hriba ležečo vasico, ki je bila cilj njegovega potovanja. Pravkar so se pričele svetlikati lučice po z debelim snegom pokritih hišah. V dno duše je ganil ta pogled poetičnega moža in zazdelo se mu je, da gleda pred seboj Betlehem. V duhu vidi hlevček, v njem jaslice z božjim Detetom, njegovo Materjo in sv. Jožefom. Zdi se mu, da se bližajo bornemu hlevcu betlehemskega pastirca, a v višavah čuje angelske glasove. Ves prevzet tolike miline je podvizal korake, da bi prišel čimprej do svojega prijatelja, ki ga je sprejel z nepopisnim veseljem. Jožef Mohr je našel tam več znancev, med njimi tudi po vsej Zilski dolini zaradi polja sloveče člans Strasserjeve družine.

Ko je Gruber pripravil v sosedni sobi skromno večerjo, tedaj je sedel utrujeni Mohr k pisalni mizi ter napisal pesmico, ki jo je izročil pri večerji Gruberju, rekoč: »Sprejmi te verze kot božično darilo, z njo pa tudi čustvo, ki mi napolnjuje srce na današnji večer.«

Gruber je na glas prebral pesem ter se ves prevzet notranjega zadovoljstva zahvalil prijatelju za nam vsem znane stihé božične pesmi »Sveta noč, blažena noč.«

Še tisti večer je nadarjeni Gruber prečl mehke verze v melodijo, da si bolj pripravejše temu besedilu ne moremo misliti. Za nad sto in dvajset let se čuje ljubka pesem, popolnoma ponarodila, ker nam vedno z nova napolnjuje srce z mehkebo in ljubeznijo.

G. B. Tiepolo: SV. DEUŽINA. Izrez iz platna (Akademija v Benetkah)

Slava

I.

Bila je temna jesenska noč. Stari bankir je hodil v svojem kabinetu iz kota v kot in se spominjal, kako je nekega jesenskega večera pred petnajstimi leti priredil gostijo. Na tej pojedini je bilo mnogo pametnih ljudi in bili so zanimivi razgovori. Govorili so tudi o smrtni kazni. Gostje, sredi katerih je bilo nemalo učenjakov in novinarjev, so večinoma bili proti smrtni kazni. Smatrali so ta način kaznovanja za zastarele, neprimerne za krščanske države in za neravne. Po mnenju nekaterih bi morali smrtno kazen povsem zamenjati z dosmrtno ječo.

— Ne soglašam s tem, je rekel bankir. Sicer nisem poskusil ne smrtno kazni ne dosmrtno ječo, toda če je mogoče govoriti a priori, je po mojem mnenju smrtna kazen moralnejša in humanejša od dosmrtno ječe. Smrtna kazen umori naenkrat, dosmrtna ječa pa počasi. Kdo je okrutnejši: tisti, ki vas ubije v teku nekaj minut, ali tisti, ki iztveče iz vas življenje v teku mnogih let?

— I prvo i drugo je amoravno, je omenil nekdo zmed gostov, oboje ima en in isti cilj: odvzeti življenje. Toda država ni bog. Nima pravice, jemati tega, česar ne more povrniti, če bi to zaželela.

Med gosti je bil tudi neki pravnik, mlad človek, star okrog petindvajset let. Ko so ga vprašali za njegovo mnenje, je rekel:

— Smrtna kazen in dosmrtna ječa sta enako amoralni kazni. Toda če bi mi ponudili, izbirati med smrtno kazni-

— Naj vas sreča pamet, mladi človek, dokler še ni prepozno. Za mene sta dva milijona malenkost, vi pa riskirate, izgubite tri ali štiri najboljše leta svojega življenja. Pravim, tri ali štiri, ker več ne presedite. Ne pozabite, nesrečnej, da je prostovoljno ječo mnogo težje prenašati. Misel, da imate vsak trenutek pravico, priti na svobodo, vam zastrupi vaše bivanje v ječi. Zal mi je vas!

Zdaj, ko je bankir korakal iz kota v kot, se je spominjal vsega tega in spraševal samega sebe:

— Zakaj ta stava? Kakšna korist je od tega, da je pravnik zgubil petnajst let življenja, jaz pa vržem stran dva milijona? Ali more to ljudem dokazati, da je smrtna kazen slabša ali pa boljša od dosmrtno ječe? Ne, ne! Nesmisel! Z moje strani je bila to kaprica sivega človeka, s strani pravnika pa navaden pohlep po denarju.

Potem je premišljeval o tem, kar se je zgodilo po omenjenem večeru. Določeno je bilo, da bo pravnik zaprt in da se bo nahajal pod najstrožjim nadzorstvom v eni izmed hišic, zgrajenih na bankirjevem vrtu. Dogovorila sta se, da v teku petnajst let ne bo smel prestopiti praga te hišice, videti živih ljudi, slišati človeških glasov in dobivati pismen in časopisov. Dovoljeno mu je pa bilo, imeti glasbeni instrument, brati knjige, pisati pismo, piti vino in kaditi tobak. Z zunanjim svetom ni mogel imeti druge zveze ko skozi majhno okno, ki so ga namenoma napravili. Vse, kar je bilo treba, knjige, note, vino in ostalo, je mogel dobiti samo skozi okno. Pogodba je predvidevala vse podrobnosti glede zapora in je med drugim obvezovala pravnika presedati točno petnajst let in sicer od dvanajste ure dne 14. novembra 1870 do dvanajste ure dne 14. novembra 1885. Najmanjši poskus s strani pravnika, prekršiti pogoje tudi dve minuti do izteka termina, je oproščal bankirja dolžnosti, da mu plača dva milijona.

Prvo leto zapora je mladi pravnik, kolikor je bilo mogoče sklepali po njegovih kratkih zapiskih, močno trpel od

trgal vse, kar je napisal. Nekoč so slišali, da je jokal. V drugi polovici šestega leta se je jetnik začel marljivo učiti jezikov, proučevati modroslovje in zgodovino. Teh ved se je poprijel tako poželjivo, da je bankir komaj mogel pravočasno naročiti potrebne knjige. V teku štirih let po njegovi zahtevi je bilo naročeno okoli šest sto zvezkov. V tem času je dobil bankir nekega dne od jetnika tudi tole pismo:

— Pišem vam te trstice v šestih jezikih. Pokažite jih poznavalcem. Naj jih preberijo. Ako ne najdejo niti ene napake, vas prosim, da veličito ustreliti iz puške na vrtu. Ta strel mi bo dokaz, da moji napori niso bili zaman. Geniji vseh stoletij in dežel govore različne jezike, toda v njih gori isti plamen. Ah, ko bi vedeli, kakšno nezemeljsko srečo preživlja zdaj moja duša, ker sem zmožen razumeti toliko jezikov.

Jetnikova želja je bila izpolnjena. Bankir je zaukazal ustreliti dvakrat na vrtu. Po desetem letu je jetnik sedel nepremično za mizo in čital evangelij. Bankirju se je zdelo čudno, da je človek, ki je premagal v teku štirih let šest sto zvezkov modrijanov, porabil skoraj eno leto za eno dobro razumljivo in nedebele knjigo. Za evangelijem sta prišla na vrsto zgodovina religij in bogoslovje. V teku zadnjih dveh let zapora je jetnik bral izredno mnogo in brez vsake izbire. Enkrat se je bavil z naravoslovnimi vedami, potem je zahteval Byrona in Shakespeara. Včasih so dobili od njega zapiske, v katerih je prosil istočasno kako kemijo ali medicinski učbenik, obenem po kak roman ali kakršenkoli filozofski ali bogoslovni traktat. Njegovo čitanje je bilo podobno plavanju sredi morja, sredi kosov razbite ladje. Zdelo se je, da je v reševanju svojega življenja s strastjo pograbil za ta ali drugi kos.

II.

Stari bankir se je vsega tega spominjal in premišljeval: »Jutri ob dvanajsti uri dobi svobodo. Moral mu bom plačati dva milijona. Če plačam, propade vse in jaz sem popolnoma uničen.«

Pred petnajstimi leti ni znal šteti svojih milijonov, zdaj pa se je bal vprašati, česa ima več, denarja ali dolgov. Hazardna borzna igra, riskantne spekulacije in gorečnost za te stvari, ki se je ni mogel znebiti niti v starosti, so počasi spravile gospodarstvo na rob propada in drzni, ošabni bogataš se je spreobrnil v povprečnega bankirja, ki je trepetal ob vsakem povišanju ali padcu procentnih papirjev in deviz.

»Prokleta stvar«, je mrmral stari in se v obupu prijemal za glavo. »Zakaj ta človek ni umrl? Ima šele štirideset let. Odvzame mi zadnji denar, se poroči in se bo naslajal nad življenjem, igral na borzi, jaz ga bom pa ko berač gledal z zavistjo in vsak dan poslušal isti stavek: Dolgujem vam srečo svojega življenja, dovolite mi, da vam pomagam! — Ne, to je že odveč! Edina rešitev pred bankrotom in sramoto je smrt tega človeka.«

Bila je tri. Bankir je poslušal. V hiši so vsi spali in slišalo se je, kako so za okni šumela ozebla drevesa. Medtem ko je pazil, da ne odda od sebe nikakega zvoka, je vzel iz ognjavarne blagajne ključ za vrata, ki jih niso odprli že petnajst let. Obledel je plašč in odšel iz hiše.

Na vrtu je bilo temno in mrzlo. Podal je dež. Rezek in vlažen veter je tuleč pripiogibal drevje. Bankir je napejal oči, toda videl ni zemlje, ne belih kipov, ne hiše in dreves. Ko je prišel k hišici, je poklical čuvaja. Nihče ni odgovoril. Čuvaj se je očividno skrnil pred nevihto in zdaj spal kje pri kuhinji ali v cvetličnjaku.

»Če bom imel dovolj poguma, da izvršim svojo namero, je pomislil stari, pade sum predvsem na čuvaja.« Otipaval je v temi stopnice in vrata, stopil je v prednjo sobo hišice, nato je tipajoč prišel na veliki hodnik in prižgal vžgalico. Tu ni bilo žive duše. Na hodniku je stala neka nepokrita postelja, v kotu je črnela železna pečica. Pečati na vratih, ki so vodila v jetnikovo sobo, so bili celi.

Ko je ugasla vžgalica, je stari trepetajoč pogledal skozi okence. V sobi jetnika je vedno gorela sveča. Sam je sedel pri mizi. Videti je bilo njegov hrbet, lasje in roke. Na mizi, na dveh naslanjačih in na preprogi zraven mize so ležale odprte knjige.

Minilo je pet minut in jetnik se ni niti enkrat premaknil. Petnajstletni zapor ga je naučil sedeti nepremično. Bankir je potrkal s prstom na okno, jetnik pa ni odgovoril niti z enim gibom. Tedaj je bankir previdno strgal pečate z vrat in vtaknil ključ v špranico ključavnice. Zarjavela ključavnica je dala hripav zvok od sebe in vrata so zaškripala. Bankir je pričakoval, da začuje vsklik začudenja in korake, to-

Zima Star japonski izvirni lesorez (Iz Justinove zbirke)

da minule so tri minute in za vrati je bilo tiho kakor poprej. Odločil se je, da stopi v sobo.

Pri mizi je sedel človek, ki ni bil podoben navadnim ljudem. Bilo je okostje, pokrito s kožo, z dolgimi ženskimi kodri in s kosmato brado. Polt obraza je bila rumena, z zemeljskim odtokom, lica so upadla, hrbet je bil dolg in ozek, roka pa, s katero je podpiral svojo kosmato glavo, je bila tako tenka in suha, da je bilo groza pogledati nanjo. Lasje so se srebrili od sivih las, nihče bi ne verjel, da ima šele štirideset let. Spal je. Pred sklonjeno glavo na mizi je ležala polja papirja, na kateri je bilo nekaj napisano z drobno pisavo.

»Sožalja vreden človek,« je pomislil bankir. »Spi in v sanjah vidi milijone. Če bi zdaj zgrabil tega napolmrliča, ga vrgel na posteljo, ga nalahko pridaval z blazino, tudi najbolj vestna preiskava ne bi našla znakov nasilne smrti. Toda najprej preberem, kaj je napisal. Bankir je vzel z mize polo papirja in naslednje:

»Jutri popoldne dobim svobodo in pravico občevanja z ljudmi. Toda preden zapustim to sobo in zagledam sonce, mislim, da je treba povedati nekaj besed.«

S čisto vestjo in pred bogom vam povem, da preziram svobodo, življenje in zdravje ter vse to, kar v vaših knjigah imenujete dobroto sveta. Petnajst let sem pazljivo proučeval zemeljsko življenje. Res je, da nisem videl zemlje in ljudi, toda v vaših knjigah sem pil aromatično vino, prepeval pesmi, preganjal v gozdovih jelene in neresce, ljubil ženske... Lepotice, kot tanek oblak, ustvarjene s čarovnijo vaših genialnih poetov, so me ponooči posecale in mi šepetale divne bajke, od katerih je pijana moja glava. V vaših knjigah sem se vzpenjal na vrhove Elborusa in Montblanca in sem videl, kako je vzhajalo sonce in kako je zvečer zalilo s škrlatnim zlatom nebo, morje in gorske vrhove. Videl sem, kako so se nad menoj bliskale strele, videl sem zelene gozdove, polja, reke, jezera in mesta, slišal sem petje siren in pesem pastirjevih piščali, otipaval sem peroti krasnih hudičev, ki so priletavali k meni, razgovarjal se o bogu. V vaših knjigah sem se vrgel v brezno prepavov, ustvarjal čudeže, ubijal, sežigal mesta, propovedoval novo vero, osvajal kraljestva... Vaše knjige so mi dale modrost. Vse, kar je v teku stoletij ustvarila neutrudljivo človeška misel, je vtisnjeno v moji lobanji v neveliko kepo. Vem, da sem bolj pameten ko vsi vi.

Preziram vaše knjige, preziram vse dobroto sveta in modrost. Vse je ničevost, minljivo, navidezno in varljivo kakor fata morgana. Bodite ponosni, modri in krasni, trdite smrt vas pomeče s površine zemlje prav kakor podtalne miši in vaše potomstvo, zgodovina, nesmrtnost vaših genijev bodo zmznili ali zgoreli z zemeljsko kroglo vred.

Znoreli ste in ne greste po pravi poti. Laž jemljete za resnico in brezobraznost za lepoto. Začudili bi se, če bi

vsled kakršnihkoli okoliščin na jablanah in pomarančah namesto sadja nenkrat zrasle žabe in kuščarji ali če bi vrtnice začele dišati po potnem konju. Čudim se vam, niste zamenjali nebo z zemljo. Nočem vas razumeti.

Da bi pokazal resnično preziranje do vsega, od česar živite, se odrečem dvema milijonoma, o katerih sem nekdanj sanjal kot o raju in ki jih zdaj preziram. Da bi si vjel pravico do njih, odidem od tu pet ur prej, kakor je dogovorjeno in na ta način prekršim pogodbo.

Ko je bankir prečital to pismo, je položil polo na mizo, poljubil čudnega človeka na glavo, zajokal in šel iz hišice. Nikoli prej, še celo pri ogromnih izgubah na borzi, ni čutil takšnega preziranja do samega sebe ko v tem trenutku. Ko je prišel domov, je legel v posteljo, toda nemir in solze mu dolgo niso dale zaspati.

Drugi dan zjutraj so pritekli blede čuvaji in so mu sporočili, da so videli, kako je človek, ki živi v hišici, splezal skozi okno na vrt, šel skozi ograjna vrata in se potem skrli očem. Skupaj s slugami se je bankir odpravil v hišico in je ugotovil pobež svojega jetnika. Da bi ne vzbujal nepotrebnih razgovorov, je vzel z mize polo z odpovedjo in jo je, ko se je vrnil v svoj dom, zaprl v ognjavarno blagajno.

A. CEHOV

Bambusova vejica. Izvirna japonska lavirana risba (Iz Justinove zbirke)

Učenjak v zimi. Star japonski izvirni lesorez (Iz Justinove zbirke)

Jo in dosmrtno ječo, bi na vsak način izbral drugo. Ziveti na kakršenkoli način je boljše, kakor sploh ne živeti.

Raznel se je živahen prepir. Bankir, ki je bil tedaj še mlajši in nervoznejši, je naenkrat prišel ves iz sebe. Udaril je s pestjo po mizi in zakričal proti mlademu pravniku:

— Ni res! Stavim dva milijona, da ne presedite v ječi niti pet let.

— Če mislite resno, da jih presedim ne pet, temveč petnajst let.

— Petnajst? Držil je kričnil bankir Gospoda, stavim dva milijona!

— Pristanem! Vi stavite dva milijona, jaz pa svojo svobodo, je rekel pravnik.

In ta divja in nesmiselna stava se je izpolnila. Bankirja, ki tedaj ni računal s svojimi milijoni, je ta stava vžigila. Pri večerji se je norčeval iz pravnika in govoril:

Umetnost v Rimu

Rim, pred božičem Na praznik 8. decembra je Kraljeva opera svečano proslavila začetek sezone z Verdijevim »Falstaffom«. Avditorij je bil razsvetljen s sedemdesetimi kristalnimi svečniki, od katerih ima največji v premeru več metrov. Nešteto manjših luči je sijalo na izbrano občinstvo in še posebej so bili postavljeni močni reflektorji. Z bleščečo svetlobo so osvečali parter in štiri nadstropja lož, ki se vrstijo po 34 v eni vrsti. Predstave v rimskem gledališču so poleg predstav v milanski Scali najboljše v vsej Italiji in, ker je operna umetnost v Italiji doma, prav za prav tudi na vsem svetu, če izvajamo redka gledališča kakor Metropolitanko ali dunajsko opero, ki se specializira na nemško klasiko. Zato je tu vsaka predstava zelo pomembna, in ker se rimsko občinstvo tega zaveda, tudi na zunanji počasti visoko umetniško raven te slavne opere: dame vidiš v najizbranejših toaletah, gospode v frakih.

Zares je nekaj svečanega na tem zunanjem znaku velikega slavlja in visoke pomembnosti prireditve. Le na galeriji sede preprostejši poslušalci, ki pa zaostajajo seveda le po denarni zmogljivosti za onimi spodaj. Tu vidiš starčke in starke srednjih slojev, že iz mladosti vdane glasbi; dobrodušne debeluhe, ki z blaženim smehljajem sledijo dejanju; resne, stroge obraze bogve kakšnih učenih ljudi; bistré študente s tovarišicami; potem muzike s partiturnami na kolenih; skratka vse tiste, ki imajo skromen žep pa veliko ljubezen do teatra. Poznavajoč to vdanost Italijanov do operne umetnosti, je Duce dal že l. 1928. pobudo za prenovitev veličastnega poslopja, kar z zlatimi črkami pripoveduje napis pod kupolo v avditoriju. Kljub visokim cenam (abonement za prve lože znaša 12.000 lir) je odziv vselej jako dober. Operno vodstvo izdaja krasno tiskane sporede, kjer najdeš vse podatke o osebah s slikami solistov in celo z imeni posameznih članov orkestra in zbora vred.

Električna ura visoko nad zastorom je kazala nekaj minut čez napovedani čas, ko se je pojavil v srednji luksuzni loži zastopnik kraljeve hiše. K pultu stoji maestro Tullio Serafin. Pobliskava magnezija, operaterji poročevalskega filma Luce snemajo otroke, orkester igra državno in fašistično himno. Občinstvo stoji poslušajo in navdušeno ploska. Takoj nato se utrnejo luči in prvi zvoki nesmrtné umetnine 80letnega genija zadene v dvoraní.

Prav za prav je uganka, kako je mogel duh starčka seči v svojem zadnjem delu, ki se je v vrsti tolikih odličnih pokazalo kot najboljšo, posnovo, katere se je zaradi tistega nesrečnega neuspeha svoje komične opere »Un giorno di regno« (melodramma giocoso, Milano 1840.) vse življenje skrbno ogibal. Ne vem, če je kdaj slavil duh lepšo zmago nad snovjo. Med glasbeniki je to res edinstven primer. Dasi tokrat kljub otvoritveni predstavi vlog niso predstavljali pevci svetovnega slovesa, je bila rimska interpretacija docela vredna umetnine. Sijalen je bil Mariano Stabile kot Falstaff, ki je klasično podal lik debelušnega ženskarja v vsej naravni smešnosti in neobglenosti. Polna šegavosti in zvite prekančnosti je bila Ebe Stignani v vlogi M. rs Quicquy. Vozna komika Nessi in Neri kot služabnika Falstaffa. Razen teh ostali pevci, v Italiji slavnih imen, kakor Gilda Alfano (Meg), Luigi Fort (Fenton), Licia Abanese (Nanetta) in Adelfo Zagonara (dr. Cujus), vsi izvrstni v petju in igri. Posebne omenbe je vredna scenarija. Slogovno točna, vendar pre-

senetljivo izvrstna arhitektura se odgrinja pogledu. Svetlobna aparatura je neizmerno bogata. Kakih 15 posebnih reflektorjev sije iz avditorija na spodnjem robu kupole visoko nad galerijo v vseh zaželenih barvah na oder. Zato so tudi barve kulis bogate, nasičene in tople. Presenečata zlasti čudovita rdečastorjava (gostilniška soba, Falstaff I. dej.) in modrikasto zelena (vrt, II. dej.). To pa se da doseči le z bogastvom luči in s posebno točno izbranimi barvnimi stekli.

kuje se zlasti razdelitev prostora in slogovno vzorno prikazani Nürnberg (II. dej.).

Spored kraljeve opere obeta še 25 različnih predstav. Večina od njih je italijanskih, kar je razumljivo. Tolažba vsem malodušnim pa naj bo dejstvo, da se vodstvo ne ogiba novitet in novejših del, saj so med drugimi na sporedu: ballet »La Giara« (Casella), »Monte Ivno« (Rocca, letos prva izvedba) »L'Heure espagnole« (Ravel), tudi pri nas dobro znani »I Quattro rusteghi« (Wolf Fer-

MODRIJAN MIHA Bakrore (Iz Justinove zbirke)

Drugi večer je bil na vrsti »Trubadur«: Gigli (Manrico), Caniglia (Leonora) Stignani (Azucena) in Bechi (Luna). Predstava, kakor se jih sliši na svetu le malo. Dirigiral je Oliviero de Fabritiis. Okrog 90članski orkester ni niti za trenutek zašel niti v najmanjšo vulgarnost, dasi je isto mesto videlo krstno predstavo Trubadurja že pred 86 leti (Roma 1853) in čeprav n. pr. spremljava dostikrat zelo slični pouličnim valčkom in se tako tudi zares premnogo-krat, dasi napačno, interpretira. Rimsko občinstvo seveda kar gori za to opero, toda nič manjšega navdušenja ne izkazuje svojim ljubljencem — pevcem. Že ko Manrico poje prve tone za odrom, so slavnemu Gigliju ploskali kar pri odprti sceni ne ozirajoč se na potek dejanja. Ginljivo je gledati to spontano radost nad umetnino in umetnikom.

Tretji večer je poseglo operno vodstvo v tujo literaturo: »Mojstri pevci nürnberški«. Opera, ki ima sloves najdaljše komične opere, je za muzika en sam biser instrumentacije, deloma tudi akordične gradnje in melodičnega razvoja z danes že klasičnimi Wagnerjevimi posegi v kromatiko. Priznati pa je treba, da zahteva delo kljub duhovitim odstavkom mnogo dobre volje od poslušalca, če hoče vztrajati ob tej »statični« igri Wagnerjevih junakov, ki jo prav za prav prekine samo znameniti pretep nürnberških meščanov v nočnih čepicah tistih dobrih, zlatih starih časov. Od pevcev je bil najboljši Benvenuto Franci v vlogi Hansa Sachsa z izredno sonornim, odličnim postavljenim glasom, ki zveni celo v najnižjih legah prav tako polno ko v najvišjih. Posebno priznanje zasluži zopet scenarija. Odli-

rari) in »Petruska« (Stravinski). Od velikih tujih del je na sporedu Berliozovo »Faustovo pogubljenje«, seveda kot opera in ne kot kantata, kakor smo jo slišali pri nas.

Italijanski pianisti z lahkoto tekmujejo z drugimi narodi v umetnosti klavirske igre. Bogata tradicija se izza italijanskih clavicembalistov in pa pametna šola jim pomagata do uspehov. Komaj 19letni pianist Benedetti Michelangeli, ki je na tekmovanju v Bruslju in Ženevi dosegel v mednarodni konkurenci prvo mesto, je imel v Adrianu svoj koncert. Tehnika tega mladeniča je nepopisna. Lahkota, s katero je obvladal skrajno težak program, je pravičljiva. Takoj za dvema Scarlattijevima sonatoma je igral Bach-Busonijevo Ciacono, Brahmsove variacije na Pagani-nijevo temo, Chopinove preludije in Scherzo v B-molu. Ravelovo Jeux d'eau, Lisztovo polkezo v E-duru in na koncu še Lisztov koncert v Es-duru s spremljavo orkestra (dirigent Molinari). Res da je interpretacija Michelangeli je jako mladostna, toda je zelo kultivirana, fraziranje natančno, dinamična skala obsežna in udarec silno lahek. Ni čuda, da so mu umetniki kakor Cortot prorokovali veliko bodočnost, saj je v pogledu tehnične izdelanosti že danes v vrstah svetovnih pianističnih mojstrov.

Prav zanimivo je bilo poslušati dva dni na to slavnega Nemca Gieseckinga, ki je v Akademiji odigral spored, pravo nasprotje onemu Michelangeliju. Ne da bi se mogel ponašati z neko, za današnje visoke poime izrazito tehnično zmogljivostjo, je vsak ton pri nemškem mojstru kakor prepojen z muziko. V nekem ljubljanskem časopisu sem čital nedavno, da je Giesecking specialist za impresioniste. Res je, da interpretira vso moderno nedosegljivo. Toda kakšna muzika je vrela iz njegovega Bacha, Scarlattija in zlasti iz gigantnega poslednjega Beethovneve sonate v c-molu op. 111! Niti slavní Lamond znani specialist za klasiko, ni vselej tako prevzel poslušalcev. To je bil Beethoven, uporen, demonski, ponižen, strt, trpek in nežen, pravo zrcalo dunajskega genija. Nepopisno navdušenje je obdalo sivo-lasega, komaj 45letnega mojstra na koncu koncerta. Okrog klavirja se je zgrnila mladina, ko je oddajal same bisere klavirske literature: Debussyja, Mozarta. Toda Italijani so iskreni: ko se je pojavil tretjič, so zahtevali: Chopin! drugi zopet: Bach! Giesecking je odkimal in v tretje dodal skladbico italijanskega clavicembalista.

Ni čuda, da je bila nekaj dni na to po takem uspehu dvorana v Teatru Adri-anu vsa razprodana. Na sporedu sta bila klavirska koncerta: moderni Pet-rassi in klasični Brahms. Za uvod je orkester pod Molinarijem igral uverturo »La consecrazione della casa«, ki ni ravno najboljša Beethovnova delo,

dasi seveda ne manjka v njem izvrstnih odstavkov tematične gradnje. Petras-sijev koncert, ki ga Giesecking izjemoma ni igral na pamet, saj je sicer znan mojstrov čudoviti spomin, je v izrazu skrajno levičarski, toda poln muzike, vsekakor romantično občutene. Ob koncu se je čulo iz publike precej glasno sikanje, ki naj bi pomirilo nekatere »garjeve ovce« — ploskače, ki jim je delo pač ugajalo. Tudi narahlo počvi-žgavanje je bilo slišati. Italijani so v tem pogledu jako odkritosrčni. Zato pa so Gieseckinga in Molinarija tembolj slavili po Brahmsu. Klicanje »bis« je že presegalo akustične mere dvorane. Seveda je mojster dodal tri skladbe, kot zadnjo od njih Chopinovo Berceuse na velikansko navdušenje poslušalcev, ki kljub navezanosti na klasične ita-lijanske vzore končno le izdajo svojja najljubša nagnenja.

MARIJAN LIPOVŠEK

Sv. Francišek in jaslce

Božični prazniki so dnevi veselja in družinske sreče. V tem času — osobito na sveti večer — so pozabljeni vsa nesoglasja in mehko se naseli v vsako srce. Z radostjo gledajo starši na cvetoče otroke, ki ogledujejo razsvetljeno božično drevesce in ljubke jaslce. Tiha pobožnost nas navdaja, posebno pri pogledu na hlevček z božjim Detetom, njegovo materjo in rednikom. Pa tudi pastirci s svojimi čredami in nebeskim angelom nas spominjajo na prihod Rešenika sveta. Jaslice so najznačilnejši znak božične dobe.

Od nekdaj je bila navada, posamezne cerkvene praznike tudi upodabljati.

V desetem stoletju so prirejali velikonočne igre in trdi se, da so v enajstem stoletju predstavljali vernikom dejansko skrivnost svete noči. Poročila iz trinajstega sto-

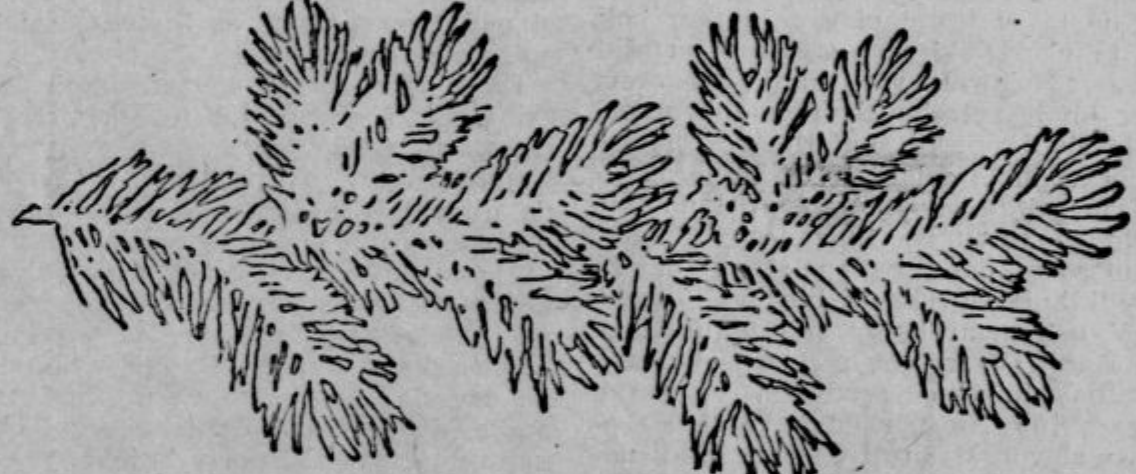
INICIALKA S IZ LETA 1675 (Iz Justinove zbirke)

letja pričajo, da so postavljali pri božičnih igrah tudi jaslce. Postavljali so jih za oltar, a na oltarju je bila podoba Matere Božje, pred oltarjem pa je v angela preoblečen deček oznanjal rojstvo Gospodovo. Novorojenčka je prišlo moliti pet pastirjev, a kora pa so se čuli otroški glasovi, pojoči pesem: »Slava Bogu na višavi in mir ljudem na zemlji«.

Sv. Francišek Asiški se je odločil, naj se praznuje skrivnost božične noči v gozdu pri Grecii. Tam so postavili jaslí, vanje položili speče dete, k jaslím pa privezali vola in osla. Iz bližnje okolice so prihiteli pobožni prebivalci s prižganimi lučmi ter peli svete pesmi novorojenemu Detetu. Sv. Francišek je bral o polnoči mabo ter pridilgal o ljubezni Betlehemskega Deteta, do trpečega človeštva. Ta dogodek je prav lepo naslikal ljubljanski frančiškan p. Blaž Farčnik v cerkvi sv. Franciška v Šiški.

V trinajstem stoletju so bili o božiču v navadi tudi obhodi s petjem. Poročila iz sedemnajstega stoletja pričajo, da so predstavljali pri teh obhodih zaradi priljubljenosti tudi jaslce. V sprevedu sta bila Marija in sv. Jožef, pogosto pa tudi trije kralji, ki so nosili zvezdo. Ostanek te navade so današnji koledniki.

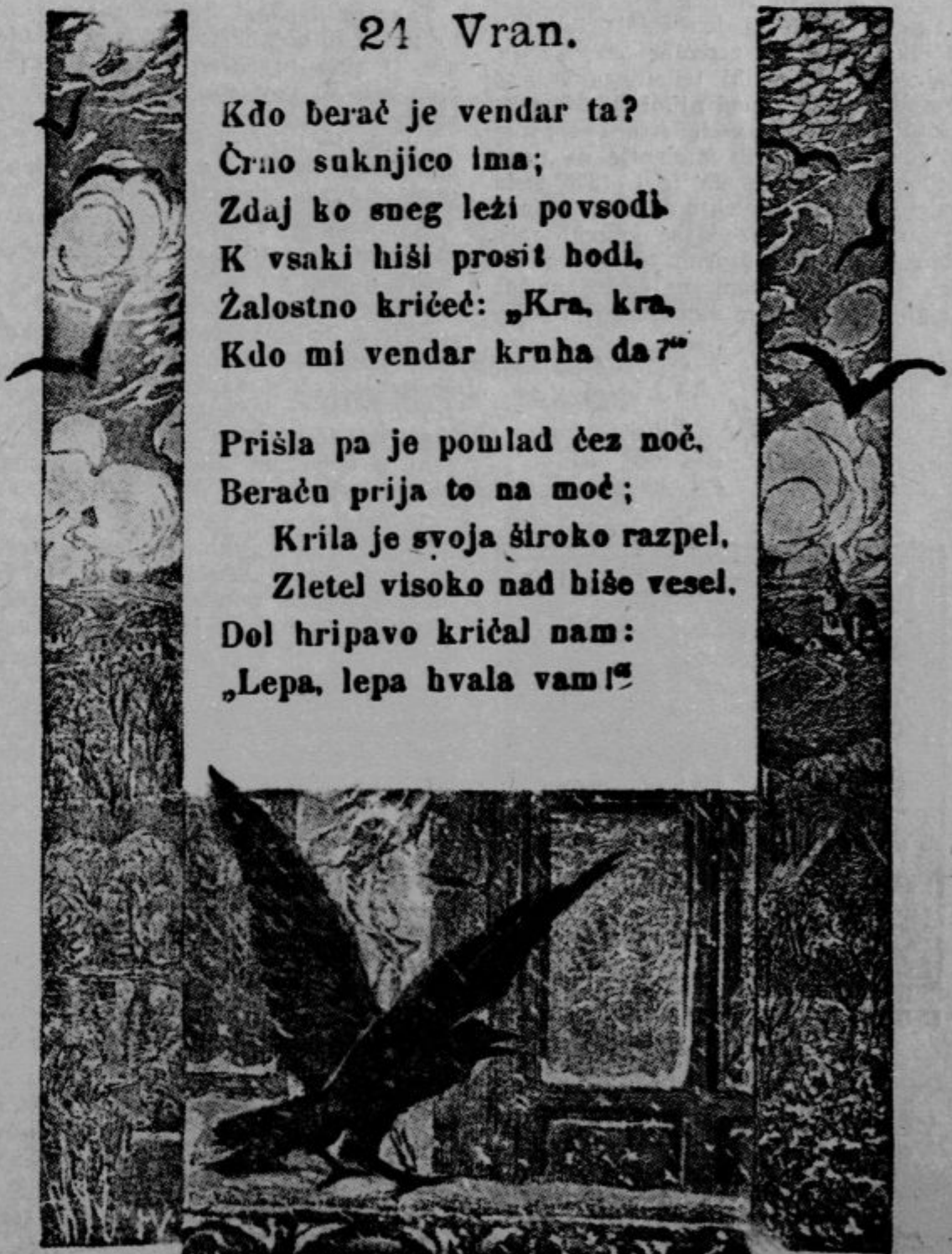
Postavljanje jaslí po cerkvah na današnji način traja že okoli tristo let. Ljudstvo pa je hotelo imeti ta simbol božičnih praznikov tudi doma, zato so se jaslce udomečile v osemnajstem stoletju tudi po hišah in družinah. Jaslice nam predstavljajo plaščno skrivnost svete noči in želje, da bi se uresničili angelov klici: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje«.

21 Vran.

Kdo berač je vendar ta?
Črno suknjico ima;
Zdaj ko sneg leži povsod,
K vsaki hiši prosit hodí.
Žalostno kričec: »Kra, kra,
Kdo mi vendar krnha da?«

Prišla pa je pomlad čez noč,
Beraču prija to na moč;
Krila je svoja široko razpel,
Zletel visoko nad biše vesel.
Dol hripavo kričal nam:
»Lepa, lepá hvala vam!«

Iv. Vavpotič, IZ DNI ST. MINOV Abecednik iz leta 1910 (Iz Justinove zbirke)

GOVEDO Ilustracija iz ostali... Subica (Iz Justinove zbirke)

Češke univerze

Zatvoritev čeških univerz in visokih šol na vsem področju protektorata je začasno prekinila bujno, procvitajoče študijsko življenje v Pragi, v Brnu in drugod, kjer obstoječe češke univerze in visoke šole. Prage kot študijskega mesta se s hvaležnostjo spominjajo premnogi naši izobraženci, ki so z veseljem in ponosom obiskovali staroslavno češko univerzo, a tudi na drugi, mnogo mlajši univerzi v Brnu so dovršili študije številni naši mlajši izobraženci.

Sama Praga je eno najstarejših študijskih središč v Evropi. Praška univerza, ki je dobila ime po svojem ustanovitelju Karlu IV, je bila ustanovljena l. 1348 in je torej po letih prva univerza severno od Alp, tako da njene tradicije tekmujejo s tradicijami prvih univerz v Italiji, Franciji in Angliji. Praška univerza je bila organizirana po vzoru pariške Sorbonne, tako da jo lahko imenujemo njeno nčrko.

V sedanjih časih se obnavlja stari spor, čigava je bila univerza v narodnostnem oziru: češka ali nemška? Vsi zgodovinski in kulturni razlogi govorijo zoper trditve, da bi bila samo nemška. Predvsem je bil sam Karel IV. zaveden Čeh in Slovan, ki je pisal srbskemu carju Dušanu pismo, v katerem poudarja, da sta »obe deželi zvezani z istim plemenitim slovanskim jezikom.« Karel IV. naglašal v svojem lastnem življenjepisu, ki ga je spisal v latinskem jeziku, da poteka po materi iz dinastije Premyslovcev in pripoveduje, da se je po vrnitvi iz Francije, kjer je bil vzgojen, moral znova naučiti materinskega češkega jezika, ker ga je bil v tujini pozabil. Kakor koli je ta vladar, ki je postal tudi nemški cesar, podpiral vseljevanje Nemcev, ker jih je potreboval pri svojih obsežnih civilizacijskih načrtih, je vendar imel vedno pred očmi češki narod in njegove kulturne potrebe. Ustanovil je tudi samostan Na Slovanech, v katerem so se naselili glagolaši, ki naj bi gojili kult slovanskih blagovestnikov.

V ustanovni listini praške univerze je Karel IV. izrecno poudaril, da ustanavlja univerzo predvsem za češko kraljevino. Nje upravo je razdelil med dve slovanski in dve germanski narodnosti (slednji sta bili bavarski in saksonska). Poljaki, ki jim je bila poleg Čehov poverjena udeležba pri upravi, pa so že takrat zanemarjali Prago in Čehe in so polsko mesto v upravi večkrat prevzeli Nemci.

Praška univerza je postala takoj v začetku ognjišče zapadne civilizacije. Največji umstveniki tedanjega časa so romali v Prago, med njimi sloveči pesnik Petrarca. Z vseh strani srednje Evrope so prihajali študentje na novo univerzo, tako da jih je l. 1378 štela sedem tisoč. Intelektualna in pravna raven češkega naroda se je pod vplivom Karlovih kulturnih dejanj, posebej se pod vplivom univerze, močno dvignila. Knjižnice samostanov in uče-

G. B. Piazzetta: LEPA PASTIRICA. Izrez iz platna (V Akademiji, Benetke)

njakov so se bogatile z rokopisi, ki so prihajali iz Pariza in Oxforda, in češki profesorji praške univerze so kmalu zasloveli kot učenjaki. Pod Karlovim vplivom so se posebno razširile kulturne vezi Čehov s Francijo. Mnogi nadarjeni Čehi so se že tedaj izpopolnjevali na Sorboni.

Da se je na praški univerzi gojil češki jezik in češki duh, o tem imajo slovstveni zgodovinarji vrsto dokazov. Najbolj prepričljiv pa je ta, da se je na nji začelo z Janom Husom versko gibanje, znano pod imenom husitizem, ki je imelo izrazito češki značaj. Nekateri pojavi spominjajo v toliki meri na sodobni nacionalizem, da se kar čudimo, kako živa je bila češka narodna zavest v srednjem veku. Umljivo pa je, da so češki učenjaki, prav kakor nemški, pisali tudi v latinskem jeziku. V splošnem je imela praška univerza mednarodni značaj, vendar je bilo nje delo neprecenljivega pomena predvsem za češko narodno kulturo in za njene zveze z zapadnim svetom.

Tako se je skozi stoletja razmahovalo v Pragi bujno študentovsko življenje. O njem so ohranjeni mnogi zapiski, ono živi v starih študentovskih popevkih o njem pripovedujejo številni pisatelji, ki so združili opise študentskega življenja z opevanjem lepote očarljivega mesta ob Vltavi.

S polomom češke državnosti in s strašnim preganjanjem, ki je zadelo češki narod po bitki na Beli gori l. 1620, se je vse to prekinilo, čeprav je univerza delovala še dalje. Njeni gospodarji so bili jezuiti. Novejša raziskavanja kažejo, da so se Čehi jeli kulturno udeleževati tudi v protireformarijski dobi in so bili znatno udeleženi v tedanjem literarnem in umetniškem baroku.

V dobi narodnega prebujenja so se poglavitne sile zbirale izven praške univerze, ki je bila instrument v rokah dunajske ponemčevalne politike. Prebujeni narod pa je vedno bolj zahteval, da mu vrnejo prvotne pravice in češki jezik se je čedalje bolj uveljavljal tudi na univerzi. Novo življenje pa se je začelo šele v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je bila praška univerza razdeljena na češko in nemško in ustanovljena Češka akademija znanosti in umetnosti kot najvišja znanstvena ustanova. V teh letih se že znanost uveljavljati vpliv velikega kritika narodnega življenja in nje manjšega oznanjevalca novega duha poznejšega prvega prezidenta ČSR T. G. Masaryka.

L. 1919 je bila v Brnu ustanovljena nova češka univerza, ki je dobila ime

mesto, ki smo ga imenovali »Slovanska »Mekka«. Vsi njeni študentje, vsi, ki so kdaj romali vanjo in katerih noben se menda ni vrnil razočaran, ohranijo češki Pragi, njenim šolam in kulturnim napravam, ter vsemu češkemu narodu neomajno bratsko zvestobo.

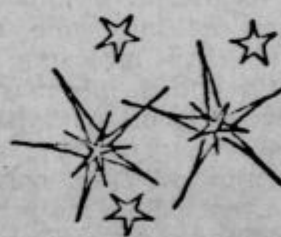
Vsak svoj ugankar

Vsakdo rad rešuje uganke in zanke, če ne drugače, vsaj ob prazničnih dneh. V ugankah se zrcali bistrina duha. In s tem je že povedano, da mora biti uganka kolikor le mogoče duhovita. Tisto ribniško poznate, ne? »Na steni visi, tiktak dela, gori pogledaš pa vidiš koliko je ura — kaj je to?« ... Taka uganka je lahko šaljiva kakor so pač šaljivi njeni izumitelji. Toda, kakor vidite, prava uganka to ni. Predvsem mora biti dobra uganka takšna, da je mogoča ena sama rešitev, drugič pa mora biti sicer težka, toda čim poveš rešitev, mora biti vsakemu ugibalcu prepričevalna in navidezno lahka. Predmet ali dejanje, ki ga je treba uganiti, mora biti predvsem v tistem, kar naj ga razlikuje od drugega, ostro in jasno zapoden. Ta svojstva je treba tako preobleči, zakriti in izraziti, da se zdijo čisto nenavadna, kar neverjetna, stoprav zagonetna. Sestavljanje ugank mora razodevati bistrega opazovalca. Naj vam navedemo nekaj primerov!

Vzemimo gosli. Ko jih ogledujete vidite, da spada h goslim lok, da imajo trup in štiri strune. Zvok nastane, če drgnemo z lokom po strunah, to pa zato, ker so gosli votle. Vsa ta svojstva združimo v uganki v podobno svojevrstno družino: »Suhljat oče, votla mati, štiri počke hčerke — kaj je to?«

Nov primer: senca. Venomer sledi človeku. Od drugih spremljevalcev se razlikuje po tem, da je vedno molčeča. In najvažnejše na senci je to, da je v temi ne vidimo, nadalje da raste ali se krči in da se tega molčečega spremljevalca nikoli ne moremo rešiti. Te značilnosti (čim več značilnosti je odgonetiti, tem zanimivejša je tudi uganka) le mogoče skrivnostno opisati. Morda takole: »Eden pride, dva pa vidimo, z mano vstir gre, pa nikoli ničesar ne pové...« Seveda, mi boste pritrili, se da vse to krajše ali lepše povedati, — prosim, poizkusite!

ln zdaj vzemimo za tretji primer rešitev »Pot«. Premislimo najprej, kakšne posebnosti vsebuje pojem »pot«. Pot je lahko ravna ali kriva, ozka ali široka. Kolikor spredaj izgublja, toliko pridobiva za menoj, ki grem svojo pot Sploh se pa ne dá docela ugotoviti, ali je dolga ali kratka. To zavisi pač od tega, na katerem kraju poti stopa oni, ki nam to pripoveduje. Tako se torej pokaže relativnost posameznih svojstev, kar nam nudi nove možnosti pri sestavljanju ugank.

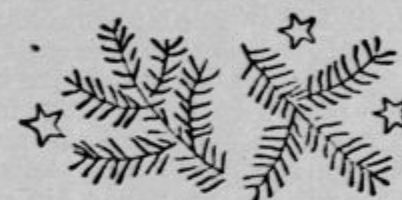

Marsikatera rešitev se da sploh opisati le glede na človeka samega. Če vzamemo na primer besedo »Pravda«. Pri tem mislimo: Kdo ljubi pravdo? Nihče! A čeprav je nikdo ne mara, je vendar nikdo ne želi izgubiti — tu dobimo dvojni smisel besede »izgubiti« svojo pravo veljavo. Če pa pravdo dobimo, ne nimamo več, smo se je rešili. Torej vsekakor zagonetna reč, tale pravda, in iz tega že lahko skujemo primereno uganko. Ne?

Navajamo vam v naslednjem še nekaj primerov, kjer lahko preizkusite tudi svojo pesniško žilico. A ne rešujte samo teh primerov, marveč si ob sedanjih praznikih in kdaj drugič v pro-

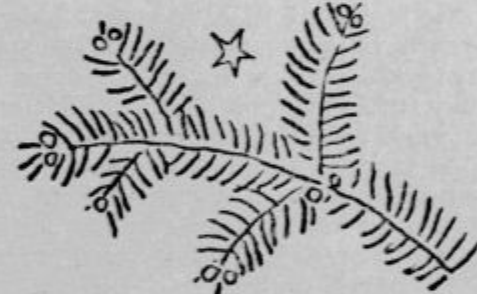

Miha Wohlgemut: UCENJAK. Lesorez iz leta 1493 iz knjige »Schedels Chronik« (Iz Justinove zbirke)

stem času vedrite in bistrite duha z najrazličnejšimi lastnimi ugankami! Opazujte življenje in videli boste, kako se da marsikateri opis izraziti duhovito, slikovito ali zagonetno, potem pa se vsa bujna slika strne v eno samo besedo, v rešitev. To vas bo naučilo, da boste v življenju dobro spregledali vsak položaj in vselej našli po trezni razsodnosti edino pravi izhod iz zaganje.

Za zaključek naj vam navedemo še en zanimiv primer, opazovan v kuhinji. Kuharček je sedel na svojem trinožnem stolčku in je obiral telečjo kračo. Komaj odloži kost, že se prihuil pes in kračo bliskovito odnese. Kuharček pograbl trinožnik in ga zapodi za psom, da ščne od strahu izpusti kost... Ugankar je takole sestavil uganko: Dvonožnik je sedel na trinožniku, pri- de štirinožnik, ukrade dvonožniku enonožnika. Dvonožnik pograbl trinožnik, ga vrže za štirinožnikom, da je štirinožnik izpustil enonožnika. Če ta ni bridka, povejte brž kakšno hujšo!

Izbor risb in podob je izvršil slikar-grafik gospod E. Justin. Ključje je napravila Jugo-grafika pod vodstvom gospoda Badjura. Tisk v modri barvi je izvršen na rotaciji Narodne tiskarne.

Vse ilustrativno gradivo priloge »Jutrov Božič« je iz umetniške zbirke zlatih tiskov, fotografij in tiskov gospoda E. Justina

INICIALKA O IZ LETA 1575 (Iz Justinove zbirke)

PREKO ŠTIRI MILLJONE GRITZNER šivalnih strojev JE V UPORABI

GRITZNER ŠIVALNI STROJI
SE DOBJUJO V VSEH BOLJ-
SIH TRGOVINAH S ŠIVALNI-
MI STROJI

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA JUGOSLAVIJO
EM. FISCHER, ZAGREB, Palmotičeva 82
Veletrgovina dvokoles, motociklov in šivalnih strojev

PLAŠČI
Velika
izbira
Prvovrstna
izdelava
Najnižje
cene

nudi
**F. I.
Goričar**

Ljubljana
Sv. Petra c. 29.

Izdeluje se tudi
po meri. V zalogi
velika izbira
blaga za plašče,
kostume in obleke
v vseh modnih
barvah!

Din
550.—

Novo!

**Pristna
Ljutomerska vina**
naročajte le pri
**VINARSKI ZADRUGI
v Ljutomeru**

Celuloidni ščit

pri vratnih ključih vam prihrani več-
kratno pleskanje. Vrata bodo vedno
čista. Dobavljajo jih

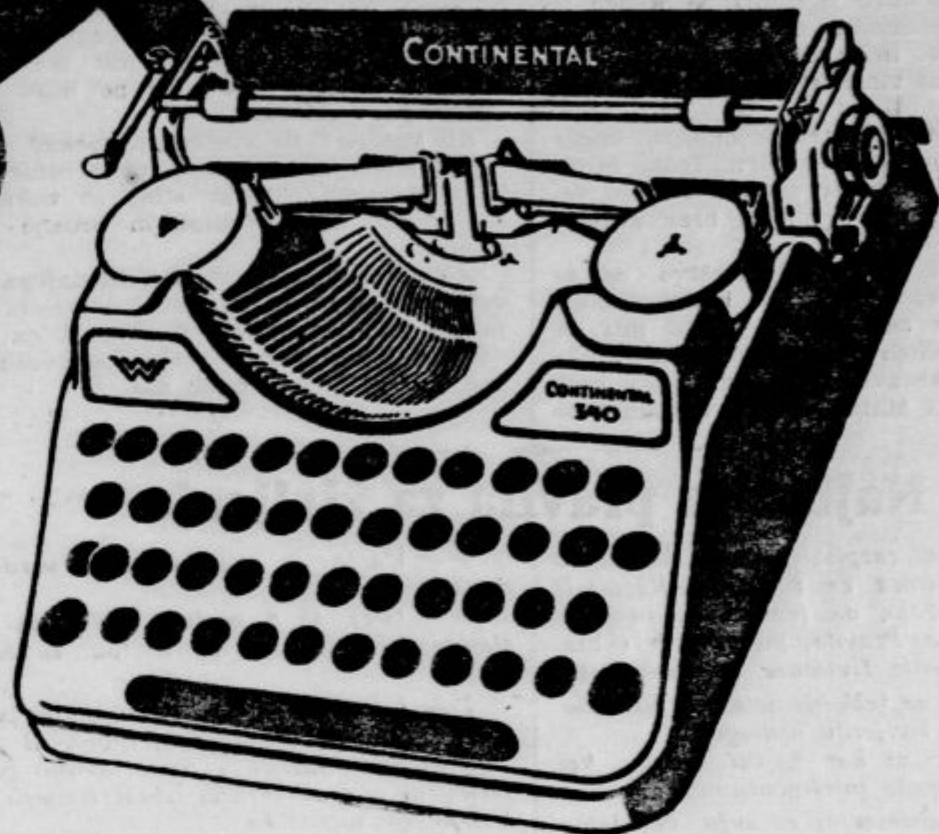
SEMEČ V.

Privoz 13 Ljubljana Tel. 36-92
Celuloid je na zalogi v vseh barvah
Sprejmejo se dobri akviziterji.

CONTINENTAL

NA OBROKE

IVAN LEGAT-MEHANIK

MARIBOR

VETRINJSKA 39.
Tel. int. 24-34

LJUBLJANA

PRESERNOVA 44
Tel. int. 26-36

Avtomobile

**Izvršujemo pregraditev
na pogon z vpejnim
plinom (Sauggas)**

Veliki prihranki, zanesljiva vožnja.
Umerjene cene, skrajšan dobavni rok.
Zahtevajte ponudbo!

DARUVARSKA LJEVAONICA ŽELJEZA
I TVORNICASTROJEVA, DARUVAR

SLOVENIA TRANSPORT

LJUBLJANA
MIKLOŠICEVA CESTA — JUGOSLAVIJA
Železniško-carinski, špedijski in transportni zavod za industrijo in trgovino družba z o. z. — Last. Josip L. Šilih.
Brzjavni naslov: Sloveniatransport. — Telefon 27-18, 37-18, car. pisarna 37-19, stanovanje 2419
IZVOZ — UVOZ
Ekspoziture: JESENICE, RAKEK, MARIBOR, SUŠAK
Carinska špedicija. Oskrba uvoznega, izvoznega, tranzitnega ocarinjenja ter raznih dovoljenj za carino svobodni in znižani uvoz
Skladišče — Prevoz — Avtotransporti — Preselitve s pohištvenimi vozovi — Inkaso faktur in povzetij

POZORI!

Kljub povišanju cen na surovine, dobite še vedno priznani, najmodernejšo

OTOMANO

za DIN 360.— pri
E. ZAKRAJSEK
Ljubljana,
Miklošičeva 34.

Adolf PRAH

tovarna volnenih in
bombažnih tkanin
Kranj

Telefon interurban števil. 13

TKALNICA
BARVARNA
APRETURA

Od podjetnika do
delavca slovensko pod-
jetje brez tujih strokovnjakov!

Izdeluje:

Najrazličnejše vrste oks-
fordov, vse vrste pisanih
in enobarvnih flanel, bar-
hente, gradle, sefirje, mo-
linose, brisače itd. itd. itd.

VSEM CENJENIM POSLOVNIM PRIJATELJEM ŽELIM VESEL BOŽIC
IN SREČNO NOVO LETO!

Rafael Batistič

TRGOVINA S SUROVINI KOŽAMI IN LOJEM

STRAZIŠČE PRI KRANJU — Telefon 50

KAKOR DOSEDAJ, TAKO BOM TUDI V BODOČE PLACEVAL NAJVIŠJE
DNEVNE CENE! — SE PRIPOROCAM!

Telefon 20-42

Tapetništvo Jager FRANC,
LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA št. 17.

nudi najcenejše otomane od din 350.—, tlimo od 26.— din.
Velika izbira madracev, cauch-zcf, volne, gradla in biaga za
prevleko pohištva.

Zahvala

Za dobro uspešno težko operacijo se najliskreneje zahvaljujem
gospodu primariju dr. Benčanu in gg. asistentom ter častitim se-
stram za skrbno nego.

MARIJA PLOTSCH, POSESTNICA, MELSKA C. 50, MARIBOR

Novi naslovi
Frankiskanska ul. 8.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem svojim gostom

ANNY BENKO

zdraviliška restavracija (prej MARŠIK)
SLATINA RADENCI

TOVARNIŠKI OBJEKT

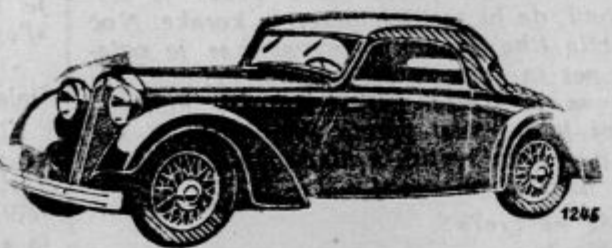
event. s strojno ureditvijo za mehanična dela, v bližini
kolodvora ali z industr. tirov v Drav. banovini IACEM
V NAJEM. — Ponudbe poslati na oglasni oddelek
»Jutra« po »Strojna tovarna«.

Velika efektna LOTERIJA

AVTO

za

5 dinarjev

Sokolsko društvo Slovenj Gradec priredi dne 31. decem-
bra 1939 ob 13. uri veliko EFEKTNO LOTERIJO,

katere glavni dobitki so: avto (štirikolesna DKW limuzina), tovarniško novo, motorno
kolo, šivalni stroj, moderna spalnica, kuhinjska oprema, moško in žensko kolo, plug,
foto aparat, fino volнено blago za moško obleko. Razen tega še veliko število krasnih
dobitkov. Cena srečja je samo 5 dinarjev.

LE MAJO SREČJE JE SE NA ZALOGI TER SE ISTE LAHKO NAROČIJO PROTI
PLAČILU PRI SOKOLSKEM DRUŠTVU V SLOVENJEM GRADCU.

Seznam

številčk. izžrebanih ob priliki žrebanja prve
loterije Sokolskega društva Kočevje
dne 17. 12. 1939

3928	3194	7662	2922	1982	1383
4622	4148	67	9900	4482	3376
6641	7819	1528	1212	726	3038
1814	7730	5554	6467	5166	1595
5947	6363	7152	4558	3794	8545
6207	9931	8487	7782	40	7267
9605	5682	7071	9633	115	2269
8075	3266	2203	2256	2619	9394
2151	7916	4528	4233	6018	4474
7879	6539	1745	5493	7985	7618
8291	744	2092	4058	5219	2027
5373	7568	6007	815	3721	4407
3406	226	1837	525	9930	1785
9549	5061	6694	8941	7288	417
1825	1643	1905	9213	5650	7326
3054	4601	3596	2703	2616	7611
166	455	9913			5347

Naša ženska stran

In mir ljudem na zemlji

Skoraj dve tisočletja že kroži med človeštvom pravilica o betlehemskem otroku ki naj bi prinesel na zemljo mir. Dve tisočletja že ponavljamo svetovnočrni obred u posušamo božično pesem o miru.

Toda pravilica o miru in sreči se ni uresničila. Ljubezen in mirnja in tabornja človekovemu srcu, dijeta večni boj na življenju in smrti in zopet je zmigala mirnja. Zopet je mirnja pomirila človekov um. Nikdar se niso bile besede ljubezen, svo bodi civilizacija, lažne usmisljene rabljene za pojme, ki pomenijo njihove nasprotje.

Božji klic o miru je zamrl, še preden je mogel priti do zemlje do mest in vasi do ljudskih domov in do človeškega srca. Zamrl je v vojni vihr in je malo jih, ki so ga silili.

Težko bi bilo prešteti kilometre, koder se razprostirajo poljane smrti. Težko bi bilo prešteti ljudi, ki so ob tem svetem večeru orez toplega ognjišča, brez svojcev in brez domovine.

Dvatisoč let že čaka človeštvo, da se uresniči prerokovanje o betlehemskem otroku in da zavlada na zemlji mir. A kakor v zasmeh pripadajo danes preko vse zemlje zahtave največjega boga vseh časov — boga Marsa. Kakor v zasmeh se

daneš na Sveto noč, zilva z božično pesmijo o miru bojna pesem tisočev prijavljenih na nove ofenzive.

Materi, ali se ne čutite soka? Ali niste nekoč, ko so bili vsi ti veliki ljudje najekni otroci, pozabite vsaditi v njihova srca ljubezen predvsem ljubezen do bližnjega? Ali se niste premočno zavedale, da je mirnja kakor pieve, ki raste in se razonoči tudi če ga nihče ne zaliva. Ljubezen pa je kakor droben cvet, ki pogine, če ga ne ogrejejo z največjo skrbjo in pazljivostjo?

Kakor ljubeča se brat in sestra hodita po svetu mir in pravico roko v roki. Kjer ni enega tam se tudi drugi ne more udomačiti. Mi pa hočemo mir brez pravice, zato je naš glas po miru glas vpijočega v puščavi.

Ali silimo? Ne svetovnočrni pesmi o miru in sreči, marveč žalostne prošnje teh, ki v strganih oblekah prosijo ob zaklenjenih vratih naših domov in prosijo vbojame.

Ali nismo soka? Ne, poslednjega človeka vsi smo se zavili v nepremične plošče svoje sebičnosti in pozabili da smo vsi do poslednjega človeka odgovorni za vse, kar se dogaja okoli nas.

Najboljša pravila za življenje

V Ameriki so razpisali anketo, katere so najboljše smernice za življenje. Rezultati te ankete prajo, da jemljejo Američani življenje resno. Pravila, po katerih skušajo urediti svoje življenje, so naslednja:

- 1 — Nauči se težkega dela, ker brez dela je uspeh v življenju nemogoč.
- 2 — Naber si kar največ znanja, ker bodočnost pripada inteligentnim.
- 3 — Ne zanemarjaj zdravja, ker telesa oslabeleost resno ogroža tvoj življenjski cilj.
- 4 — Nikoli ne pozabi, da sta duh in telo včasih potrebna počitka.

Negujte svojo polt

Kako, kaj, kako je tudi naša koža podvržena neprestanemu spreminjanju. V njej rastejo cveče, v zrejših letih zori, dokler v poznejših letih ne začne veneti. Zato je dejstvo, da se ta pojav na noben organ človeškega telesa ne opazi tako hitro, kakor prav na obrazu. Koža postaja vedno bolj veča, vedno bolj izgublja svojo svetlo, cvetočo barvo. Pojavljajo se ve neznatne gubice, ki jim sprva posvečamo malo pozornosti, ki pa se neverjetno hitro in trdovratno množijo. Globokosežni procesi, ki se vrše v notranjosti človeškega organizma, počasi in leno delovajo kapila — to so prvi in odlični povzročitelji omejenega delovanja kože. Kožne stanice izgubljajo možnost obnovljivej tako hitro podkrožja in koži gubi prozno vez, ki jo je spajala z mišicem.

Neobhujno je potrebno, da ohranimo kožo čim dalje časa prozno, da preprečimo njeno staranje, da omejimo upočasenje in lenovitost kapilar in da pospešimo delovanje veznega tkiva in prožnih vlaknen podkožja.

Tažnja je dejstvo, da je ravno koži dana največja možnost obnovitve. To pa dosežemo s strokovno nego in pravilno prehrano kože. Lahna masaža s subtilnim občutjem prstnih konic je zelo priporočljiva. Poleg tega se mora pospešiti krvni obtok, paziti na pravilno prehrano in redno prebavo. Uspeh se bo pokazal v zdravem spanju, veselju do dela in življenja, v prožnem koraku in v jasnem pogledu.

Vsaki ženi, orez različne stanju, je dana možnost, da si prisvoji njej lasten čar. Potrebno je predvsem skrbeti za pravilno prehrano telesa in kože. Pravilna in harmonična nega telesa, obraza, kože čim več gibanja sonca in zraka — je v vseh mladosti in moči!

DAME!

Negujte svojo polt. — Skrbite za mladost in izraz svojega lica.

»Marlyne«

Ljubljana — Gajeva 2 a/III
KOZMETIČNI SALON

Nega kože na znanstveni podlagi. Brezplačna strokovna navodila in nasveti za individualno nego.

Ljubosumni otroci

Kaj neki je našemu otroku — To vprašanje sta si zastavila pač marsikatera mati in oče, ko sta opazila, da se je njun edinec nenadoma ves izpomenil.

Prej vesel otrok je postal zloben, trmast, nezadovoljen in sicer od tistega dne, ko je dobil majhno sestrico ali bratca. Pa poskusimo se vživeti v njegovo duševno dogajanje — in odgovor nam bo takoj jasen: otrok je ljubosumen! Dosej je bil namreč on edini, ki so mu starši posvečali vsa svoja čustva in skrb, zdaj pa se je nenadoma začutil ogroženega po mlajšem bratcu ali sestrici in se nagonsko začne boriti proti njej. Vso ljubezen staršev, vso njihovo pozornost si hoče ohraniti je zase.

Če opazijo pri svojem otroku takšno izpremembo, mu tega nikar ne pokaži, marveč bodi napram njemu še naprej enako pozorna in ljubezniva. Kakor napačno bi bilo osmešiti otrokove muke ali mu celo očitati njegovo ljubosumnost! S tem lahko za vedno izgubiš otrokovo zaupanje in zagrešiš nepopravljivo napako. Otroci se bo, osmešen in užaljen, umaknil, se zapri vase ter ostal še nadalje trmast in nedostopen.

Najlažje pa si boš pridobila in ohranila zaupljivost svojega prvorojenčka, če mu skušaj pokazati, kako neboljen je takle novorojenček, da je potreben posebne nege in skrbi. Tako boš vzbudila v njem čustvo odgovornosti do najmlajšega in prav kmalu bo pripravljen da malce popazi nanj ali kako drugače pomaga malemu neboljenčku.

Telesno in duševno zdrav otrok se bo pod praviim vodstvom staršev kmalu otrese ljubosumnosti in počasi prevzel vlogo starejšega varuha.

Tedenski jedilni list

Kako bi kuhala če ...

PONEDELJEK. (Božič) Obed: Perutninska juha z rezanci. Pečena purica z garnirano s krompirjevim pastetami. Različne solate. Potica. Vinski šodo. Večerja: Mrežna pečenka v aspicu.

TOREK. (Štefanovo) Obed: Juha z ječmenimi cmoki. Pljučna pečenka garnirana s krompirjevim roglicem. Solata. Kremov puding. Večerja: Mesni narastek. Špinata. Trijet.

SREDA. Obed: Na goveji juhi sago.

Govedina z različnimi pikunimi in praženim krompirjem. Pečena jabolka. Večerja: Prešičev, karmanatelnji. Glavnata in krompirjeva solata.

ČETRTEK. Obed: Na juhi ječmenček. Parjene telečje prsi s hrenom. Rahla omleta. Večerja: Biftik. Solata.

PETEK. Obed: Zelenjavna juha. Zakrtačena jajca na špinati. Sirov zavitek. Večerja: Prešičev, karmanatelnji. Glavnata. SOBOTA. Obed: Na juhi riž z ohrovtom. Govedina. Pražen krompir. Paradižnikova omaka. Ocvrte zdrobove plošče. Večerja: Sveži prešičevi jeziki v k sili omaki. Krompirjeva kaša.

NEDELJA. Obed: Na juhi vranični ponvnik. Ocvrt telečji bočnik. Solata. (SILVESTROVO) Večerja: Krepka juha z jajcem in opečeno žemljico. Kuhana riba z Majonezo. Pečena divjačina. Solate. Brunice.

Božič v snegu

Ob tem času se dežela navadno tako prijazno odene v snežno odejo, da vsi črni velikega smučarskega občestva lahko slavijo božične praznike na »dilec«. Zato so vsako leto bolj božični prazniki tudi smučarski prazniki — posebno mestni smučarji komaj čakajo tist h nekaj dni prostosti, da jih prebijajo zunaj na snegu. Smučanje se je zadnje čase tako razširilo, da menda ni mladega človeka, ki bi ne smučal, če mu le sredstva to dopuščajo.

Menda ne bomo narobe uganili, če trdimo da se zaradi tega tudi mnogo božičnih želj vrtili okoli raznih smučarskih potrebščin in da bodo mnoge naših čtatečij našle med božičnimi darili tudi blago za smučarske hlače ali za novo jopico. Vsem tem srečnim obdarovankam b. radi ustregli ko jim za praznike prinašamo nekaj novih smučarskih podob in povrh še nekaj nasvetov, ki jih je kakor vsake zimo tudi toplot športna moda pripravila za veliko smučarsko družino.

Zdi se, da so dolge smučarske hlače končno veljavno zmigale nad bolj robatimi pumparicami. Morda so pumparice bolj praktične — toda tudi o tem so mnenja deljena. Vsekakor pa je res da se malo-kater, ženski dobro podajo: in to je odlično! Vitkim dekletom z ozkimi bokmi in dolgimi, ravnimi nogami jih moda sicer še vedno svetuje, vse druge pa naj bi pumparicam dale slovo. Nove dolge hlače so sicer mnogo ožje od starih »norveških« hlače z balonasto zadrgo ob členku, so pa vendarle nekoliko udobnejše krojene od lani uveden h izrazitih »klinastih« hlače ki so po vsej dolžini tako napete da jih manj izvežbanim smučarjem ne moremo priporočati. Izrazite »klinaste« hlače ostanejo predpavica elitnih smučarjev ali elegantnih dam, ki sploh ne smučajo. Ostali smučarji se bodo kotilili po snegu v hlačah, ki so klinastim podobne, vendar

občutljivi narastek z mendi. SILVESTROVO

Kako moram kuhati, ker ...

PONEDELJEK. (Božič) Obed: Na juhi rezanci. Mrežna pečenka. Posušeno zelje. Ocvrt krompir. Potica. Večerja: Hrenovke, Čaj. Potica.

TOREK. Obed: Cvetačna juha. Paniran in ocvrt domači zajček. Solata. Buht čki. Večerja: Kuhana svinjska glava s hrenom.

SREDA. Obed: Krompirjeva juha z gobicami. Navadni praženec. Večerja: Kislo zelje in zdrobovi cmoki, zabeljeni s ocvirki.

ČETRTEK. Obed: Na goveji juhi riž. Goved na Krompir v kosih. Leča v omaki. Večerja: Žganci s mlekom.

PETEK. Obed: Fižolova juha s korenjem. Špohovka. Večerja: Rižev zavitek. SOBOTA. Obed: Segedinski golaš. Krušni cmoki. Večerja: Vampi v omaki. Polenta.

NEDELJA. Obed: Juha s krpicami. Govedina. Pražen krompir. Čebulna omaka. (SILVESTROVO) Večerja: Obarna juha in telečje mesa. Dunajski zrezki. Solata.

Srečen Božič

in Novo leto

1011

ter priporoča tudi v bodoče svojo veliko zalogo modernega krzna

L. ROT, Ljubljana

MESTNI TRG 5

Smučarsko jopico si tudi same lahko sestavimo iz barvnih pletenih delov in iz mehkega usnja. Spretni in zagnani delci usnja združimo z usnjenimi zaponkami nad stranskimi pletenimi deli. Tudi rokavi so pleteni (1. slika).

Žepi smučarske jopice so navadno prešiti s patentno zadrgo, da jih zavaruemo pred snegom. Sicer pa ima jopica preprosto, moško obliko (2. slika).

Balonsko bluzo iz svetlega tvoriva lahko nosimo k vsakim smučarskim hlačam.

Neredna stolica

upliva na vas organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

Bluza na naši sklici ima prsne žepke, patentno zadrgo pod izrezom in iz volne pleten pas (3. sk.).

Temnomodro jop'co iz balonske svile lahko okrasimo s svetlimi našvi. Jopica ima velike, praktične žepke in jo zapremo z okroglimi, usnjenimi, gumbi (4. slika). Tudi k pumparicam lahko nosimo lahko balonsko jopico s priključeno pod vratom zadrgnjeno kapuco. Prepešeno jo z srednje širokim, usnjenim pasom (zadnja slika).

Mali smučar

V največje veselje je otroku, kadar se lahko pošteno zavali po snegu. Seveda mu je pri tem malo mar, če se ga prime snežena dobrta in se mu potem na pulloverju staja — mater pa le skrbi, da se ne bi malč zmočil in prehladil. Toda povrh pulloverja lahko oblečemo malemu smučarju ljubko balonsko bluzo s priključeno, okoli obraza zadrgnjeno kapuco! Takšna bluz je nepremokljiva, otrok je v njej varen pred vdorom raztajanega sneženega blagoslova.

Božični večer

Proti večeru se je mati ognila z veliko črno ruto da bi, kakor ji je tudi bilo težko, izprosil pri sosedovih kos kruha. Že nekaj dni ni mogla postaviti otrokom na mizo drugega kakor krompir. Na današnji večer pa —

Nekoč davno nekoč, se je na današnji večer rodil Kristus sin božji, ves ubog, v preprostost hlevcu. Na današnji večer —

Mati je vzdihnila. Tesneje se je zavila v staro, že oguljeno ruto in se s počasnimi, trudnim korakom napotila v vas. V kuhinji so ostali sami: Miha Jožek in Marijanica. Stisnili so se k toplemu štedilniku. V kuhinji je bil polmraz. Rdeči pra memi svetlobe, ki je prihajala skozi razpoke štedilnika, so risali na tleh široke, po dolgovate svetle lise, ki so neprestano vztrpetavale. Otroci so molčali. V kuhinji je bila tišina, ki jo je le tu pa tam prelomil prasket ognja v štedilniku.

»Ti, Miha,« se je oglasil šestletni Jožek, »kaj praviš, ali bo oče tudi danes stre ljal?«

»Tepček!« pri nas ni vojne,« je resno odgovoril komaj dobro leto starejši Miha. »Zakaj pa je potem moraj k vojakom?«

»Samo na vaje je šel in tam streljajo s slepmi patronami.«

»Ali te tudi zadenejo?« je radovedno vprašala petletna Marijanica.

»Ne! Zato pa jim pravijo slepe.«

»Zakaj pa je mama zudniča rekla, da je spet vojna in da spet streljajo ljudi?«

»Že, ampak to ni pri nas, to je neke daleč.«

»Ali boli če koga zadenejo?« je vprašala Marijanica.

»Seveda boli.«

V kuhinji je za hip zavladala tišina. »Ti, zakaj pa se streljajo?« je zamislje no vprašal Jožek. Miha je trenutek pomislil. Ne vem,« je rekel počasi. »Streljajo se po.«

Otroci so znova umolkli. Na zemljo se je spustila noč. V kuhinji se je stemnilo, da niso videli drug drugemu v obraz. V vasi je pozvonilo. Avemarijo.

Jožek se je s komolci oprl ob kolena in glavo položil v dlani. Misli so mu na vojno na resnično vojno ki je neke daleč. Šku šat si je predstavil kako je v resnični vojni. Popoldan so se s tanti igrali vojske. Imeli so pravo bitko. Snežne kepe so bile krogle. A to vse skupaj ni nič. V resnični vojni imajo puške, kanone, letala. Zelo lepo mora biti v vojni. Stojš ob kanonu in streljaš, streljaš, sovraznik se umika. Hitiš za njim, če hribe in doline, vpiješ hura in streljaš, dokler ... Nenadoma se je domislil — nekoč bi utegnil iti tudi njegov ata v pravo vojno — tudi njegov ata —

lahko bi ga zadel krogla. Neke pri srcu ga je zabelo — in vojna se mu ni zdela prav nič več lepa stvar. Vojna ...

Tudi Marijanica je mislila na očeta. Stisnila je k sebi noge, jih obhela z obema rokama, naslonila brado na kolena in razmišljala ali bo tudi njenega ateka danes obiskal Jezušček z angelci. Mama ji je pripovedovala, da pride vsako leto enkrat na zemljo, pogledat, če so še hudobni ljudje na svetu. Angelci ga spremljajo. Eden varuje tudi njo. Kakšen neki je? Zakaj ga nikoli ne vidi? Včasih zvečer zatiska oči in se dela, kakor bi spala. Morda se bo nekoč angel, ki sedi ob njeni postelji, le

pozabil napraviti nevidnega. Pritajala se je, potem pa naglo odprla oči — toda angel je vselej uganil njene misli. Nikoli ga ni zagledala. Sveti angel! Se bolj se je stisnila skupaj in zaspala.

Miha je ležal zleknen na klopi kraj peči. Položil si je roki pod glavo in z napol priprtimi očmi strel v strop, kjer je trepetal droben pramenček svetlobe. Bil je žalosten in jezen. Prejlnja leta sta vselej z očetom postavila jaslice na mizici ku

hinjskem kotu. Letos bi jih napravil sam. Že pred štirinajstimi dnevi je prinesel iz gozda mah. Posušil se je lepo, ko pa ga je popoldne prinesel v kuhinjo, se je mati, ki je pravkar pomivala lla, ohrenila: »Kaj pa hočeš z to nastavo?« Tako vesel je bil in z enim samim stavkom mu je mama ubila vse veselje, mu uničila svetlo pričakovanje ...

Marijanica je nenadoma zajokala. »Kaj pa se čmeriš?« jo je osorno vprašal Miha.

»Ma-ma — lečnaal ...«

Jožek je na široko odprl oči. Tudi on je bil zadržal. Počasi je vstal in se pritisel do vrat. Narahlo jih je odprl in pogledal ven.

»Strah me je!« je z jokavim glasom izpregovorila Marijanica. Miha je vstal, da bi našel petrolejko. Jožek je zaprl za sabo vrata. Iz vasi so se skozi temo in sneg veselo bleščale rdeče lučke. Jožek je prisluhnil, da bi zaslišal materine korake. Noč je bila tiha. Ne neke za vajo se je oglašal pes in sneg je še vedno naletal. Jožek se je stresel in šel nazaj v kuhinjo. Zdal je na mizi gorela petrolejka. V kuhinji je bilo svetlo, a hladno, ker so pozabili naložiti na ogenj.

»Se ne gre?«

»Ne!«

Marijanica je znova zajokala. »Tak, nikar se ne čmeriš!«

Jožek je znova odšel ven in prisluhnil v noč. Neke so se zaslišali koraki.

Mati!

Nihče se ni oglašil, samo pes za vajo je znova zalajal. Jožek je obšel strah in vrnil se je v kuhinjo. Miha je medtem pri-

nesel iz drvarnice mah in pastirke. In Marijanica, ki se je selila na posteljo ob steni, je z zanimanjem sledila delu svojih bratcev ...

Medtem je mati delala pri gostilničarju. Z veseljem se je oprijela ponujenega dela. Tako bo vsaj nekaj zaslužila in ne bo ji treba prošiti ... Zdal je hitela domov. Mislija je na otroke — in spet na pismo, ki ji ga je med pošto izročil pismonoša. Bilo je od moža. Samo toliko je utegnila prečitati, da je zdrav in da se na Božič vrne ...

»Zdal pa še svečko za hlevček ... tole je tiho klical Jožek.

»Gotovo!« Miha in Jožek sta obstala pred jaslicami. Bile so preproste, njima pa so se zdele nad vse lepe. Na postelji je spala Marijanica.

Pred hišo so se zaslišali koraki.

»Mama!« — Jožek je stekel k vratom, prijel mamo za roko in jo vlekel k jaslicam. »Poglej, ali niso lepe?«

»Lepe, zelo so lepe!« Mama se je smehljala.

»Lačna!« se je nakremžila Marijanica in se prebudila. Tedaj sta se spomnila tudi Jožek in Miha, da že od popoldneva nista jedla. Sedla sta za mizo, mama je odgrnila s kožare ruto in ji dala jesti. Potem je spravila otroke v posteljo, sama pa je sedla k mizi in čitala možovo pismo. Počasi, besedo za besedo ... Njena glava je bila nisko sklonjena nad mizo, njene ustnice so se smehljale. Tako je sedela nepremično, dokler na vasi niso zapela božični zvonovi ...

Meta Koren —

Možje sedanje vojne

Lord Winston Churchill, general Gamelin, vojni minister Hore Belisha, »tiger« viscount Gort, general Brauchitsch in admiral Räder

Winston Leonard Spencer Churchill, prvi lord britske admiraltete, po naše mornariški minister, se je rodil 1874. iz rodbine slavnega vojakovodje, vojvoda Marlboroughskega. Z dvajsetim letom je postal poročnik nekega konjeniškega polka, a je težko prenašal

Življenje v vojašnici

sato ga je opustil in se odpravil rajši na potovanje. Kot dopisnik raznih listov je potoval v Kubo, Indijo, Sudan. Kot prostovoljec je sodeloval v vojnah na treh celinah, v burški vojni, ki se je je udeležil kot dopisnik londonskega dnevnika »Morning Post«, so ga Buri ujeli, a mu je uspelo pobegniti in se je vrnil potem na Anglesko, kjer so ga 1900. kot kandidata konservativne stranke izvolili za člana parlamenta. S tem se je začela njegova

politična kariera

ki je bila prav tako spremenljiva in peštra, kakor njegovo ostalo življenje. L. 1904. je prešel v liberalno stranko in že naslednjega leta je postal v njeni vladi državni podtajnik za kolonije. Potem je bil trgovinski minister kot zagovornik sistema svobodne trgovine, zavoljo katerega se je bil s konservativci baš apr. l. 1910. pa je postal minister notranjih zadev. Zaradi

svoje radikalnosti

v načelnih vprašanjih, brezobzirnega kritiziranja vsega, kar mu ni ugajalo, in plemeničile žile si je v parlamentarnih krogih nakopal mnogo sovražnikov. L. 1911. je prevzel ministrstvo vojne mornarice in je to orožje s sistematskim delom usposobil za težke naloge, ki ga je moralo opraviti v svetovni vojni. Ob koncu vojne in pozneje je bil znan zavoljo svojega

nepopustljivega stališča

proti boljševikom, a od l. 1933. dalje se je mnogo prizadeval za ustvaritev britsko-francoske koalicije proti Nemčiji. Danes je na zenitu svoje kariere, povzelo je zopet najvažnejšemu angleškemu orožju, mornarici, mimo tega pa daje smernice vsej angleški politiki v sedanjem času.

General Maurice Gamelin je

vrhovni poveljnik francoske kopne in zračne voje sile. Rodil se je 1872. v Parizu, a po zaključku vojaškega študija ga je general Joffre, glavni poveljnik francoske vojske v letih 1914. in 1915. ter zmagovalac na Marini, vzel najprvo za svojega ordonančnega častnika, potem ga je postavil za šefa svojega kabineta, člana vojnega sveta in šefa generalnega štaba. Član vojnega sveta je postal po slajnem

načrtu za obrambo Pariza

ki ga je izdelal l. 1914. Šef operativnega oddelka francoske vojske je postal 1915. in je ostal do bitke pri Verdunu. Kot poveljnik 9. divizije, ki je l. 1918. ustavila prodor Nemcev, ko so ti že zlomili angleški del fronte, je rešil Pariz in odločil vojno.

Po vojni so mu poverili razne

kočljive naloge,

ki jih je izvršil s uspehom. Reorganiziral je brazilsko armado, potlačil je z vojaško in diplomatsko akcijo upor Druzov leta 1925. Vrnil se je v Pariz kot namestnik šefa glavnega štaba, a 1935. je sam prevzel vrhovno upravo nad francosko vojsko. V sedanjih vojni poveljuje tudi angleškim kopnim četam na zapadni fronti. Od njegovih zapovedi zavil

uspeh zaveznikov,

smatrajo pa, da je zavoljo svoje velike strokovne teoretske in praktične izobraz-

be ter svoje visoke izobrazbe sploh (saj ga imenujejo filozofa med vojskovodji) dorasel svoji nalogi.

Hore Belisha, angleški vojni minister, je najmlajši minister

v Chamberlainovem kabinetu. Rodil se je 1899. v Modagoru južno od Casablance in je po rodbini afriški žid. Oče mu je kmalu umrl, mati se je znova poročila s sirom Horeom, uradnikom v ministrstvu za penzije, ki mu je zelo pomagal, da je opravil študije na vseučiliščih v Angliji, Franciji in Nemčiji. V svetovni vojni se je kot prostovoljec s svojo hrabrostjo povzpetal do

čina majora.

Po vojni se je posvetil odvračanju in je slovel kot dober govornik. Bilo mu je komaj 25. let, ko je na listi liberalne stranke prišel v parlament. Ko je padel Lloyd George, je prešel k narodnim liberalcem Johna Simona, a l. 1931. je v vladi narodnega edinstva prevzel mesto parlamentarnega tajnika za trgovino. 1934. je postal prometni minister, član ministrskega sveta in zasebnega kraljevega sveta, letos pa vojni minister. V tej funkciji je uvedel splošno vojaško dolžnost ter organiziral angleško kopno vojsko in pasivno obrambo.

Viscount Gort, poveljnik angleških

čet na zapadnem bojišču, se je rodil 1886. v družini lordov Prendergastov, ki se je

odlikoval v vojaški stroki

L. 1905. je postal po končanem vojaškem študiju podporočnik v polku gardnih grenadirjev. V svetovno vojno je šel kot kapetan in si je v njej z drznimi akcijami pridobil odlikovanje Viktorijanske križice ter prilike »Tiger«.

Po vojni je bil najprvo ravnatelj vojne šole v Indiji, l. 1935. je postal general in ravnatelj generalštabne šole v Kimberleyu. Pred dvema letoma ga je Hore Belisha postavil za

šefa britskega generalnega štaba

z nalogo, da pomladi kačer poveljnikov. Danes je na Maginotovi liniji odgovoren za zmago ali poraz britskega orožja.

Walter von Brauchitsch, vrhovni poveljnik

nemške vojske, se je rodil l. 1881. v Berlinu. Po končani vojni akademiji je 1900 postal podporočnik v grenadirskem gardnem polku, 1909. pa kapetan in polkovni adjutant, na kar so ga zavoljo njegovih sposobnosti dodelili generalnemu štabu. Med svetovno vojno je postal major. L. 1923. je bil v činu polkovnika premeščen v vojni ministrstvo. Pet let pozneje je postal

šef štaba šeste divizije,

nato načelnik vojnega ministrstva a 1933. divizijski general in topniški inspektor. Nato je napredoval naglo od čina do čina. 1935. je bil že poveljnik novo osnovane četrte skupinske komande v Lpskem, 1938. na mesto penzioniranega generala Fritscha vrhovni poveljnik nemške voje sile, član vojnega kabineta, v marcu letošnjega leta je dobil položaj ministra, v septembru je vodil nemške operacije na Poljskem. Sedaj brani Siegfriedovo črto. Velja za tvorca

»bliskovite vojnec«.

Kot takšen bi moral prebiti Maginotovo linijo.

Admiral Erich Räder, poveljnik nemške

voje mornarice, se je rodil 1876. Oče mu je bil gimnazijski ravnatelj v Šleziji. 1894.

je stopil v mornarico. 1900. je postal adjutant prve mornariške divizije, 1905. ga vidimo že na delu

v mornariškem ministrstvu

Od 1910. do 1912. je bil navigacijski častnik na cesarski jahti »Hohenzollern«, med svetovno vojno je bil kot štabni šef na križarki »Selditz«, 1918. pa poveljnik križarke »Köln«. Po svetovni vojni se je vrnil kot šef osrednjega mornariškega oddelka na študije in organizacijo nove nemške voje mornarice, pisal je knjige o mornariških borbah v svetovni vojni, dobil je od vseučilišča v Kielu

naslov častnega doktorja,

1936. mu je dal Tretji rajh čin velikega admirala, vrhovnega poveljnika nemške voje mornarice. Laniako leto je postal član tajnega vojnega kabineta, danes vodi vse podmorniške in druge pomorske akcije proti zaveznikom.

HUMOR

Božična smučarija

»Gospodična, poskusite privezati smučni narobe...« (»Bulletin«)

»In to je tista koč, kjer bomo prenočevali?« (»Bergström«)

»Gospod doktor, tako daleč sem prišel, ker sem bil prepričan, da je smučanje zdrav sport...« (»Everybody's weekly«)

»Ti, dedek bo pa debelo gledal, kaj sva napravila iz njegovega gugalnega stola.« (»Humorist«)

»Za božjo voljo, Mici, kakšna pa ste?« »Gospa, prosim oprostite, gimnastika po radiu se je danes precej zavlekla...« (»London Opinion«)

Bela smrt je na preži!

Kako velja ravnati, da se ji ognemo in ostanemo živi

Bela opojnost je zopet pred nami in neštvisni prijatelji smučanja, ki so težko čakali, bodo izkoristili priliko, da odskoje s svojimi dilci v gore. Toda za bava, ki jo bodo pri tem imeli, bo tem bolj neskaljena, s čim večjim čutom odgovornosti se ji bo vsak vdajal. Vsaka nepazljivost in lahkomišelnost se lahko maščuje in ne samo nad tistimi, ki jo zagrešijo, temveč pogosto tudi nad drugimi.

Nujno potrebno je, da se vsakdo, ki odide pozimi v gore, primerno opremlja in to za vsako vreme in vremensko spremembo, kakršne se v gorah dogajajo vsak dan. Napestnica, smežna kapa, vetrni jopič, s topla vreča, ki so že toliko ljudi v gorah silno nevarnosti obvarovali, da niso smrznili, so prav tako važni kakor rdeča vrtilca za primer snežnih plazov, ki jo moramo nositi seveda na sebi, ne pa v zaprtem nahrbtniku.

Ko gremo preko pobočij, kjer se lahko sprožijo plazovi, moramo paziti, da je med vsakim smučarjem najmanj 60 do 70 m razdalje. Nevarno so posebno snežne opasnosti, snežni ščiti in snežni zameti ob grebenih, ki se lahko utrgajo in povzročijo uničujoče plazove.

Tudi najbolj izkušeni smučarji sporniki vprašuje pred odhodom v gore domačine, ki mu bodo iz svoje množevne izkušnje radi dali pojasnila o vremenskih in sne-

žnih prilikah, saj mora biti vsakomur do tega, da pomaga preprečiti morebitne nesreče.

Napačno je misliti, da gre samo za nekoristno radovednost, če velja v planinskih kočah za pravilo, da se vpiše v knjigo. Baš navedba točnega smotra s datumom, doma, kakor tudi v kočah, v gostlinah in drugje je mogla v prenekanem primeru pomorencu v zadnjem trenutku rešiti življenje. Svarilna pisalka je neobhodno potrebna spremljevalka na gorskih poteh in planinske znake na pomoč mora poznati pač vsakdo: šest znakov v minuti za tistega, ki šče pomoč, tri znake v minuti za tistega, ki hoče človeku v nevarnosti sporočiti, da na pomoč prihaja. Ti znaki so lahko akustični, s pisalko, zvijgom ali klicem, ali optični, s žepno svetilko. Čim bolj kompas in dobro karto mora vsak turist na daljših poteh imeti stalno s seboj. Važno pa je za vsakogar vedeti tudi to, da sporočilo morebitno nesrečo v gorah, ki si ji bil priča ali o kateri meni, da se je udeležil, prida, vsaki planinski koči in gostilni, vsaki krajevni planinski družini in njihovi krajevni reševalni postojanki, kakor tudi vsaki orožniški postaji v bližini morebitne nesreče. Tam bodo že poskrbeli, da dobe pomorencu strokovno pomoč ali da se dobe osebe, ki so odšle v gore in jih pogrešamo.

Porotnica in morilec

Pomagala ga je obsoditi, pozneje se je tresla za njegovo življenje, na koncu pa mu je postala žena...

V San Franciscu se je poročila 55letna vdova Ruth Staceyeva s 40letnim Rolandom Hurnom. Malokatera poroka je v Ameriki zbudila toliko pozornosti kakor ta. Povedati je namreč treba, da je bil Hurn 15 let kot morilec v ječi in če bi šlo vse po izreku porote, bi bil že isto toliko časa na drugem svetu. A med porotniki, ki so ga spoznali za krivega, je bila tudi njegova sedanja žena.

Pred več ko 15 leti, ko je bil Roland Hurn še mlad trgovinski namestnik, je menil, da lahko dvomi v zvestobo svoje žene. Ta sumničenja so se pozneje izkazala za nepravilna. Žena pa, ki je bila v strahu zavoljo njegove pretrane ljubeznivosti, se je pripravljala na ločitev. Tega Hurn ni prenesel in neke noči je mlado ženo ustrelil ter pogladi samemu sebi kroglo v glavo. Žena je bila takoj mrtva. Hurn pa je proti pričakovanju vendarle oživel in so ga postavili pred sodnika. Izpovedi priče in njegovi lastni zapiski v dnevnik so pokazali, da je šlo za premišljeno izveden pokorilni samomor. Porotniki niso mogli drugega, kakor da so mladega moža spo-

znali za krivega. Nato je sodišče izreкло smrtno kazen.

Med porotniki je bila tedaj tudi 40letna vdova Ruth Staceyeva in ta je že tedaj priznala, da je besedico »krive« izrekla le po težkih notranjih borbah. Mladi morilec s bledim obrazom in prestrašenimi očmi je napravil nanjo večji vtis, kakor je bilo v skladu z njeno funkcijo kot porotnice. Po smrti obsodbi je Staceyeva dan in noč molila, da bi guverner Rolanda Hurna pomilostil. Treba se je za življenje moža, ki ga je pomagala sama obsoditi. Dan prej, kakor bi se morala justifikacija izvršiti, je guverner Hurna res pomilostil. Vsa srečna je Staceyeva tedaj odstopila kot porotnica in je začela dopisovati s morilecem, ki bi moral vse življenje prebiti v ječi. V teh letih mu je v mnogočem olajšala položaj v ječi in ker se je vedel izredno dobro, ji je napolnil celo uspeho, da so mu vrnil svobodo. Sama je sprejela svojega varovanca ob durih jetnišnice in se ni brigala za ljudi, ki so jo čudno gledali. Sedaj se je ta nenavadna srečna zveza, ki je nastala v sodni dvorani, končala pred oltarjem.

Mine — najhujši sovražnik

Nevidne pasti na zapadnem bojišču — Grozote sedanje vojne

Največji sovražnik vojaka na zapadni fronti so mine. Vprostranih predelih pred utrjenimi črtami jih preži na tisoče pod zemljo. Nič jih ne izdaja na zunaj in navzgor, saj je njih smoter, da privabijo nič hudega slučajnega moža v pogubo. Nič ne izdaja, da jih more sprožiti že en sam in niti ne nepremišljen korak. Nikjer ni varen pred minami. Vse samo to, da so tam, kjer je neko ozemlje zaprto z nizko žico, na kateri visijo svetle niti in koščki blaga, prav gotovo mine. Kje so še, pa je odprto vprašanje, ki pade nanj odgovor neredito šele tedaj, ko se nekaj zgodi.

Mina je neprepredljiva. Že s tem, da pritisneš na kakšno kljuko, se utegne sprožiti. Lahko te pa tudi prevari. Mogoče je vžigalnik kakšne mine bolj premeteno naravnani ali pa je postal zavoljo zunanjih stresov preobčutljivejši. Poljska kuhinja je zavila na stransko pot in v naslednjem trenutku je samo še kup zmlin črnega železja. Po neki jasi so »očili« že nekoliko dni lažji osebni vozovi, ne da bi se kaj zgodilo. Dobro so jo preiskali in označili za popolnoma varno. Nekega jutra je privozil prvi težji tovorni voz — in sovražna mina ga je poglala v zrak. Mino so bili namestili pod utrjeno zgornjo plast gozdne poti in jo je bilo zato nemogoče najti. Sredi krasnega, starega vrta stoji majhen gosposki dvorec. Avto z osebami, ki naj pripravijo stan za štab, privozil skozi vrtno duri. Mina se razpoči, vozilo očividno sežgano na vzhodni poti. Na vhod postavijo samo ob sebi umevno tablo s napisom: »Pozor! Mine!« Nekoliko ur pozneje se pripelje drug osebni avto in boče od dvorca. Vozar opazi napljo, obstane pred vhodom in hoče obrniti. Pri obratovanju zaide z zadnjim kolesom na rob ceste. Mina se razpoči, ki bi je nihče ne šutil tam. Sedaj ležijo pred vhodom in za njim razbitine dveh vozov. Na starem vrtu pa visijo rdeča, sočna jabolka na vejah in nikogar ni, da bi jih obral...

Grozotna, živce trgajoča je ta vojna proti »nič«, proti »neznanimu«. Francozi poženejo na ozemlje pred črtami radi krave, vole ali svinje, na ozemlje, o katerem sumijo, da je polnoženo s minami. Če stopijo živali baš na mine, tedaj ta postopek ni slab. Drugače pa ni nobenega drugega pripomočka zoper nevarnost min ne go sistematično preiskovanje ozemlja. Naloga iskalec min je, da najdejo sovražna minska polja, da jih označijo z njihovimi mejami ali pa jih preloži. To je podrobno delo, ki je zvezano s stalno smrtno nevarnostjo in nepopolnoma naporno.

Z iskalnim drogrom dreza pionir v zemljo in išče min. Na ta način preiščejo z izred-

no skrbnostjo obsežna ozemlja, cele ceste in poti. Nobenega kvasalnega metra zemlje ne preprežejo in ne smejo prezreti. Samo pregled po maj dva metra široke poti zahteva za vsak kilometer šest do osem ur dela. In tudi če cele kilometre ničesar ne najdejo, ne sme pozemost iskalec min popustiti. Pravi pionir mora imeti poseben pogled za to, kje bi utegnili biti mina. Morda je zemlja tu malenkost drugača nego v okolici, morda je deževnica tam izprala sumljivo mesto. Paziti je treba na najmanjše, najneznatnejše znake, ker odločajo morda o življenju in smrti.

KVALITETNO BLAGO

je trpežnejše, zato tudi cenejši! Z obliko pa imate veselje le, če Vam dobro pristojat!

Obiščite znano domačo trgovko

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 7
»Kjer Vam strokovno postržejo po zmeritih cenah«

A NEKDOTE

Björn Björnson, sin velikega norveškega pisatelja in pesnika, je potoval nekoč čez Vzhodno morje v Nemčijo. Kot prijatelj morja je stopal po palubi sem in tja. Nazadnje je splezal na poveljniški most. Kapitan ga je osorno zavrnil, Björnson je vzklikljivo zrastle: »Meni hočete prepovedati dostop na most, meni, sinu največjega norveškega pesnika?«

Kapitan je obstal, potem je dejal s poudarjeno vladnostjo: »Oprostite, to je seveda nekaj drugega. Prosim, pridite gor, gospod — Ibsen!«

Profesor Philipp Karl Buttman je bil ob koncu 18. stoletja znan berlinski učnjak in salivce. Nekega jutra je šel po cesti, a neki možakar ga je zavoljo njegovega širokega plašča in debele aktovke smatral za frizerja, ki so v tistem času iskali s svojim orodjem klientov tudi od hiše do hiše. »Halo«, je zavpil mešan skozi okno, »ali me hočete ostrčiti?« — Čemu ne!« je odgovoril Buttman. Stopil je gor, opazil neke škarje in odrezal meščanu vse lase na glavi. Ko je končal, se je mož pogledal v zrcalo in zatulil: »Mož, saj vendar ne znate ostrčiti!« — Seveda ne, saj je odgovoril Buttman mirno, »a po tem me niste sploh vprašali!«

Nekoč je stopal nek kralj s svojimi vojščaki v vojno. Neki norec je šel mimo, pogledal vojake in vprašal:

»Kaj pomeni to? Kam se vam tako mudi?«

Vojaki so odgovorili: »Gremo na vojno.«

»Kaj delate v vojni?« je vprašal norec.

»Začigamo mesta, uničujemo polja in vinograde, ubijamo drug drugega.«

»A čemu delate vse to?«

»Zavoljo tega, da bi mogli pozneje siliti mir.«

Norec se je začudil in rekel:

»Hm, ali bi ne bilo bolje, da bi najprvo sklenili mir? S tem bi se izognili mnogim neprikladnim in ogromnim škodam.«

Izvor božičnega praznika

Cerkev je začela praznovati božič šele v 4. stoletju

Kristusov rojstni praznik še od daleč ni toliko star, kolikor krščanstvo samo. Prvi kristjani se za rojstni dan Odrašenikov sploh niso zanimali, in to tem manj, ker dolžnih podatkov o tem ni v evangeliju. Šele v 4. stoletju je začela cerkev praznovati božič in prvič navajajo 25. december kot Kristusov rojstni dan leta 354. Določitev tega dneva je bila nedvomno v zvezi s praznikom sončnega povratka v Mitrovo kultu, kakor je cerkev po svoje preuredila še marsikakšen drugi poganski praznik, da bi ljudstvo pozvalo na njegov prvotni pomen.

Že prej so sicer razmišljali in razpravljali o tem, kdaj se je Kristus rodil, a večina domnev se je nanašala na pomladne dni. Cerkev sama se za razlike v datumih ni dosti zanimala. Zanj se je osredotočalo vse zanimanje na Kristusovo smrt in vstajenje. Orientalisti kristjani pa so se vendarle zanimali tudi za vprašanje in skrivnost božjega utelešenja. Cutili so potrebo, da bi ta dogodek praznovali. Tu se je pojavilo tudi krivoverstvo, da se je Kristusov pojav na svetu, epifanija, in zveza z zemeljskim telesom zgodila ob krstu v Jordanu, medtem ko je pravoverstvo učilo, da se je zgodilo to že ob rojstvu.

Privrženci aleksandrijskega gnostika Basilida so postavljali ta dan tega dogodka na 6. januar, ki so ga pogani praznovali kot Dionizov praznik. V 4. stoletju so 6. januar praznovali povsod kot praznik Kristusovega rojstva in krsta. Temu prazniku se je priključeval praznik pojasa s čudeži, tako z zvezdo modrijanov, kar se je do danes ohranilo kot praznik Treh kraljev. Rojstvo so slavili večinoma v noči od 5. na 6. januar. Veliko vlogo so pri tem imele luči k Kristusovi simboliki, kot simboli luči iz teme.

Božična misel je obetajala torej že pred dokončno dolocitvijo datuma in je dobila liturgični kakor simbolični izraz. Toda na koncu v Nikeji je cerkev izredno zavrgla nauk, da bi Kristus ne bil božji sin že od svojem rojstvu. Tako je nastala potreba, da bi se dan rojstva praznoval pred dnevom krsta. Po drugi strani je v cerkvi v že

omenjenem Mitrovo kultu nastal resen tekmelec in njegovemu sijajnemu praznovanju nezmagljivojega sonca 25. decembra so hoteli predvsem rimski cerkveni krogi postaviti nasproti poseben praznik. Tako je nastal božični praznik 25. decembra. V pridigah cerkvenih očetov je bilo čutili še dolgo to nasprotovanje poganskemu naravnemu kultu: Kristus je novo sonce. Ne gre za to, da bi sonce častili, temveč tiste, ki ga je ustvaril.

Orientaliste cerkve so se dolgo in trdovratno borile proti novemu prazniku, pridije v Palestini, kjer se je uveljavil šele v sredini 5. stoletja. Armenija še danes slavi 6. januar kot božični dan. Šele v tej polemični zvezi so začeli novi datum s cerkvene strani jemati resno.

Zanimivosti

Tropske kače se lahko izredno hitro premikajo. Kačo, ki beži, komaj lahko zasleduješ z očmi, mož, ki teče, je ne more ujeti.

Aristotel je prišel v marsičem do zelo čudnih »znanstvenih« dognanj. Tako je trdil, da imajo možki več zob nego ženske. Menda mu ni nikoli prišlo na um, da bi pogledal nekoliko ljudem obojega spola v usta.

V Vzhodni Afriki živi nenavadna riba, in sicer živi na kopnem, ob obali. Samo rep mora imeti v vodi, ker s njim — diha.

Ponekod dajejo banke klientom na raspolago črn pivnik. Na belem pivniku se namreč odraža podpis in to bi utegnili izkoristiti kakšni sleparji za ponarejanje.

Najstrašnejša lakota, kar jih je kdaj bilo, je divjala v letih 1790. do 1792. v Indiji. Od gladi je takrat pomrlo toliko ljudi, da jih ni bilo mogoče vseh pokopati ali sežgati. Še več let pozneje so ležale kosti pobitnikov na cestah in poljih.

Jetnik ima svoje ime od tega, da so ga v prejšnjih časih uporabljali kot pripomoček zoper kašelj in obolenje v jetrih.

Na otokih Južnega morja so začeli domačini postajati žrtev jetlike, hripe in pljučnice, čim so začeli nositi evropske obleke.

Zane Grey:

47

Zakon zapada

Roman

Georgia je svoje doznosti, ki jih je bila sama prevzela, sicer enako vestno opravljala kakor prve tedne, a delo ji je šlo zdaj bolj izpod rok in je ni več toliko zadrževalo, tako da ji je ostajalo tudi nekaj časa za branje.

Zdaj je pogosto sedela s knjigo v roki na solncu, toda brezdelje ji ni dobro delo. Spet in spet so se ji misli vračale na isto točko: k surovosti, s katero jo je bil takrat Cal pobil. Kar razumeti ni mogla, da naj bi bil mož, ki je zdaj poln nežne obzirnosti in niti z besedico ne prestopi meje, ki sta si jo molče določila za čas svojega vsakdanjega tovarištva — da naj bi bil ta mož tisti, ki jo je tako neusmiljeno prestrašil.

Ceprav mu njegovega takratnega ravnanja nikakor ni mogla odpustiti, se vendar ne bi bilo zlepa kaj izpremenilo v njunem sožitju, ki sta se ga bila že oba navadila, da ni nekega dne eden izmed Thurmanovih cowbojev prinesel pisma, v katerem ji je Mary sporočala nepričakovano novico. Stara teta, ki je bila Mary nekoč tako bogokletno zlorabila njeno fotografijo, je bila umrla in zapustila vsaki izmed njiju po več tisoč dolarjev.

Georgia je sprejela to novico v prvem trenutku dokaj ravnodušno — kvečjemu zaradi Maryje se je razveselila nepričakovane dediščine — nato pa jo je mahoma izpreletela misel: zdaj si prosta, zdaj se moraš dokončno odločiti, zakaj tudi zadnji izgovor, da bi mogla še nadalje lagati sami sebi, ti je odvzet!

Vse popoldne je premišljevala o svojem izpremenjenem položaju, ne da bi se mogla odločiti, in

tako je sklenila, da Calu za zdaj nič ne pove, ampak odloči vso stvar, dokler ne bo imela denarja v rokah, kar tako ni moglo več dolgo trajati.

Cal se je vrnil dokaj pozno, in njegov mračni obraz ji je takoj izdal, da se mu je moralo pripetiti nekaj neprijetnega. Ni je pogledal in na njeno previdno vprašanje, kaj mu je, je ogibljivo odvrnil:

»Oh, prav nič mi ni.«

Drugo jutro se je takoj po zajtrku odpravil in že sedel na konju, ko jo je poklical. Stopila je iz hiše in obstala med vrati.

»Mislim, da ti moram nekaj povedati,« je rekel. »Tako?« je dejala, nekam osupla nad tem tudenim uvodom.

»Se še spominjaš dne najine poroke?«

»Seveda se ga spominjam,« je odgovorila s rastočo osuplostjo.

»Takrat si mislila, da sem te pobil — da sem te jaz do nezvesti potolkel?«

»Da — mar me nisi?«

»Ne, Georgia, nisem te, bil sem nemara surov, a pobil te nisem. Z glavo si se udarila ob nizko vejo in si zaradi tega omedlela. Tako, samo to sem ti hotel povedati.«

»Zakaj si me potem ves čas pustil v veri, da si me pobil?«

»Zato, ker mi je šlo takrat v račun, saj sem te hotel oplašiti,« je odkrito priznal, »pozneje me je bilo pa zate sram, da moreš imeti tako slabo mnenje o meni.«

»Tak tako? In čemu mi zdaj pripoveduješ?« je vprašala, očitno še ne povsem prepričana.

»Ker imam danes opravka pri Saundersu.«

Georgia je bila o starem sovraštvu med Thurmani in Saundersom dovolj poučena, da je vedela, kaj to pomeni.

»Ako me do mraka ne bi bilo nazaj, si osedlaj

konja in jahi k stricu Gardu,« je rekel, ko je molčala in le prestrašeno strmela vanj.

»Ali te najdem potem tam?« je tesnobno vprašala.

»Težko da,« je odgovoril, »upam pa, da bom pred večerom doma — če bi me pa ne bilo, sem hotel, da veš resnico.«

»Call!« je zavpila.

»Zdrava ostani, Georgia Thurmanova,« je rekel s čudno presunjenim glasom, nato pa izpodbodel konja in zdrvil svojo pot.

»Call! Call!« je vpila za njim — a Cal je bil zdavnaj izginil.

V strahu in smrtni tesnobi naslednjih ur se je Georgia spokorila za vse grehe svoje prejšnje lahkomišelnosti. Dokaj dolgo je trajalo, preden se je toliko pomirila, da je mogla vsaj malce pametno misliti. Nazadnje si je pa dejala, da se navzkrižja med sovražnimi moštvimi vendarle največkrat poravnajo s pestjo in da se bo Cal pri tem že postavil — za mračne slutnje in resne skrbi torej ni pravega razloga.

Dokaj pomirjena se je vrnila na svoje delo in je opoldne pravkar pogrnjala mizo, ko je začula zunaj peket kopit. Srce ji je vztrepetalo — Cal se je vračal. A tedajci je kriknil tuj glas:

»Ali boš stala, zver, ali ne?«

Georgia je planila iz hiše — bil je Wess Thurman, čigar konj je zakrival drugega konja, ki mu je visela na sedlu zgruznjena postava z globoko pobešeno glavo.

»Bog nebeški, kaj pa prinašaš?« je v svojem strahu vzkliknila Georgia.

»To, kar je ostalo od našega Cala,« je Wess srdito odvrnil in skočil na tla, da bi vzdignil Cala s konja.

»Bog nebeški, saj je ves krvav!« je z grozo vzkliknila.

»Vesela bodi, da ni mrtev,« je suho odvrnil Wess, »in umakni se.«

Zavlekel je nezvestnega v kuhinjo ter ga položil na vgrajeno ležišče.

»Vode prinesi,« je rekel nato Georgiji, ki je stala zraven njega in vila roke, »najprej ga morava spraviti k zavesti.«

Prinesla je skledo in brisačo. Wess ji je vzel oboje iz rok, rekoč:

»Rajši ga sploh ne poglej!«

Toda Georgia se mu je sklanjala čez ramo, ko se je ukvarjal z ranjencem. Calovega obraza skoraj ni bilo razločiti, tako je bil odrt in zatekel, na več krajih je krvavel, in lasje so bili vsi zlepljeni od krvi.

»Za Boga, kaj se mu je pa zgodilo?« je vprašala vsa iz sebe.

»Divji bik ga je napadel in vrhu tega se je še zakotalil po sklanati strmini. A zdaj prenehaj z javkanjem — glavno je, da ostane živ.«

Georgia se je zbrala, posebno ker je bilo videti, da se Calu počasi vrača zavest. Nekajkrat je globoko zasopel, nato je odprl oči in zagrabil z rokami okrog sebe — tudi te so bile zatekle, članki so jim krvaveli.

Nu tako, pa sva spet pri tebi,« je zadovoljno dejal Wess.

»Kaj si me ti — spravil — domov?« je medlo vprašal Cal.

»Seveda, fant — in verjemi mi, da ne lahko.«

»Pa Georgia?«

»Ta je tudi tu in se vede razmeroma kar imenitno,« je odvrnil Wess ter mignil Georgiji, naj stopi bliže.

„DRAVA“

Zavarovalnica za malega človeka

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 14/I

Zavaruje: za slučaj smrti, doživetja, dote in rente (penzije),

Zavarujte pri domači zavarovalni zadrugi,

Glavna podružnica:

SUBOTICA, MANOJLOVIČEVA ULICA ŠTEV. 5 (V LASTNI PALAČI)

ZOLČNI KAMENČKI

Znani SALVAT OAJ proti zolčnim kamenom in boleznim zolčnega mehurja se dobi pri glavnem zastopniku Lekarna pri Sv. Ivana, Zagreb, Kaptol 17. — Zastonj pošljemo prospekte o zdravljenju.

O. & S. br. 27870-1936 Ra 5487

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER

GENERALNO ZASTOPSTVO

SCHNEIDER

ZAGREB, NIKOLIČEVA 10

ZAHTEVAJTE BRESLAČNIKIN

ELEKTROINSTALACIJA PINTERIČ

Maribor, Slovenska 24, telefon 2714

Želi vsem svojim odjemalcem vesel božič in srečno novo leto ter se priporoča za nadaljnjo naklonjenost.

Dovršeno brije in dalje traja Alcoso nožiček za britje

Alcoso

Zahtevajte vzorce in pogoje od E. Lever, Beograd, pošt. pretinac 284.

MOSKI!

Pri spolni neposobnosti, pri spolni slabosti, po-kusite hormoneke pilule

HORMO-SEKS.

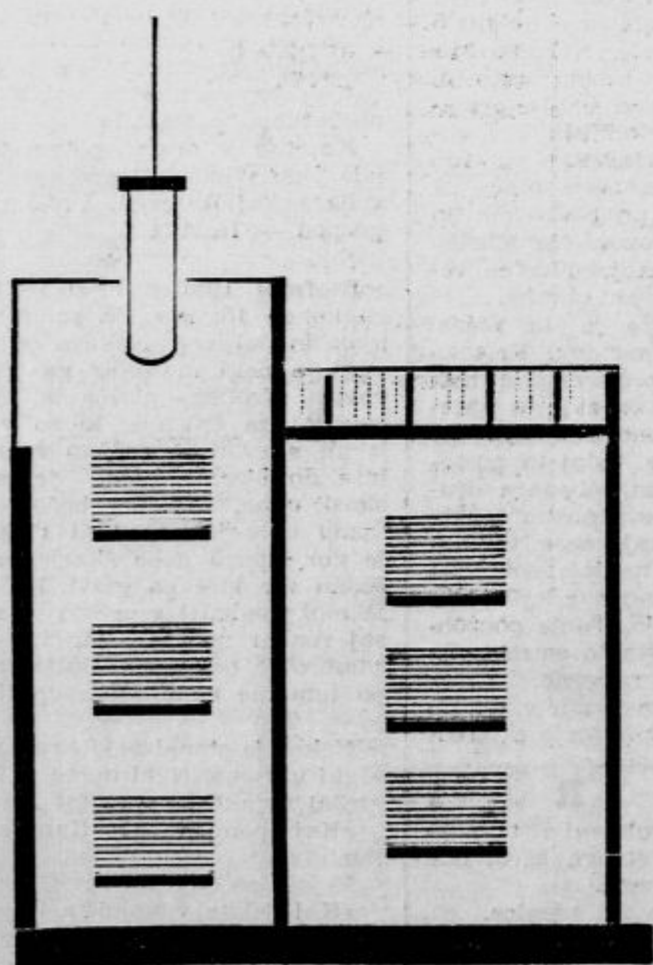
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul 84 din, 100 pilul 217 din, 300 pilul 566 din. Zahtevajte same prave in originalne HORMO-SEKS pilule! Po pošti diskretno razpošilja

Lekarna Buhotec, Ljubljana.

Glavno skladišče Farm. kom. laboratorij: »VIS-VISIT« Zagreb, Langov trg 3.

Ogl. reg. S. br. 5646-3

PORTLAND CEMENT

je najpopolnejši in najbolj ekonomičen gradbeni material, ki ustreza vsem zahtevam moderne gradbene tehnike in omogoča izvajanje najdrznejših stavbnih konstrukcij in najraznovrstnejših izdelkov

»CEMENT« A. D.

LJUBLJANA — BEOGRAD — ZAGREB — SPLIT

Volilna pravica in naša rodbina

Jako nerad pišem o predmetu, ki mi je položen na mizo. Tu so močni občirni, ljubljanski značaja. Ne morem tudi mimo prirojenega spoštovanja do ženskega spola vobče; prav potuhnjeno pa se plazi okrog mene strah pred zamero. Toda dolžnost, povsod vtakniti nos, je ena najsvetejših; pa naj bo, kar bo!

Stric, ki je že celo življenje Pepe, — ne oni, ki ima značaj in skušnje — plane nepričakovano k nam. Ves potrt, splošen. Že pri vratih vpraša: Ali imamo kaj gorkega za jesti? Prihod nas osupne. Vprašanje še bolj. Saj ne pride drugače, kakor če teta zboli ali pa bi ušla papiga. Otroci so že davno iz gnezda. Živita srečno in zadovolj-

deputacije pa v ankete in v agitacijo okrog različnih organizacij. Najpoprej pa seveda obišče merodajne. Kuhamo nič, kanarčka in papigo opravi sam Vsako zlo pa ima tudi dobro stran. To le »nič kuhati« je edino uspešno sredstvo zoper draginjo in verižništvo. In če bi vsi tako ravnali, bi bilo draginje konec.

— Pa kako ji gre? Kaj pravi teta? — Pravi, da imajo lepe uspehe. Saj veš, kako je z moškimi; vsak se boji zamere! Eden merodajnih — ta, ki vse obljubi, pa nikoli nič ne napravi — je dejal, kako mu ženski pokret imponira, da so na pravem potu, da naj kar nadaljujejo! Kdor se bori, ta zmaga. Kdor trka, temu se odpre, kdor prosil, ta dobi škorpjona, pardon — kruha. Morja — j še ne bo uspeha, posebno pasivna volilna pravica da je nedosegljiva, ker je toliko moških kandidatov, da se volitve sploh ne morejo vršiti, da se jim apetit kako ne pokvari. Neki drug merodajni pa pravi, da je njihova stranka še poprej, ko je bila samskega stanu, bila vedno in jako odločno za žensko volilno pravico. Naše dobro, verno ženstvo to v polni meri zasluži. Matere, ki rode že pol stoletja tako dobre volilce, zaslužijo, da tudi osebno mečejo kroglice v tiste skatle, ki jih bodo postavili po vseh farah prelepe slovenske zemlje. Če bi pa zdaj iz višjih ozirov še ne bilo mogoče ustreči, naj potrpijo, ker tudi Rim ni bil sezidan v enem dnevu. Tudi pri nemerodajnih je že bila. Pa kaj bi pozicija! Saj je sama kakor naslikan pes. Zija, kaže zobe, ugrizniti pa ne more. Začuden ji vprašajo, kakor delajo naglušni ljudje: Kaj, volilno pravico hočete? Od nas? Saj je še sami nimamo! Pa se ne obračajo le na politične stranke, kajti hočejo novih metod. Pravi: Misliš, da bi bile vojske na svetu, če bi ženske imele besedo? Ali bi bila draginja mogoča, če bi me imele oblasti? Ali bi imel sklador to ceno ali morda ondulacije, če bi me bili ministri? Kdo bi dovoljeval nezakonske otroke, če bi bila vlada trdno v naših

no, in če sta kana, ček in pap'ga zdrava, je vsem štirim dobro. Nenadno striden prihod in hlastno vprašanje po gorki jedi nam občutno kane na živce. — Za božjo voljo, kaj pa je? Hitimo v zboru. Stric sede, se plašno okrene na vse strani in še posebej proti vratom, če so zaprta, pa začne:

— Nesreča! Kakor strah iz jasnega je udarilo k nam. Bog nebeski naj razvzola, od kod je prišlo? Kar čez noč! Brez priprave bruhne nekega jutra iz žene: dovolj je suženjstva in pokorščine, konec budi našemu trpljenju! Previdno čakam in samo oči intoniram na vprašaj, ona pa hiti z neke naučenim govorom. Zakaj bi ne bile žene ravno pravne v vsem z nami moškimi?

Moja žena odhiti v kuhinjo, da brž kaj pripravi za pod zob. Mimogrede budi omenjeno, da je bil ta odhod meni jako prijeten. Kajti pohujšanje pride, da ne veš, ne kdaj ne kako. In ali naj zato pozneje ubogemu stricu obešam mlinski kamen okrog vratu, ko si že kravato veže tako nerodno?

In, veš, kaj pravi? Ali bi svet in na njem življenje še obstajalo, če ne bi me žene vršile svoje materske dolžnosti? Kako bi bilo, če preko noči organiziramo v vseh petih delih sveta zadevni štrajk? Zato se dobro zavedamo, pravi, svojih moči. Iz moči pa izvirajo pravice. Višek vseh človeških pravic, takorekoč krona njegovih užikov, pa da je volilna pravica. Tako zdaj zaradi te proklete pravice že tri dni ničesar ne skuha.

Z resničnim sočutjem poslušam strica. Da bi izrazil vso toplino sočutja, vprašam v posebno nizkem basu:

— Pa si kaj poskušal zlepa vplivati na teto? Kolikor vem, se z lepo besedo pri teti dá dosti opraviti.

— Kaj pa da sem! Toliko let zakona, tako bogate skušnje! Najprej zavijem na veselo pot: veš, politiki so ostrašeni, če vam dajo oblast popolnoma v roke. Težko boste kaj dosegli! Se tisto pičo uro na plesnih prireditvah od polnoči do ene, ko dame volijo, kaj vsega ne počnete! Spomni se samo, kaj ste delale na zadnjem plesu za nezakonsko deco s poslanci in senarji! Kdo jim more očitati, da niso dovolj gibčni in elastični, če je treba iz stranke v stranko in tako zahteva politična modrost ali pa narodov blagor. In kako so izgledale po komaj eni uri vsašega režima? Nato ona: S šolami taktat ne pojde! Vse vae čaka samo en izhod: ali ste za žensko volilno pravico ali ste proti. Nato jaz kot dresiran zakoniki mož: Seveda sem jaz osebno, kakor vsi moški člani naše rodbine enodušno za žensko volilno pravico! Se veš! Sem celo zato, da voliš ti namesto mene. Po takem uspehu doma se spusti na delo Našejo, od tam na konference, s konference na zborovanja pa na manifestacije pa v

rokah? Ali pa tiste smehljajoče sestre samce? Boste že videli policijsko uro, kadar pridemo! Povisjanje plač bi šlo pa vsak teden mehanično od rok. Skratka: program je jako simpatičen. Tudi taktika jako odlična. Nikogar ne izpušči. Že je bila pri rejcih velikih, srednjih in malih živali. Na vprašanje, ali so za žensko volilno pravico, dobi odgovor, da to ni v pravilih, priporočajo pa se za podporo, če bodo prišli do moči. Reševalno društvo ji odgovarja, da ne more politično ničesar reči, da pa je vedno pripravljeno pritiči na pomoč, če se akcija ponesreči. Se ljubeznivejši je odgovor Pogrebnege društva, ki jih v prvem delu pošilja k svojim višjim, ki ob vsakih volitvah razpolagajo z njihovimi volilnimi pravicami, v strokovnem oziru pa da so jim noč in dan na razpolago in kadar bo treba pogreba, naj kar telefonično naroči; pogrebno društvo bo svojo obrt v redu in z veseljem izvršilo. Pri Ribarskem društvu pa bi bila rada izvolila, kako je s tisto stvarjo »v kalnem ribarstvu«, pa so tam gospodje molčeči ko ribe. Vse kaže, da je tam riba subjekt in ne samo objekt. Celotno muzejstvo upravo je obiskala. Rada bi dognala, kaj se je našlo v glavah in pod kožo bivših politikov, ki jih tam drže v nagačenem stanju. Ženske mislijo na eno samo stranko in zato zbirajo vse mogoče podatke, kako bi preprečile bodoče razkole. Članstvo bo pogodbeno. Vsaki šarža naprej utrjena. Ne sme se — pravi — dogajati kakor pri moških — če kdo ne more postati ban, pa da reče: sepa ne grem, zapik! In že ustanovi novo omizje. Pripoveduje časih zvečer, da je njeno mesto že zasigurno. Mestni župan — pravi — da bo. To ji najbolj ugaja. Blizu je: na kanarčka in papigo bi lahko pazila. Pa ima že tudi nove ideje. Predvsem nov krog in slog za čepice mestnih uslužbencev. S čepico naplojže zabiješ v glavo tudi novo prepričanje. Teta je najskromnejša. Druge pa so že razdelile poslanec, senatorje, bane in ministre. Kajti brez položaja je nemogoče delo za narod! Ali bom še kaj časa vzdiral to stanje,

ne vem, zato te lepo, lepo prosim: ti si pri uradniški organizaciji jako vpliven odbornik. Poskrbi, da dobe primeren odgovor na postavljeno vprašanje, ali ste za žensko volilno pravico!

Stric Pepe globoko vzdihne. Med tem prinese žena nekaj jedi na mizo. Čez nekaj dni pa sestavim odgovor za uradniško organizacijo. Nekako takole.

Visokocenjeno in neumorno žensko gibanje! Prejelo vaš dopis in takoj hitimo z izjavo: soglasno smo za žensko volilno pravico. Že iz praktičnih razlogov. Ko so upokojenci in invalidi vprašali svojočasno pri nas za svet kaj naj store za zboljšanje svojega položaja, je bilo čuti nekaj nepremišljenih glasov: štrajkajo naj! No, lepa je ta! Kaj pa bolj žele različni režimi, kakor to da bi prišlo do takega štrajka? To je skoro tako medicinsko, kakor da bi opozicija štrajkala pri volitvah! — Toda če bi vi — visoko cenjeno in neumorno žensko gibanje! — štrajkali, je uspeh porazen. Mi vsi smo na dillci; vse dosežete! Čemu torej siliti vas, da uporabite to strašno orodje?!

Toliko v načelul! Formalno pa mislimo, da volilna pravica sploh ni pravica in uradniški imamo skušnje, da je tudi to samo dolžnost. Dolžnost, ki pri naša nesrečo našemu stanu. Le pridite v naš arhiv! Zato vas rotimo ob dvanajsti uri: odhajajte, ne silite v nesrečo! Če bi pa nikakor ne mogle nazaj, odnosno imate že volilno pravico v žepu, potem izposlušajte vsaj to, da se vam dá ta volilna pravica, ki jo imamo uradniki, nas pa da razvežejo broma. Daljše in mirnejše bo naše življenje, za vas pa naj velja pregovor: kakor si kdo postelje, tako leži!

F. F.

Iz Julijske krajine Šole v prostorih stranke

Šolski problem ostaja v Italiji pri vsem velikem prizadevanju režima, da ga dokončno reši, slej ko prej hudo pereč. Zgrajenih je bilo v poslednjih desetletjih mnogo šolskih poslopij, a po navadi za več vasi skupaj. Tako otroci zaradi oddaljenosti od šole in zaposlenosti doma v resnici mnogo manj obiskujejo šole, kakor to kažejo razne statistike. Pred kratkim pa so pričeli reševati to vprašanje z nove plat. Stranka ima v državi svojo organizacijo najbolje razporejeno in tudi v vsaki vasi ima svoj dom ali vsaj svoje prostore. Po odredbi strankinega vodstva in pristojnih oblasti naj bi ti prostori sedaj v danih primerih služili otrokom za šole. O tem vprašanju je objavil te dni tudi tržaški »Piccolo« zanimiv članek, v katerem hvali omenjeno iniciativo in posebej naglašajo, da se bo na tak način znatno olajšalo delo tujih znani šolski družbi »Italia Redentae«, tako da država z ustanovitvijo novih šol v deželi obče ne bo mnogo obremenjena, a bo kljub temu dosegla dvojni namen, ki ga ima šolstvo v teh krajih.

List ugotavlja, da je potreba po šolah tem večja, kar dejansko obvladajo 12 do 13 let stari otroci »nacionalni jezika« na vseh področjih le tedaj, če imajo šole tako rekoč pred nosom. Glede na sedanje razmere pa je v tem pogledu očitno opaziti neko graduacijo. A pričeti je treba že pri dečkih zavetščih, ki jih ima »Italia Redentae« v Julijski Krajini kakšnih dvesto. Dejansko jih je treba najmanj še enkrat toliko.

Drobne novice

Nova grobova. V Trstu sta pred dnevi umrli Marija Sošičeva v starosti 83 let in Anton Debevec star 89 let.

Istrski zavod za zemljiki kredit, čigar nekdanja gospodarska in politična vloga je še vsem Istranom v spominu, je že nekaj let v likvidaciji, čeprav so si Istrski Italijani na vse načine prizadevali, da bi zavod očuvali propasti. Zavod je imel doslej še nekaj likvidacijskih komisarjev. Poslednji med njimi je bil odvrednik Ludvik Arturi. Pred dnevi pa je to mesto po posebnem dekretu prevzel predsednik istrskega pokrajinskega upravnega odbora dr. Ivan Apollonio.

Velika thotapska afera. Pred dnevi se je zaključila pred tržaškim sodiščem velika afera thotapsov, ki so jim dokazali, da so pretihotapili v državo 55 ton kave. Obtoženci so bili večinoma iz zapadnih pokrajin države. Glavni obtoženelec Arturo Scandolari je bil obojen na 10 let jebo in 4.45 milijona lir kazni, čeprav je sodišče na njem ugotovilo duševno neuvarenost. Trije soobtoženci, ki tudi niso domaćini, so bili obojeni na jebo po 2 do 3 leta in denarne kazni v skupnem znesku 2.74 milijona lir. Pet nadaljnjih obtožencev je bilo oproščeno.

Štirina nevrota kretinčarja. Emil Pavletič 27 let stari kretinčar, je bil zaposlen pri železnici v Pulju in podrejen neposredno vojaški oblasti. Pred dnevi so premkali s puljske postaje v bližnji arzenal nekaj vagonov starega železja. Pavletič pa je nenadno pri delu spoznesel, da je padel naravnost pod železniški voz. Kolese so ga malone prerazela na dvoje. Nesreča je napravila v Pulju najgibljivi vtis. Mož je zapustil ženo in tri nedozrele otroke.

Utočilo je v domaćem vodnjaku 60letna Katar Medvedova iz Čepvane. Žena je imela opravka s kokošmi. Podila jih je v kurin. Pri vodnjaku je mahnila za neko kokoško, a pri tem jo je na splošnih tleh spodneslo, da se je nagnila čez ogradišč in v omahnila v vodnjak. Domači so ji sicer precej prihiteli na pomoč, a vendar je niso mogli dovolj naglo spraviti iz vode. Šele po nekaj urah so dvignili njeno truplo iz vodnjaka. Nesreča je stidljiva v Čepvanu globoko sočutje s težko prisadeto pokojnično družino.

**Soholli Posečajte in podpi-
raite Spolski kino v diški!**

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja, 24. ob 15.: Petrkove poslednje sanje. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ponedeljek, 25. ob 15.: Kozarec vode. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Striček Vanja. Znižane cene od 20 din navzdol. Torek, 26. ob 15.: SNEGULICA. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Tri komedije. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Sreda, 27.: zaprto.

Nezbrisan lep spomin na otroška leta bo ostal otrokom po obisku Gollieve prekrasne mladinske igre »Petrkove poslednje sanje«. V delu, čigar dejanje se godi v kmečki koči, v podzemskem kraljevstvu kralja Matjaža, pod božično smreko v gozdu in nebesih, nastopa ves dramski ansambel. Predstava bo danes popoldne. Cene znižane.

Pravzaprav v dramu na božični dan popoldne: Scribovec »Kozarec vode«, duhovita in zabavna komedija dvornih spletk z ljubavno zgodbo. Zvečer: Čehovljevi »Striček Vanja«, drama življenjske neodpornosti, nerednih ljudi. Igra polna nastrojev in igrivosti. Na štefanovo popoldne: mladinska igra v stihih P. Gollie »SNEGULICA«, najbolj priljubljena vlad znanega motiva in zabavnih skratov in razbojnikov. Zvečer: Courtelinove tri komedije: Boubouroche. Stalni gost in Priljudni komisar, ki nudi s svojimi prizori: o varanem ljubčnu, razprave na sodnji in poslovanja na policijskem komarjatu nadvse zabaven večer. Za predstave veljajo znižane cene.

Linhartova »Zupanova Mlečna« je prva slovenska odrska igra. V prostavo njenega nastanka pred 150 leti jo bodo vprizorili 23. t. m. Izven abonmaja. Igrali jo bodo v originalnem Linhartovem jeziku, kar bo jako predstavi posebno obležje. Režiser dr. Kreft.

OPERA

Nedelja, 24.: zaprto. Ponedeljek, 25. ob 15.: Glumač Matere božje. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Sabška kraljica. Gostovanje Josipa Gostića. Izven. Znižane cene. Torek, 26. ob 15.: Pri belem konjčku. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Figarova svatba. Znižane cene.

Sreda, 27.: Nizava. Red sreda. Za božične praznike bo v naši operi prav lep in zanimiv spored. Na sveti dan popoldne bodo ponovili prelepi Massenotov mlaki »Glumač Matere božje«, ki je po svoji preprosti vsebini in glasbi prava ljudska opera in kot nalašč primerna za tak praznik. Zvečer bo v Goldmarkovi »Sabški kraljici« gostoval naš priljubljeni rojak Josip Gostić, čigar lik Salomonovega vojakovodje Asada je vzor zrele interpretacije tako v pevskem kot igralskem oziru. Razen njega bodo nastopili še Janko, Kogejeva, Heybalova in Lupša. Na štefanovo popoldne bodo vprizorili veselo in nadvse zabavno opereto »Pri belem konjčku«, kjer imajo zlasti izvrstne partije Modest Sanein, Zupan Peček, B. Sanein, Poličeva, Barčičeva, Japljiva. Zvečer pa bodo po daljšem času ponovili Mozartovo »Figarovo svatbo« z Betetom v naslovni partiji. V ostalih vlogah Janko, Martec, Zupan, Ori, Sladoljev, Ribičeva, Vidaličeva, Heybalova, Kogejeva, Poljanarjeva. Za vse predstave veljajo znižane cene. Za prihodnje dni pripravlja opera Leharjevo opereto »Frasquita« s go. Gjun-gjenčev in Franciom ter Dvofakovo opero »Rusalka« s Heybalovo, Basičevco, Kogejeva, Franciom in Lupšo.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 24.: zaprto. Ponedeljek, 25. ob 15.: Via mala. Znižane cene. Ob 20.: Zaroka na Jadranu. Premiera. Izven. Torek, 26. ob 15.: Prodana nevesta. Znižane cene. Ob 20.: Konto Xc. Premiera. Izven.

Novi orehi

Posetnica

Č. KRIP
KOVAC

MISLINJE

Možak je poklicu nekaj drugega, kakor pa je poveljal na svoji posetnici. Iz črk te posetnice sestavi njegov pravi poklic!

Skrit pogovor

CETNIK - PRIMORJE - KASČA - MAZILLO - SLUGA - PONIREK - DRAGINJA - KLAJIR - VILICE - SNEŽINKA - SITAR - SLIKAR - NAPAKA - SOKOL - BOLNICA - CEKIN

Iz vsake besede vzemi dve zaporedni črki in sestavi iz njih pogovor!

Dopolnilnica

OVOSILAABISOODUOLE
EDANAEGAASONOTNAAAKA
V srednjo vrsto vstavi prave črke, da dobis v navpičnih vrstah besede, v sorednji vodoravni pa ime in priimek slovenskega pesnika.

Računska uganka

Kmet si da izkopati vodnjak. Z delavcem se domeni, da mu bo plačal za prvi meter globine neko določeno vsoto za vsak naslednji meter pa vseh toliko kakor za prejšnji meter in še polovico tega zneska. Izračunajte, koliko metrov je bil vodnjak globok in koliko je plačal kmet za prvi meter globine, če je delavcu plačal po opravljenem delu 685 dinarjev! Rešitve je treba poslati do petka na uredništvo »Jutra«, oddelek za uganke. Med reševalce bo širic Matic razdelil nekaj lepih nagrad.

Strti orehi

PREMIKALNICA: Toledo, Oregon, Modena.

SKRIT PREGOVOR: Lanuš naj se gre do k mrvaji uči.

DOPOLNILNICA: Janes Meninger. VERIGA: Beseda, davica, carina, napaka, kadilo, lepota, Talja, jagoda. Med reševalce je razdelil širic Matic šest knjižnih nagrad. Po žrebu jih dobe naslednji: Filipa Anton, Ljubljana, Moste, Bavdkova ulica 9, Čandem Danica, Ljubljana, Rožna dolina VIII-4a, Ivan Zupan, 58, Ljubljana, Murnikov 18, dobe po en roman iz »Jutrova knjižnice«.

R A D I O

Nedelja, 24. decembra
Ljubljana 8: Jutranji pozdrav. — 8.15: Tamburaški septet. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenoč iz franc. cerkve. — 9.45: Verski govor. — 10: Godalni oktet (plošče). — 10.15: Samospevi ge. Nade Udovč-Brajčeve, pri klavirju prof. P. Šivic. — 11: Kvartet phal. — 11.45: Heydno ve komorne skladbe (plošče). — 12.05: Schubertova Nedokončana simfonija. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 17: Božična pesmi poje g. Julij Betetto, pri klavirju prof. P. Šivic. — 17.45: Meškov božični misterij »Henrik, gobav, vitez«. — 19: Napovedi, poročila. — 19.05: Božično zvonjenje. — 19.15: V čaru svete noči (radijski komorni zbor in radijski orkester. — 20.45: Recitac. je. — 20.50: Božične pesmi poje trnovski cerkveni zbor, vmes koncert ljubljanskega godalnega kvarteta. — 22: Božični nagovor (prof. Fr. Koblar). — 22.10: Božične pesmi poje »Ljubljanski zvon«, vmes igra ljubljanski godalni kvartet. — 23.10: Božične čestitke z raznih dežel (plošče). — 23.45: Prenoč zvonjenja. — 24: Prenoč polnočnice od Sv. Petra v Ljubljani.

Beograd 18: Orkester. — 19.40: Božične pesmi. — 20.20: Narodna glasba. — 20.40: Nabodna glasba. — 21.50: Slovenske narodne pesmi. — 22.20: Orgle. — 22.50: Božične pesmi. — 24: Polnočnica. — Zagreb 16.50: Godalni kvartet. — 19.15: Komorna glasba. — 20.30: Recitac. je. — 20.50: Božične pesmi. — 21.50: Božični samotarjev. — 22.20: Plošče. — 22.30: Božične večernice. — Sotija 18: Lahka godba in ples. — 19.50: Plošče. — 20: Orkester. — 20.20: Operetna muzika. — 21.30: Plošče. — Rim 17: Solisti. — 20.30: Violinske skladbe. — 21.40: Orkestralni koncert. — 23.15: Orgle. — 24: Polnočnica. — Dunaj 16: Božične skladbe. — 19: Kakor Berlin. — 20.15: Božična glasba. — 22: Rajanje pod božičnim drevesom.

Ponedeljek, 25. decembra
Ljubljana 9: Jutranji pozdrav, napovedi. — 9.10: Božični spomni (plošče). — 9.45: Verski govor (g. V. Učak). — 10: Prenoč cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Tamburaški orkester. — 11.45: Božične pesmi in skladbe (plošče). — 12.30: Praznični koncert radijskega orkestra. — 13: Beethovnov klavirski koncert v es-duru ob spremenjuvanju orkestra (solist prof. P. Šivic). — 13.02: Napovedi. — 14: Otroški božič. — 17: Prenoč s razstave kanarčkov. — 17.10: Božični napovi (Radijski komorni zbor in orkester). — 18: Iz opere (Werther) (plošče). — 19: Napovedi. — 19.20: Nac. ura: Hrvatske božične pesmi. — 19.40: Preljudji in melodije (plošče). — 20: Dickensova božična pesem (za zvočno igro priredil: g. I. Pengov). — 21.15: Radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Beograd 18: Recitacije iz slovenske lirike. — 18.20: Božične pesmi. — 18.50: Plošče. — 19.40: Tamburaški zbor. — 20: Pevski večer. — 20.30: Zvočna igra. — 22.20: Plesi s plošč. — Zagreb 17: Orgle. — 17.45: Moški pevski kvartet. — 20: Božične pesmi za zboro. — 20.30: Klavirske skladbe. — 21: Koncert Majde Lovsetova. — 21.30: Stare božične pesmi. — 22.20: Ples. — Sotija 19: Pester glasbeni spored. — 19: Klavirske skladbe. — 19.50: Simf. koncert. — 21: Božične pesmi. — 21.30: Plošče in ples. — Rim 17.15: Koncert solistov. — 21: Prenoč iz Berlina. — 22.15: Simf. koncert. — 23.15: Ples. — Dunaj 16: Božični darovi. — 17.45: Schumannova glasba. — 20.15: Lecharjeva opereta »Car-jevič«. — 22.15: Klavirski koncert. — 23: Plošče. — 23.25: Orkester. — Berlin 20.15: Plesni večer. — 21: Večer nemške in italijanske muzike. — 24.15: Nočni koncert.

Toča, 26. decembra

Ljubljana 9: Napovedi. — 9.15: Prenoč iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (pr. V. Učak). — 10: Priljubljeni napovi. — 10.20: Trboveljski pevski jazz in Cimermanov kvartet. — 12: Orkestralna glasba s plošč. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Veseli napovi. Kmečki trio, gg. Sv. Banovec in Vek Janko. — 14: Vaški umetniki (plošče). — 17: Kmečka mladina in mesto (g. L. Puš). — 17.30: Narodna s spremljevanjem radijskega orkestra. Sodelujejo ga. Draga Sokova, Polka Rupnikova, gg. A. Jarc in Roman Petrovič. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Srbsko pomorje nekdanj in sedaj. — 19.40: Objave. — 20: Veseli večer: Fantje na vasi, Jožek in Jekel ter tercet Stritarjevih s spremljevanjem harmonike (A. Stanko). — vmes plošče. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Beograd 18: Staroslovenske večernice. — 19.40: Narodne pesmi. — 20: Violinski koncert. — 20.30: Godalni kvartet. — 21.50: Arje in pesmi. — 22.20: Ples. — Zagreb 17: Hrvatske božičnice. — 20: Klavirske skladbe. — 20.30: Božična povest. — 22.20: Ples. — Sotija 19.50: Plošče. — 20: Komorni koncert. — 20.30: Ruske romane. — 21: Instrumentalna glasba. — 21.25: Plošče. — 22: Ples. — Rim 17.15: Poskočni napovi. — 20.30: Lahka godba. — 21: Verdijeva opera »Sticijanske večernice«. — Dunaj 16: Koncert po željah. — 20.15: Vesela igra. — 22.20: Lahka glasba. — 24.10: Nočni koncert.

Sreda, 27. decembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki s plošč. — 12: Iz čeških oper (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi, šramel »Strije fantje«. — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: Obisk v uredništvu dnevnika. — 18.40: Delavec in izobrazba gđ. Krista Hafner. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Vpliv mednarodnih dogodkov na slovensko narodno gospodarstvo (g. Drago Potoknik). — 19.40: Objave. — 19.50: Tridesetletnica prvo trgovske šole v Ljubljani (g. Stane Megušar). — 20: Volniški koncert g. Uroša Prevorse, pri klavirju dr. Danila Švara. — 20.45: Pisana šala (plošče). — 21.15: Koncert slovenskega vokalnega kvarteta. — 22: Napovedi in poročila. — 22.15: Plošče s pisa.

Beograd 18.05: Orkester. — 19.40: Plošče. — 20: Gounodova opera »Faust«. — Zagreb 20: Kakor Ljubljana. — 22.20: Lahka glasba. — Sotija 18.45: Mali orkester. — 19.50: Operni prenos. — Rim 17.15: Violina in klavir. — 20.30: Lahka glasba. — 21.20: Operetni odlomki. — 22.20: Violina in klavir. — 23.15: Ples. — Dunaj 16: Mali orkester. — 18: Pesmi in balade. — 20.15: Ljudske pesmi. — 21: Verdijeva glasba. — 23: Volki orkester. — 24.10: Nočni koncert. — Berlin 20.15: Godba na pihala. — 21.15: Plesni ritmi. — 23: Lahka glasba. — 24.10: Nočni koncert.

Mali oglasi

Kampa, kam?

NA KURESCEK
Vozi avtobus
v nedeljo, ponedeljek in
srečo vsakega tistega, ki
ga ob 8. uri zjutraj. Pri-
lave telefon 36-98.
33063-18

Res prijetne

praznike
postreženi s hrano, ki jo
poceni in ter najbolj
široki vini a preprosto
preživite v gostini. Pod
gostdom na Dolenjski
cesti.
32106-18

Fina vina
na božične praznike se
učijo v gostini pri Pa-
nuju, Vegova ulica št. 10.
Obenem celim vsem prav
sreče in veselje božične
praznike. Tona Huč.
33033-18

Ali Vam je znano
kje bo najboljši prijetni
o božičnih praznikih?
Gostimo da v gostini pri
Panju, kjer se tudi fi-
na vina, servirajo razna
topla in hladna jedila,
domače koline, kjer je
godna, peče id. Zato
vsi prijatelji dobre vin-
ske kapljice in vse
narave, pridite se danes
in znanjate vedno in
ob vsaki priliki samo v
Vegovo ulico 10, kjer se
bosta vedno najbolje in
najceneje zabavali. Za
obilen obisk se Vam top-
lo priporočam in želim
vsem prav sreče in ve-
selje božične praznike
in na veselo svidenje!
Tona Huč.
33028-18

Gostilna Martine
v Zgornji Sisk
Na štefanovo prva pro-
davnica zabavi. Pavilje-
vazji kmetička godba! Na
Silvestrovo velika loto-
rija! Srečke brezplačno!
Zabavaj! Ples! 33290-18

Gostilno
sredi mesta, z velikimi
prostorji, radi bolezi oddaja
proti odkupini. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
šifro »Veliki prostorje«.
33377-18

Na Štefanovo
in silvestrovo zvečer bo
gostilni »Lloyde na Sv. Pe-
tra cesti 7. godba s ple-
som, tenci, svet glasbe pri-
jetna zabava ob najboljšem
vinu in jedilih. Priporoča
se Velikih Rezi.
33376-18

Vsi v gostilno
Rahe
očitno vino po znižanih
cenah. Razna jedila na
razpolago, za obilen o-
bisk se priporočam.
33323-18

Pri Putrichu
na Štefanovo ples do 1.
ure. Vljudo vabilni!
33389-18

Službo dobi

Kuharico
na boljši hotel iščem. —
Znači mora dajati vso
arboho kuhov Naslov v
vseh posl. Jutra.
32436-1

Resna vzgojiteljica
na uko je pod 25 let. —
perfektno znane nem-
ščine na stavi posmen-
ponudbo na naslov Ri-
sido Maggia, Sunja.
32949-1

Natakar jelonoša
svetčan, dobi takoj mesto.
Predstaviti se osebno: Ho-
mi »Stara postaja, Kermi.
32923-1

Preddelavec(ka)
samostojen, vešč izde-
lovanja vredic (Futeral)
na nočnike iz karton-
nize dobi službo. Go-
stirne ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Kpre-
sen 222.«.
33008-1

Dekle
vaje poopravljanja
sob. pranja in likanja
ter v pomoč pri gospo-
dinstvu dobi mesto.
Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »Pridna in
poštena«.
33084-1

Posredovalnica

Ogrinc
Aleksandrova c. 7-11 od-
daja in pripravlja služ-
bo kuharicam, natakar-
icam, sobaricam, auzi-
kijam, postrežnicam in
zabavnicam. Za odgovor
2 dni v znakah.
33063-18

Frizersko

pomočnik
stalno, prvotno moč,
sprejme damski salon.
Izkušeni tudi na po-
poino oddaja salona. Po-
nude na ogl. odd. Jutra
pod »Dobra moč«.
33052-1

Natakar jelonoša
izvežban, se sprejme ta-
koj. Predstaviti se oseb-
no v hotelu »Stara po-
staja, Kranj«.
32923-1

Trgov. pomočnik
starejši, za trgovino z
mešanim blagom na de-
želi, sprejemem. Naslov
v ogl. odd. Jutra.
32900-1

Gospodinja
kuharico z nekaj goto-
vine, do 35 let, kot kom-
panjko iščem za mo-
derni gostinjski postre-
žnik. Ponudbe s sliko
ki se vrne na ogl. odd.
Jutra pod »Zeni-
teve«.
33085-1

Natakarico
sposobno in samostojno
išče dobro letno gosti-
nico za takoj. Točnica
na račun. Naslov v vseh
posloval. Jutra, 33088-1

Deklica za vse
dostojno, z znanjem
nemščine, ki zna kuha-
ti vsemu s 1. januar-
jem v bližini Zagreba.
Plača 300. Stalno me-
sto. Ponudbe pod štev.
55025 na Publicitas Za-
greb.
33970-1

Fotografsko
pomočnik
ali kot družabnik za
dobro uveljavljeni ate-
lje sprejemem takoj. Po-
nude s sliko na ogl.
odd. Jutra pod »Spre-
ma za vsa fotografir-
ka dela«.
33074-1

Sedlarske
pomočnike
sprejme takoj Hrvat
Joško, Ljubljana, Po-
ljanska cesta 69.
33019-1

Trgovskega
pomočnika
veščega mešane in le-
stirke in vsaj ena sprej-
me takoj trgovina na
deželi. Naslov v ogl. odd.
Jutra.
33038-1

Gospodinja
inteligentna, ki je bila
že pri otrokih, ki bi ob-
enem pomagala tudi pri
domaćih poslih. Ištem k
omnoščenemu detetu.
Ponudbe na ogl. savod
Schmolka, Novsed.
33038-1

Pridno gospodinj
zdravo in znanjano, čed-
na zunanosti, srednje
postave, vajeno trgovine
postilne ali pod, staro
28 do 38 let, z nekaj ka-
pitala, sprejme v stalno
službo boljši obrtnik
brez otrok. Ponudbe na
ogl. odd. »Jutra« pod
»Sporazum-bodo«.
32533-1

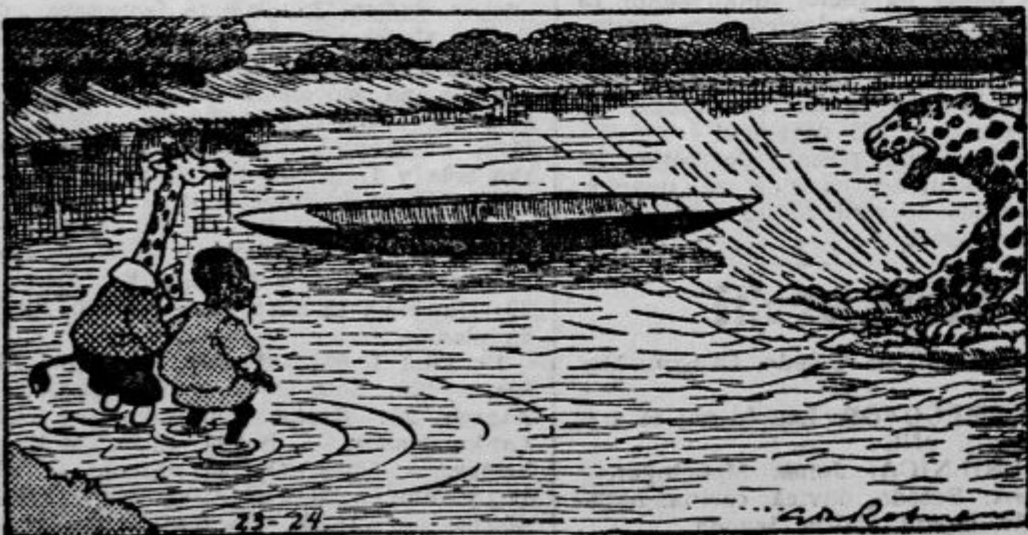
Mlinar
ki zna tudi rezati na
žagi, dobi mesto pri
Uranšek, Libelče.
32950-1

Dobro dekle
delavno, zmnožno vseh
delavni opravil, s pripo-
roči, ištem za Notranji-
sko. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Dobro
plačilo«.
32987-1

Dva čevljarska
pomočnika
na boljša dela in pri-
krojevstva sprejemem v
stalno delo. Zaslutek do-
ber. Prednost z večjo
praksno. Nastop po dogo-
voru Tratinik Joško, Ko-
čevje.
32942-1

G. Th. Rotman

**SAMBO IN PETER
POTUJETA**

22 24

Da, zver je priletela na krokodila,
ki sta se takoj obrnila in hitro odpla-
vala, noseč na hrbtih leoparda, ki je
pihal kakor obseden. Naj je hotel ali

ne, moral je ostati, kjer je bil! Naša
prijateljica sta s potolaženim sremem
dala za njim. Nato sta zabredla k člo-
nu...

Ključavničarski

pomočnik
ki je popolnoma samostojen
svetovni varilec dobi me-
sto takoj. Naslov v vseh
posloval. Jutra. 33166-1

Mizarski pomočnik
dobi stalno službo poso-
vode. Potrebna je kavicja.
30.000 din. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Dober de-
lavec«.
33114-1

Zagarja
za vencijsko takoj sprej-
mem. Plača po dogovoru.
Drago Arčan, Petrovče pri
Celju.
33188-1

Gospodino
razumno, primerne izobra-
ženo, s smislom do samo-
stojnega gospodinjstva, išče
gospod srednjih let, v dr-
žavi službi z malim otro-
kom. Pogoji razumevanje de-
lo in čista preteklost.
Popolne ponudbe s sliko,
ki jo vrne na ogl. odd.
Jutra pod »Veselo do do-
ma«.
33183-1

Brezposelna dekleta
in žene — Pozor!
imamo zelo mnogo do-
brih mest za Zagreb in
izven proti zelo dobrim
plačam za 1. in 3. jan-
bruar 1940. Zato po-
bujemo mnogo mlajših
dobrih deklet, ki znajo
kuhati, kuharice in so-
barice, natakarice in vzgo-
jiteljice. Katere želi do-
biti in stalno mesto
naj se takoj javi pri in-
stituciji udovice 1. sa-
mostojnih gospodinj. Za-
greb Ilca 29-1. tel. 73-
71. Pismeni odgovor din.
3. 33086-1

Podjetje v
Ljubljani
išče moško pisarniško moč
s potrebno prakso in zna-
njem nemščine, zahtevano tu
di italijanske ali angle-
ščine. Nastop službe takoj
ostalo po dogovoru. Ponud-
be s referencami pošlite na
ogl. odd. Jutra pod »Po-
štenost in stalnost«.
33303-1

Kuharica
ki opravlja tudi ostala hiš-
na dela, ki je čista in po-
stena dobi službo s 15. ja-
nuarjem. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Čista 304«.
33304-1

Natakarico
za dobro gostilno v mestu
na Gošenjskem iščem. Biti
mora pridna in poslena,
z znanjem arbohrvaščine za
želeno. Ponudbe pod »Po-
štena natakarica na ogl. odd.
Jutra. 33233-1

Izvežban
solicitor(ica)
eventualno stenograf se
sprejme. Prednost zna-
nje nemščine. Ponudbe
pod »1949« na ogl. odd.
Jutra.
33128-1

Brivskega
pomočnika
in frizersko sprejme za
stalno Milan Perko, Sta-
ri trg pri Rakeku.
33134-1

Velik denarni zavod
sprejme praktičnega in
trgovsko predizobrazeno
in mlajšega uradnika z
bančno prakso. Ponudbe
s prepisi izpiseva in
pripočili pod »Ugledna
prihodnost na ogl. odd.
Jutra. 33258-1

Služkinjo
pridno, čisto, pošteno,
ki se razume na kuhinjo,
gospodinjstvo in nago
otrok, potrebujem. Na-
stop 1. januarja. Plača
po dogovoru. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Bistra, marljivo«.
33226-1

Iščem dekle
k otroku in za popravi-
ljanje sob s znanjem
nemščine. Pismene po-
nude na dr. Malenko-
viča, zdravnik, Ruma-
na.
33214-1

Spretno kuharico
vaje večji gospodinj-
stva, samostojna, dobra
kuhe, popolnoma zdravo,
sprejemem v 12-letno-
sko trgovsko hišo. Po-
nude pod »Vestna in
snažna«.
33212-1

Dekle

kot pomoč kuharici in
sobarici ter za vrtna dela
prejemem. Prednost si-
rote brez staršev. Po-
nude pod »Spretna in
vestna«.
33213-1

Brivski pomočnik
zelo dober delavec, ki
dela tudi trajno vodno
in železno ondulacijo, s
svoj triletno prakso, do-
bi stalno mesto. Nastopi
lahko takoj. Anton Mat-
ko, brivce in frizer Za-
gorje ob Savi. 33221-1

Služkinjo
sprejemem za pranje, ki
se razume tudi v šiva-
njo na šivalni stroj. —
Ljubljana, Karlova c.
sta 4. 33111-1

Dekle
trgovsko in gospodinjstvo
usposobljeno, z znanjem
nemščine, dobi stalno
mesto. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Veste-
nost«.
33298-1

S 1. januarjem
dobi službo na Gorenj-
skem posteno in pridno
deklet, vajeno otrok in
vseh hišnih del. Meste.
Krekova ulica 5, via pr.
33297-1

Dekle
čedno, mo no, za vso
hišna dela in nekaj
natakarice. Mesto
za ob nedejnih sprej-
mem. Gostilna Matinec
Zg. Siska. 33295-1

Mladu kuharico
zdravo, ki opravlja tudi
gospodinjstva dela, sprej-
me boljša triletna rod-
bina. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Dobra
služba, Ljubljana«.
33287-1

Do 35letno kuharico
samo res usojeno v od-
lični kuhi k triletniki
družini na deželo v bli-
žini Ljubljane, sproj-
mem. Sobarice v hiši.
Ponudbe z navedbo do-
edanjene službovanja na
oglasni odd. Jutra pod
»Plača din 600«. 33275-1

Otroško negovalko
ki bi bila voljna poma-
gati tudi v gospodinj-
stvu, poštena in zanes-
ljiva dobi mesto. Na-
slov v vseh posl. Jutra
33352-1

Služkinjo
za vse, k čemu oseba-
ma iščem za takoj ali
za prvi januar. Pred-
pogoj je večletna spr-
devala. Nasl. v vseh po-
sl. vseh posl. Jutra
33327-1

Kuharico
takoj sprejemem, vajeno
otrok in hišnih del. —
Ovirk, Povšetova 38.
33386-1

Postrežnico
ki zna kuhati in oprav-
ljati vse gospodinjstva
dela, iščem za vse dan.
Naslov v vseh posl. Ju-
tra. 33104-1

Postrežnico
pošteno, arno v delu za
dopolnake ure — takoj
sprejemem brez hrane. Na-
slov v vseh poslovalnicah
Jutra. 33358-1

Izurjeno pletiljo
sprejemem v stalno službo.
Pletarna Maribor Slovenska
ulica 26. 33399-1

Službe išče

Vzgojiteljica
perfektna v nemščini in
slovenščini, želi službo pri
boljši rodbini. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Najbolji avem Ljubljana«.
33117-2

Perfektna
korespondentka
in knjigovodnica (nemšč-
ina in slovenščina), z več-
letno prakso, želi spre-
niti službo. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Na deželce«.
32916-2

Uradnica
samostojna knjigovodnica,
sposobna vseh pisarniških
in blaginjskih del, zmnožna
slovenskega, nemškega in
italijanskega jezika z več-
letno prakso išče službo v
Ljubljani ali okolici. Ponu-
dbe na ogl. odd. Jutra pod
»Natančna in vestna«.
33180-2

Uradnik
vešč vseh pisarniških po-
slov, vesten, čisto, spo-
stne, zapolnjen proti hrani
in stanovanju. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod »15.
januar«.
33162-2

Briv-frizerski
pomočnik
prvotnega delavca v celo
kupi široki išče službo. —
Nastopi takoj ali po do-
govoru. Sersfinovič Zvonin,
frizerski salon Gročeti, Ra-
deče p. Zidani mosti. 33110-2

Hotelski portir
star 35 let z večletnimi iz-
prijevami ter znanjem stran-
skih jezikov, išče odgovor-
jajočo službo. Imam jam-
stvo. Ponudbe na Jurkovič,
Maribor. Tvernska 30.
33193-2

Halo! Pozor!
Uradnik vešč trgovine
in vseh pisarniških po-
slov smolen italijanske-
na, nemščine, franco-
ščine s veliko prakso
samaki išče kakršnokoli
sposobite. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod
»Visoka kavalja«.
33107-2

Boljše dekle

išče službo, vajena je
nekaj kuhe, zna nam-
sko. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Mlada
20 let«.
32881-2

Samostojna
kuharica
z večletnimi sprejemi, išče
službo k manjši
družini ali samo eni
osebi v mestu. Imam štir-
mesečnega starega fantka. V
tem slučaju plača po-
stranska stvar. Marija
Lovruč, Seio 22, Zagorje
ob Savi. 32902-2

1000 din dobi
kdo prekrbi kakšno
kot stalno službo sofer-
ju s dveletno prakso. —
Naslov pri Karlu Jaku.
Bleisova cesta 43.
32903-2

Modni saloni!
Gospodinja bi se rada
naučila šivanja v bol-
šem salonu. Plača do-
bro. Ponudbe pod »Za-
četek s januarjem na
ogl. odd. Jutra. 32908-2

Trgovski sotrudnik
dobro prodajalec z zna-
njem nemščine želi za
radi likvidacije mesta
Kerko. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod »Ve-
stransko verziranje«.
33093-2

Kurjač - šofer
mlad, neženjen, išče
mesto centralnega kur-
jača in obenem soferja.
Kasume vsa hišna po-
ročila. Nastop 1. jan.
1940. Ponudbe na po-
druž. Jutra v Celju pod
»Centralna 23«. 33058-2

Kuharica
mlajša išče mesto. Gre-
tudi za gospodinjstvo
pomočnico. Ker že vaje
na voditi gospodinjstvo,
sprejme tudi mesto sa-
mostojne gospodinjce.
Nastop po dogovoru. —
Naslov Ambrós D. Ma-
renberg 33075-2

Gospodinja
24 let iz ugledne hiše z
zelo veliko letno pla-
tjo, tečajem zelo re-
na in marljivo išče
službo kot blaginjskar-
ka, prodajalka v trafiki
ali pekarini ali kot
gospodinjica k otrokom.
Najraje v bližini Celja
ali Maribora. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Nastop s 15. jan. ali
1. febr.«
33078-2

Plačilna natakarica
pošteno prakso, vešč
tudi nemškega in srbo-
hrvatskega jezika, išče
mesto kjer koli. Gabri-
ela Pintar, Skofja Loka
spodnji trg. 33049-2

Gospodinja
z znanjem slovenskega,
hrvatskega in nemškega
jezika želi kot ljubiti-
stvi otrok k otrokom.
Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »Vestna«.
33027-2

Nagrada 1 - 2000 din
dam, kdor mi prikrbi
službo kot skadičnik
ali kaj podobnega imam
25.000 do 30.000 din go-
tovine, ki jo lahko vso-
tim v podjetje. Sem na-
obrašen in vešč v tej
stroki. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra.
33053-2

Bratje, sestre,
Sokoli, Sokolice!
Deli časa sem brez dela,
imam ženo in otroka.
Prosim kot brat, poma-
gajte, izposojite mi slu-
žbo. Imam štiri rasrede
gimnazije in pisarniško
praksno. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Hvale-
žen brate, 32886-2

Mlajši brivski
pomočnik
išče stalno službo. Na-
stopi lahko takoj ali po
dogovoru. Franc Kropf
pri Maksu Hutarju, Tr-
boje 2. 32892-2

Uradnica
samostojna knjigovodnica,
sposobna vseh pisarniških
in blaginjskih del, zmnožna
slovenskega, nemškega in
italijanskega jezika z več-
letno prakso išče službo v
Ljubljani ali okolici. Ponu-
dbe na ogl. odd. Jutra pod
»Natančna in vestna«.
33180-2

Uradnik
vešč vseh pisarniških po-
slov, vesten, čisto, spo-
stne, zapolnjen proti hrani
in stanovanju. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod »15.
januar«.
33162-2

Briv-frizerski
pomočnik
prvotnega delavca v celo
kupi široki išče službo. —
Nastopi takoj ali po do-
govoru. Sersfinovič Zvonin,
frizerski salon Gročeti, Ra-
deče p. Zidani mosti. 33110-2

Hotelski portir
star 35 let z večletnimi iz-
prijevami ter znanjem stran-
skih jezikov, išče odgovor-
jajočo službo. Imam jam-
stvo. Ponudbe na Jurkovič,
Maribor. Tvernska 30.
33193-2

Halo! Pozor!
Uradnik vešč trgovine
in vseh pisarniških po-
slov smolen italijanske-
na, nemščine, franco-
ščine s veliko prakso
samaki išče kakršnokoli
sposobite. Ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod
»Visoka kavalja«.
33107-2

Božična loterija »Jutra«

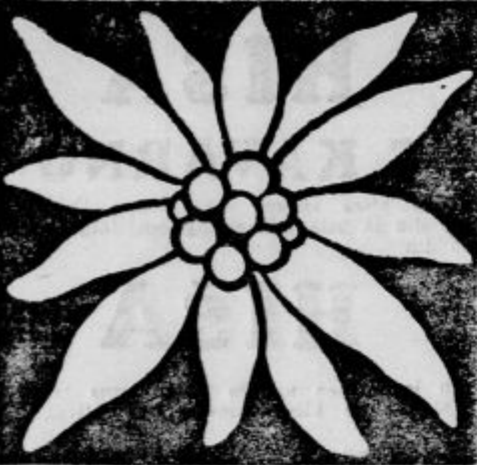
Za praznike, ko bo časa za počivanje na pretek in si bodo mnogi želeli česa,
kar bi jim na prijeten in koristen način krajšalo čas, smo si omislili loterijo, ki
bo vsakomur v zabavo pa tudi v poučno in koristno razmišljanje, poleg tega pa
bo dala igralcem možnost, da zadenejo enega izmed

300 dobitkov

Brez številke ni loterije; in kje drugje naj bi jih vzeli srečnosne številke,
če ne iz malega oglasnika »Jutra«, ki je v dvajsetih letih objavil približno mili-
jon oglasov, s katerimi je oarečil tisoče, stotisočem pa pripomogel do uspešnih
zaključkov kupčij in posredovanj. Dobro je mali oglasnik »Jutra« prodajal po-
sestva, hiše, parcele; mnogim je nakupil domove, obrtnikom je kupoval in pro-
dajal stroje; tisočem je preskrbel stanovanja in sobe; gospodarjem in podjetni-
kom je izbral najboljše osebe, nameštence, pomočnike, strokovne delavce in
vajence; gospodinjje so se vselej z vsem zaupanjem zatekale k »Jutrovemu« ma-
lemu oglasniku, če so želele dobro prodati odvisne stvari ali pa kupiti, kar so
v gospodinjstvu potrebovale. Mnogi so se po malem oglasniku našli in se zdru-
žili v srečne zakonske pare. Vsak teh stotisočih oglasov je imel svojo številko,
ki so si jih naročniki oglasov zlasti dobro zapomnili, če je bilo njihovim težnjam,
ki so jih z oglasni iznesli pred javnost, posebno dobro ustrezno. Številke svojih
oglasov so smatrali še za nadalje za svoje srečnosne številke, kar izpričujejo
mnoge zahvale in pohvalna priznanja, ki smo jih prejeli od naročnikov malih
oglasov.

Zdaj boste pa tudi že razumeli, zakaj smo za našo loterijo izbrali srečo-
nosne številke malega oglasnika »Jutra«. Na delo tedaj! Preglejte današnji mali
oglasnik, potem pa napišite na kupon številko oglasa, ki vas bo najbolj zanimal,
ali pa vas bo spomnil, da bi bil tak

MR. BAHOVEC

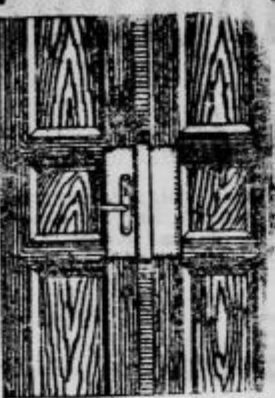

PLANINKA
 ZDRAVILNI
 CAJ

Reg. št. 12451/32

DNEVNI IN VEČERNI

prikrojevalni tečaj

se prične 2. januarja 1940. Vsa tozadevna pojasnila dobite na oblastveno dovoljeni TEODOR KUNCovi krojni šoli v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5-II. Uspeh zagarujemo. Razlaga strokovna.

CELULOIDNE
CITE ZA VRATA
 CELULOID
 V PLOŠČAH
 naročite pri
F. Zrncec
 Ljubljana,
 Kopitarjeva ul. 1
 Telefon 38-66.

100
 uspehov

na

na oglas

v

JUTRO

MLADEMU PARU

obilo sreče
v letu 1940
 Krite Vaše
 stanovanjske
 potrebe
 v pohištvi,
 preprogah
 in posteljnini pri tvrdki

„WEKA“ — Maribor,
 Aleksandrova c. 15

 Novosti iz vseh krajev sveta
 poslušajte z našimi odličnimi radioaparati — Velika
 izbira!

„Tehnik“ J. Banjai
 Ljubljana, Miklošičeva 20.

IVAN ROZINA

(prej „Orient“)

 Šolske, študijske, umetniške in kemične
 barve, flumezi, laki, lužila, »Artis« šelaki
 in spiriti — vse slikarske in pisarske
 potrebe po solidnih cenah
 poleg Schneider & Varovška.

Ljubljana, Tyrševa cesta 14

Telefon 39-25.

Srečen BOŽIČ

29

7251-57
Visoki domači copati za stroko. Izdelani so iz tople
ga valjenega čevlja, s čistočnim medpodplatom in
manjšimi podplati.

49

6451-4458
Priljubljeni čevlji iz mehkega rjavega
umjetnega čevlja. Pripadajo jih posebno udobni
njihovi odbojci.

69

6451-4457
Zelo močni čevlji iz mehkega čevlja s čisto-
čnim podplatom in potni.

129

2405-44128
Zelo udobni čevlji iz črnega čevlja. Zelo rini udobni
s okusnim izjemom iz kroševite kože. Dobro po-
stojajo v vsakem kostumu.

25

6451-4458
Čevlji iz črnega čevlja s čistočnim podplatom in
potni. Pripadajo jih posebno udobni
njihovi odbojci.

99

6451-4410
Zelo udobni čevlji iz črnega čevlja s čisto-
čnim podplatom in potni.

39

70157-452
Ne hodite po dolgi brez teh črnih čevljev.
V njih vam bodo noge tople, ne bodo prezehale, a
stanovanje vam bo čisto.

129

2927-44422
Močni čevlji iz črnega čevlja s čistočnim podplatom in
potni. Pripadajo jih posebno udobni
njihovi odbojci.

199

6451-4458
Zelo udobni čevlji iz črnega čevlja s čisto-
čnim podplatom in potni.

Flata

 Zapustil nas je naš preljubljeni soprog,
 oče, stari oče, praoče itd., ekselencia

ZOUGLAS GROF THURN-WALSASSINA

 ki je danes ob 16. uri v 76. letu starosti
 nenadno v Gospodu zaspal.

 Čas in kraj blagoslovitve pokojnika bo
 objavljen naknadno.

Guštanj—Ravno, 23. decembra 1939.

FANI, soproga;
OTON, MARIJA in GABRIJELA, otroci
 ter ostalo sorodstvo

**Najlepše
novoletno
darilo**

 Je »ANKER« šivalni
 stroj. Ogledajte si brez-
 obvezno veliko zalogo.
 Najnovejši modeli —
 zelo nizka cena —
 tudi na obroke
 prodaja

„TRIGLAV“
 Bečljeva c. 16.

KLIŠEJE
 ENO
 VEČBARVNE
 JUGOGRAFIKA
 SV. PETRA NASIP 23

Z Jesenic

 — Odbojci obč. društva Rdečega križa
 na Jesenicah prirediti s sodelovanjem vseh
 jeseniških zdravnikov in bratovske sklad-
 nice trimesečni brezplačni bolnišnični te-
 čaj, ki se bo pričel 16. januarja ob 20. v
 ljudski šoli na Jesenicah. Prijave se spre-
 jemajo v občinski pisarni do 10. januarja.

Iz Kranja

 — Kino Narodni dom. Danes ob 1. in
 4. popoldneve predstavi prekrasnega češkega
 filma »Ke gosli plakaj«. Na božič in Ste-
 fanovo, obakrat ob 4. in 7. in pol 9. zve-
 čer predvajamo francoski veliki film »Vihar
 nad Azijom«. (—)

Iz Škofje Loke

 — Školski kino bo predvajal na božič
 krasen francoski film »Legje častie«. Za
 novo leto pa pride odlični češki film
 »Zupnikov križev pot«.

Iz Trbiča

 — V zgodnji teden za starše. Od 15. do
 21. januarja prirediti Društvo »Šola in
 doma« v Trbiču vzgojni teden za starše
 trbiškega kroja. V šestih zaporednih pre-
 davanjih, ki bodo po večerih v meščan-
 ski šoli, bodo strokovnjaki obdelali vpra-
 šanje otroka od vseh strani. Zdravnik bo
 govoril o otrokovem telesnem razvoju,
 o pravilni prehrani in negi, ki jo otroko-
 vo telo potrebuje, če naj doraste do zdrav-
 ja in moči; praktik bo govoril o težavah,
 s katerimi se moramo boriti pri dorašča-
 jočem otroku; lehem dan; teoretič bo
 govoril o notranji zgradbi otrokove du-

 ševnosti in nas bo učil razgledati se v
 otrokovem svetu. Morda bo mladi rod, ki
 danes dorašča, srečnejši, kakor smo mi,
 če se bomo brigali za njegov telesni in
 duhovni napredek, če ga bomo negovali
 in mu pomagali, da bo postal zdrav, de-
 lavan in pošten. To je namen trbiškega
 pedagoškega teden.

**Neznan avto do smrti
povozi kolesarja**

 Celje, 23. decembra.
 V petek zjutraj se je peljal 26-letni Ma-
 relič iz Travnika v Bosni, ki je bival še
 dalje časa v Sloveniji in prevažal s peti-
 mi konji les iz gozdov, ki so za vožnjo ne-
 dostopni, s kolesom po cesti na Stranica-
 pri Konjicah. Za njim je privozi tovorni
 avtomobil. Kolesar je zavozil med koles-
 nice na cesti in se ni mogel izogniti avto-
 mobilu. Šofer je zavril avto, a ni mogel več
 preprečiti nesreče. Avto je podrl kolesarja
 na tla. Kolesa so šla čezenj in ga na me-
 stu usmrtila. Šofer je pustil kolesarja na
 cesti in se odpeljal. Oblastva so uvedla
 preiskavo, da bi čimprej ugotovila, čigav
 je tovarni avto, ki je povozil nesrečnika.

K STRTIM OREHOM

 Na 6. strani so izostali trije nagra-
 jenci, rešilci orehov od preteklih nedelj:
 Vida Vogrič, Trst Rojan Molini št.
 681, Italija, Marija Rus, Ljubljana,
 Svetčeva 8 in Šestan Dušan, učitelj, Ku-
 stošija, Aleksandrova 95 — dobe po
 eno knjigo revije »Življenje in sveta.

1.000 nepremičnin od 200.000 do 1.000.000 din naprodaj v Beogradu

HOTEL
v strogem centru, nova stavba, dolgoletna davčna olajšava, v gotovini 5.500.000 din, z večjim dolgom. Renta 980.000 din.

PALAČA
na trgu
v gotovini potreba 1.200.000 din in dolgoročni dolg, dolgoletna davčna olajšava. Renta 10%.

2 PALAČI
v neposredni bližini Kralja Aleksandra ul. nasproti tehnične fakultete. V gotovini 1.600.000 din in 1.700.000 din. Dolgoročni dolg in dolgoročna davčna olajšava. Renta 10%.

Palača
se nahaja v neposredni bližini Terzije, nova, luksuzna, cena 2.900.000 din in ugoden dolg. Renta din 378.000 din.

Palača
1.000.000 din in ugoden dolg, novozgrajena 1936. leta. Nahaja se v neposredni bližini Poenkarove ulice, letna renta 200.000 din.

HIŠA
nahaja se med Kransko in Kralja Milana ulice. Novozgrajena s 16 komfortnimi stanovanji in dvema lokaloma. Cena 1.800.000 din in majhen dolg na dolgoročno odplačevanje. Letna renta 270.000 din.

PALAČA
1.050.000 in dolgoročni majhen ugoden dolg. Prosta davka. Nova stanovanja po 1, 2 in 3 sobe in vs. priključni s komfortom. Večnadstropna. Renta 10%.

HIŠA
300.000 din in majhen, ugoden dolg, davka prosta. Ogledna na dve fronti. Letna renta 155.000 din. Nahaja se v strogem centru. Nisno prodaja.

HIŠA
1.000.000 din in ugoden dolgoročni dolg; davka prosta do leta 1938. Letna renta 160.000 din; 11 stanovanj in dva lokala. Nahaja se v sami Kralja Aleksandra ulici.

HIŠA
790.000 din in dolgoročni dolg. Nahaja se na samem glavnem trgu.

HIŠA
400.000 din in zelo majhen ugoden dolg. Novozidana, 20 let davka prosta, nahaja se blizu samega trga Starog Dierma.

HIŠA - VILA
Hiša - vila 250.000 din in ugoden dolgoročni dolg. Nahaja se na Cottage Nei Mara. Letna renta 32.000 dinarjev.

HIŠA
220.000 in majhen ugoden dolg. Letna renta 24.000 din. Nahaja se blizu samega trga Starog Dierma.

HIŠA
220.000 in majhen ugoden dolg. Letna renta 24.000 din. Nahaja se blizu samega trga Starog Dierma.

HIŠA - VILA
Hiša - vila 250.000 din in ugoden dolgoročni dolg. Nahaja se na Cottage Nei Mara. Letna renta 32.000 dinarjev.

Ta posestva prodaja izključno „ZAGREB“, podjetje za kupo-prodajo nepremičnin, Beograd, Dečanska ulica 17-III

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenj. odjemalcem želi
FOTO HUDNIK
LJUBLJANA VII

TA ZNAK NA VRHU VSAKE ŽARNICE JAMČI ZA KVALITETO

BARAGA V NEBOTIČNIKU VODI ŠE VEDNO

Največja izbira nalivnih peres, albumov, neceserjev, etuljev in vseh modernih pisarniških potrebnosti. Posebnost: pisemski papir vseh vrst in vseh nianc

Strojnik
in izprašan
strojno ključavničarski mojster

sedaj več let poslovlja velike tekstilne tovarne v Srbiji želi spremeniti službo po možnosti v Sloveniji. — Ponudbe poslati na ogl. odd. »Jutra« pod »Redka prilika 16«.

ZA ZIMO...
KLAVIRSKÉ HARMONIKE
DIN 480
MEINEL & HEROLD
ZALTOVNIČE GLASBIL. MARIBOR 5. 101

»KA-LE-FLUID«
krepi živčni sistem in jači organizem. Povečava izločevalno delovanje vseh žlez. Brezplačno detaljna literatura. Zastavljate: Beograd Masarykova 9 Miloš Marković. »KA-LE-FLUID« se dobiva v lekarnah S. br. 5300-32.

OROŽARNA PASTUOVIC
Zagreb Jurisiceva ul. 2
orožje za lov, sport in obrambo remoniranih belgijskih, nemških in francoskih tovarn. — Preko 60 vrst lovskih pušk. Lovsko-sportne potrebnosti in razne novosti. Katalog (80 strani, 350 slik) pošljemo priporočeno vsakomur kdor nam pošlje din 6.—. Mali cenik zastoj.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Samo 1 Din

Vas stane posamezna številka »Jutra«, če si list naročite. Vrh tega pa imate kot naročnik pravico do »Jutrovega« nezgodnega zavarovanja, po katerem izplača Zednjena zavarovalnica v Ljubljani svojemu smrtno ponesrečenemu naročniku

10.000 Din

Posteljno perje in puh kemično čistilo
WEKA, Maribor, Aleksandrova 15

Varna naložba denarja

Za znatno razširjenje nezadolženega in v polnem obratu se nahajajočega podjetja se išče večji kredit event. v znesku od din 250.000 dalje proti skupnemu zavarovanju na prvo mesto, obrestovanju in deležu na dobičku Bančne reference. Ponudbe pod »Siguran uložak P-6133 na Inter-reklam d. d. Zagreb, Masarykova 28.

RAZPRODAJAMO:

ERSCENTER in FRIKCIJSKE PRESE,
RAZNA GRAVITACIJSKA in STROJNA KLADECA,
ZAPRTE KOVAŠKE MEHOVE, ELEKTROMOTORJE, EKREMO ZA POKIKLANJE, STRUŽNICE, SHAPING — STROJE, UNIVERZALNI STROJ ZA FREZANJE;
RAZNE STROJE ZA VRTANJE, STROJE ZA OBDELAVO LESA, PARNO LOKOMOBIL (samohod od 15 ks),
MOTOR NA SIROVO OLJE (Model Klimax 20 ks),
MOTOR NA SIROVO OLJE TRANSPORTABL 8 ks,
RAZNE BRUSE za brušenje jeklenih izdelkov,
NAPRAVE ZA POLIRANJE, RAZNO ORODJE.

Pismena vprašanja pod šifro »Oka-sion-stroje« poslati na »INSERTA« oglasno-reklamni zavod — Zagreb — Jelačićev trg 3, Palača Assicurazioni.

Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot sovo

zato je pustite redno kemično čistilo ali parvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Preloso — Svetotoklov

2951
DRVA
PREMOG
IVSCHUMI
DOLEHNKA
CEVA

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI PODOČNI CENIK
NAJVEČJE SPOVALI STROJNE TVARJE
SCHNEIDER
ZAGREB
NIKOLČEVA 10

BLAGO ZA POHIŠTVO SEVER, LJUBLJANA, MARJIN TRG

vedno najnovejši vzorci v veliki izbiri kupite pri

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE ŽELI
FR. KUNOVAR
KAMNOSESKO KIPARSKO PODJETJE
POKOPALIŠČE SV. KRIŽ, LJUBLJANA

Poskusite — prepričajte se!

Dolga preizkušnja je dala kronani uspeh na raznih osebah, katere so se potrudile preizkusiti naš preparat RAKIL in že v nekaj dneh porabe tega mazila opazili povsem novo rast las na pleši, na drugi strani je pa isto mazilo preprečilo izpadanje ter odpravilo v nekaj dneh tudi prhljaj iz las. Da je to mazilo resnično uspešno, brez ozira na vasa prejšnja tovrstna manjvredna sredstva, smo pripravili, da vam damo na ogled imena zahvalnih pismen, kateri so že po nekaj dneh mazanja z našim mazilom dosegli zavidljive uspehe. To mazilo se priporoča tudi cenj. damam. Pošljite se po povzetju din 88 franko zavojnina Litija. Preiskano in odobreno kot zdravilo neškodljivo: po tehn. inst. univerze v Ljubljani št. 40 z dne 23. IX. 1939 in po drž. kem. labor. v Beogradu št. 1057 z dne 13. X. 1939.

RAKIL — LITJA

ZAHVALA
Vsem, ki so nam ob smrti našega ljubljene očeta, starega očeta in tasta, gospoda

FRANCA ŠTURMA
POSESTNIKA
izkazali sočutje in se poslovlili od rajnega s cvetjem in petjem in ga v tako velikem številu spremili na njegov poslednji dom, se najiskrenejše zahvaljujemo.
LJUBLJANA, KRANJ, 24. XII. 1939.

ZALUJOCI OSTALI

ZAHVALA
Ob teški nenadomestljivi izgubi mojega predragega moža

OTMARA PAVLINIČA
višjega carinskega inšpektorja

se zahvalim vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na poslednji poti, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, vsem onim, ki ste mu lažjali zadnje ure trpljenja in mene tolažili v najtežjem času svojega življenja, g. upravniku carinarnice za krasni poslovljeni govor, vsem, ki ste mi ustno ali pismeno izrazili sožalje in počastili njegov spomin na kakršenkoli način.
Vsem iskrena hvala!

NEUTOHAZLJIVA ŽENA IVANKA PAVLINIČ roj. PRISTAVEC
LJUBLJANA, 23. XII. 1939.

ZAHVALA

Za mnoga topla sožalja, ki so mi bila izkazana ob priliki smrti mojega ljubljene očeta, gospoda

LOVRA VERANIČA

Izrekam vsem najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujem častiti duhovščini, gosp. dr. Herzmannu, pevskemu društvu »Ojki« za ganižve žalostinke, vsem darovalcem krasnega cvetja in vsem, ki so blagopokojnega v tako lepem številu spremili na zadnji poti.
Vsem Bog plačaj!

CELJE, dne 23. decembra 1939.

Zalujoča ROZA ZAMPARUTTI
in sorodstvo

LJUDSKA SAMOPOMOČ

zavarovalna zadruga z o. j. v Mariboru, Aleksandrova c. 47 v lastni palači naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu

novembru 1939

LETONJA MARIJA, posestnica, Majski vrh;
NOVAK ADAM, starinar, Ptuj;
MERŠNIK MARIJA, prežltkarica, Sv. Janž p. Vuzenica;
NEUWIRTH ANTON, vinčar, Grušova, Sv. Peter pri Mariboru;
BELIHAR JUSTINA, trgovka, Loke p. Trbovlje;
TURK ANTON, prevžltkar, Zlebe, Preska—Medvode;
FRAS ROZALIJA, prevžltkarica, Meljski hrib, p. Maribor;
PRAPOTNIK MATEJ, trgovec, Ormož;
LUŽAR FORTUNAT, ban. šol. nadzornik v pok., Ljubljana;
HRASTNIK MARIJA, prevžltkarica, Sv. Rupert nad Laškim;
KROPIČ MARTIN, strojnik, Celje;
GOLE JOŽEFA, prevžltkarica, Maribor;
NIKOLA KONRAD, brivec, Ptuj;
KOŽUH FRANC, zasebnik, Košaki pri Mariboru;
FORST MARIJA, posestnica, Bezena p. Ruše;
KOLLER FRANC, zasebnik, Maribor;
GORŠIČ FRANC, vžltkar, Loperšice p. Ormož;
KRALJ MARIJA, zasebnica, Tržič;
SAVNIK MARIJA, vžltkarica, Črnc p. Brežice;
BROZOVIC ANA, zasebnica, Ljubljana;
SCHLICK FRANC, orožni narednik, Slov. Bistrica;
MODER JOŠIP, šolski ravatelj v pok., Ljpnica;
REJC JOŽEF, rudar v pok., Retje p. Trbovlje;
KREFT ALOJZIJA, vinčarka, Grabnoški vrh;
STRUKEJL JERNEJ, vžltkar, St. Jošt, Smartno ob Dreti;
STOČEK ANA, vdova po tkalskem delovodju, Maribor, Krčevina;
VIDIČ IVAN, posestnik, Krčevina pri Ptuj;
KREPEK GENOVEFA, posestnica, Ptuj;
KELEMENIČ ALOJZIJA, pos. bč; Trgovišče p. Vel. Nedelja;
JEROVŠEK JAKOB, čevljar, Dravograd;
KRANJC ANA, prežltkarica, Vojnik;
VIDOVIČ STANISLAV, posestnik in kroj. mojster, Maribor;
PILIH JOŽEF, svetilničar drž. žel. v pok., Maribor;
KOVACIO MARIJA, vžltkarica, Šibenek, Sv. Jurij ob j. žel.;
MUSKA KARL, mestni stražnik v pok., Novomesto;
STREHAR KAROLINA, vdova po sod. kancelistu, Šmarje;
GREIFONER MIHAEL, posestnik, Sp. Duplek;
ČREMOŠNIK JOŠIPINA, soproga zdravnika, Gornja Radgona;
VREČKO MATIJA, prevžltkar, Golobnjek, p. Sv. Vid pri Planini;
SLEMENSEK MARIJA, vdova po učitelju, Podčetrtek;
AMBROZ HELENA, prevžltkarica, Začret, p. Vojnik;
SCHIDLO GUIDO, vodja tiskarne v pok., Maribor;
HRASTNIK MATIJA, prevžltkar, Gor. Duplek;
VIKOLINSKI ROZALIJA, vdova po strojevodju, Maribor;
MERCHER IVANA, vdova po davčnem uradniku, Ljubljana;
KOROŠEC ANTON, hlapec, Sp. Nova vas p. Sl. Bistrica.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča pogrebna v skupnem znesku

DIN 355.308.—.

Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933 se izplača polna podpora — brez odbitka!

Kdor še ni član LJUDSKE SAMOPOMOČI, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo!

ZADRUŽNO NAČELSTVO.

>Slavija<

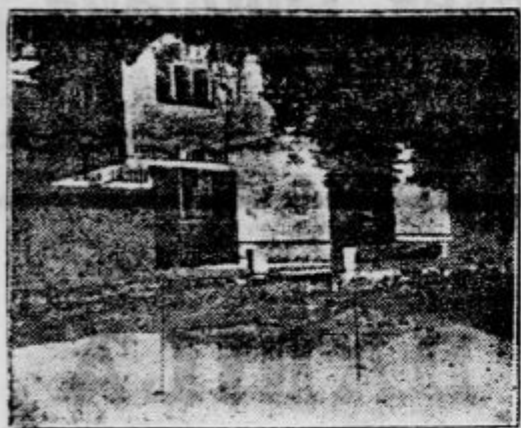
jugoslovanska
zavarovalna banka

zeli svojim poslovnim prijateljem veselo praznike in srčno novo leto

Generalno ravnateljstvo v Ljubljani

Gaieva ulica 2 (v novem poslopiju)

Tel.: 21-75, 21-76, 21-77. Prevzema vse vrste zavarovanj. Sprejme nove sodelavce

Proda se
tako:
VILA
na otoku
VISU,

opremljena ali prazna, tik ob morju s krasno lego in razgledom, moderna stavba, davka oproščena; veliki vrt zasajen s raznovrstnim sadjem, oranžami, citronami, mandarinami, grapefruiti; cvetje, razne rože, palme; vinograd s različno plemenito trto. Nujna prodaja radi zidave sanatorija, cena zelo ugodna. Za informacije obrniti se na naslov: DR. CVITANOVIC, SARAJEVO, Aleksandrova 57.

RESTAVRACIJO

s 6 tujskimi sobami, kompletno opremljeno v Videm-Krškem, poleg Bonačeve tovarne celuloze takoj ODDAM V NAJEM radi starosti. Poleg hotela je novo najmodernejše urejeno keglisce in kolodvorski buffet v samostojni zgradbi nasproti postaje. Na dvorišču ledenica. Podrobna pojasnila se izve na naslovu v posred. »Jutra«.

RAZPIS

KRAJEVNA BRATOVSKA SKLADNICA NA JESENICAH razpisuje

pismeno ponudbeno licitacijo

za oddajo težaških, zidarstkih, železobetonskih in tesarskih del pri gradnji projektirane nove bolnice na Jesenicah.

Pripomočki za ponudbe se dobe od dne 2. januarja 1940 dalje proti plačilu Din 300.— v pisarni krajevske bratovske skladnice na Jesenicah ali pa v pisarni projektantov gg. ing. Miroslava Kosa in ing. Jos. Platnerja v Ljubljani, Šubičeva ulica 3.

Varščino v smislu razpisnih pogojev je treba položiti pri blagajni krajevske bratovske skladnice na Jesenicah dne 23. januarja 1940 v času od 8. do 11. ure.

Zapečatenе ponudbe je treba oddati v pisarni krajevske bratovske skladnice na Jesenicah dne 23. januarja 1940, najkasneje do 12. ure.

Na Jesenicah, dne 22. decembra 1939.

ŽELEZNE CEVI

nove ali stare, v dobrem stanju, masmanovne ali litocelne sposobne za pritisk od 20 atm., premer cevi 150 mm, 125 mm in 120 mm, skupna dolžina 250 m, s nekoliko kolen, K U P I M O. — Eventualne ponudbe je poslati na ogledni oddelček »Jutra« pod št. 1117a.

Vsem cenj. gostom »Petrovega hrama« in istotako cenj. gostom restavracije »SOČA« naznanjam, da sem prevzela in na novo otvorila staroznano

restavracijo »SOČA«

na Sv. Petra cesti 3. — Vodila in točila bom le prvovrstna, pristna dolenska in štajerska vina ter skušala tudi v pogledu kuhinje vsakomur ustreči po želji. Sprejemam po smerni ceni na dobro domačo hrano tudi abonente.

Zelim vsem svojim bivšim in bodočim cenj. gostom veselo božične praznike ter zdrave in srečno Novo leto!

PAVLA URANIČ

Srečne božične praznike

zeli
tврdka BRUNO MOSER,
ZEMUN.

Dame in gospodje!

Ne pozabite odličnih »LIMONA« kozmetičnih preparatov kot: kremo, šampon in mandeljevo mleko za odpravljanje smink.

All sem prispeval za
šolski dom v Trnovem?

OGLASI V JUTRU IMAJO SIGUREN USPEH

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

PODRUŽNICE: Bled, Kranj, Maribor, Novi Sad, Split. Vloge obrestuje po 4%, vezane na odpoved po 5%

Devoljuje kratkoročne kredite v tekočem računu - Eskontira trgovaške menice

NOVE VLOGE ZNASAJO Dn 67.000.000—

DELNIŠKA GLAVNICA DIN 20.000.000.—

Vrši vse bančne posle najkulantneje

Motvoz Grosuplje želi vsem cenj. čitateljem srčen Božič!

ZAHVALA

Vsem, ki so nam stali na strani ob izgubi nepozabnega ljubljeneč edinega nam sina

JOSIPA J. SABOTIČA

P. PORUČNIKA PILOTA LOVCA, večkrat odlikovanega

Izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo č. duhovščini, g. šolskemu upravitelju, g. županu, g. načelniku gas. čete v Šmarju in vsem gasilcem, g. predsedniku Josipu Škerjancu in gosp. Anici Škerjanc, g. Kolovici, častni straži, godbi za vse ganljive žalostinke, g. Rozmanu in vsem darovalcem prepega cvetja. Dalje se zahvaljujemo pevskega društva Šmarje-Sap, ter za prekrasen govor na njegovi poslednji poti. Izrekamo iskreno zahvalo tudi gospodom avijatikom iz Zemuna in Ljubljane. Posebno zahvalo za mnogoštevilne ustmene in pismene izraze sožalja, kakor tudi vsem prijateljem, znancem in ostalim, ki so s svojo prisotnostjo izkazali našemu nepozabnemu edinemu ranjčemu zadnjemu čast.

NEUTOLAZLJIVI STARŠI IN SESTRE

DOBRA POSTELJNINA

prvovrstna
poinitev
posteljno perje,
puh,
gotovi zglavniki
s perjem ali timo,
madraci,
vojnene odeje,
puhnate odeje

»WEKA«,
MARIBOR,
Aleksandrova c. 11

Cenik na željo

Ne vemo ne ure ne dneva...

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala CELE ZAVAROVALNE VSOTE

ob smrti sledečih zavarovancev:

Rihtaršič Franciška, Ljubljana, Tabor 2; Gros Ivan, Ljubljana, Gosposvetska 13; Marondini Franjo, Brezovo 37, p. Sevnica; Repše Franc, Jagnjenica 12, Radeče pri Zid. mostu; Cegnar Janko, Ljubljana; Gril Johana, Bodkovič 13, Juršinci; Škarlep Franc, Trzin 12; Karlin Jožefa, Tržišče 23, Rog. Slatina; Gorjup Terezija, Zg. Polakava, Ogiljenski 21; Jekovec Jakob, Zg. Bela 35, Predvor pri Kranju; Sedlak Ernest, Ljubljana, Tavčarjeva 11; Lužar Josip, Ljubljana, Zaloška 2; Krček Kungunda, Maribor, Komenskega 13; Plavčak Ivana, Ptujeka gora 18; Ambrožič Marija, Belica 8, Polhov gradec; Sluga Katarina, Vič 161 pri Ljubljani; Kraner Angela, Maribor, Pobrežje, Lovska 38; Lužar Fortunat, Ljubljana, Postojnska 14; Kenda Romana, Bled, Grad 43; Ivane Alojzij, Ljubljana, Celovška 80; Majhenšek Anton, Gradec 66, Litija; Jenko Marjeta, Torovo 8, Smlednik; Završnik Franciška, Križ 49 Komenda; Cuderman Katarina, Bašelj 12, Predvor; Bervar Jakob, Ljubljana, Vožajski pot 3; Lagur Franciška, Sp. Javorje 2, Črna pri Prevaljah; Sahman Nežika, Podpeca 88; Črna pri Prevaljah; Rabič Marija, Tržič, Glavni trg 17; Čepelnik Andrej, Guštanj 111; Hauptmann Marija, Maribor, Pobrežje 8; Povšin Jožef, Zg. Dobrava 29, Podnart; Trtnik Ivana, Zg. Kasej 76, Dev. Marija v Polju; Petrovič Janez, Borovnica 144; Mihelič Cecilija, Ljubljana, Masarykova 60; Sek Cecilija, Grabinščak 2, Sv. Jurij ob Ščavnici; Stefančič Marija, Ljubljana, Galjeva 52; Horvat Ignac, Ptuj, Maistrova 7; Pestotnik Apolontija, Ljubljana, Tržaška 27; Fuks Ana, Partinje 41; Murko Tomaž, Pobrežje 14, pri Ptuj; Schmidt Ivana, Slemen, Selnica ob Dravi; Kunčič Cecilija, Mojstrana; Šaul Franc, Kranj, Čojzova 20; Haližan Julijana, Središče; Hinteregger Amalija, Zikarce 41, Sv. Barbara v Sav. gor.; Korošec Franc, Velesovo 50; Cerklje pri Kranju; Kralj Franc, Jesenice, Slavsko nabrežje 15; Lastnak Alojz, Nova vas 22, Celje; Čemažar Mihael, Radeče 109 pri Zid. mostu; Novak Andrej, Sostro, Hrušica pri Lj.; Potočnik Franciška, Cerovec 8, Rog. Slatina; Podnebšek Cecilija, Breg 13 pri Litiji; Krišelj Helena, Luže št. 32, Senčur pri Kranju; Skočir Antonija, Črnomelj 21; Cvllak Matija, Rošpoh 195; Legat Terezija, Kropa 64; Ilvar Srečko, Dev. Marija v Polju 21; Trobiš Alojz, Novake 22, Nova cerkev; škof Jože, Razborje 20, Velika Loka na Dol.; Ivancič Anton, Apače 18, Sv. Lovrenc na Dr. polju; Traven Ana, Ljubljana, Rimska 2; Hribar Franc, Polhov gradec 65; Vrhune Franc, Železniki 60; Dobravec Ivana, Češnjica 32, Boh. Srednja vas; Novak Janko, Ljubljana, Bohoričeva 14; Maček Ivan, Trčova 3, Maribor; Zecor Andrej, Škale 50, Velenje.

Na posledicah nezgode so umrli:

Lesjak Pavel, Črna 31 pri Prevaljah; Milavec Jernej, Ljubljana, Pavšičeva 8; Koprivnikar Emil, Litija 83; Šteblaj Anton, Jablanca 8, Boštanj; Ažnol Franjo, Farna vas 119, Prevalje. KARITAS je svojem izplačala radi nezgode dvojno zavarovalno vsoto, Brezplačno sozavarovano vsoto je KARITAS izplačala ob smrti 8-letnega Maksa, sina pri nas zavarovanih staršev Ulrik Jerneja in Terezije, Zg. Vižinga 18, Marenberg, in ob smrti 14-letnega Mura Stanislava, Mirna peč 30, čeprav je oče umrl pred otrokom.

V TEM ČASU JE PRISTOPILO V KARITAS 1855 NOVIH ČLANOV.

Navodila in prospekte dobite pri vseh krajevnih zastopnikih ter pri:

„Karitas“ Ljubljana, Palača Vzemne zavarovalnice
Maribor, Crožnova 8.

Poštna hranilnica kraljevine Jugoslavije

Centrala v Beogradu, podružnice v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skoplju, Podgorici in Sušaku

GLAVNI POSLI POŠTNE HRANILNICE

Sprejema hranilne vloge

In jih obrestuje po 4%. Na vloge do din 2.000.— se ne more kreči niti prepoved niti pridobiti zastavna pravica.

Preko svojih čekovnih računov izvršuje

najhitreje in najcenejše izplačila in vplačila tako v državi kot tudi v inozemstvu.

Daje posojila

na zastavljene državne in od države garantirane vrednostne papirje.

Vnovčuje kupone

državnih vrednostnih papirjev.

Vzdržuje poslovne zveze

s Poštami hranilnicami in velikimi denarnimi zavodi na celom svetu.

ZA VSE VLOGE PRI POŠTNI HRANILNICI
JAMČI DRŽAVA

DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE SREČKE IV. RAZREDA 39. KOLA SO DOSPELE.

Na razpolago so tudi v številnih serijah novim naročnikom.

Za novo leto boste najbolj razveselili svoje in prijatelje, ako jim darujete srečke državne razredne loterije, kupljene v kolekturi „VRELEC SREČE“, ker podarjete srečke običajno zadenejo kake večje dobitke, ali celo milijonsko premijo.

Žrebanje IV. razreda 39. kola bo 13. januarja 1940.

Priporočam se Vam vsem domača GLAVNA KOLEKTURA

„Vrelec sreče“

Aloizii Planinšek, Ljubljana

Beethovnova ulica 14

NAGLUŠNI!

Pred 2 ali 3 leti bi bil čudež, če bi mogli spet slišati. Sedaj morete doseči to s najmanjšim aparatom na svetu — s srebrnim Vibraphonom, aparatom lesnikove velikosti. Brez žic, brez baterije, brez toka, praktično NEVIDEN. Zahtevajte še danes brezplačne in neobvezne prospekte, zdravniška uverjenja kakor tudi pogoje za

30-dnevno preizkušnjo

Kupon odrežite in pošljite še danes na:
APARATI VIBRAPHON
(Dep. 30. B.) Zagreb, Tomislavov trg 17.

Pošljite mi brezplačne in neobvezne prospekte kakor tudi pogoje za
30-DNEVNO PREIZKUŠNJO

Ime _____

Naslov _____

APARATI VIBRAPHON
(Dep. 30. B.) Zagreb, Tomislavov trg 17.

Preizkusite ga
tudi VI za
1 MESEC
—
50.000 jih sedaj
poslušajo glasbo,
radio, gledališče
i.t.d.

Zahtevajte za vaše žimnice in tapetirano pohištvo žimo samo
z zaščitno ploombo

STERILIZIRANO

Naša žima je higijensko očiščena in sterilizirana na pari 115° C. ne diši, je brez maščobe in fermentov, ker je naša tovarna opremljena v to svrhu s najmodernejšimi stroji in aparati.

Odklanjajte žimo iz prepovedanih živalskih obratov, ker je slabo in nehygiensko izdelana, ni dezinficirana, vsebuje fermente in ima neprijeten duh. V njej se zaredijo molji in mrčes.

Prepričajte se pred nakupom! — Naše cene so najsolidnejše!
Zato zahtevajte samo žimo z zaščitno ploombo
STERILIZIRANO

Za razvijen okus

BOŽIČNA DARILA

v bogati izbiri nudi

IVAN PEČAR

FOTO — KOZMETIKA — PARFUMERIJA

MARIBOR

Gosposka 11

TEHNIČNO PODJETJE
Dipl. Ing. **O. KRUSIČ**
ZAGREB
Tel. 86-59 Draškovičeva 58

IZOLACIJE!

toplotne in mrzlotne izdelujemo sodobno in strokovnjaško po termičkih garancijah!

Stalno skladišče prvovrstnega izolacijskega materiala:

THERMISOLA — orig. 85% — magnetijska masa (plošče in šalice)

ESPANSO orig. Ital. pluta, šalice, plošče
žilindrasta volna (Schlakenwolle) in ostale izolacijske potrebščine.

KOLESA

NAJNOVEJI OTROŠKI VOZICKI

VELIKA

MOTORJI
TRICIKLI
SIV. STROJI

ZBIRA

IGRAČNI VOZICKI, SKIROJI, AVTOMOBILSKI, KOL. DELI
TRIBUNA F.B.L. Ljubljana, Karlovska c. 4
Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26 — Ceniki franco

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim ocajenim strankam tvrdim

„PROMET“

komis. prodaja živ. strojev, koles i.t.d.
LJUBLJANA — NAPOLEONOV TRG 7

Vesele božične praznike

in srečno novo leto

želimo vsem cenjenim gostom. — Obenem priporočamo naša prvovrstna dalmatinska vina. — Točimo: CANKARJEVO NABREŽJE 5.

I. A. SUNARA

Vsem svojim cenjenim odjemalcem in poslovnim prijateljem želimo vesele božične praznike in srečno novo leto!

Zagrebačka proizvodnja vrpca

L. ŠTERN I DRUG

KARLOVAC

glavno zastopstvo za dravske banovine

ANT. BREMEC

CELJE, Miklošičeva 2 — tel. 202
kupujte aparate direktno v trgovini, ne dobite snoten popust.

Državna hipotekarna banka Kraljevine Jugoslavije

Ustanovljena 1. 1862

Banko upravlja samostalen upravni odbor

Centrala v Beogradu

Glavne filiale: Zagreb, Ljubljana, Split, Sarajevo, Cetinje, Novi Sad, Niš, Skoplje, Banja Luka in Zemun

Filiale: Kragujevac, Petrograd in Valjevo

Agencije: Bitolj, Čačak in Prijepolje

Emitira obveznice in zadolžnice. — Sprejema hranilne vloge in ih obrestuje po 4% letno — Dovoljuje posojila v t kočem računu na nepremičnine, ki leže v mestih in trgih ter v zdraviliških priznanjih od države. Obrestna mera 6% letno, odplačilna doba 10 let. — Dovoljuje menično-hipotekarna posojila na 10 let po 6% letni obrestni meri na nepremičnine v mestih in trgih ter v zdraviliških priznanjih od države proti 3-mesečnemu eskontu žiriranih menic. — Dovoljuje mestnim in trškim občinam komunalna posojila na davke in doklade. — Eskomptira blagajniške zapise ministrstva financ in menice denarnih zavodov. Eskomptira kupone svojih založnic dolarske emisije (Seligman), ki so nostrificirane v Kraljevini. — Lombardira državne papirje, akcije Narodne in Privilegirane agrarne banke in blagajniške zapise ministrstva financ

Za vse bančne obveze jamči država

Vsa pojasnila daje:

Državna hipotekarna banka - Beograd in njene podružnice